

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ STENOGRAFSKE BELEŠKE

КЊИГА I

БЕОГРАД, 1958 ГОДИНЕ

СВЕСКА 3

САВЕЗНО ВЕЋЕ

4-та и 5-та СЕДНИЦА ОД 27 И 28 ОКТОБРА 1958 ГОДИНЕ

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

4-та и 5-та СЕДНИЦА ОД 27 И 28 ОКТОБРА 1958 ГОДИНЕ

САВЕЗНО ВЕЋЕ И ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

3-ћа ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА ОД 27 И 28 ОКТОБРА 1958 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ:

	Страна		Страна
1) Читање записника претходне седнице	283	3) Претрес извештаја Административног одбора	315
2) Отсуства народних посланика	283	4) Претрес Предлога одлуке и изменама и допунама Пословника Савезне народне скупштине	315
3) Посланичка питања	284	5) Посланичка питања и одговори претставника Савезног извршног већа	317
4) Саопштења о примљеним законским предлозима и одборским извештајима	284	Говорници: Петар Стамболић, Мирко Поповић, потпретседник Савезног извршног већа Мијалко Тодоровић, Винко Хафнер, инж. Славко Баум, Миливоје Стојковић, Мурис Османовић, Аница Магашкић, Јурица Драушник, Војин Живановић, др Алеш Беблер, Заим Шарац помоћник државног секретара за иностране послове др Јоже Брилеј и претставник Савезног извршног већа Мома Марковић.	
5) Утврђивање дневног реда	285	5-та седница Савезног већа — 28 октобра 1958	
Дневни ред:		Пре дневног реда:	
Претрес извештаја Мандатно-имунитетског одбора	285	Читање записника претходне седнице	343
Говорници: Др Младен Ивековић, Мирко Поповић, Зорка Дудић.		Дневни ред:	
4-та седница Већа произвођача — 27 октобра 1958		1) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину	344
Пре дневног реда:		2) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите	344
1) Читање записника претходне седнице	286	3) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације	344
2) Отсуства народних посланика	287	4) Претрес Предлога одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница	344
3) Посланичка питања	287		
4) Саопштења о примљеним законским предлозима и одборским извештајима	287		
5) Утврђивање дневног реда	288		
Говорници: Пашко Ромац, Драгица Роме.			
3-ћа заједничка седница Савезног већа и Већа произвођача — 27 и 28 октобра 1958			
Пре дневног реда:			
1) Читање записника претходне седнице	289		
2) Саопштења	289		
Дневни ред:			
1) Претрес извештаја Савезног извршног већа о кретању привреде у периоду јануар — август 1958 године	290		
2) Извештај народног посланика др Алеша Беблера о посети земљама Латинске Америке	314		

Страна	Страна
5) Претрес Предлога одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника — — — — —	344
6) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о јавним службеницима	344
7) Претрес Предлога закона о изменама Закона о пензиском осигурању — — — —	344
8) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима — — — — —	344
9) Претрес Предлога одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа — — — —	344
10) Претрес Предлога одлуке о потврди прописа Савезног извршног већа донетих на основу овлашћења из главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину — — —	345
11) Претрес извештаја Одбора за народну привреду о разматрању прописа које је Савезно извршно веће донело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење одређених привремених прописа у области привреде — — — — —	345
12) Претрес Предлога о изменама и допунама Пословника Савезног већа Савезне народне скупштине — — — — —	345
13) Посланичка питања и одговори претставника Савезног извршног већа — — — — <i>Говорници:</i> Др Младен Ивековић, Мирко Поповић, претставник Савезног извршног већа Никола Минчев (два пута), претставник Савезног извршног већа др Марјан Брецељ, др Јерко Радмиловић (два пута), претставник Савезног извршног већа Славко Комар, претставник Савезног извршног већа Крсте Црвенковски и Хајро Капетановић.	345
5-та седница Већа произвођача — 28 октобра 1958	
<i>Пре дневног реда:</i>	
Читање записника претходне седнице —	375
<i>Дневни ред:</i>	
1) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину — — — — —	376
2) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите	376
3) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације — — — — —	376
4) Претрес Предлога одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница — — — — —	376
5) Претрес Предлога одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника — — — — —	377
6) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о пензиском осигурању —	378
7) Претрес Предлога одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа — — — —	378
8) Претрес Предлога одлуке о потврди прописа Савезног извршног већа донетих на основу овлашћења из главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину — — —	378
9) Претрес извештаја Одбора за народну привреду о разматрању прописа које је Савезно извршно веће донело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење одређених привремених прописа у области привреде — — — — —	378
10) Претрес извештаја Одбора за привредне организације о потврди статута: Савезне ополнотрговинске коморе, Савезне грађевинске коморе, Савеза пољопривредно-шумарских комора и стручног удружења водовода и канализација Југославије — — — —	378
11) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Пословника Већа произвођача —	378
12) Посланичка питања и одговори претставника Савезног извршног већа — — —	379
<i>Говорници:</i> Пашко Ромац, Јосип Парић, Антун Фрнтић, повереник Савезног извршног већа Теодор Томић, Александар Милинковић, претставник Савезног извршног већа Мома Марковић, Јелена Стојановић, претставник Савезног извршног већа Лидија Шентјурц и Никола Јањић.	

SAVEZNO VEĆE

4-ta SEDNICA

OD 27 OKTOBRA 1958 GODINE

S A D R Ž A J

Pre dnevnog reda:

- 1) Čitanje zapisnika prethodne sednice;
- 2) Otsustva narodnih poslanika;
- 3) Poslanička pitanja;
- 4) Saopštenja o primljenim zakonskim predlozima i odborskim izveštajima;
- 5) Utvrđivanje dnevnog reda.

Dnevni red:

- 1) Pretres izveštaja Mandatno-imunitetskog odbora;
- 2) Pretres Predloga odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu;
- 3) Pretres Predloga odluke o izmeni i dopuni Odluke o kamatnim stopama na sredstva privrednih organizacija, na sredstva uložena kod banke i na kratkoročne kredite;
- 4) Pretres Predloga odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije;
- 5) Pretres Predloga odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih železnica;
- 6) Pretres Predloga odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika;
- 7) Pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnim službenicima;
- 8) Pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom osiguranju;
- 9) Pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima;
- 10) Pretres Predloga odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća;
- 11) Pretres Predloga odluke o potvrdi propisa Saveznog izvršnog veća donetih na osnovu ovlašćenja iz glave XXVI Saveznog društvenog plana za 1958 godinu.
- 12) Pretres izveštaja Odbora za narodnu privredu o razmatranju propisa koje je Savezno izvršno veće donelo na osnovu Odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje određenih privrednih propisa u oblasti privrede;
- 13) Pretres Predloga odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Saveznog veća Savezne narodne skupštine.

Govornici: Dr Mladen Iveković, Mirko Popović, Zorka Dudić.

PRETSEDAVAO

PRETSEDNIK

Dr MLADEN IVEKOVIĆ

ZAPISNIČAR

MIRKO POPOVIĆ

Početak u 10 č 5 min

Pretsednik dr Mladen Iveković (Izborni srez Samobor, NR Hrvatska). Otvaram četvrtu sjednicu Saveznog vjeća Savezne narodne skupštine. Zapisnik današnje sjednice vodit će narodni poslanik Mirko Popović.

Molim narodnog poslanika Mirka Popovića da pročita zapisnik sa treće sjednice Saveznog vjeća.

Zapisničar Mirko Popović (Izborni srez Titovo Užice, NR Srbija) čita zapisnik treće sednice Saveznog veća od 26 juna 1958 godine.

Pretsednik dr Mladen Iveković: Ima li primjedaba na pročitani zapisnik? (Nema). Pošto primjedaba nema, zapisnik se ovjerava.

Izvolite čuti saopćenja.

Tražili su odsustvo narodni poslanici: Edo Jardas, Bogomir Brajković i Zima Vrčaj Holy

zbog bolesti, Vlajko Begović i dr Marjan Dermastija radi puta u inostranstvo.

Da li Dom odobrava tražena odsustva? (Odobrava).

Objavljujem da su tražena odsustva odobrena.

Preko Predsjednika Savezne narodne skupštine postavili su Saveznom izvršnom vijeću pitanja ovi narodni poslanici: dr Maks Šnuderl, Enver Redžić, dr Jerko Radmilović, Edo Jardas, Ljubica Mihić, Tanasije Mladenović, Todor Vujasinović, Boro Čuškar, Hamza Dževdet, dr Ivo Babić, Sait Zatrići i Milorad Mitrović.

Pošto je spisak narodnih poslanika koji su postavili pitanja sa kratkim sadržajem njihovih pitanja umnožen i podjeljen narodnim poslanicima, on se ne će čitati.

Od Saveznog izvršnog vijeća primili smo slijedeće zakonske prijedloge i druge akte:

Prijedlog odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih željeznica;

Prijedlog odluke o izmjeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu;

Prijedlog odluke o izmjeni i dopuni Odluke o kamatnim stopama na sredstva privrednih organizacija, na sredstva uložena kod banke i na kratkoročne kredite;

Prijedlog odluke o dodjeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije;

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom osiguranju;

Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o ratnim vojnim invalidima i Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima;

Prijedlog odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika privrednih organizacija koji je kasnije zamjenjen Prijedlogom odluke o ustupanju dijela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika;

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim službenicima;

spisak uredaba o izmjenama i dopunama uredaba koje je Savezno izvršno vijeće donijelo na osnovu člana 20 točke 1 Zakona o sprovođenju Ustavnog zakona;

na potvrdu Odluku o minimalnim zaštitnim cijenama i premijama u 1958 i 1959 godini za goveda i svinje određenog kvaliteta.

Od Savezne izborne komisije primili smo: izvještaj sa materijalom i dopunskim izborima održanim u Izbornom srezu Slavonski Brod.

Od Zakonodavnog odbora primili smo:

Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Saveznog vijeća.

Zakonske prijedloge i druge akte dostavio sam na pretres nadležnim odborima.

Od Odbora za organizaciju vlasti i upravu primili smo izvještaj o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim službenicima.

Od Odbora za narodnu privredu primili smo izvještaj:

o Prijedlogu odluke o izmjeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu;

o Prijedlogu odluke o izmjeni i dopuni Odluke o kamatnim stopama na sredstva privrednih organizacija, na sredstva uložena kod banke i na kratkoročne kredite;

o Prijedlogu odluke o dodjeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije;

o Prijedlogu odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog vijeća;

o Prijedlogu odluke o potvrdi propisa Saveznog izvršnog vijeća donesenih na osnovu ovlaštenja iz glave XXVI Saveznog društvenog plana za 1958 godinu;

izvještaj u vezi sa spiskom propisa koje je Savezno izvršno vijeće donijelo na osnovu Odluke o ovlaštenju Saveznog izvršnog vijeća za donošenje određenih propisa u oblasti privrede.

Od Odbora za socijalnu politiku i narodno zdravlje primili smo izvještaje:

o Prijedlogu odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih željeznica;

o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom osiguranju;

o Prijedlogu zakona o izmjenama zakona o ratnim vojnim invalidima i o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima. Napominjemo da je Odbor od ova dva zakonska prijedloga napravio nov jedinstven Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima, u koji su ušli tekstovi oba zakonska prijedloga;

o Prijedlogu odluke o ustupanju dijela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika.

Od Zakonodavnog odbora primili smo izvještaje:

o Prijedlogu odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih željeznica;

o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom osiguranju;

o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima;

o Prijedlogu odluke o ustupanju dijela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika;

o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim službenicima.

Od Mandatno-imunitetskog odbora primili smo izvještaj o dopunskim izborima u Izbornom srezu Slavonski Brod.

Na osnovu svega što je izloženo, predlažem ovaj dnevni red;

1) Pretres izvještaja Mandatno-imunitetskog odbora;

2) Pretres Prijedloga odluke o izmjeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu;

3) Pretres Prijedloga odluke o izmjeni i dopuni Odluke o kamatnim stopama na sredstva privrednih organizacija, na sredstva uložena kod banke i na kratkoročne kredite;

4) Pretres Prijedloga zakona o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije;

5) Pretres Prijedloga odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih željeznica;

6) Pretres Prijedloga odluke o ustupanju dijela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika;

7) Pretres Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim službenicima;

8) Pretres Prijedloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom osiguranju;

9) Pretres Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ratnim vojnim invalidima;

10) Pretres Prijedloga odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog vijeća;

11) Pretres Prijedloga odluke o potvrdi propisa Saveznog izvršnog vijeća donesenih na osnovu ovlaštenja iz glave XXVI Saveznog društvenog plana za 1958 godinu;

12) Pretres izvještaja Odbora za narodnu privredu o razmatranju propisa koje je Savezno izvršno vijeće donijelo na osnovu Odluke o ovlaštenju Saveznog izvršnog vijeća za donošenje određenih privremenih propisa u oblasti privrede;

13) Pretres Prijedloga odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Saveznog vijeća narodne skupštine.

To bi bio prijedlog za dnevni red. Što se tiče odgovora na poslanička pitanja, pošto ih je veliki broj, predlažem da se dadu na plenarnoj sjednici kada se završi posljednja točka dnevnog reda. Prema tome, posle trinaeste točke dnevnog reda davaće se odgovori na poslanička pitanja.

Da li Dom prihvata prijedlog dnevnog reda? (Prihvata).

Objavljujem da je dnevni red usvojen.

Prelazimo na prvu točku dnevnog reda: Pretres izvještaja Mandatno-imunitetskog odbora.

Molim izvjestioca Mandatno-imunitetskog odbora, narodnog poslanika Zorku Dudić, da pročita izvještaj Odbora.

Izvestilac Mandatno-imunitetskog odbora Zorka Dudić (Izborni srez Osečina, NR Srbija) čita izvještaj Mandatno-imunitetskog odbora. (Videti u prilogu).

Pretsednik dr Mladen Iveković: Pristupamo pretresu. Ko se javlja za riječ? (Ne javlja se niko). Stavljam izvještaj na glasanje. Ko je za, molim da digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio izvještaj Mandatno-imunitetskog odbora o dopunskim izborima u Izbornom srezu Slavonski Brod i time izvršio verifikaciju mandata narodnom poslaniku Ivu Lovinčiću.

Od predsjednika Savezne narodne skupštine dobio sam ovo pismo u vezi sa zakazivanjem zajedničke sjednice (čita):

PREDSEDNIKU SAVEZNOG VEĆA SAVEZNE
NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

U vezi sa izvještajem o kretanju privrede za period januar-avgust 1958 godine, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće s predlogom da se stavi na dnevni red ovog sastanka Skupštine, molim Vas da članovima svog Doma predložite da u smislu odredaba poslovnika Savezne narodne skupštine odluče da se pomenuti izvještaj pretrese na zajedničkoj sednici oba doma koju sam sazvao za danas 27 oktobra ove godine u 16 časova.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

Da li se Dom slaže sa ovim prijedlogom? (Slaže se).

Zaključujem ovu sjednicu i objavljujem da će iduća sjednica biti zakazana pismenim putem.

(Sednica je zaključena u 10 č 25 min)

ВЕЋЕ ПРОИЗВОЂАЧА

4-та СЕДНИЦА

ОД 27 ОКТОБРА 1958 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Пре дневног реда:

- 1) Читање записника претходне седнице;
- 2) Отсуства народних посланика;
- 3) Посланичка питања;
- 4) Саопштења о примљеним законским предлозима и одборским извештајима;
- 5) Утврђивање дневног реда.

Дневни ред:

- 1) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину;
- 2) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите;
- 3) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације;
- 4) Претрес Предлога одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница;
- 5) Претрес Предлога одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника;
- 6) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о пензиском осигурању;
- 7) Претрес Предлога одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа;
- 8) Претрес Предлога одлуке о потврди прописа Савезног извршног већа донетих на основу овлашћења из главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину;
- 9) Претрес извештаја Одбора за народну привреду о разматрању прописа које је Савезно извршно веће донело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење одређених привремених прописа у области привреде;
- 10) Претрес извештаја Одбора за привредне организације о потврди Статута: Савезне спољнотрговинске коморе, Савезне грађевинске коморе, Савеза пољопривредно-шумарских комора Југославије и Стручног удружења водовода и канализација Југославије;
- 11) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Пословника Већа произвођача Савезне народне скупштине.

Говорници: Пашко Ромац, Драгица Роме.

ПРЕТСЕДАВАО
ПРЕТСЕДНИК
ПАШКО РОМАЦ

ЗАПИСНИЧАР
ДРАГИЦА РОМЕ

Почетак у 10 ч

Претседник Пашко Ромац (Изборни срез Зрењанин — Кикинда, АП Војводина, НР Србија); Отварам четврту седницу Већа произвођача Савезне народне скупштине. Записник данашње седнице водиће народни посланик Драгица Роме.

Молим народног посланика Драгицу Роме да прочита записник са прошле седнице.

Записничар Драгица Роме (Изборни срез Крањ, НР Словенија) чита записник треће седнице Већа произвођача од 26 јуна 1958 године.

Претседник Пашко Ромац: Да ли има примедба на прочитани записник? (Нема) Пошто примедба нема, записник се оверава.

Отсуства су тражили следећи народни посланици: Ђорђе Пољак и Петар Чолак због болести, Макс Крмељ, Родољуб Станић, Сава Мирковић, Данило Јаковљевић и Грегор Кланчник ради пута у иностранство.

Да ли Дом одобрава тражена отсуства? (Одобрава).

Констатујем да је Дом одобрио тражена отсуства.

Преко Претседника Савезне народне скупштине поставили су Савезном извршном већу питања ови народни посланици: Јелена Стојановић, Грегор Кланчник, Никола Јањић, Чедомир Бољанац, Божидар Ђаловић, Миливоје Милићевић, Драгослав Јеремић и Франц Лубеј.

Пошто је списак посланичких питања, достављених закључно до 24 октобра, са кратком садржином, умножен и раздељен члановима Дома, он се неће читати.

Накнадно сам добио питање од народних посланика Стеве Бевандића и Милана Трнића. Она се тичу решавања ненормалне ситуације у рудницама угља у вези са производњом и испоруком угља, која је у зимским месецима појачана, те су радници који имају бенефицирани радни стаж приморани да раде прековремено, док у летњим месецима долази до периодичног обустављања или успоравања рада. Решење овог проблема је у уској вези са питањем искоришћавања железничких вагона ради превоза угља.

Друго питање се односи на то када се предвиђа доношење рударског закона.

Претставници Савезног извршног већа даће одговоре на постављена питања на једној од наредних седница.

Од Савезног извршног већа примили смо следеће законске предлоге и друге акте:

Предлог одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница;

Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину;

Предлог одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредитне;

Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације;

Предлог закона о изменама и допунама Закона о пензиском осигурању;

Предлог одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника;

Списак уредаба о изменама и допунама уредаба које је Савезно извршно веће донело на основу овлашћења из тачке II Одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа и о даљем раду на припреми закона о привредном систему;

на потврду Одлуку о изменама Одлуке о минималним заштитним ценама и премијама у 1958 и 1959 години за говеда и свиње одређеног квалитета.

Од комора и удружења примили смо на потврду:

Статут Стручног удружења водовода и канализације Југославије;

Статут Савезне грађевинске коморе;

Статут Савеза занатских комора ФНРЈ;

Статут Савеза пољопривредно-шумарских комора Југославије;

Статут Савезне саобраћајне коморе; и

Статут Савеза трговинских комора Југославије.

Примљени законски предлози и акта достављени су на разматрање надлежним одборима Већа произвођача.

Од Законодавног одбора примили смо Предлог одлуке о изменама и допунама Пословника Већа произвођача Савезне народне скупштине.

Изволите чути саопштење о примљеним одборским извештајима.

Од Одбора за народну привреду примили смо извештаје:

о Предлогу одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину;

о Предлогу одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и краткорочне кредитне;

о Предлогу одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације;

о Предлогу одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа;

о Предлогу одлуке о потврди прописа Савезног извршног већа донетих на основу овлашћења из главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину;

о разматрању списка прописа које је Савезно извршно веће донело на основу одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење одређених прописа у области привреде.

Од Одбора за питања рада и социјалног осигурања примили смо извештаје:

о Предлогу одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница;

о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о пензиском осигурању;

о Предлогу одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника.

Од Законодавног одбора примили смо извештаје:

о Предлогу одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница;

о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о пензиском осигурању;

о Предлогу одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника.

Од Одбора за привредне организације примили смо извештаје у вези са потврдом:

Статута Савезне спољнотрговинске коморе;

Статута Савезне грађевинске коморе;

Статута Савеза пољопривредно-шумарских комора Југославије;

Статута Стручног удружења водовода и канализација Југославије.

Од Одбора за привредне организације примили смо и обавештење да Статут Удружења тржних управа ФНРЈ не може бити предмет потврде Дома, јер према Закону о удруживању у привреди тржне управе не могу основати посебно удружење, пошто не врше привредну делатност.

На основу свега изложеног, предлажем овај дневни ред:

1) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину;

2) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите;

3) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације;

4) Претрес Предлога одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница;

5) Претрес Предлога одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника;

6) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о пензиском осигурању;

7) Претрес Предлога одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа;

8) Претрес Предлога одлуке о потврди прописа Савезног извршног већа донетих на основу овлашћења из главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину;

9) Претрес извештаја Одбора за народну привреду о разматрању прописа које је Савезно извршно веће донело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење одређених привремених прописа у области привреде;

10) Претрес извештаја Одбора за привредне организације о потврди статута: Савезне спољнотрговинске коморе, Савезне грађевинске коморе, Савеза пољопривредно-шумарских комора Југославије и стручног Удружења водовода и канализација Југославије;

11) Претрес Предлога одлуке о изменама и допунама Пословника Већа произвођача Савезне народне скупштине.

Да ли Дом прихвата предложени дневни ред? (Прихвата).

Објављујем да је дневни ред усвојен.

Обавештавам Дом да сам од Претседника Савезне народне скупштине добио писмо у вези са заказивањем заједничке седнице. Писмо гласи (чита):

ПРЕТСЕДНИКУ ВЕЋА ПРОИЗВОЂАЧА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

У вези са извештајем о кретању привреде за период јануар—август 1958 године, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће с предлогом да се стави на дневни ред овог састанка Скупштине, молим Вас да члановима свог Дома предложите да у смислу одредаба Пословника Савезне народне скупштине одлуче да се поменути извештај претресе на заједничкој седници оба дома коју сам сазвао за данас, 27 октобра о. г., у 16 часова.

Претседник
Петар Стамболић, с. р.

Да ли се Дом слаже да се на заједничкој седници домова претресе извештај о кретању привреде за период јануар—август 1958 године? (Гласови: Слаже се!).

Објављујем да је Дом сагласан са одржавањем заједничке седнице са предметним извештајем на дневном реду.

Закључујем ову седницу, а наредну ћемо накнадно заказати.

(Седница је закључена у 10 ч 20 мин).

SAVEZNO VEĆE I VEĆE PROIZVOĐAČA

3-ća ZAJEDNIČKA SEDNICA

OD 27 i 28 OKTOBRA 1958 GODINE

S A D R Ž A J

Pro dnevnog reda:

- 1) Čitanje zapisnika prethodne sednice;
- 2) Saopštenja.

Dnevni red:

- 1) Pretres izveštaja Saveznog izvršnog veća o kretanju privrede u periodu januar—avgust 1958 godine;
- 2) Izveštaj narodnog poslanika dr Aleša Beblera o poseti zemljama Latinske Amerike;
- 3) Pretres izveštaja Administrativnog odbora;
- 4) Pretres Predloga odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Savezne narodne skupštine;
- 5) Poslanička pitanja i odgovori pretstavnika Saveznog izvršnog veća.

Govornici: Petar Stambolić, Mirko Popović, potpredsednik Saveznog izvršnog veća Mijalko Todorović, Vinko Hafner, ing. Slavko Baum, Milivoje Stojković, Muris Osmanagić, Anica Magašić, Jurica Draušnik, Vojin Živanović, dr Aleš Bebler, Zaim Šarac, pomoćnik državnog sekretara za inostrane poslove dr Jože Brilej i pretstavnik Saveznog izvršnog veća Moma Marković.

PRETSEDAVAO
PRETSEDNIK
PETAR STAMBOLIĆ

ZAPISNIČAR
MIRKO POPOVIĆ

Početak u 16 č 5 min

Pretsednik Petar Stambolić (Izborni srez kosovskomitrovački, Autonomna Kosovsko-Metohiska Oblast, NR Srbija): Otvaram treću zajedničku sednicu Saveznog veća i Veća proizvođača.

Konstatujem da postoji kvorum i da Skupština može punovažno odlučivati.

Zapisnik druge zajedničke sednice pročitaoće narodni poslanik Mirko Popović.

Zapisničar Mirko Popović (Izborni srez Titovo Užice, NR Srbija) čita zapisnik druge zajedničke sednice od 26 juna 1958 godine.

Pretsednik Petar Stambolić: Ima li prime-daba na pročitani zapisnik? (Nema). Primedaba nema, zapisnik se overava.

Izvolite čuti saopštenja.

Savezno izvršno veće podnelo je Skupštini izveštaj o kretanju privrede u periodu januar—avgust 1958 godine i obavestilo da će, u vezi s tim izveštajem, ekspozice na zajedničkoj sednici oba doma podneti drug Mijalko Todorović, potpredsednik Saveznog izvršnog veća. Izveštaj je upućen članovima oba doma.

Nekoliko narodnih poslanika koji su kao članovi jugoslovenske grupe učestvovali u radu godišnje konferencije Interparlamentarne unije

u Rio de Žaneiru, od 24 jula do 1 avgusta, učinili su zatim posetu nekim zemljama Latinske Amerike. Predsednik Odbora za spoljne poslove, drug Aleš Bebler, podneo bi izveštaj Skupštini o ovoj poseti.

Zakonodavni odbori oba doma podneli su Predlog odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Savezne narodne skupštine i ovaj predlog je podeljen članovima oba doma.

Administrativni odbor Skupštine podneo je izveštaj, koji je takođe podeljen svim narodnim poslanicima.

Na osnovu ovoga predlažem sledeći dnevni red ove zajedničke sednice:

1) Pretres izveštaja Saveznog izvršnog veća o kretanju privrede u periodu januar—avgust 1958 godine;

2) Izveštaj narodnog poslanika dr Aleša Beblera;

3) Pretres izveštaja Administrativnog odbora; i

4) Pretres Predloga odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Savezne narodne skupštine.

Da li Skupština prima ovaj dnevni red? (Prima).

Konstatujem da je dnevni red usvojen.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda:

Pretres izveštaja Saveznog izvršnog veća o kretanju privrede. (Videti u prilogu).

Ima reč drug Mijalko Todorović, potpredsednik Saveznog izvršnog veća.

Potpredsednik Saveznog izvršnog veća Mijalko Todorović (Izborni srez Knić, NR Srbija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, u jednoj od poslednjih skupštinskih sednica pred letnje odmore Savezno izvršno veće podnelo je izveštaj o privrednom razvoju. U skladu s već ustaljenom praksom, Savezno izvršno veće nastojalo je da na ovoj prvoj jesenjoj sednici ponovo obavesti Narodnu skupštinu o kretanju privrede i o aktuelnim privrednim problemima. Po primeru Savezne narodne skupštine, i svi ostali organi društvenog samoupravljanja, počev od republičkih narodnih skupština do opštinskih narodnih odbora, s vremena na vreme raspravljaju o razvoju privrede na svom području i na taj način neposredno i aktivno utiču u toku godine na rad privrednih organizacija i svih organa. Naročito je značajna pojava da se u opštinskim većima proizvođača na osnovi završnih računa privrednih organizacija i polugodišnjih obračuna raspravlja o njihovim rezultatima, da se daju preporuke i sugestije za budući rad, a često se donose i određeni zaključci koji obavezuju. Posebno se takav aktivan i sve sistematskiji rad ostvaruje u radničkim savetima. Takva praksa je sastavni deo našeg socijalističkog demokratizma, tačnije, redovan pregled, obaveštenost svih predstavničkih tela i što većeg broja građana, čitave javnosti o svim pitanjima ekonomskog, političkog, kulturnog života i o svim pitanjima drugih oblasti društvenog života — jeste bitna pretpostavka socijalističkog sistema društvenog samoupravljanja. Tako je jedino moguće da radni ljudi neprekidno aktivno i odgovorno sami učestvuju ili utiču na formulisanje politike kao i u njenom sprovođenju, samo tako se ostvaruje efikasna društvena kontrola nad radom svih izvršnih organa. Zbog toga redovno informisanje i podnošenje računa od strane izvršnih organa radničkim savetima kao i čitavom kolektivu u privrednim organizacijama, narodnom odboru kao i građanima u komuni itd. — kakva se praksa kod nas sve više razvija i ustaljuje — jeste najbolja garancija i za pravilnost politike i za efikasnost njenog ostvarivanja.

Svakako su vam poznate mnogobrojne redovne (mesečne i sl.) statističke publikacije i analize što ih izdaju Savezni zavod i ostali zavodi za statistiku, Narodna banka itd. preko kojih se sve naše organizacije i organi (instituti i druge naučne ustanove, redakcije časopisa i listova, privredne organizacije, komore, sindikati, sva državna uprava itd.) detaljno upoznaju sa svim podacima i činjenicama celokupnog našeg privrednog života. Mislim da neću

preterati ako kažem da je danas malo zemalja u svetu koje tako potanko i sistematski obaveštavaju svoju javnost o ekonomskim rezultatima kao što se to čini kod nas. Jer ni naši unutrašnji odnosi ni naša međunarodna politika nemaju takvih faktora koji bi uticali na to da svoje ekonomske rezultate prikrivamo ili netačno prikazujemo. Time je data realna osnova kako demokratskom rukovođenju i kontroli, tako i jednom širokom naučnom radu, što treba da doprinese da se čitavo privredno rukovođenje, planiranje i sva ostala ekonomska i ekonomskopolitička praksa po formi i metodu stalno usavršavaju i uzdižu na sve viši, naučni nivo, a po svojoj društvenoj sadržini i ciljevima ni za trenutak da ne odstupe od svog osnovnog socijalističkog i humanog karaktera.

Današnja debata o razvoju naše privrede ima i poseban značaj. Ona neposredno prethodi donošenju Društvenog plana privrednog razvitka za 1959 godinu, pa će njeni rezultati poslužiti Saveznom izvršnom veću i njegovim organima za konačno utvrđivanje smernica i zadataka novog Društvenog plana. Sa idućom godinom ući ćemo u treću godinu petogodišnjeg plana, te tim pre pri formulisanju budućih zadataka i ocene dosad pređenog puta treba uzeti u obzir sve okolnosti koje mogu doprineti potpunijoj realizaciji proklamovane politike u petogodišnjem planu, odnosno otkloniti slabosti i smetnje koje su se ispoljile u dosadašnjem razvitku privrede.

Rezultati ove godine pokazuju u svojoj osnovi dalji napredak privrede, dalji nastavak uglavnom planomernog razvitka, uz neizbežna veća ili manja, pozitivna ili negativna odstupanja na pojedinim tačkama. To je delom posledica objektivnih faktora, jer život koriguje naša predviđanja i naše želje, ali i mi sami činimo razne propuste, greške i tome slično, pa ne ostvarujemo sve što bi se moglo.

Pred vama je detaljan pismeni izveštaj o razvoju privrede u ovoj godini; u njemu su iznete sve osnovne cifre i data odgovarajuća analiza tih cifara, kao i najvažnija upoređenja sa zadacima postavljenim u petogodišnjem planu privrednog razvoja. Otuda ja neću u potpunosti iznositi sve relevantne podatke za sticanje jedne detaljnije slike o stanju naše privrede, već ću se zadržati samo na nekim od bitnih momenata u vezi s neposrednim zadacima koji pred nama stoje, ili u vezi s definisanjem naše ekonomske politike za iduću godinu. Neću posebno isticati ni činjenice i zaključke iz prošlog izveštaja Saveznog izvršnog veća, ukoliko se oni nisu promenili.

Imajući u vidu prethodne napomene, zadržaću vašu pažnju najpre na problemima poljoprivrede.

Najvažnija pouka iz razvoja poljoprivrede u protekloj i ovoj godini jeste da naš ekonomski

sistem omogućuje da se postignu relativno brzi i efikasni rezultati u unapređenju poljoprivrede, ako se za obezbeđenje takve politike osiguraju odgovarajuća materijalna sredstva i ako se aktiviraju svi oni ekonomski i društveni činioci od kojih zavisi sprovođenje jednog takvog zadatka.

Činjenica je, pre svega, da su u poljoprivredi pokrenute proizvodne snage, da je probuđen interes proizvođača za razvoj proizvodnje, da je zajednica stavila na raspolaganje poljoprivredi značajna društvena sredstva i da je na toj osnovi došlo do prvih krupnijih rezultata u podizanju poljoprivrede. O ovome svedoče ne samo rezultati koji su postignuti u prošloj godini, jer su se u toj godini stekli i posebno povoljni klimatski i drugi uslovi, nego i rezultati u ovoj godini, koja je imala nepovoljne vremenske uslove. Iako se ovogodišnji rezultati razlikuju od područja do područja, u zavisnosti od uslova pod kojima se razvijala proizvodnja, ostaje činjenica da je na skoro svim poljoprivrednim dobrima, zadružnim ekonomijama i na seliačkoj zemlji koju su obdelavale zadruge na bazi kooperacije došlo do povećanja proizvodnje u poređenju čak i sa nairodnijom godinom posle rata, koja je bila 1957-me. a u regionima zahvaćenim sušom njihovi prinosi su višestruko veći nego kod privatnih proizvođača. Ova godina je upravo sa te strane očevidan primer za sva sitna, iscep-kama gazdinstva, koja su ostala na primitivnoj tehnici i starom načinu obrade zemlje. Šta se može postići u poljoprivredi kad se pođe putem primene savremenih metoda i kada se sitna gazdinstva, inače prepuštena sama sebi, uključe u proces socijalističke rekonstrukcije poljoprivrede. Rezultati koji su postignuti na poljoprivrednim dobrima i u zadrugama ne samo što su pokazali da nije mnogo dalek put da naša poljoprivreda dostigne nivo poljoprivrede u razvijenim zemljama, nego su takvi rezultati kod mnogih dobara, naročito u ratarstvu, već postignuti. Ova činjenica pokazuje kakve se korenite promene mogu dogoditi u ukupnom obimu poljoprivredne proizvodnje kod nas ako rezultati postignuti u užem frontu budu potsticaj za nenosrednu akciju da se oni prošire, da obuhvate mnogo šire područje, u skladu sa materijalno-tehničkim mogućnostima i organizacijom sposobnošću socijalističkog sektora poljoprivrede.

Naša generalna linija razvitka poljoprivrede i socijalističkih društvenih odnosa na selu pokazala se pravilnom, ali sada je neophodna temeljna analiza stečenih iskustava — proizvodnih, organizacionih, ekonomsko-političkih i drugih — radi dalje i detaljnije razrade te linije. To bi omogućilo da se pruži odgovor i na ona aktuelna pitanja koja je dosadašnji razvoj postavio na dnevni red i čija će rešenja ubrzati i olakšati napore na daljoj socijalističkoj rekonstrukciji sela. Nas više ne mogu zadovoljiti visoki prinosi koji se postižu na poljoprivrednim

dobrima, zadrugama i jednom relativno malom broju domaćinstava koja su u kooperaciji sa zadrugama, makar da veoma često ovi rezultati imaju i evropsku vrednost. Ne smanjujući napore da se ovako postignuti rezultati učvrste i stabilizuju kao trajna tekovina tih proizvođača, mi moramo usredsrediti napore da prodor koji je učinjen u našoj zaostaloj poljoprivredi dobije što šire dimenzije, jer to predstavlja jedan od centralnih ekonomsko-političkih problema kod nas.

Ako se ove okolnosti imaju u vidu, mislim da je neophodno da društveni plan za narednu godinu pođe od višeg nivoa poljoprivredne proizvodnje, koji je u celini veoma blizu zadacima koji su postavljeni petogodišnjim planom za 1961 godinu, jer materijalne mogućnosti postoje da se takvi rezultati postignu, a postoji i odgovarajuće raspoloženje proizvođača. Na taj način bi i svi društveni organi, počev od Narodne skupštine, izvršnih veća i njihovih organa, primili i određene obaveze da odgovarajućim akcijama i merama obezbede ostvarenje jednog takvog kursa i takvih ciljeva u poljoprivredi.

Ovakvo prilaženje problemima razvoja poljoprivrede nameće i neposredne obaveze da se, naprimen, već u jesenjoj setvi i drugim radovima obezbedi znatno širi broj kontrahata sa individualnim proizvođačima u cilju kompletne saradnje na unapređenju poljoprivrede, kao i da se do maksimuma iskoriste sva raspoloživa sredstva: povećane količine veštačkog đubriva, selekcionisanih semena, povećana mehanizacija itd.

Drugi problem o kome bih hteo da iznesem nekoliko zapažanja jeste zaposlenost i produktivnost rada.

Iako, po pravilu, ne treba donositi sudove o ovom problemu u kratkim periodima vremena, jer je zaposlenost i produktivnost rada rezultat različitih manifestacija u privredi i društvu, što se samo u uzajamnoj povezanosti može detaljnije sagledati i oceniti, — ipak se kao opšta konstatacija, karakteristična za razvoj privrede u toku osam meseci ove godine može istaći to da je porast produktivnosti rada mali, nedovoljan. Kada se ima u vidu da je u prošloj godini produktivnost rada porasla oko 9%, ovogodišnji porast od oko 3% ne bi sam po sebi bio nezadovoljavajući ako se ne bi uzelo u obzir znatne rezerve koje baš u ovoj oblasti postoje, i to u čitavoj našoj privredi.

Stopa investicija je kod nas relativno visoka, što znači da se svake godine znatno povećavaju sredstva za proizvodnju, a to je osnovni elemenat za porast produktivnosti rada. Istina, sa novim proizvodnim sredstvima mi uvlačimo u proizvodnju znatan broj nove radne snage koja nema ni radne navike, ni dovoljna ekonomsko-tehnička znanja, nema dovoljno iskusnih inženjera i drugih organizatora savremene proizvodnje, ali upravo u tome i jeste problem da

se deluje u svim pravcima, da se što je moguće više i efikasnije iskoristi savremena tehnika i podigne nivo znanja i kvalifikacija nove radne snage i na toj osnovi povisi produktivnost rada.

Kretanje zaposlenosti kod nas obično se svodi na pitanje interesa pojedinih preduzeća za ekonomisanje radnom snagom. Razume se da je to jedna od centralnih tačaka i nedovoljan stvarni interes mnogih preduzeća za štednjom radne snage uticao je na nivo zaposlenosti. O tome će biti reči kasnije. Ali problem je danas kod nas mnogo složeniji i ima mnogo više aspekata. Činjenica je, naprimer, da mi već mnoge godine zapošljavamo više ljudi nego što iznosi godišnji porast aktivnog stanovništva a da pritom ne opada broj lica koja traže zaposlenje (posebno u prošloj i ovoj godini, kada je bilo zaposleno po 200 hiljada novih radnika i službenika). Ova pojava svedoči, pre svega, o tome da je snažni i dinamični razvoj privrede pokrenuo sve latentne neiskorišćene rezerve radne snage koja želi da se uključi u proces proizvodnje. Razvitak privrede i porast zaposlenosti kod nas praćeni su brzim i dubljim socijalnim promenama. Rastu gradovi i gradska naselja, menjaju se radne i životne navike stanovništva, sve se više gube konzervativni odnosi i, najzad, menja se i fizionomija i struktura domaćinstva i porodice. Razvitak poljoprivrede, njena mehanizacija, izbacuje slobodnu radnu snagu. Nije, prema tome, negativno to što kod nas dolazi do znatnog porasta zaposlenosti, što se na toj osnovi brzo menja socijalna struktura stanovništva, nego što takav porast zaposlenosti nije u isto vreme praćen još snažnijim porastom produktivnosti rada.

Brz porast zaposlenosti delimično proističe i iz promena nastalih u našoj ekonomskoj politici. U prvim godinama industrijalizacije, kada je trebalo ulagati u bazične grane industrije, nedostajala su sredstva za razvoj prerađivačke industrije, a naročito uslužnih delatnosti. Pojava da se u poslednje dve godine veoma brzo šire ranije zapostavljene grane za proizvodnju potrošne robe, zanatstvo, komunalno-stanbena delatnost i druge uslužne delatnosti pokazuje da se nalazimo u periodu ravnomernijeg i harmoničnijeg razvoja privrede i uporednog porasta životnog standarda. Kao i u drugim zemljama koje su već dostigle određeni stepen industrijalizacije, i kod nas sve više rastu potrebe za razvojem uslužnih delatnosti, a poznato je da ove grane zahtevaju srazmerno veći broj zaposlenih.

Porast zaposlenosti, brže promene u socijalnoj strukturi stanovništva i nastojanja da se življim tempom razvija produktivnost rada zahtevaju posebna i podrobna istraživanja, kako bi se što potpunije sagledale reperkusije na celokupnu našu privrednu politiku i budući razvoj. Ovo je veoma zanimljivo područje za istraživanja ekonomista i sociologa, ali i za sve društveno-poli-

tičke radnike, jer su značajne konsekvence spomenutih pojava u svim oblastima društvenog života.

Treći problem koji u ukupnim razmatranjima stanja naše privrede ima posebno mesto jesu naši ekonomski odnosi sa inostranstvom i problemi spoljne trgovine.

Naša spoljna trgovina je u otežanim uslovima međunarodne razmene uspela da postigne nekoliko vrednih rezultata. Nastavljena je i u ovoj godini višegodišnja tendencija porasta izvoza, a dosadašnji rezultati pokazuju da će ukupna razmena u toku petogodišnjeg perioda biti na višem nivou nego što je predviđeno petogodišnjim planom. Izvoz je do sada — što nije bio slučaj ranijih godina, naročito ne prošle godine — rastao brže od uvoza, ostvarena je veća štednja i kontrola nad uvozom i uspostavljen je ravnomerniji odnos između izvoza i uvoza. U uslovima otežane međunarodne razmene usled stagnacije međunarodne trgovine, naša spoljna trgovina je ne samo zadržala ranije stečene pozicije već je uspela da poveća obim razmene proširujući svoje spoljnotrgovinske veze. Opadanje izvoza nekih naših tradicionalnih izvoznih grana usled smanjenja tražnje na svetskom tržištu (obojeni metali i drugo) nadoknađeno je afirmacijom novih industriskih grana, koje su naišle na vrlo dobar prijem u drugim zemljama (brodogradnja, metaloprerađivačka, konzervna i druge industrije). Poljoprivredni izvoz je sa svoje strane umnogome doprineo ostvarivanju izvoznog programa u ovoj godini.

Porast naše razmene, ako se posmatra po pojedinim područjima, imao je ravnomerniji tok nego ranijih godina. Porasla je razmena i sa Zapadnom i sa Istočnom Evropom. Isto tako ove je godine došlo do najbržeg porasta razmene sa zemljama Bliskog Istoka i Azije. Pri svemu tome nisu dovoljno iskorišćene mogućnosti za razmenu sa aziskim i afričkim zemljama, iako na tom području raste ekonomski interes za razmenu sa našom zemljom, a postoje i neophodni politički uslovi, jer se u tom delu sveta nalaze mnoge prijateljske zemlje.

Rečeni rezultati u spoljnoj trgovini omogućili su da se smanji deficit platnog bilansa, ali u manjoj meri nego što je to predviđeno i što je moglo biti ostvareno da se nisu pogoršali uslovi u međunarodnoj razmeni, da je ovogodišnja poljoprivredna proizvodnja bila na višem nivou, kao i da je čitav naš izvozni aparat još bolje funkcionisao. Mi nemamo razloga da po svaku cenu težimo uklanjanju deficita u platnom bilansu na jednom relativno niskom nivou spoljnotrgovinske razmene. Mnogo bi više odgovaralo dinamičnom karakteru naše privrede da uklanjanje deficita u platnom bilansu usledi na jednom višem nivou razmene. Mi ne moramo pristupiti ograničenju i strožoj kontroli uvoza ako naša proizvodna preduzeća i spoljnotrgo-

vinske organizacije budu sposobne da izvoze što više i na toj osnovi da povećanim uvozom zadovoljavaju rastuće potrebe privrede. Takav kurs u našoj spoljnoj trgovini odgovara i našoj opštoj političkoj koncepciji povećanja saradnje sa svim zemljama gde postoje mogućnosti da više prodamo i više kupimo, te da i na toj osnovi i tim putem jačamo prijateljske odnose.

Ipak, moram napomenuti da nisu iskorišćene sve potencijalne mogućnosti za razvoj spoljne trgovine, naročito mogućnosti koje pruža razvoj poljoprivredne proizvodnje. Struktura našeg poljoprivrednog izvoza je još uska, kod mnogih proizvoda nisu u zadovoljavajućoj meri rešeni problemi kvaliteta, pakovanja, transporta i slično, a bez toga je teško zamisliti dugoročno uspešno plasiranje viškova poljoprivredne proizvodnje. Od uspešnog rešenja ovoga problema delom zavisi i brže napredovanje proizvodnje u zemlji.

Otuda se u narednom periodu mora još veća pažnja pokloniti organizacionom učvršćivanju i osposobljavanju spoljnotrgovinske mreže, kako u čisto trgovinskim, tako isto i u proizvodnim preduzećima.

Kao što je poznato, u našem petogodišnjem planu računato je sa znatnim iznosima inostranih kredita za građenje nekih osnovnih objekata petogodišnjeg plana. Jedan deo predviđenih i već zaključenih inostranih kredita otpao je — o čemu je Narodna skupština već obavestena — pa je nastao problem finansiranja tih objekata iz drugih izvora. Zbog toga smo morali proširiti naš program inostranih kredita i zajmova u zapadnim zemljama, koji je već bio pokrenut u vezi sa usvajanjem petogodišnjeg plana. U proteklih mesecima Savezno izvršno veće je u mnogim zemljama preduzelo mere za realizaciju ovog programa i u tom pogledu su postignuti izvesni delimični rezultati, ali moram reći da tu nailazimo na razne teškoće. Zbog svega toga, još više moramo računati na vlastite snage u izvršavanju zadataka petogodišnjeg plana.

Radi potpunije ocene rezultata u oblasti materijalne proizvodnje i razmene, moram se osvrnuti sa nekoliko reči i na pitanje investicija.

U izveštaju o kretanju privrede, kojim raspolažete, istaknuto je da obim investicija raste bržim tempom nego što je to predviđeno petogodišnjim planom. Takav porast investicija je bio moguć usled visokog porasta nacionalnog dohotka u prošloj godini, stalnog napredovanja industrijske proizvodnje i prenetih zaliha poljoprivrednih proizvoda iz prošle godine, kao i povoljnije strukture investicija.

Struktura investicija se postepeno menja, i to kako u pravcu povećanja ulaganja u poljoprivredu, kada je reč o privrednim investicijama, tako isto i u pravcu povećanja investicija u društveni standard i druge neprivredne svrhe.

U celini uzev, prema tome, opšti zadaci u investicionoj politici se ostvaruju. Ali u vezi

s tim treba odmah napomenuti da moramo biti veoma obazrivi u pogledu povećavanja obima investicija, to jest ozbiljnije usporiti njegov porast, kako se ne bi ponovila izvesna nepovoljna dejstva iz ranijih godina.

Samim tim što je petogodišnji plan predviđeo usklađeniji i ravnomerniji razvoj privrede i dao značajno mesto ulaganjima za potrebe društvenog standarda, moralo je doći do proširenja fronta investicija, obuhvatajući veći broj oblasti i grana uz ravnomerniji raspored po područjima. Politika rekonstrukcija zastarelih kapaciteta, odobravanje zajmova za građenje novih objekata iz sredstava opšteg investicionog fonda prema perspektivnom planu, povećanje sredstava privrednih organizacija i samoupravnih jedinica — sve to u svojoj osnovi znači proširenje mogućnosti mnogih zainteresovanih faktora za nova ulaganja ili za zamenu postojećih zastarelih sredstava. Ova, u osnovi pozitivna, činjenica sadrži u sebi jednu opasnost na koju treba ukazati, a to je: dalje proširivanje fronta investicionih ulaganja, disperzija snaga, što može u određenim slučajevima negativno uticati na brzinu i efikasnost ulaganja. Na proširenje fronta naročito utiče neefikasno, sporo i skupo izvođenje investicionih radova.

Iako dosadašnji investicioni program nije sužen na mali broj velikih objekata, ipak on u sebi sadrži nekoliko veoma značajnih i krupnih zadataka, od čijeg ostvarenja zavisi uspešno rešenje unapređenja sirovinske osnove zemlje, povećanje energije i razvoj nekih grana privrede (kao, naprimer, hemijske industrije), gde je potrebna znatna koncentracija sredstava.

Prema tome mi moramo dovesti u sklad našu težnju za svestranim i harmoničnijim privrednim razvojem sa težnjom da posebno pomognemo razvoj pojedinih grana koje su od značaja za dalji razvoj cele privrede. Već u prošloj i ovoj godini preduzete su izvesne mere da se usklade ove, na prvi pogled protivrečne težnje, radi čega je donet čitav niz odluka i mera u cilju usmeravanja investicija u određene grane privrede i određene vrste proizvodnje.

U toku ove i naredne godine mi moramo i dalje ići u tome pravcu, stimulirajući svim sredstvima samoupravne organe i privredne organizacije da raspoložive fondove ulažu u investicije koje su na liniji petogodišnjeg plana.

Potreba koncentracije na određenim zadacima u preostalom periodu petogodišnjeg plana izazvaće privremeno povećanje ulaganja iz centralnih izvora, pre svega iz Opšteg investicionog fonda. Ta potreba će biti utoliko manja ukoliko se efikasnije bude razvilo udruživanje sredstava u raznim fazama i oblicima — u okviru grana, regionalno udruživanje, udruživanje radi rešenja problema sirovina i drugih uslova proizvodnje itd.

A sada nekoliko reči o delovanju dosadašnjeg privredivanja na životni standard trude-

nika i materijalne uslove za razvoj društvenih institucija i odnosa.

Kako je već više puta istaknuto, u ovoj godini nije dostignut planirani nivo porasta lične potrošnje. Najvažniji uzroci tome jesu: manja poljoprivredna proizvodnja nego u prošloj godini, a i manja proizvodnja nego što je planirana, nedovoljan porast produktivnosti rada, kao i naponi da se formiraju odgovarajuće rezerve u zemlji radi sređivanja tržišta.

Mere koje je Savezno izvršno veće nedavno preduzelo, a koje se pre svega zasnivaju na uspešnom razvoju industrije i na povećanju raspoloživih rezervi, omogućile su da se barem delimično ostvari predviđeno povećanje životnog standarda radnika i službenika.

O svemu tome bilo je poslednjih dana dosta reči i ja se na tome ne bih više zadržavao, samo bih s tim u vezi učinio neke napomene. Na osnovu svih preduzetih mera ima uslova da se i ova godina, u celini uzeta, završi s povećanom potrošnjom stanovništva, naročito s povećanom potrošnjom radnika i službenika. To povećanje može biti uglavnom u skladu sa porastom materijalne proizvodnje i produktivnosti rada; zajedno s prošlogodišnjim povećanjem, mi obezbeđujemo tempo petogodišnjeg plana, pa ipak takvim rezultatom ne možemo biti zadovoljni. Pojave neravnomernosti i oštrijih kolebanja nekih cena i troškova života jesu glavna negativna činjenica u ovoj godini, i te pojave utiču da se umanji značaj stvarnih globalnih rezultata, jer u mnogim pojedinačnim slučajevima, naročito u velikim gradovima, nije došlo do porasta realne potrošnje. Ovo bi moralo biti naša opšta pouka za ubuduće, pouka za sve nas: i centralnih i lokalnih organa. To je prva napomena. Doduše, treba istaći da su se poslednjih dana u mnogo širim razmerama i odlučnije nego ikada dosad pokrenuli svi faktori odgovorni za uslove života i materijalni položaj trudbenika — počev od organa preduzeća, preko komuna, pa sve do republičkih i saveznih organa. Izgleda da sada svi sve više shvataju konkretnu odgovornost u toj oblasti. Ako se ova pojava ne svrši kao neka kampanja, već ostane trajna orijentacija u radu — biće to glavni rezultat mera koje je Savezno izvršno veće preduzelo u oblasti životnog standarda. Jer tamo gde je bilo sistematskog rada putem sređivanja trgovine i čitavog snabdevačkog aparata, organizovanjem raznih servisa i tome slično pri stanbenim zajednicama, blagovremenim ugovaranjem proizvodnje kod dobara i zadruga itd. (a takvih slučajeva je sada sve više) — tamo su uslovi za život mnogo bolji. Uzmite samo cene u mnogim restoranima društvene ishrane u opštinama ili pri preduzećima. Ali ni naša statistika i analiza te činioce još ne uzima u obzir.

Druga je napomena opet u vezi sa cenama, ali sa jedne druge strane.

Svako zna da se povećanje plata i povećanje životnog standarda mogu izvršiti pri nepromenjenoj produktivnosti rada samo na račun društvene akumulacije i fondova. Takva povišica izvršena je ovih dana i prirodno je da je ta mera uticala na akumulaciju i fondove: bilo centralne, bilo lokalne i u preduzećima, ali na sve u isto vreme. Međutim svi su, naravno, prihvatili povišenje ličnih dohodaka, mnogi se nisu rado želeli odreći fondova, a u isto vreme su izražavali strah od porasta cena. U čemu je stvar?

Ako ovakvo povećanje ličnih dohodaka nema drugi izvor pokrića nego akumulaciju, a to će reći sve fondove, svaka težnja da se povećanje ličnih dohodaka obezbedi a da se pritom ne dira u fondove, odnosno da se ne nadoknadi povećanom produktivnošću rada, vodi na liniju prividno manjeg otpora — na povećanje cena. Pritom se, međutim, zaboravlja na jednu bitnu stvar: kod nas nema u osnovi posebnih interesa proizvođača i potrošača, odnosno u radniku je kod nas (dijalektički) ujedinjen proizvođač i potrošač. Zbog te »zaboravnosti« dešava se ne retko da ljudi dok su u svom preduzeću, u radničkom savetu, teže da povise cene svojoj robi, a kad izađu na ulicu, odnosno u svojoj kući, strahuju od porasta cena i kritikuju svakoga ko na to i pomisli.

Iz tih razloga mi govorimo o povećanoj društvenoj odgovornosti proizvođača. Oni ne samo što upravljaju društvenim sredstvima, što odlučuju o proizvodnji i razmeni proizvedenog produkta, već utiču tim putem na sopstveni položaj i položaj ostalih trudbenika. Ova ista logika važi i za naše komune, odnosno društvene predstavnike u komuni, kada odlučuju o merama koje menjaju položaj trudbenika.

Ali ova protivrečnost kupca i prodavca, potpuno nerazrešljiva u kapitalizmu, u našim uslovima se prevlađuje upravo na osnovi samoupravljanja i planske privrede. Prema tome u radničkom savetu u preduzeću, u samoupravi komune itd., na svim spratovima društvene zgrade, svaki organ u svom delokrugu i svaki trudbenik na svome mestu neposredno rešavaju taj proizvođačko-potrošački »spor«. Umesto mistifikacije oko cena, ovde je reč pre svega o vlastitoj odgovornosti, o vlastitoj disciplini.

Pri tome niko ne misli da potceni objektivni faktor — postojanje roba na tržištu. Naprotiv, tim povodom bih upravo i ukazao na neke negativne pojave gde administrativne i slične mere oko stabilizacije cena nisu praćene rešavanjem materijalnih problema.

Naposletku, kod nas se ponekad veoma osetljivo gleda i reaguje na svako, bilo kakvo, povećanje bilo koje cene. Međutim, potpuno je nezamisljivo da jedna tako dinamična privreda, sa ritmom kakav se retko viđa, može funkcionisati bez izvesnih pomeranja u cenama. Cene će se pomerati prosto zato što se menjaju i mate-

rijalni odnosi. Ali su pritom za stabilnost privrede i za životni standard bitna dva faktora: prvo, ta pomeranja ne smeju biti ni nagla ni nekontrolisana, i drugo, lični dohoci moraju rasti brže nego životni troškovi, tako da realni lični dohodak neprekidno i stalno raste.

Što se tiče budžeta i drugih društvenih fondova koji služe zajedničkoj potrošnji, dakle koji bitno utiču na životni standard, moglo bi se najkraće reći ovo:

Budžetska potrošnja je u stalnom porastu, ona je stekla jedan trajni materijalni izvor u doprinosu iz ličnih dohodaka stanovništva. Ukupni budžetski rashodi narodnih republika i narodnih odbora u toku prošle i ove godine porasli su za oko 34%. (O saveznom budžetu ne govorim jer on ima više karakter finansiranja uprave nego društvenog standarda.) U budžetskoj potrošnji posebno najbrže rastu rashodi za socijalnu, zdravstvenu službu i razvoj prosvete. Međutim u vezi s tim treba istaći da sporije rastu materijalni rashodi od ličnih, što ukazuje na to da se ove oblasti razvijaju ekstenzivno, to jest ostaju na primitivnom nivou.

Sličan je slučaj i sa neprivrednim investicijama, kod kojih je očevidan porast stanbeno-komunalnih investicija, što je pozitivno, ali zaostaju investicije u kulturno-socijalnoj delatnosti.

Posmatrano u celini, porast ovakvih društvenih fondova veoma je pozitivna pojava zato što omogućuje proširenje materijalne osnove komunalnog života i ostalih oblika samoupravljanja, a samim tim i jačanje socijalističkog društvenog sistema u celini.

Za komunalni život od naročite je važnosti takav sistem budžeta koji obezbeđuje da i tim putem samoupravni organi na sopstvenoj materijalnoj osnovici ostvaruju svoje zadatke. U ovom pogledu neophodno je istaći da se pokazala ispravnom jedna od bitnih postavki privrednog sistema — da prihodi budžeta zavise od ličnih dohodaka stanovništva. Uvođenje toga sistema olakšalo je redovno i ravnomerno priticanje prihoda republika i komuna. Taj prihod dobijaće ubuduće sve veći značaj za pokriće budžetskih rashoda, jer je on postojan i u stalnom je porastu, što odgovara i rastućim budžetskim potrebama komuna.

U toku funkcionisanja ovoga sistema budžetiranja može se konstatovati da je došlo do globalnog uravnoteženja budžeta narodnih republika u celini, kao i jednog dela sreskih i opštinskih narodnih odbora. Raspodela prihoda između narodnih republika i odbora u celini, pa samim tim i prihoda iz ličnih dohodaka, zbog različite razvijenosti pojedinih rejona i područja i nezadovoljenih budžetskih potreba većine komuna, još je takva da nema dovoljne stabilnosti i stimulativnosti za komune koje ostvaruju znatne prihode. Usled toga one nisu u stanju da planiraju svoje potrebe na duži rok,

jer nedostaju stalni instrumenti i trajnije središnji odnosi u raspodeli budžetskih prihoda u samim republikama. Rešenje ovog pitanja leži, prvo, u postepenom proširivanju budžetskih okvira u celini, i drugo, u regulisanju odnosa putem novog budžetskog zakona, koji je već u završnoj pripremi.

Pregled ostvarenih rezultata u poslovanju privrednih organizacija, koji je, prema podacima Narodne banke o periodičnom obračunu za januar—jun ove godine, dat u Izveštaju o kretanju privrede, prvi je elemenat opštedruštvenog bilansa poslovanja privrede, koji će ubuduće na bazi godišnjih završnih računa biti potrebno redovno i kompletnije podnositi Narodnoj skupštini. Podnošenje takvih bilansa na razmatranje Skupštini treba da postane važan momenat u sistemu društvenog upravljanja privredom i u planskom usmeravanju njenog razvoja, jer konkretno ostvareni rezultati i njihova podrobna analiza predstavljaju najrealniju osnovu za takvo upravljanje i usmeravanje, za iznalaženje najadekvatnijih metoda i odnosa da se ciljevi koje postavljamo što potpunije i što uspešnije ostvare.

Treba odmah reći:

prvo, da polugodišnji obračun i globalni podaci o raspodeli ukupnog prihoda po privrednim oblastima i granama bez analize bilansa pojedinih preduzeća ne daju dovoljno elemenata za svestranu analizu ostvarenih rezultata, a ovaj obračun je uz to prvi obračun po novom sistemu i novim instrumentima raspodele, što još više otežava analizu i ocenu sistema;

drugo, da globalni podaci ovog prvog polugodišnjeg obračuna mogu pokazati samo statično dejstvo novih propisa o raspodeli, samo promene koje su nastale prostim prelaskom na novi obračun. Dakle, dejstvo koje novi odnosi imaju na položaj privrednih organizacija kad bolje ili lošije posluju, kad pojedini faktori proizvodnje — rad, sredstva i dr. — daju u kretanju efekte različite od ranijih, nije moglo biti sagledano na osnovu globalnih podataka koje sadrži prvi izveštaj o polugodišnjem obračunu. Za te odnose i za odgovarajuću ocenu dejstva novog sistema raspodele potreban je duži period njegovog delovanja i više podataka u vremenskim serijama;

treće, da nov sistem raspodele, uveden zakonom, koje smo doneli krajem prošle godine, ne živi još u potpunosti: minimalni lični dohoci utvrđeni su privremeno prema zatečenim odnosima, pa vuku sa sobom sve što je nepravilno i negativno iz ranijih odnosa; nijedna privredna organizacija praktički još ne vrši raspodelu svog čistog prihoda na nov način, na osnovi slobodno utvrđenih tarifnih pravilnika i novih oblika utvrđivanja ličnih dohodaka koje sistem sam po sebi ne samo dopušta nego i zahteva, već sve stoji po starom; najzad, nisu još nađene nove forme organizacije i poslovanja, ni novi unutrašnji odnosi uopšte kakvi odgovaraju ovakvom

sistemu, itd. Jednom reči, mi smo tek na početku da se koristimo širokim rezervama koje nam sistem pruža.

Pa ipak, raspoloživi podaci dozvoljavaju da se izvedu neki određeni zaključci, pozitivni i negativni, i da se uoči potreba izvesnih korekcija i dopuna datih instrumenata raspodele. Tu, razume se, nije reč o izmeni osnova na kojima se zasniva sadašnji način raspodele, da radnici upravljaju proizvodnjom, da sami raspoređuju ostvareni dohodak i sami utvrđuju svoje lične dohotke u okviru ove raspodele; reč je samo o popravljajući i eventualno o zameni pojedinih instrumenata kojima se te osnove treba da realizuju u skladu s opštim interesima i s postavljenim ciljevima privrednog razvoja. Već prvi obračun pokazuje, nesumnjivo, zrelost organa radničkog upravljanja da pravilno raspoređuju sredstva koja pripadaju privrednim organizacijama i ne daje nikakvu osnovu za kritiku osnovnih principa novog sistema raspodele. To, među ostalim, pokazuje i činjenica da je iz čistog prihoda odnosno dela dohotka koji pripada privrednim organizacijama, a koji je kod organizacija obuhvaćenih izveštajem Narodne banke za 4,1% veći nego u prošloj godini, odvojeno za njihove fondove u ovoj godini 20,70% više sredstava nego u prošloj godini, kada je izdvajanje ovih sredstava bilo određeno propisima. A takav je odnos, po pravilu, i u svim delatnostima koje su ostvarile dovoljan dohodak.

Istina, prvi pojedinačni izveštaj pokazuje da su neke organizacije izdvojile za lične dohotke radnika relativno veća sredstva, ali i u tim slučajevima izdvajana su, po pravilu, znatna sredstva za fondove privrednih organizacija. Osim toga, takvi pojedinačni slučajevi neizbežni su na početku primene ovakvog slobodnog sistema raspodele, dok privredne organizacije još nisu mogle u praksi sagledati potrebu i interes da same akumuliraju i dok još nisu formirani određeniji opšti kriteriji za izdvajanje ličnih dohodaka iz ukupnih sredstava koja ostaju na raspolaganju privrednim organizacijama. Konačno, relativno veća izdvajanja za lične dohotke mogu, bar delimično, biti rezultat i dosadašnjih neravnomernosti u nivou ličnih dohodaka, koje se na ovaj način žele ispraviti, a za to su tačke u prvom polugodu nedostajala opšta društvena merila.

Polugodišnji obračun pokazuje, međutim, i izvesne slabosti u sistemu, koje će odgovarajućim ispravkama pojedinih instrumenata biti potrebno otkloniti.

1. Na prvom mestu reč je o uklanjanju osetnih neravnomernosti u nivou minimalnih ličnih dohodaka. Privremeni minimalni lični dohoci, s obzirom na način kako su oni za ovu godinu utvrđeni, dakle, bez obzira na njihova svojstva kao takvih, kao instituta, s obzirom na velike razlike u nivou tarifnih stavova, uticali su da dođe do neopravdanih razlika u položaju

nekih privrednih grana i organizacija pri raspodeli ostvarenog dohotka. Zbog takvih osetnih razlika promenjen je nivo minimalnih ličnih dohodaka u rudnicima uglja već na početku primene novog sistema, a sad je Savezno izvršno veće dalo predlog za odgovarajuće promene i kod organizacija železničkog saobraćaja, dok se kod još nekih grana razmatraju korekcije koje će biti potrebno izvršiti sa važnošću u 1958 godini. Prikupljeni podaci o odnosima u nivou minimalnih ličnih dohodaka pokazuju, međutim, da je za 1959 godinu neophodno zameniti sadašnje privremene minimalne lične dohotke novim, trajnijim i celishodnijim rešenjima, što uostalom i zakon predviđa. Međutim, s obzirom na obimniji pripremni rad nije bilo moguće na vreme predložiti takvo rešenje. Zbog toga će se i za 1959 godinu morati ići na privremeno rešenje, ali uz bitne ispravke sadašnjih odnosa, o čemu će Savezno izvršno veće dati uskoro Skupštini odgovarajući predlog.

2. Kao što je napred istaknuto, u privrednim organizacijama su raniji unutrašnji odnosi ostali neizmenjeni iako su bili zastareli i neadekvatni novom sistemu i potrebama samih privrednih organizacija. Pravilno dejstvo novog sistema pretpostavlja, naime, i utvrđivanje novih osnova za izdvajanje sredstava za lične dohotke i za obračun ličnih dohodaka, novih tarifnih pravilnika, novih pravilnika o različitim oblicima nagrađivanja po učinku, novih pravilnika o premijama itd. Tu je trebalo da centralni organi, državni i društveni, pruže privrednim organizacijama određenu pomoć, da dadu potrebna uputstva i opšta merila i kriterije za donošenje novih tarifnih pravilnika, odnosno da im pomognu u konkretnoj primeni opštih principa u vezi sa raspodelom njihovog čistog prihoda, i uopšte da potstaknu inicijativu ka traženju sve novijih i sve celishodnijih oblika unutrašnje raspodele i nagrađivanja. Ali centralni organi su zakasnili sa donošenjem tih opštih uputstava i s davanjem drugih oblika pomoći. Tu su, ipak, dosad izvršene najneophodnije pripreme na osnovu kojih se može odmah prići izradi novih tarifnih pravilnika u privrednim organizacijama. Savezno izvršno veće ovih dana daće u vezi s tim potrebne elemente na osnovu kojih će Savez sindikata, komore i privredna udruženja moći razraditi osnove potrebne za donošenje tarifnih pravilnika, odnosno da pri tom donošenju pruže neposrednu pomoć privrednim organizacijama.

3. Razlike u položaju pojedinih delatnosti i organizacija koje pokazuje periodični obračun ne potiču, razume se, samo iz novog sistema i njegove primene. S prelaskom na ovaj sistem jedinstvenih instrumenata ispoljili su se i izvesni dublji materijalni problemi koji se ranije nisu ispoljavali, ili se bar nisu ispoljavali u toj meri. Već prilikom donošenja zakona koji se sada primenjuju bilo je ukazano na znatne ra-

zlike u materijalnim uslovima proizvodnje i ostvarivanja dohoda u raznim delatnostima u našoj privredi i u raznim područjima naše zemlje, kao i na probleme koji će se u vezi s tim pojaviti, uprkos podešavanja instrumenata takvim odnosima — ublažavanju stopa za neke delatnosti, progresiji u izdvajanju doprinosa u dohotku itd. Obračun sada te probleme samo konkretno pokazuje.

Tako, dok u industriji koja posluje pod normalnim uslovima, kao i u pojedinim granama drugih oblasti, novi odnosi raspodele ostavljaju privrednim organizacijama srazmerno veći deo dohotka nego raniji, u drugim je izdvajanje sredstava u društvene fondove, uprkos primene blažih stopa, nešto pooštreno. U proseku, industrija je u posmatranim organizacijama ostvarila u prvom polugodištu ove godine za 10,3% veći dohodak nego u prvom polugodištu 1957, društvenim fondovima pripalo je 8,7%, a privrednim organizacijama 11,8% više nego u prošloj godini. To pokazuje da su odnosi raspodele u industriji u celini povoljniji za privredne organizacije nego u prošloj godini, a takav je slučaj i sa delatnostima u drugim oblastima koje posluju pod normalnim, prosečnim uslovima. U ostalima, a među njima i u nekim granama industrije — u industriji građevinskog materijala, u delu prehrambene industrije i sl., izdvajanje u društvene fondove je relativno veće nego ranije. Ali dok industrija od 218 milijardi dinara dohotka daje doprinos iz dohotka u društvene fondove od 94 milijarde, ili 43%, sve ostale delatnosti od dohotka od 125 milijardi dinara daju u društvene fondove doprinos od svega 30 milijardi, ili 24%.

U vezi sa ovakvim odnosima u raspodeli, primena sistema jedinstvenih instrumenata postavila je oštrije pitanje starih odnosa u cenama koji više ne odgovaraju uslovima ravnomernijeg razvoja svih delatnosti i slobodnije podele rada, pitanje ozbiljnog zaostajanja nekih delatnosti u produktivnosti rada, pitanje neadekvatne strukture proizvodnje i tržišta za neke proizvode itd. Ti problemi se ne mogu rešiti izmenom instrumenata raspodele. Njihovo rešenje traži postepeno menjanje materijalnih odnosa, uklanjanje ili bar ublažavanje sadašnjih dispariteta u cenama, podizanje produktivnosti rada u tim privrednim delatnostima na viši nivo, razvijanje tržišta za novu proizvodnju itd. Sistem raspodele može samo dati veći potsticaj za brže menjanje odnosa u tom pravcu, za aktiviranje svih faktora koji tome mogu doprineti. A za konačno rešenje svih tih pitanja treba pre svega vremena. To, sa druge strane, ne isključuje potrebu da se revidiraju i neki važeci instrumenti raspodele, naročito u njihovom kvantitativnom dejstvu, kako bi se neopravdane razlike među pojedinim delatnostima i organizacijama, koje ne proističu samo iz ovakvih materijalnih odnosa, otklonile. Odgovarajuća izu-

čavanja, kako je rečeno i u izveštaju o kretanju privrede, već su u toku i potrebni predlozi biće dati zajedno sa ostalim predlozima propisa kojima će se regulisati kretanje privrede u idućoj godini.

4. Najzad, i možda najvažnije, što se tiče aktivnog dejstva sistema odnosno njegove stimulativnosti, prvi polugodišnji obračun ne daje dovoljno elemenata da se o tome da konačna ocena. Ipak, prema izvesnim činjenicama, ta stimulativnost nije jednaka u pogledu aktiviranja svih faktora koji mogu dovesti do podizanja produktivnosti rada i unapređenja proizvodnje uopšte, ili je bar u određenim slučajevima nedovoljna. To se naročito odnosi na dejstvo skale za izdvajanje doprinosa iz dohotka privrednih organizacija u slučaju ostvarenja većeg dohotka ekonomisanjem živim radom. Relativno visoka izdvajanja u društvene fondove na osnovi stope viška dohotka, merene minimalnim ličnim dohocima, i oštre progresije uzrok su nedovoljne stimulativnosti raspodele u takvom slučaju. I o ovom pitanju vrše se detaljnija izučavanja kako bi se uz predlog društvenog plana za iduću godinu mogle, pored ostalih instrumenata i mera za njegovo ostvarenje, predložiti i mere za jači potsticaj na ekonomisanje živim kao i opredmećenim radom.

U vezi sa svom ovom problematikom na koju ukazuje polugodišnji obračun i u vezi sa svim ovim nagoveštajima izmena u raspodeli, treba imati u vidu da smo mogli sagledati delovanje novog sistema tek u jednom polugodištu, dakle u njegovoj početnoj fazi, ali da smo već sada u mogućnosti da putem rečenih korektiva vršimo nove ispravke, upotpunjavanje i razvijanje sistema. Biće potrebno da se novi sistem, kako je to bilo rečeno i pri njegovom postavljanju, i ubuduće neprekidno prati, koriguje i usavršava. Ali ne brzopletu i na osnovi improvizacija, jer su osnovni principi postavljeni, a privreda traži stabilnost, nego na osnovi temeljnog izučavanja delovanja svakog elementa sistema, razvijajući ga i razrađujući u skladu sa materijalnim uslovima privrede i našim ekonomsko-političkim ciljevima. (Buran aplauz)

Pretsednik Petar Stambolić: Čuli ste ekspozice potpredsednika Saveznog izvršnog veća Mijalka Todorovića.

Određujem odmor od dvadeset minuta. Molim drugove poslanike koji žele da uzmu učešća u diskusiji da se prijave za vreme odmora.

(Posle odmora)

Pretsednik Petar Stambolić: Nastavljamo rad. Otvaram diskusiju o izveštaju druga Mijalka Todorovića.

Za reč se javio narodni poslanik Vinko Hafner.

Vinko Hafner (Izborni srez Kranj, NR Slovenija): Drugovi i drugarice narodni poslanici,

govorio bih u vezi sa izveštajem druga Potpretsednika Saveznog izvršnog veća o ovim pitanjima: prvo, rekao bih nešto o poslednjim merama Saveznog izvršnog veća u vezi sa poskupljenjem nekih namirnica i povećanjem plata; drugo, o delovanju sistema podele dohotka privrednih organizacija; i treće, o odnosu državne uprave prema privredi i o efikasnosti rada državne uprave.

U vezi s prvim pitanjem, ne bih želeo da se upuštam u dužu diskusiju o ovim merama, jer verujem da će one konačno doneti korisne rezultate u podizanju životnog standarda i stabilizaciji naše privrede. Želim da kažem samo to da smo pri sprovođenju tih mera već u samom početku, pri popisu robe koja je poskupela, pri tumačenju ovih propisa, naišla na neke teškoće, pre svega zato što ove mere nisu bile dobro pripremljene. Niko nije sumnjao u želju Saveznog izvršnog veća da se ove stvari sprovedu što bolje i efikasnije, s obzirom na cilj koji se želeo postići. Ali mislim da su neke od njih bile malo proučene, pa su naknadno morale biti korigovane, što je unelo u diskusiju oko ovih pitanja prilično nepoverenja, i tako da kažem, pravu zbrku.

Pre svega, tu mislim na povećanje prihoda, dohotka radnika u privredi. Vi znate da smo baš ovih dana dobili nov predlog Saveznog izvršnog veća kako da se sanira to pitanje, a da je najpre bilo obaveštenja kako će se rešenje naći u povećanju minimalnog ličnog dohotka, a time u promeni tarifnih stavova dosada utvrđenih tarifnim pravilnicima; bilo je u ovom pitanju, na primer, prilično nejasnosti oko onih 700 dinara koje dobija svaki radnik. I, najzad, pronašlo se rešenje kako je sada Skupštini dato na konačno odobrenje. Smatram da je ono pravilno, ali se postavlja pitanje: zar nije bilo mogućnosti da se ovo rešenje ranije donese kako se ne bi stvarala nikakva zabuna i izazivale prilično nepotrebne diskusije oko povećanja plata ljudi u privredi?

Kada je popis namirnica već bio u toku, došlo je naknadno do nekih promena u vezi sa cenama hleba i brašna, pa ne znam da li su drugovi koji su ove mere od saveza pa do dole sprovodili računali koliko je ta »sitnica« učinila teškoća baš u sprovođenju tih naknadnih izmena. Mislim da kada su u pitanju tako krupne mere kakve su sada bile treba izvršiti ozbiljnije pripreme, a savezni pa i drugi organi to nisu učinili.

Drugo, rekao bih nešto u vezi sa delovanjem sistema podele dohotka privrednih organizacija. Ovo govorim iz iskustva Sreza Kranj, u kome postoji oko 60 industrijskih preduzeća i u kome su ova pitanja neverovatno osetljiva i brzo se ispoljavaju. Analizom polugodišnjih obračuna, zatim na dužoj sednici sreskog narodnog odbora i na sednicama svih veća proizvođača opštinskih odbora imali smo prilike da se dosta ozbiljno pozabavimo ovim pitanjima, i tako smo u svom

regionalnom okviru došli do nekih zaključaka, a pre svega do toga da je sistem dobar i da je dobio podršku i priličnog broja tako rezervisanih ekonomista kao što to, ponekada, mogu biti naše knjigovođe i šefovi finansijskih sektora. Uglavnom, ljudi su ovaj sistem prihvatili i smatraju ga dobrim. I sve kritike toga sistema uglavnom su iste kao i ove koje je drug Todorović naveo u svom eksponatu.

Pre nekoliko nedelja sprovedi smo jednu anonimnu anketu u dva veća preduzeća, od kojih jedno ima 1.200, a drugo 2.000 radnika, i to u jednoj tekstilnoj fabrici i u jednoj fabrici cipela. U anketi je bilo i pitanje kako je radnik obavešten o ovom novom sistemu podele dohotka privrednih organizacija. I moram kazati da je anketa pokazala da je situacija u tome pogledu dosta loša. U jednoj fabrici je načelno bilo upoznato s time, znalo je suštinu ove raspodele 12% radnika, a u drugoj — samo 8%. Ako bismo i dalje pratili ovo pitanje, onda bismo saznali da je isti takav broj ljudi općenito obavešten, a da je procenat ljudi koji taj sistem dokraja poznaju vrlo nizak (obično su to računovođe i sl.). A šta to znači? Za svaki sistem podele dohotka, pa i za ovaj, od presudnog je značaja da ljudi poznaju, da bar polovina ljudi u suštini poznaje principe ovoga sistema. Jer samo tako on može stimulativno uticati na rad ne samo direktora i knjigovođe već i svakog radnika u jednom radnom kolektivu. Želim kazati da smo mi preduzeli otprilike baš isto toliko mera kao što smo i u drugoj prilici činili da bi se ljudi upoznali sa ovim sistemom podele dohotka (organizovali smo, isto tako, seminare za radničke savete, predavanja i primenili mnoge druge oblike), a, vidite, bio je konačno taj rezultat da tek 12% odnosno 8% ljudi smatra za sebe da je obavešteno o tom sistemu. To, štaviše, potvrđuje ono što kaže drug Todorović — da se neki sistem mora održati jedno duže vreme, ne samo zato da ga provere neki analitičari, nego da uđe u krv samih proizvođača, i da se na osnovu njihovog položaja kaže je li on dobar ili nije, može li poslužiti kao neka osnova za podelu dohotka u društvu među ličnostima i među samim radnicima ili ne može. Ovo kažem ne zato da bih ponavljao druga Todorovića, već zato što se u poslednje vreme u štampi i na pojedinim skupovima prilično govori o nužnosti promene ovoga sistema, pa se govori o uvođenju nekog generalnog paušaliranja, zatim o povratku na raniji sistem akumulacije fondova, onda o nagrađivanju pojedinaca i preduzeća kao celine po fizičkom obimu proizvodnje, po jedinicama proizvoda. Možda bi sve ove stvari mogle biti neki korektiv sadašnjem, ali izgleda tako kao da izvesni drugovi misle o nekoj generalnoj promeni sistema. A ja smatram da bismo se time prilično obrukali. Za šest godina već smo imali tri generalne promene sistema: od akumulacije i fondova, preko

oporezivanja dobiti, do sadašnjeg sistema podele dohotka, pa bi uistini trebalo da za neko duže vreme ovo proveravamo, jer i za privredni sistem važi ono isto što i za direktora u fabrici — da je bolje imati jednog prosečnog direktora pet godina nego pet najboljih direktora za svaku godinu prosečno. Za privredni sistem to utoliko više važi. Znači, sama praksa neka kaže. Ljudi dole stoje u odbranu nečega što postoji i što treba sam život da istakne.

Naša analiza podele dohotka pokazala je ipak i neke stvari koje treba proučiti. Prvo, tu dolazi sama funkcija i značaj minimalnog ličnog dohotka. Da li je to jedan element za obračun sa društvom, jedan imaginarni element? Mislim da u analizi toga sistema ovo dvoje treba raščlaniti i kazati šta je minimalna plata radnika i svih drugih, a šta je ovaj minimalni lični dohodak kao element za obračun sa društvom. Ovo treba dokraja izraditi, jer dosadašnja analiza kaže da nije moguće u isti mah objedinjavati oba pojma ako se ne želi da ovako tretiranje ovog minimalnog ličnog dohotka i njegova visina negativno utiču na proizvodnost rada, na uspeh preduzeća.

Drugo pitanje je stopa oporezivanja. Mi smo u našem srezu konstatovali da imamo više od devet preduzeća priično visoko akumulativnih za koje bismo mogli reći da za njih pri ovakvom organizovanju postoji još samo teoriska mogućnost da povećavaju svoj dohodak, a u praksi je ta tolerancija između teorijskih i stvarnih mogućnosti tako mala da, ustvari, suzbija jedno veće naprezanje za podizanje celokupnog dohotka, a posebno ličnog dohotka. Po našem mišljenju skala treba da se snizi, da se više diferenciraju pojedine organizacije i da akumulativnija preduzeća dobiju još više nego što su dobila sada, mada su ove godine dobila više nego prošle godine, ali ova razlika još nije dovoljna da bi mogla izvući i one poslednje rezerve kojih ima i u najproduktivnijim preduzećima.

Treće je pitanje bruto-plata. Mislim da bi trebalo da se svi mi, naročito odgovarajući savezni organi, zapitamo da li smo ovakvim tretiranjem bruto-plata kako su se one sada postavljale i obračunavale nešto postigli ili nismo postigli. Jesmo li postigli da se time stimulira rad i povećava učešće takvih plata u strukturi cena? Treba da se vidi da li smo nešto bruto-platama postigli ili smo stvar samo još više komplikovali. Mislim da bruto-plata nije neko suštinsko pitanje. To je više pitanje tehničkih obračuna pojedinih elemenata u podeli i u odnosu preduzeća i društva. Ali treba da se sagleda nismo li time uneli više zbrke i teškoća u obračunavanje ili smo uistini postigli neki suštinski napredak.

I, naposljetku, pitanje poreza na promet robe. Drug Todorović to nije ni pomenao u svome referatu. Ali praksa sama ukazuje da položaj

i funkcija poreza na promet robe zahtevaju dublju analizu, jer izmena poreza na promet robe može duboko uticati i na samu podeļu dohotka, mada izgleda da je ona potpuno odvojena od njega. Pokazalo se da su sve one organizacije kod kojih je ove godine bio snižen porez na promet robe odmah povećale svoju akumulativnost. Kako izgleda, one nisu povećale nacionalni dohodak, jer je u njemu obuhvaćen i porez na promet robe, ali su povećale svoj dohodak, onaj dohodak koji se oporezuje. Pa i druge su stvari u vezi sa porezom na promet robe. Nama se ponekad čini da je to neki instrument koji nije u zavisnosti od nas, kojim se mogu preko saveznih propisa regulisati odnosi u privredi i pitanje cena, a on, ustvari, duboko utiče na sam položaj privrednih organizacija. Treba to izvideti i naći neke mere za njega: ili da se uključi u celokupni dohodak, ili da se smanji, ili da se nađu druge mere za njegovo regulisanje. Takav kakav je sada, on je mnogo problematičan.

I još bih mogao kazati da praksa i prošle i ove godine pokazuje da ukoliko više želimo da jedan sistem učinimo pravednim za sve, utoliko je on nestimulativniji. Ako jednim takvim drugim sistemom u našim uslovima robno-novčane razmene i relativne zaostalosti želimo postići potpunu pravičnost, onda smo sa ovakvim sistemom propali.

Mislim da je životno iskustvo pokazalo da treba samo produbiti razlike ne toliko u raspodeli plata u privredi nego u raspodeli dohotka privrednih organizacija po njihovoj produktivnosti i njihovoj rentabilnosti, rentabilnosti kao jednom sintetičkom pokazatelju svih elemenata koji utiču na proizvodnju. Ako bismo hteli da ma kakvim sistemom — poboljšanjem ovoga sistema ili uvođenjem nekog novog — dobijemo potpuno pravedan način kojim bi se rešilo pitanje nerentabilnih preduzeća, onaj javašluk kod njih, a u isto vreme doprinelo nešto više onom produktivnom, vrednom preduzeću, — mi nećemo opet moći da rešimo sve to odjedanput. Potpuno se slažem sa mišljenjem druga Todorovića da ovaj sistem sada nije toliko otkrio svoje slabosti koliko slabosti u našoj privredi u pogledu nekih pitanja, i da on sada mora grubo, bez ikakve sentimentalnosti, rešavati izvesna pitanja bez obzira na to da li će zbog toga jedan broj preduzeća krahirati, ili će doći do nekog preliivanja, kako bih kazao, kapitala iz jedne grane u drugu i radnika iz jednog preduzeća u drugo. Ustvari, stimulans za veću proizvodnost — to mora biti osnovno pravilo i za efikasnost jednog sistema.

Još jedno je pitanje koje se tiče rada državne uprave. U analizi koja je bila predmet jedne od poslednjih sednica sreskog narodnog odbora u Kranju bilo je konstatovano da naše privredne organizacije gube u proseku oko 12,5% raspoloživog plaćenog radnog vremena. Za ovaj veliki

gubitak radnog vremena pre svega postoje objektivni uslovi: to su godišnji odmor i bolesti koje dostižu kod nas 5,6% (što je preko 100% više nego pre rata u sličnim preduzećima); zatim, to su pauze i slično. Zanimljivo je, prema ovoj analizi, da oko 2% radnog vremena ljudi iz privrede utroše za dodire i rešavanje svojih poslova sa vlastima i upravom i za svoj društveni rad van preduzeća. Možda je to slučaj i u drugim mestima, možda to nije neka naša specifičnost, nego izvesna zakonitost? No na taj način dolazimo do zaključka da su ovde sahranjene prilične rezerve. Zanimljivo je pogledati zbog čega sve ljudi gube radno vreme. Pre svega su to dodiri sa opštinom, zatim su to stanbeni poslovi, pa poslovi u vezi sa narodnom odbranom — prijavljivanje i odjavljivanje, onda je, na trećem mestu, sudija za prekršaje itd.; naposljetku, tu su i banke — davanje potrošačkih kredita i sl. Sve ukupno: 2%, kako rekoh.

Prilikom ove diskusije mi smo došli do toga da državna uprava treba da izmeni svoj način rada sa zaposlenim građanima ili da u neke dane treba uvesti popodnevni rad kako bi zaposleni ljudi mogli svršiti svoje poslove; ili bi, možda, još efikasnije rešenje bilo da se pređe na osmočasovni rad u državnoj upravi i da se taj rad podeli. Mi smo o tome prilično raspravljali i sada je to pitanje rada državne uprave pokrenuto i u našem lokalnom listu. Konstatovali smo da nama državna uprava raste po broju, ali da je ona ipak dosta loša i spora, naročito kada dolazi u dodir s privredom. I tu se postavlja pitanje odnosa prema zaposlenim ljudima i prema nacionalnoj privredi. Sada imamo situaciju da određeni broj ljudi ima izvestan poseban položaj u tome što radi samo pre podne u skraćenom radnom vremenu, dok, s druge strane, jedan veliki broj ljudi mora da napušta svoja radna mesta da bi mogao obavljati svoje poslove. Naše je mišljenje da je to stvar koju treba temeljno pretesti, i zato ovde dajem predlog da se to pitanje prouči. Mi mislimo da bi se time što bi se uvelo osmočasovno radno vreme, koje bi bilo dvokratno, postigla pre svega veća produktivnost rada državne uprave. Ja radim samo u narodnom odboru, a vi, drugovi, radite na drugim radnim mestima, pa vam je isto tako dobro poznato koliko se u našoj upravi neproduktivno utroši radnog vremena. Kada prođe šest časova, onda se već prilično malo radi. Zato smatramo da bi se uvođenjem dvokratnog radnog vremena naš rad poboljšao, jer praksa u svetu pokazuje da je nemoguće ostvariti ozbiljan neprekidan intelektualni rad od sedam sati, čak i sa jednim malim odmorom. Deljenjem radnog vremena postigao bi se, pre svega, bolji efekat rada. Drugo, time bismo omogućili velikom broju građana da van radnog vremena vrši svoje poslove sa upravom i sl. A treće, izjednačili bismo položaj javnih službenika sa položajem drugih radnih ljudi. Ako

zahtevamo od radnika da radi onoliko koliko to iziskuje sam način posla, pa da mora da radi i u trećoj noćnoj smeni, ako zahtevamo od trgovine da radi i prepodne i poslepodne, ako zahtevamo od železničara da rade u svako vreme koje im se odredi, — zašto ne bismo mogli tražiti od jedne kategorije građana, a to su državni činovnici, da radi dvokratno, što znači i efikasno?

Ne sumnjam da bi uvođenje takvog radnog vremena bilo skopčano s teškoćama, jer da tih teškoća ne bi bilo, mi bismo već takvo radno vreme imali. Ne sumnjam da ima teškoća u sprovođenju takve mere, ali treba, drugovi, stvari shvatiti ne samo sa vidilika, recimo, Beograda ili republičkih centara, gde je zbog same socijalne strukture pitanje odnosa prema zaposlenim ljudima možda manje osetljivo nego u industrijskim zemljama, već kroz prizmu cele zemlje, naročito kroz prizmu industrijskih centara u kojima bi takva mera uticala i na rad samih službenika, a, s druge strane, omogućila da ljudi ove mere dobro sprovedu.

Naš konkretan predlog bio bi — ja ga, razume se, ovde ne postavljam formalno — da se u državnoj upravi uvede dvokratno radno vreme od osam sati: prepodne od 8 do 12 časova, a popodne — zimi od 2 do 6 časova i ljeti od 3 do 7 časova, s tim da subota popodne bude slobodna. U isto vreme da se ljudima kao ekvivalent povećaju plate. Ionako je odnos plata u privredi sa platama u državnoj upravi ozbiljno pitanje u našoj upravi. Mi bismo bez straha mogli povećati plate službenicima ako bi oni u takvim uslovima bolje radili nego dosada.

To su, drugovi poslanici, neka mišljenja i predlozi u vezi sa ekspozicijom druga Todorovića.

Pretsednik Petar Stambolić: Ima reč narodni poslanik Slavko Baum.

Inž. Slavko Baum (Izborni srez Lukavac, NR Bosna i Hercegovina): Drugovi i drugarice narodni poslanici, rekao bih nešto o problemima produktivnosti rada.

Izveštaj druga potpredsednika Saveznog izvršnog vijeća i Sekretarijata Saveznog izvršnog vijeća za opšte privredne poslove obradio je, među ostalim, i dejstvo sistema i novih instrumenata na produktivnost rada. Ima u izveštaju i dovoljno rezerve u ocenama, a i kritičkog osvrta na neke slabe tačke u sistemu. Smatram da je, iz tih razloga, i nađena više-manje prava mjera u cjelokupnoj ocjeni dejstvovanja novih zakona i privrednih propisa na kretanje privrede u cjelini.

U izveštaju se konstatuje da su »rezultati postignuti u produktivnosti rada u industriji za prvih osam mjeseci nezadovoljavajući i do kraja godine trebalo bi uložiti napore da se to stanje popravi«.

Pored konstatacije da tempo porasta produktivnosti rada ide za jedan otsto ispod predviđanja petogodišnjeg plana, treba naročito

istaći da i u tome postoji velika neravnomjernost, pa da čak u nekim granama produktivnost rada uopšte nije porasla, nego je čak i nešto opala (naprimjer kod željezara — prema prvim grubim analizama šestomjesečnih izvještaja).

Pogrešno bi bilo pripisati relativne neuspjehe na tome polju isključivo nestimulativnosti u privrednom sistemu, iako i tu ima, sasvim sigurno, slabosti. Treba se potsjetiti da su nove privredne mjere počele djelovati u pravom smislu riječi tek od prije jednog do dva mjeseca. Zbog toga je, po mom mišljenju, više negativno djelovala nesigurnost i neizvjesnost kako će se odraziti nove mjere, koja je neizvjesnost trajala do prvih analiza polugodišnjih obračuna, to jest ustvari do početka septembra. Kritike privrednog sistema proizilazile su najvećim dijelom otuda — a sada to sve više dolazi do izražaja — što je veći broj privrednih organizacija slabije prošao u ostvarivanju vlastitih sredstava nego u prošloj godini. Tako, naprimjer, preduzeća crne metalurgije daju zajednici za prvih 6 mjeseci oko 400 miliona dinara više, dok samim tim preduzećima ostaje oko 900 miliona manje nego u prošloj godini. Isto tako, konstatujemo da su u jednom od najvećih naših rudnika uglja — riječ je konkretno o Kreki — slabije ostvarena sredstva u poređenju sa 1957 godinom, iako je u tom preduzeću proizvodnja znatno porasla (oko 70%), a i povećanje učinka i produktivnosti rada nije beznačajno (do oko 10%).

Međutim, mislim da bismo u donošenju ocjena i zaključaka u vezi sa samim privrednim sistemom morali biti obazrivi, jer smo, prije svega, i pri donošenju privrednih zakona naglasili da će u novoj situaciji neke privredne organizacije prolaziti slabije, u zavisnosti od dostignutog stepena produktivnosti rada. Niko ne može tvrditi da smo mi kroz sistem već postigli to da sredstva privrednih organizacija, ostvarena u određenom periodu, predstavljaju adekvatan izraz dostignutog stepena produktivnosti rada, ali je isto tako neopravdano i u najmanju ruku preuranjeno davati potpuno negativne ocjene u odnosu na privredni sistem. Potrebno je sačekati dejstvo instrumenata za duži period, pogotovu kad znamo da smo neposredno sa donošenjem novih mjera unijeli mnoga dodatna ograničenja, sasvim privremenog karaktera i na osnovu jedne određene politike za ovu godinu.

Sama činjenica da je nekoj privrednoj organizaciji ostalo manje sredstava nego u prošloj godini, iako su postignuti bolji rezultati u proizvodnji, nije dovoljna kada znamo da ni instrumenti iz ranijih godina nisu omogućavali da ostvarena sredstva budu odgovarajući izraz dostignutog stepena produktivnosti rada, pa je ponekome ostajalo možda i više nego što bi mu pripadalo.

Što je, po mom mišljenju, ipak važno, potrebno je ukazati na neke konkretne slabije

tačke u sistemu i boriti se za što brže otklanjanje ili ispravljanje tih slabih tačaka.

Smatram da među slabije tačke dolaze, prvo, sam platni sistem, drugo, preveliki skok u progresiji zahvatanja kroz doprinos iz dohotka privrednih organizacija, o čemu je nešto govorio i drug potpredsjednik Saveznog izvršnog vijeća, i treće, što nije toliko u neposrednoj vezi sa produktivnošću rada, ali o čemu se kao o problemu u sistemu još mnogo diskutuje, — otplata dugoročnih kredita, konkretno anuiteti i odakle se oni plaćaju.

U vezi sa ličnim dohocima sažeto bih ukazao na neke probleme.

Prvo, tu je komplikovanost obračuna ličnih dohodaka, koja radnicima onemogućuje da sami kroz dinar mjere učinak svoga rada, što je samo po sebi destimulativno, a s druge strane prilično smanjuje ulogu radnika kao samostalnog upravljača koji treba sve bolje da poznaje probleme poslovanja privredne organizacije, a spotiće se već na izračunavanju vlastitih primanja.

Zatim, progresija dosta oštro zahvata i one vidove primanja koji ne bi smjeli da budu zahvaćeni progresijom, kao što su, naprimjer, norme, premije, tzv. viškovi, prekovremeni rad itd., dok bi neki vidovi primanja mogli i dalje ostati zahvaćeni progresijom, kao što su, naprimjer, neke nagrade, honorari itd.

Dalje, još u vezi sa ličnim dohocima: lokalni instrument dopunskog doprinosa narodnom odboru opštine trebalo bi posebno proučiti.

I možda najvažniji problem: odugovlačenje u donošenju novih tarifnih pravilnika, eventualno i tarifnih sporazuma, jer je krajnje vrijeme da se solidnijim društvenim kriterijem regulišu odnosi između čitavih grana, grupa preduzeća, između pojedinih preduzeća, a i u samim privrednim organizacijama. Posljedice takvog odugovlačenja imaju, među ostalima, uticaja i na raspoloženja i na povećanu fluktuaciju kvalifikovanih radnika i stručnjaka, na čiju je štetnost naročito ukazao u svom nedavnom govoru u Zenici drug Tito.

Dalje, preveliki skok u progresiji zahvatanja doprinosa iz dohotka privrednih organizacija djeluje destimulativno, za što ima dovoljno primjera, i mislim da bi taj problem trebalo riješiti donošenjem manjeg broja međustopa. U svakom slučaju bi trebalo još proučiti koliko bi tih međustopa još ovdje bilo potrebno.

Otplata anuiteta, kako je sada postavljena, stvorila bi prilične probleme u nekim većim privrednim organizacijama, naročito tamo gdje su sredstva iz amortizacionog fonda i čist prihod privredne organizacije prema veličini anuiteta relativno mali i stavljaju te privredne organizacije u takvu situaciju da nisu u mogućnosti da vrše neophodno potrebne zamjene na osnovnim sredstvima iz slobodne amortiza-

cije (taj je problem naročito akutan, naprimjer, u željezarama u Sisku i Zenici, u fabrici sode u Lukavcu itd.).

Još o nekim aspektima produktivnosti rada.

Kao što sam već napomenuo, pogrešno bi bilo vezati sve slabosti sa područja produktivnosti rada za slabosti u privrednom sistemu. Treba naglasiti da na čitavom mnoštvu elemenata koji ozbiljno doprinose povećanju produktivnosti rada treba uporno i sistematski dalje raditi, jer bi isključivo pripisivanje slabosti sistemu demobilisalo kolektive u rješavanju nekih konkretnih zadataka.

Problemi koje treba u svakoj privrednoj organizaciji, konkretno za uslove određenog preduzeća, posebno rješavati, uglavnom bi bili ovi (to nisu svi elementi, ali su neki možda najvažniji):

povećanje proizvodnje i u manjoj mjeri smanjenje radne snage. (Smanjenje radne snage u manjoj mjeri — to važi za preduzeća sa visokim organskim sastavom sredstava, gdje smanjenje radne snage nije od odlučujućeg značaja.);

uvođenje novih, vrednijih proizvoda i uopće težnja ka stvaranju većih vrijednosti (dakako ne povećavanjem cijena);

bolje korišćenje kapaciteta;

poboljšanje strukture radne snage (u rješavanju toga pitanja, po prvim nagovještajima, sadašnji platni sistem ne djeluje najpovoljnije);

bolje korišćenje, prije svega, stručne radne snage i uopće naučna organizacija rada, čemu se ne poklanja dovoljna pažnja;

kooperacija i specijalizacija. Tu naročito mislim na mašingradnju i srodne grane, ali se tiče i svih ostalih grana, jer su mnoge privredne organizacije, kao što je poznato, opterećene i preopterećene čitavim mnoštvom sporednih i pomoćnih djelatnosti, što umnogome ruši, prema podacima, stepen produktivnosti rada.

Zatim, htio bih da napomenem da se kooperaciji i specijalizaciji, s jedne strane, i udruživanju sredstava, s druge strane, možda, suviše obazrivo prilazi odnosno suviše pažljivo. Ima jedna objektivna okolnost, a to je već rekao i predgovornik, što je u sistemu bilo mnogo korenitih promjena, a poznato je da svaka privredna organizacija koja ulazi u ovako krupne poslove kooperacije i specijalizacije, a pogotovu u udruživanje sredstava, želi da bude sigurnija i za duži period da ima jedan stabilniji sistem da bi se mogla upustiti u takve stvari. Ali ja smatram da su tu još pretežno subjektivne slabosti i trebalo bi sa više smjelosti i konkretnije prilaziti kooperaciji, specijalizaciji i udruživanju sredstava.

Dalje, tu su još pitanja koja treba rješavati dalje, a koja su u vezi sa povećanjem produktivnosti rada. To su: prevoz radnika, društvena

ishrana, zdravstvena služba, uslovi rada i higijensko-tehničke zaštite, uslovi stanovanja, organizacija slobodnog vremena radnika i, na kraju, stimulacija putem instrumenata same privredne organizacije, kao što su pravilnici o normama, premijama, i racionalizacijama. Najbolje smo vidjeli od kakvog je to značaja u drugom kvartalu ove godine, kada su u mnogim privrednim organizacijama obustavljeni i ograničeni baš ti pravilnici i kada se moglo sa polugodišnjim obračunom jasno i cifarski pokazati kakvih je to posljedica imalo. Rješavanje takvih, konkretnih problema bitno doprinosi povećanju produktivnosti rada. Tako se, naprimjer, u najvećim preduzećima Tuzlanskog sreza konstatuje povećanje produktivnosti rada između 4,5% i 11% prema istom periodu prošle godine, a što je u vezi upravo sa rješavanjem nekih od pomenutih elemenata. Tu bih naveo uvođenje novih, vrednijih proizvoda, bolje korišćenje kapaciteta, efikasnije rješavanje prevoza radnika, poklanjanje veće pažnje društvenoj ishrani i usavršavanju zdravstvene službe.

S druge strane, treba konstatovati da je sasvim malo urađeno na rješavanju nekih drugih od navedenih elemenata, naprimjer, u naučnoj organizaciji rada i udruživanja sredstava, kao što sam već napomenuo.

Dakako, treba i u rješavanju takvih pitanja imati podršku u samom sistemu, i bez izvjesnih korekcija u sistemu — što sam ranije nabacio — ne može se očekivati potpun efekat napora koji se u tom smislu čine u privrednim organizacijama i lokalnim organima vlasti.

Rezimirajući, htio bih ukazati na nekoliko momenata.

Mislim da još suviše uopšteno i kampanjski prilazimo rješavanju problema produktivnosti rada, umjesto da konkretnije i studioznije, u uslovima svake privredne organizacije ponosob, prilazimo rješavanju onog što koči brzi porast produktivnosti rada.

Dalje, traženje izlaza u kritici sistema, frontalnoj kritici sistema i stalnom mijenjanju krupnih principijelnih postavki iz sistema, ne vodi ka cilju i ne treba da bude put za rješavanje porasta produktivnosti rada.

S druge strane, pojedinosti iz privrednog sistema koje očigledno koče porast produktivnosti rada treba brže mijenjati i u još većoj mjeri usmjeravati sredstva preduzeća za rješavanje onih pitanja koja povećavaju produktivnost rada.

I, na kraju, mislim da zadatak borbe za povećanje produktivnosti rada ne možemo više shvatiti kao stvar koju treba usput podržavati zbog dobrog glasa ili nečije lične reputacije, već kao jedan od centralnih problema našeg budućeg privrednog razvoja i podizanja životnog standarda ljudi, pa se sa konkretnim pitanjima vezanim za rješavanje toga problema valja ozbiljnije uhvatiti u koštac.

Pretsednik Petar Stambolić: Ima reč narodni poslanik Milivoje Stojković.

Milivoje Stojković (*Izborni srez Jelašnica, NR Srbija*): Drugovi i drugarice narodni poslanici, u izveštaju o kretanju privrede za period januar — avgust 1958 godine, kao i u maločas podnetom izveštaju druga Mijalka Todorovića, dato je prilično važno mesto osvrtnu na polugodišnji obračun u privrednim organizacijama po novim propisima o podeli ukupnog prihoda. Nezgodno je što sam ja treći govornik koji pokreće ovo pitanje. Zaključci koji su izvedeni, bez obzira na to što nisu potpuni, u osnovi se slažu sa kretanjem i na našem terenu. Služeći se materijalom područja Sreza Niš može se zaključiti sledeće, upoređujući to sa rezultatima koji su navedeni u podnetom izveštaju.

Polugodišnji obračuni pokazuju da će ostatak čistog prihoda, koji ustvari i služi kao materijalna osnova sposobnosti preduzeća za rad i kao osnova samoupravljanja u kolektivima, iznositi odnosno kretati se nešto oko nivoa 1957 godine. Međutim dok se taj odgovarajući procenat kod industrije kreće takođe na nivou 1957 godine, kod oblasti trgovine, ugostiteljstva, zanatstva, on pada znatno ispod tog nivoa. Doduše, to je slika koja se do kraja godine može izmeniti, i vrlo verovatno će se izmeniti, s obzirom na izvesne sezonske elemente i neke najnovije mere koje je preduzelo Savezno izvršno veće, kao što je nagovešteno povećanje ličnih minimalnih dohodaka na račun doprinosa iz dohotka ili preduzimanje nekih drugih mera u vezi sa granom saobraćaja itd. Ta slika će se u svakom slučaju izmeniti, i to pozitivnije po privredne organizacije. Međutim prilično je jasno i sada da će se za ove oblasti koje smo napomenuli kao oblasti lošijeg položaja, taj položaj zadržati i dalje ukoliko ne budu preduzete obostrane mere, kako mere od strane privrednih organizacija, tako i mere o kojima je drug Mijalko Todorović u svom izveštaju govorio. U osnovi je reč ne samo o izvesnim objektivnim okolnostima, ili, kako se to često pominje, o oštini jedne ili druge skale za izdvajanje iz dohotka, i iz ličnog dohotka, nego i o merama koje privredne organizacije treba da preduzmu. Razlozi ovakvog stanja ne dolaze — kako se vidi — iz neke kvalitativne slabosti sistema, već pre svega iz nedovoljne razrađenosti sistema. Naravno, sistem se može da razradi tek posle iskustava, i to iskustava jednog ipak relativno dužeg perioda. Naprimera, te slabosti kod trgovine dolaze iz relativno oštre, znatno pooštrene skale doprinosa iz dohotka ili kod oblasti kao što je ugostiteljstvo i delom građevinarstvo, pa i neki rudnici uglja, iz skale doprinosa budžetima iz ličnog dohotka, jer ove oblasti i grane inače ne plaćaju doprinos iz dohotka ili ga plaćaju u vrlo malim iznosima. Iz ovoga izlazi da bismo morali u najmanju ruku, tek posle završnih

godišnjih obračuna posebno razmatrati položaj ovih privrednih oblasti i nekih grana industrije o kojima je govorio drug Mijalko Todorović u svom izveštaju u cilju olakšanja njihovog položaja. To je ono što može da preduzme zajednica, a ostalo je na preduzećima. Međutim slika je zanimljivija ako se mesto relativnih pokazatelja datih u izveštaju Saveznog izvršnog veća upotrebe apsolutni iznosi. Uzimam samo ilustracije radi jedan primer, primer privrede Sreza Niš. Naprimera, cela privreda, bez poljoprivrednih organizacija, koje ne vrše te obračune ima ostatak čistog prihoda 520 miliona, a od toga 415 miliona, ili 80%, pada samo na industriju, dok na svaku od ostalih pet privrednih oblasti pada po 4% ukupne mase ostatka čistog prihoda, ili 20 miliona prosečno po oblasti za polugodište. Naprimera, oblast građevinarstva ima svega 10 miliona ostatka čistog prihoda, ugostiteljstvo kao oblast nepunih 600.000 dinara, a zanatstvo ima ostatak od 6 miliona dinara. Znači, ove tri najkritičnije oblasti, koje zapošljavaju kod nas blizu 6.000 radnika, ostvaruju svega nešto preko 16 miliona ostatka čistog prihoda, iz čega treba izdvojiti rezervni fond, fond osnovnih sredstava, fond obrtnih sredstava i fond zajedničke potrošnje. Svakako da će izvesni sezonski elementi u drugom polugodištu, naročito u oblasti ugostiteljstva, nešto poboljšati situaciju, ali bitno neće. Pritom je značajno da je u ove tri oblasti takav ostatak čistog prihoda u osnovi potekao iz objektivnog položaja i instrumenata pod kojima se one nalaze. Naime, izdaci na bruto lične dohotke ovih oblasti tek nešto premašuju tarifne stavove, te dakle ne bi moglo biti govora o tome da je možda previše otišlo na plate, a malo na fondove po polugodišnjem obračunu. Prema tome, neka rezerva po polugodišnjem obračunu ne postoji da bi se moglo nešto iz bruto ličnog dohotka isterati u fondove. Dručija je slika kod industrije, gde je i veći bruto lični dohodak i gde su veći fondovi. Jedino što kod industrije još ostaje da se proveriti — a to se naše iskustvo takođe poklapa sa zaključcima izveštaja — jeste nestabilan položaj industrije građevinskog materijala, gde, naprimera, fondovi iznose svega 7 miliona dinara.

Međutim, ovde treba naglasiti da visok procenat prebaćaja normi u nekim industrijskim granama — a takav se slučaj javlja prilično često, ustvari se javlja iz meseca u mesec i postaje stalna praksa — pretstavlja povećanje tarifnog stava. I upravo revizija normi bi doprinela povećanju fondova, jer bi se izdaci na bruto lične dohotke po nerealnim normama smanjili.

Sada je možda i u izvesnoj meri suviše navoditi neka naša iskustva u vezi sa nagoveštenim povećanjem minimalnih ličnih dohodaka od 9%, jer je nacrt odluke o povećanju tih dohodaka iz doprinosa federacije objavljen.

Međutim ja sam uzeo reč radi toga da bih podržao taj nacrt odluke, o kome treba da se izjašnjavamo u jednoj od narednih tačaka dnevnog reda.

U celini se, kada smo izvršili proračun ovog povećanja, položaj privrednih oblasti i grana koje su već bile u nepovoljnom položaju, odnosno kada zbog niske akumulativnosti nisu dosada plaćale doprinos iz dohotka, — ili su ga plaćale u nekim iznosima, — pogoršava. To je opet slučaj sa rudnicima, uglja, građevinarstvom, ugostiteljstvom, a delimično i zanatstvom.

Pošto ukupna masa povećanih ličnih dohoda prelazi iznos doprinosa koji su ove organizacije plaćale, to se neposredno smanjuju fondovi, i otuda se — po toj našoj anketi — dešava da organizacije u građevinarstvu, ugostiteljstvu i najveći rudnik uglja ne izdvajaju za rezervne fondove, što je vrlo negativna stvar. I ne samo to. Na osnovu ovog obračuna kod istih organizacija se pojavljuju i gubici usled toga što ne postoje mogućnosti da se povećani minimalni dohodak pokrije iz mase ostatka čistog prihoda. Verovatno je da su ovakvi i slični momenti i uticali na to da se pred nama sada nađe kao jedna od narednih tačaka i nacrt nove odluke o rešenju problema povećanja minimalnih ličnih dohodaka.

Zbog svega ovoga bilo bi neophodno da se predloženi nacrt odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka za povećanje minimalnih ličnih dohodaka usvoji, čime bi se položaj nekih grana poboljšao ili olakšao, a s druge strane, bez obzira na ovu odluku, potrebno bi bilo da se za pomenute kritične oblasti posebno razmotri mogućnost poboljšanja, bilo ublažavanjem skale doprinosa iz dohotka, bilo ublažavanjem skale doprinosa budžetima ili, čak, ublažavanjem kamatnih stopa na sredstva ovih privrednih organizacija, pa, možda, i razmotriti pitanje cene uglja. Nešto je o tome rešenju i drug Todorović napomenuo. Ja sam potpuno saglasan s tim i diskusije koje smo dosad vodili uglavnom se kreću oko ovih pitanja. Svakako da ove mere možemo sprovesti jednim postepenim dubljim proučavanjem iskustava o kojima su svi predgovornici govorili.

Mi bismo time, pored ostalog, omogućili da privredne organizacije ovih oblasti, koje relativno slabije stoje sa tehničkom opremom, koje imaju veliko učešće radne snage u troškovima proizvodnje itd. dođu do nekih većih fondova; time bi one mogle učestvovati u zaimovima koje daje federacija u cilju razvoja ovih oblasti i grana koje slabije stoje. Jer ipak, na kraju krajeva, jedinstveno ublažavanje instrumenata ne bi moglo stimulatивно uticati na povećanje proizvodnosti rada i proizvodnje uopšte ako se položaj ovih privrednih grana i oblasti ne bi rešavao dugoročnije novom tehničkom opremljenošću, novim dopunskim investicijama, organizacijom rada i drugim načinom.

Smatram da u novom sistemu podele ukupnog prihoda treba da poklonimo nešto više pažnje organizovanom radu na uvođenju nagrađivanja po učinku, bilo da se učinak naziva jedinicom proizvoda, racionalizacijom, pronalaskom, uštedom, ili slično. Evo zbog čega.

Polugodišnji obračuni pokazuju da je u odlukama radničkih saveta izdvojeno za povećanje plata preko tarife 15,3%, a na osnovu premija i slično — svega 4%, dok ostalih vidova nagrađivanja nema. Ovde je manje stvar u masi koja je izdvojena preko minimalnih stavova ili preko tarifa, a više je u vezi sa vidovima nagrađivanja. To pokazuje da, pored norme, još preteže linearno nagrađivanje putem podele viškova plata, gde je osnovica za nagrađivanje već postignuta zarada ili platni spisak, a ne neki efekat koji može tačno da se utvrdi u proizvodnji, u uštedi materijala, racionalizaciji ili slično.

Izvestan zastoj oseća se u uvođenju premijskih pravilnika. Naša kritika starih pravilnika premiranja, koji su često predviđali nagrađivanje i tamo gde se nikakav efekat nije mogao utvrditi, bila je u osnovi pravilna. Međutim, ta kritika je povukla za sobom izvesno ustručavanje, kolebanje radničkih saveta i kolektiva da izrade nov pravilnik, u kome ne bi bilo tih slabosti. Uz to se pojavio otpor izvesnog kruga ljudi koji po novom pravilniku treba da ispadnu iz premiranja. Negde su stručnjaci dokazivali da je teško utvrditi osnove i merila po kojima bi se vršilo nagrađivanje i sl.

Sve to, kao i nedostajanja intervencije, proizvodi situaciju u kojoj je, kako sam i naveo, pored mnogobrojnih današnjih premijskih pravilnika, još uvek podela »viška plata« osnovni vid stimulacije.

Novi premijski pravilnici su dali određeno mesto i nagrađivanju svih racionalizacija i sitnih pronalazaka. Meni se čini da smo prilično izgubili što nismo apsolutno obezbedili nagrađivanje svakog pronalaska odnosno racionalizacije kroz odgovarajući sistem, a ne da to zavisi od formalne odluke određenog organa. Primera radi navodim da je ove godine u odeljenju teretne kolnice fabrike »Stanko Paunović« sitnim pronalascima i boljom organizacijom jednog šireg kruga proizvođača oslobođen višak od 130 radnika, a sve doskora autori ovih pronalazaka nisu bili nagrađeni. Sigurno je da bi koordinirana akcija državnih i društvenih organa mogla ubrzati i znatno pojačati rad u ovoj oblasti. Obrnuto, zadržavanje samo na sadašnjem načinu nagrađivanja bez obzira na visinu svesti radnog kolektiva stalno vuče u ujednačenje nagrade i pretstavlja u izvesnom smislu i latentnu mogućnost za povećanje ličnih dohodaka i tamo gde za to nema osnova.

Razume se da bi otklanjanje takvih slabosti dalo ubuduće mnogo veću sigurnost u nagra-

živanju i možemo očekivati da će se u tome pravcu i organizovanije i energičnije raditi.

Pretsednik Petar Stambolić: Prekinućemo rad i sednicu ćemo nastaviti sutra u 9 časova. Molio bih drugove narodne poslanike koji žele da diskutuju da se sutra jave pre sednice, jer nam raspored rada sednice često zavisi od broja govornika.

(Sednica je prekinuta u 18 č 40 min).

Nastavak 28 oktobra 1958 godine u 9 č

Pretsednik Petar Stambolić: Drugovi narodni poslanici, nastavljamo diskusiju o prvoj tački dnevnog reda. Reč ima narodni poslanik Veća proizvođača Anton Petkovšek.

Anton Petkovšek (Izborni srez Ljubljana—Vrhnika, NR Slovenija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, iz obrazloženja ostvarenja plana industrije i ostvarenja plana zaposlenih jasno se vidi da mnogo zaostajemo u proizvodnosti. Tri procenta veoma je malo u korist proizvodnosti. Jer danas, kada u našoj industriji imamo prilično stručnih kadrova, pa i dosta polukvalifikovanih i kvalifikovanih radnika, ovaj procenat bi mogao biti najmanje 6, pa u boljim prilikama i 10. Isto tako možemo konstatovati da sada ima vrlo malo objektivnih razloga za ovako malu produktivnost, a, s druge strane, da imamo više subjektivnih razloga koji utiču što produktivnost ne raste.

Osvrnuo bih se samo na jednu subjektivnu činjenicu koja je, manje-više, tehničke prirode i koja je, po mom mišljenju, u ovoj godini velika kočnica većoj industrijskoj proizvodnosti. Ja neću da govorim o našem platnom sistemu kao sistemu, već o tehničkom obračunu rada naših radnika.

Evo u čemu je stvar. Ranije, u prošloj godini, naprimet, mi smo našem radniku rekli — za 200 komada artikala koje ćeš izraditi za osam sati dobićeš 200 dinara, a ako izradiš više, dobićeš 250—260 dinara. A danas radniku kažemo — norma ti je 200 komada, a ako izradiš 250 komada i dobiješ po komadu dinar, ti nećeš dobiti 250 dinara, već 250 dinara manje, 1,50 dinara za porez. Recimo, danas je taj radnik zaradio 250 dinara, manje 1,50 dinara, a sutra napravi još više, no on ne dobije 260 dinara manje 1,50 dinara, već dobija, po skali koja progresivno raste, još manje novaca. I danas radnik prosto ne može za svaki dan da izračuna koliko će dobiti.

Pokazao bih vam na praktičnom primeru šta mislim. Pretpostavimo da je neko danas majstor u jednom pogonu i da ima 20 radnika, da dobije tri radnika više, on bi kao majstor kazao: »Slušajte, drugovi radnici, Janezu i Peko, treba danas da izradite 400 komada artikala. Od svakog komada imate dinar, i prema tome dobićete 400 dinara, a ako izradite 450 komada, dobićete 450 dinara.« Mi bismo sigurno tako radili da smo majstori.

A sada pretpostavimo da smo mi radnici, i to dobri radnici. Rekli bismo: za 400 dinara treba danas da izradimo 400 komada. I, kao dobri radnici, radili bismo i zaradili 400 dinara. Ali ako bi nekom palo na pamet da mu je žena rekla kako treba za bebu da kupi cipelice, ili ako neko hoće da kupi točak, onda bi sigurno rekao: zašto ne bih malo više radio, zašto ne bih požurio i izradio 450 komada, zašto ne bih danas dobio 50 dinara više, pa sutra 30 dinara više? I, ako nekoga dana ne bi bio u formi ili bi mu se mašina pokvarila, on onda ne bi kasnije kritikovao nikoga što je toga dana zaradio samo 350 dinara.

Postoji jedan subjektivni faktor koji onemogućuje da ostvarimo takvu proizvodnost kakvu bismo želeli. Ustvari, postavlja se pitanje dokle ćemo u našim fabrikama voditi neku socijalnu politiku, dokle će u našim fabrikama biti ovoliki procenat ljudi koji su se tu zaposlili na osnovu nečije protekcije ili na osnovu molbe nekog odbora, a za koje rukovodstvo i radnici u fabrici znaju da nisu kvalifikovani za taj posao i da neće dobro raditi. Ovakvih radnika u nekim fabrikama ima preko 10%, što mnogo utiče na proizvodnost rada. Ne mislim tu na naše invalide, jer za njih ima mesta u svakoj fabrici. Prosto mislim na jedan mali procenat ljudi kojih imamo u industriji, a koje nazivamo zabušantima, koji ne rade, a vuku platu iz naših pogona. Zanimljivo je, drugovi, da naši propisi ne štite toliko našeg dobrog radnika i našeg dobrog stručnjaka, već štite baš ovaj mali procenat ljudi koji ne vole da rade, ljudi koji neće da rade. Mislim da nije potreban neki sistem, da nije potrebno sto propisa da bi fabrika mogla izbaciti napolje jednog zabušanta, već treba samo da postavimo jasnu definiciju šta je fabrika. Ako budemo znali šta je fabrika, onda će se nešto promeniti. Mislim da moramo postaviti ovu definiciju — da je fabrika čvrsta organizacija tehnološkog procesa, opremljena fizički i duševno zdravim radnicima, koji često rade u znoju i bore se svim silama za veću proizvodnost. To je definicija fabrike i nju ne bi trebalo izmeniti. Fabrika ne može biti socijalna ustanova, koja ima i pijanice i ljude koji ne znaju da rade. Ima mnogo ovakvih slučajeva, a ja ću vam izneti jedan primer. U nekoj fabrici bio je jedan slab magacioner, pa je izgubio raznog materijala u vrednosti 300.000 dinara. To je došlo pred radnički savet i sindikat, pa i pred direktora. Gotovo svi su plakali šta će taj siromah, kako će to da plati, pa je taj magacioner dobio samo strogu opomenu. Ja mislim da tako ne bi trebalo raditi.

Govorio bih još o bilansu našeg izvoza ili, bolje rečeno, o našem izvozu. Iz izveštaja se jasno vidi da je izvoz za 8 meseci ove godine veći nego u prošloj godini, a vidi se i jedna negativna činjenica — da je izvoz industrijske robe u opadanju, a da je kod poljoprivrednih

proizvoda nešto porastao, i to na račun kuku-ruza, i verovatno bi bilo bolje da tu ne bude tako visok postotak.

U obrazloženju izvoza rečeno je, između ostalog, da su prilike na svetskom tržištu u početku godine bile slabe. S tim se potpuno slažem, ali se ne slažem da su bile slabe kod svih artikala, jer su činjenice pokazale da su prilike za izvoz nekih artikala na svetskom tržištu bile povoljne i da bismo mogli izvesti u nekim granama ne samo 5% nego 20%. Uzeću za primer našu industriju drveta. Ta industrija, naročito industrija pokućstva i finalnih proizvoda i galanterije, kao što svi znate, u poslednjih šest godina vrlo mnogo učestvuje u izvozu. Tako, naprimer, samo u Sloveniji 70% izvoza industrije drveta ide na račun pokućstva i galanterije. I danas je ova naša industrija dobila dobre pozicije u Engleskoj, Americi i u nekim zapadnim zemljama. Čak je i u galanteriji dobila monopol u Engleskoj i Americi. Sada, kada se sklapaju ugovori sa ovim zemljama za narednu godinu, došli smo u situaciju da neki naši pogoni i neke naše tvornice neće više da sklapaju ugovore za izvoz za sve vrste drvenih proizvoda, i verovatno ćemo izgubiti englesko, pa, možda, i američko tržište ako ne otklonimo taj subjektivni faktor. Ovaj subjektivni faktor u izvozu donekle je posledica slabog rada naše spoljne trgovine i često automatizirane politike prilikom davanja koeficijenata. Industrija drveta — koja je prošle godine izvezla robu sa koeficijentom 3, pa išla na 2,50 i na 2,20 pa onda na 2, a sada ide na 1,80 a galanterija ide već na 1,50 — danas je u takvom stanju da neće moći više da radi za izvoz. Ja sam, ustvari, prosto za to da se ovi koeficijenti ukinu, pa da se radi sa koeficijentom 1, gde se to može, a nisam za to da neke grane industrije drveta moraju da izbace iz programa proizvoda koje već 6 godina izvoze i za koje imaju monopol na engleskom tržištu, i to zato što naši trgovci i ljudi koji rade u Komitetu za spoljnu trgovinu i neki u komorama kažu: zašto biste vi, galanteristi, na englesko tržište izvozili robu koju ne možete izvesti po koeficijentu 1,50 a za koju tražite 2,20? A u čemu je stvar? Stvar je u tome da nigde u svetu, u zapadnim zemljama nema uvoznika ni trgovca koji bi u našim pogonima naručio robu na kojoj zaradimo 1 dolar po komadu, a za robu na kojoj ništa ne zaradimo da ide i traži je u Zapadnoj Nemačkoj i nekim drugim zemljama. Ako tako radimo, izvoznici sa Zapada neće nas tražiti, i zato je naša industrija drveta došla do toga da pošto ne može više da radi za Englesku neke artikale, onda gubi i druge artikale na kojima naša država može da zaradi. Mislim da tu treba unekoliko promeniti stav u politici koeficijenata, pa i da treba više raditi sa našom industrijom. Treba, drugovi, da se zna da u nekim našim pogonima ove industrije proizvodnost rada nije baš tako slaba. Mi možemo

to reći za neke fabrike u Sloveniji. Kao primer navešću jednu malu fabriku sa 400 radnika koja je već potukla svog konkurenta u Zapadnoj Nemačkoj po času rada i po štednji materijala. I baš ta fabrika danas ne može da proda na engleskom tržištu, a ovaj nemački konkurent, koji radi dva i po sata više za 100 komada proizvoda, može da proda na engleskom tržištu. Mislim, drugovi, da je to anomalija i da je posledica i ovakvog gledanja na pogone; eh, pa vi ste mali, vi samo prerađujete drvo, i ako nećete vi izvoziti, mi ćemo izvoziti cink, izvozićemo bakar, pa čak i zlato; na kraju krajeva — šta ste vi! Ovakvo gledište je, razume se, sasvim pogrešno.

Mi treba da izvozimo one proizvode koji se izrađuju kod kuće od naših domaćih sirovina, bez uvoza reprodukcionog materijala, jer je taj izvoz mnogo rentabilniji nego izvoz možda, tekstila, za koji treba da uvozimo pamuk i druge stvari.

Molio bih Skupštinu da dà predlog, kad se govori o platnom sistemu, da, prvo, Izvršno veće prouči kako se tehnički obračunava rad i da što pre donese pozitivne odluke, i, drugo, da preporuči Komitetu spoljne trgovine i Spoljnotrgovinskoj komori da više rade sa onima koji proizvode i da budu malo gipkiji u tom pogledu, tako da ćemo moći više i bolje izvršiti naše zadatke.

Pretsednik Petar Stambolić: Ima reč narodni poslanik Simo Tadić.

Simo Tadić (Izborni srez Banja Luka II, NR Bosna i Hercegovina): Drugovi i drugarice narodni poslanici! juče je u ekspozetu druga Mijalka Todorovića, a i u diskusiji, bilo govora o izvjesnim slabostima koje onemogućuju da se proizvodnost rada naših privrednih organizacija još više razvije. U vezi s tim htio bih nešto da kažem o sistemu premiranja u našoj privredi, koji, sa svoje strane, takođe doprinosi proizvodnosti rada. Ovo tim prije što se baš sada radi na izučavanju mehanizma raspodjele dohotka privrednih organizacija, čemu i štampa povremeno poklanja pažnju.

Prema nanim propisima, privredne organizacije su bile obavezne da iz ostvarenog viška fonda plata izdvajaju izvjestan procent za fond za premije. Taj se fond mogao upotrebiti isključivo za premije. Ako nije bilo pravilnika o premiranju i ako se fond nije potrošio u jednoj godini, prenosio se u drugu godinu za iste svrhe. Dakle, unaprijed se određivao najniži procent i privredne organizacije su bile obavezne da uvedu premiranje, bez obzira na to koliko u pojedinim organizacijama ima elemenata koji omogućuju da se postigne ekonomski rezultat.

Tako postavljen premijski sistem imao je, pored pozitivnih, i svoje negativne strane. Pošto su sredstva za premije, izdvojena iz viška fonda plata, bila unaprijed određena, to jest ograni-

čena, privredne organizacije nisu mogle davati premije koje bi bile u srazmjeri sa ekonomskim rezultatom postignutim na određenom radnom mjestu. Zato su i pravilnici o premijama vodili više računa o ljudima nego o radnim mjestima na kojima je trebalo stimulirati produktivnost rada.

Način formiranja sredstava za premije naveo je mnoge privredne organizacije da daju premije i onim radnicima koji na svojim radnim mjestima ne mogu mnogo ili ne mogu uopšte doprinijeti ostvarivanju boljih ekonomskih rezultata. Pored toga, pošto su radnici u kolektivima često stavljali primjedbe na premiranje pojedinih ljudi, kao i na visinu primljenih premija, u mnogim privrednim organizacijama, naročito u trgovini, počele su se dodeljivati premije svim radnicima i službenicima — od kurira do direktora. Prema tome, pravilnik o premijama pretvorio se u neku vrstu tarifnog pravilnika i služio je često za korekturu tarifnog stava, naročito za ona radna mjesta (pogotovu rukovođeća) na kojima privredne organizacije nisu imale dovoljan broj potrebnog kadra.

Sadašnjim sistemom raspodjele odustalo se samo od određivanja procenta za fond za premije i od obaveze privredne organizacija na donošenje pravilnika o premijama. Ostavljeno je samoj privrednoj organizaciji na volju da li će ili neće uvesti premiranje. Znači, način određivanja sredstava u fond za premije ostao je ipak isti, a zajedno s njim i sve slabosti, koje su na taj način još više došle do izražaja. Zbog toga se privredne organizacije danas nerado odlučuju na uvođenje ovog vrlo važnog instrumenta za povećanje produktivnosti rada, koji, ako se nepravilno postavi, daje suprotan rezultat od onog koji se očekivao, što dosad nije bio redak slučaj.

S obzirom na to da se sada radi na izučavanju sistema podjele dohotka i na korekturi onih instrumenata koji su smetali povećanju produktivnosti, mislim da fond za premije ne treba unaprijed određivati, pogotovu ne na dosadašnji način. Ali instrumentima raspodjele treba ostaviti mogućnost privrednim organizacijama da mogu uvesti takav premijski sistem u kome bi se sredstva za premije ostvarivala uštedama u pojedinim fazama rada. Ova sredstva ne bi se smatrala kao dohodak i ne bi ih trebalo ničim oporezivati.

Ako tako postavimo način ostvarivanja premijskih fondova, onda ni pravilnicima o premijama neće biti propisivano koga premirati, nego šta premirati. Zatim, neće se desiti da se premiraju oni koji svojim radom nisu doprinijeli ostvarivanju fonda za premije. Neće se desiti ni to da neko dobije iz fonda neuporedivo više nego što je uštedama i svojim radom doprineo u fond. Što je najvažnije, takav sistem premiranja neće izazvati primjedbe radnika, nego će,

naprotiv, doprinijeti mobilizaciji kolektiva za povećanje produktivnosti rada.

Takav sistem neće dopustiti da neko primi ogromnu sumu novca iz fonda, osim ako ranije postavljeni normativi nisu suviše preniski, to jest ako su dopuštali nenormalan utrošak sirovina, visok procent škarta itd. Međutim sve se to može na određenom radnom mjestu regulisati, tako da to ne sprečava primjenu ovakvog sistema.

Pretsednik Petar Stambolić: Ima reč narodni poslanik Veća proizvođača Jandro Stanković.

Jandro Stanković (Izborni srez Slavonska Požega, NR Hrvatska): Drugovi i drugarice narodni poslanici, pošto se dosad niko od diskutanta nije osvrnuo na poljoprivredu, to smatram da bi bilo potrebno na ovom mjestu progovoriti o nekim problemima koji se javljaju na tome sektoru.

Poznato je da smo u proteklom periodu, osobito u posljednje dvije godine — 1957 i 1958 — postigli na polju poljoprivrede, naročito u ratarskoj proizvodnji, zaista vidne rezultate zahvaljujući primjeni većih agro-tehničkih mjera, većem ulaganju reprodukcionog materijala i drugih mjera koje poduzima Savezno izvršno vijeće.

Isto tako smo postigli izvjesne uspjehe i u razvijanju uopće kooperativnih odnosa između poljoprivrednih proizvođača i naših zadruga. Postavlja se pitanje kako poboljšati ove rezultate koje smo postigli. A postigli smo ih, kako smo vidjeli iz izvještaja druga Mijalka Todrovića, uglavnom na društvenom sektoru, zadržnom i državnom i kod izvjesnog broja naših poljoprivrednih proizvođača, onih koji su ušli u kooperaciju sa zadrugom. Međutim činjenica je da još velike površine, moglo bi se čak reći ogromne površine, poljoprivrednog zemljišta ostaju van tih naših akcija, van tih naših mjera. Većina tih površina obrađuje se na zaostao i primitivan način, jer je još proizvodnja na nevjerovatno niskom nivou.

Postavlja se sada pitanje kako iskustva koja smo dosad postigli na društvenom sektoru preneti dalje, šire, upravo na one površine koje se još nalaze na privatnom sektoru, a koje se obrađuju na primitivan i zaostao način.

Kako sam rekao, mjere koje preduzima Savezno izvršno vijeće su zaista dale pozitivne rezultate. Međutim, meni se čini, baš u vezi sa ovim zadatkom, koji još stoji pred nama, da te mjere još ne djeluju dovoljno stimulativno na razvijanje ovakvih odnosa i na veću primjenu reprodukcionog materijala i drugih mjera. A poznato je da nama još prilično velike količine umjetnog đubriva, a i sortnog sjemena ostaju neiskorišćene. Isto tako, koliko mi je poznato, imamo veliki broj traktora na skladi-

štima, koji leže neiskorišćeni, dok na drugoj strani imamo ovu zaostalu primitivnu obradu.

Meni se čini, drugovi, da ako igdje onda bi baš na ovome sektoru morale mnogo stimulativnije djelovati te naše ekonomske mjere. Pritom mislim da cijena umjetnog gnojiva, sjemena, a isto tako i mašinskih usluga nedovoljno stimulativno djeluje upravo na razvijanje takvih odnosa, na bržu i veću proizvodnju i na ovom sektoru.

Tačno je da u svim našim govorima, a isto tako, ako hoćete, i teorijski, mi dobro postavljamo stvari i da se zaista ti odnosi između zadruga i privatnih proizvođača mogu razvijati samo ako budu obostrano zastupljeni ekonomski interesi i zadruga i individualnih proizvođača. Meni se čini, kada u tom pogledu tako postavljamo stvari, da bi onda trebalo mijenjati uslove koje danas tu imamo. Svakako da bi pomjeranje ovih cijena koje sam naveo izazvalo i poremećaje na sektoru robno-novčanih odnosa. Međutim mislim da današnje društvo ima dovoljno ekonomskih i drugih mjera da se ovo pitanje može pravilno i bez ikakve štete regulisati.

Kada govorim o ovim cijenama, mislim da se to može vrlo uspješno regulirati tim našim ekonomskim mjerama. U prvom redu tu mislim na poresku stopu. Smatram da bi trebalo da poreska stopa bude mnogo oštija nego što je danas. Jasno, vodeći pritom računa da ona ne koči dalji interes za proizvodnju.

Drugi problem koji, po mom mišljenju, koči razvijanje ovih odnosa i proizvodnju na selu — jeste pitanje skladišnog prostora, koji je također usko grlo proizvodnje, osobito danas, kada težimo većoj primjeni sortnog sjemena, visokorodnih sorti italijanske pšenice i kukuruza. I što više težimo primjeni kombajna i obavljanju žetve kombajnima, utoliko će ovaj problem biti sve oštiji. Mi smo imali prilike da i sada, putujući vozom, vidimo na usputnim stanicama u Sremu kako kukuruz leži na zemlji i čeka da se utovari. Prošle godine imali smo prilične količine kukuruza, koji je, možemo reći, bio defektan baš zato što nismo imali dovoljno skladišnog prostora gdje bismo ga smjestili da bismo mogli pravilno manipulirati s tim količinama.

Ako želimo da uspješno rješavamo probleme skladišnog prostora, sušara, čardaka itd., morali bismo naći toliko sredstava da ih stvarno riješimo, pa makar to išlo na uštrb možda nekih drugih investicija.

Osim toga smatram da ima još jedan problem o kome bi trebalo govoriti, a to je pitanje dugoročnih investicija odnosno kreditiranja dugoročnih objekata. Meni se čini da sadašnji sistem dugogodišnjeg kreditiranja ne odgovara našem tempu i težnji za rezultatima koje želimo postići na sektoru poljoprivrede. Mislim da je taj sadašnji sistem veoma složen i da ne djeluje dovoljno efikasno u pravcu ja-

čanja naših privrednih organizacija, u prvom redu zadružnih organizacija, kako bi one mogle izvršiti zadatke koji pred njima stoje. I tu bi trebalo nešto izmijeniti, možda bi čitav taj sistem trebalo decentralizirati. Instrumente treba tako postaviti da ostane što više sredstava tim privrednim organizacijama kako bi se one mogle brže samostalno izgrađivati. Smatram da bi trebalo zadržati više centralistički neke ključne objekte koji bi služili za područje šireg značaja, a da bi sitnije investicije trebalo potpuno prebaciti na samo investiranje tih naših zadružnih organizacija. Pritom mislim da su i sami ovi naši elaborati složeni, da često i tu gubimo vrijeme i da se ljudi nepotrebno zadržavaju prilikom njihove izrade. Smatram da bismo mogli te stvari mnogo brže i lakše rješavati ako bi se čitava stvar decentralizirala i prepustila više lokalnim organima. Dokazivati kako su svinje ili traktori rentabilni? Zaista nema potrebe da tu stvar toliko kompliciramo. Međutim to opet stoji do onih ljudi koji daju te podatke sa terena. Matematički se mogu vrlo rentabilno postaviti u elaboratu i stoka i strojevi. No pitanje je da li ćemo taj rentabilitet postići kada ta stoka dođe u štale i svinjce itd., što opet zavisi od ljudi koji na tome rade. Zbog toga bi taj problem trebalo ovdje razmotriti i u tom smislu izvršiti neke konkretne promjene ako se želi da na ovom sektoru idemo brže nego što smo dosada išli.

Osim toga, tu ima mnogo drugih problema kao što su pitanje kadrova, pitanje rada i djelovanja poslovnih saveza. Smatram da nepravilnosti ima i u tome kako se tretiraju poslovni savezi i da ima nepravilnog stava uopće prema ulozi poslovnih saveza. U prvom redu, poslovne saveze kao poslovne privredne organizacije treba mnogo više osposobiti, snabdjeti ih raznoraznim sredstvima, prerađivačkim i drugim pogonima, kako bi zaista mogli izvršiti svoju ulogu. Inače, ovakvo tretiranje saveza kako je bilo dosada neće donijeti željeni rezultat, već će poslovni savezi uglavnom ostati nerazvijeni i neće odigrati svoju ulogu koja im je određena. Teži se tome da se poslovnim savezima daje neka uloga posrednika, upravo komisiona uloga. Takvo tretiranje poslovnih saveza neće dati željeni rezultat.

Pretsednik Petar Stambolić: Ima reč narodni poslanik Veća proizvođača Muris Osmanagić.

Muris Osmanagić (Izborni srez Zenica II, NR Bosna i Hercegovina): Drugovi i drugarice narodni poslanici, prema podacima za devet mjeseci ove godine, u Srezu Zenica povećanje broja zaposlenih u industriji bilo je ukupno 107% u poređenju sa 1957 godinom, u poljoprivredi 88% (stanje je manje, znači, nego prošle godine), u šumarstvu 140%, građevinarstvu 86%, saobraćaju 95%, trgovini 116%, ugostitelj-

stvu 117%, zanatstvu 113%, ostala privreda 103% i ukupno privreda 106%.

Ako pogledamo samo industriju, onda je povećanje obima proizvodnje, u poređenju sa istim periodom protekle godine, bilo 9%, a povećanje radne snage za 7%. Znači, produktivnost je porasla, ali veoma blago.

Ovdje je već bilo dosta govora o uzrocima takvog stanja i razvoja produktivnosti rada. Navešću još samo neke, koji dosada nisu iznietiti, kao što su: pitanje stručnih kadrova, promjene sistema itd.

Što se tiče ovih promjena sistema, reći ću moje lično zapažanje — da se u vezi s tim glasnije bune oni koji imaju više sredstava nego oni koji su zaista u teškom položaju. Juče smo, naprimjer, čuli kako je potrebno da visoko-akumulativnim preduzećima ostaje više zbog toga što je kod njih već toliko usavršen tehnološki proces da se gotovo više ne može učiniti. Međutim smatram da to nije tačno i da uvijek nešto, a u našim uslovima još mnogo štošta, treba učiniti na poboljšanju svakog tehnološkog procesa.

Drugi primjer je Kreka. Iako je ove godine produktivnost rada porasla, rečeno je da su sredstva ostvarena za preduzeće ipak manja nego prošle godine. Međutim zaboravlja se pritom da je u prošloj godini, u poređenju sa 1956 godinom, ovaj rudnik povećao svoja sredstva za 75%. I zbog toga u ovoj godini, sa stupanjem na snagu ovoga sistema, sredstva nisu mogla u istom obimu da se zadrže, jer su mnoga druga preduzeća mnogo povećala svoja sredstva. Doduše, moram napomenuti da je stanje u našim rudnicima, kada se uzme u obzir njihov broj, zaista teško. Jer od 70 radnika, 39 nije u stanju da plaća doprinos društvenoj zajednici, te su, prema tome, njihova sredstva koja im ostaju na raspolaganju ili minimalna ili ih skoro i nema. Ali, posmatrano u cjelini, sa stupanjem na snagu ovog sistema (to su poređenja sa gledišta polugodišnjih obračuna) stanje je ili ostalo isto ili se neznatno promijenilo. Međutim ove godine su uslovi poslovanja rudnika i u pogledu proizvodnje i u pogledu plasmana bili znatno teži nego lani, tako da ni rezultati nisu mogli biti povoljniji. Prema tome, što se tiče grane kao cjeline, treba još mnogo raditi na rješavanju tih problema.

Našu borbu za produktivnost rada često zamagljuje to što se i u našoj štampi i u javnosti stalno govori kako nije riješen sistem, kako treba da se on riješi itd. Međutim poslije stupanja na snagu Zakona o raspodjeli ukupnog prihoda i o ličnim dohocima, u saveznim okvirima u praksi još ostaju da se riješe dva glavna pitanja u vezi sa platnim sistemom. Prvo je pitanje odnosa preduzeća koja su zastarjela i preduzeća koja su bolje opremljena. A drugo pitanje je pitanje odnosa pojedinih grana međusobom tako da nagrađivanje radnika u pojedinim preduzećima i granama bude pravednije nego što

je bilo dosada. I to je jedan od uzroka što postoji, i to još jača, fluktuacija radnika i kod intelektualne radne snage, koja zaista znatno šteti i samim preduzećima i utiče na produktivnost rada.

Ali kada se riješe ta preostala pitanja platnog sistema u saveznim okvirima, neće biti riješeno pitanje platnog sistema u saveznim okvirima i pitanje produktivnosti rada, već će biti stvoreni samo povoljni uslovi za njegovo rješavanje. Ključ rješenja se postavlja u svakom preduzeću posebno, a tu je najvažnije razvijanje sistema plaćanja po efektu rada u samom preduzeću, odnosno plaćanje po jedinici mjere i proizvoda, a u isto vrijeme i usavršavanje tehnološkog procesa.

Kod nas se vodi velika diskusija o plaćanju po jedinici proizvoda, u prvom redu, kao o načinu obračuna preduzeća sa zajednicom. Međutim, mnogo je važnije pitanje ukorjenjivanja; i stvarno je neophodno da se što više ukorjenjuje plaćanje po jedinici proizvoda ili po jedinici mjere u samom preduzeću i rudniku i samih pogona među sobom. I kada se taj sistem razvije i provjeri među pogonima u preduzeću, onda će biti moguće i iskustva steći. Jer učvršćenje sistema rada po normi ili po jedinici proizvoda i mjere, i to tako da radnik može sam brzo izračunati koliko je svakog dana zaradio, — čini osnov savremene organizacije u jednom preduzeću i obezbjeđuje pri istom tehnološkom procesu visoku produktivnost rada. To je pitanje čije rješenje zavisi isključivo od svakog preduzeća posebno. Tu treba još mnogo učiniti, imajući u vidu da su i naše dosadašnje norme često složene i nedovoljno stimulativne. Međutim može se konstatovati da je rad na sistemu normi poslednjih godina dana bio zapostavljen. Ovdje kao razlog ne možemo uzeti složenost tehničkog obračuna normi. A tačno je da je on prilično složen, no nije tačno da tako nećeg nema nigdje, ni u jednoj zemlji u svijetu. Jer ovdje moramo odvojiti plaćanje za sam rad jednom radniku i davanje njegovih doprinosa društvenoj zajednici odnosno budžetima. To se u inostranstvu, razumljivo, izjednačuje sa pitanjem davanja poreza. Porez je progresivan u kojoj god hoćete zemlji, sa gledišta samih radnika. Nama ovo ne bi trebalo da pretstavlja glavnu smetnju, jer su te razlike zaista minimalne i u pogledu samih zarada. Ali norme kao norme zaista moraju biti stimulativnije. I tu je još važnije pitanje da postavimo jaču granicu između rada u režiji i rada po normi, osobito sa gledišta stupanja na snagu ovih novih propisa o minimalnom ličnom dohotku. Oni su na terenu, naprimjer, ovako shvaćeni i primjenjeni. Naprimjer, iako je norma ostvarena sa svega 40% — radnik mora dobiti 90% ili 99%, što zavisi od toga koliki je lični dohodak. Razumljivo, ovim se koriste razni špekulantski elementi, jer misle da je njima obezbijeđena plata tako-

reći 100% bez obzira na to da li rade ili ne rade. A ukoliko bismo odvojili rad po normi, naprimjer, da ima 20% veći stav nego rad u režiji, gdje se obračunava zarada bez obzira na to koliko je ispunio normu, onda bismo mnogo postigli. Znači, u pogledu razvijanja ovoga sistema plaćanja po jedinici proizvoda u preduzeću, posebno po pogonima, treba još mnogo učiniti.

Ove godine je učinjen veliki napor i na razvijanju analitičke procjene rada i na privođenju toga posla kraju. To će nam zaista mnogo pomoći da se omogući temeljitija izrada tarifnih pravilnika preduzeća, da se otklone neravnopravnosti i postigne pravednije nagrađivanje. Međutim analitička procjena neće izmijeniti sam tehnološki proces i organizaciju rada u njemu. A upravo najveće mogućnosti za povećanje produktivnosti rada leže u usavršavanju tehnološkog procesa. Ako bismo organizovali i sproveli analitičku procjenu tehnološkog procesa i njegove organizacije rada u najširim razmjerama u zemlji po primjeru analitičke procjene radnih mjesta, koristeći se tim podacima, otkrili bismo izvanredne mogućnosti za povećanje produktivnosti rada i mogli bismo sve naše zainteresovane faktore na terenu usmjeriti na to da se te rezerve iskoriste.

U ovoj godini je još jedan faktor posebno uticao na izvjesno labavljenje naših napora u vezi sa produktivnošću rada, a to je primjena određenih propisa Zakona o radnim odnosima. U prvom redu su tu propisi o prekovremenom radu, koji su u najvećoj mjeri uticali na to da se poveća broj zaposlenih, kada su ti propisi bili strogi propisi. Ali odmah poslije toga ti su propisi izmijenjeni. Prilikom te izmjene oni su opet postali u primjeni tako gipki da je zadržan taj povećani broj zaposlenih a ostao, takoreći samo u malim razmjerama, isti prekovremeni rad.

Dalje, među ostalim propisima sam Zakon o radnim odnosima zaista je primljen sa oduševljenjem u cijeloj zemlji, jer se preko njega najpotpunije ostvaruju revolucionarna prava radnika. Ali ima dosta slučajeva da su na terenu prava radnika po novom zakonu shvaćena suviše široko, a obaveze radnika prema sopstvenom preduzeću i uopšte prema zajednici protumačena vrlo usko. Kao rezultat toga imamo opadanje radne discipline, povećanje neopravdanih izostanaka sa posla i zanemarivanje radnih normi. Ovdje je već jedan od predgovornika ukazao na tu stvar i bukvalno je rekao — iako, sigurno, smisao njegovog govora nije takav — da naši propisi ne štite dobrog radnika, već zabušante. Međutim u vezi s tim treba napomenuti da takvo shvatanje možda dolazi otuda što špekulanti isuviše dobro znaju propise kojima se koriste, a naši aktivisti, pa čak i privredni rukovodioci, ne poznaju naše propise, i dobri radnici obično se ne žale kada im se učine neke nepravilnosti. I ti naši propisi su

najbolja zaštita za naše dobre radnike, a za zabušante imamo dosta drugih sredstava pomoću kojih treba da se borimo, samo se na terenu nedovoljno borimo. Međutim, potrebno je ne samo da se još bolje protumače obaveze radnika u radnom odnosu na terenu već i da se upotpune još više putem zakonskih propisa.

Pretsednik Petar Stambolić: Ima reč narodni poslanik Anica Magašić.

Anica Magašić (Izborni srez Zagreb, NR Hrvatska): Želela bih nešto reći u vezi sa budžetskom potrošnjom i neprivrednim investicijama.

Iz izvještaja se vidi da budžetska potrošnja ostaje uglavnom na istom nivou i to nas zadovoljava. Smatram, međutim, da je nužno za tu potrošnju izvršiti mnogo detaljnije analize, jer nam nikako nije svejedno da li se taj isti nivo odnosi na državnu upravu ili na druge društvene službe kao što su prosvjeta, kultura, socijalno staranje i zdravstvo. Za ove službe mi smo u petogodišnjem planu predvidjeli određeni dalji razvitak bilo u proširenju bilo u broju obuhvaćenih građana tim službama, a to zahtijeva i više sredstava za održavanje tih službi, kao što je, naprimjer, otvaranje novih kapaciteta škola i obuhvatanje novog i većeg broja studenata na pojedinim fakultetima.

Jednom analizom koja je izvršena u Republici Hrvatskoj postavilo se pitanje da li je ovakav način izgradnje budžeta vezan uopće za sam nivo tog budžeta ili je to pitanje unutrašnje raspodjele po pojedinim djelatnostima koje se javljaju, a koje se izdržavaju iz budžeta. U tom smislu je važno načiniti analizu dosadašnjih budžeta, koji se uglavnom kreću na nivou izvršenja budžeta 1955 godine, sa neznatnim malim povišenjem, koje se iz godine u godinu ponavlja, s obzirom samo na nove zakonske propise u vezi sa ličnim rashodima. I zbog toga, prema ovoj analizi, izašlo je da zapravo sa istim nivoom odnosno sa jednim određenim povećanjem ne povećavamo materijalne rashode naših budžetskih ustanova i onih djelatnosti koje se finansiraju iz budžeta, nego da osiguravamo u osnovi lične rashode, a materijalni rashodi zapravo ili se zadržavaju na istom nivou ili čak za pojedine djelatnosti opadaju. Tu može da bude i onih subjektivnih razloga oko podjele između pojedinih službi i djelatnosti, ali, mislim, ako bismo izvršili jednu potanju analizu, ipak bismo mogli sagledati koji su razlozi tome da nama na području školstva sada, kada smo pošli na ostvarenje osmogodišnjeg obaveznog školovanja, materijalni rashodi zapravo predstavljaju manju sumu nego prije dvije godine i da nam, ustvari, ovakva dinamika ne garantira izvršenje onih naših postavki koje su date u petogodišnjem planu.

Za ilustraciju iznijet ću neke podatke iz Narodne Republike Hrvatske, i to prema bu-

džetskoj potrošnji u 1955 godini, a prema planu potrošnje za 1958 godinu, koji se prema ovom izvještaju ne će izvršiti jer nema pokrića, jer je deficit u prihodima u našoj Republici prilično veliki; on će se u svakom slučaju ogle dati upravo na materijalnim rashodima, jer se lični rashodi, kako je poznato, uvijek moraju pokrivati.

Uspoređujući budžetsku potrošnju od 1955 godine prema ovom planu 1958 godine, ona je povećana za 49%. Ali ako to raščlanimo prema vrstama troškova, onda je indeks lične potrošnje 1955 godine prema 1958 — 193, a indeks materijalne potrošnje — 144. Dakle, mnogo manji. Ako materijalne troškove raščlanimo po djelatnostima, onda za prosvjetu i kulturu indeks iznosi 139, za socijalno staranje 153, za zdravstvenu zaštitu 147, za državnu upravu 143 i komunalnu djelatnost 140. U ovakvoj raspodjeli može se vidjeti da li je ona zaista bila neophodna.

Kod ličnih dohodaka to povećanje broja osoblja iznosi oko 3.600, od čega najveći broj u školama. Ali to je zapravo samo povećanje za 6%, a sve ostalo otpada na zakonsko povećanje plata i doprinosa.

Iz analize materijalnih rashoda do 1958 godine, kad su uzete razlike u cijenama od 1955 godine, zapravo izlazi da je 52% ovih povećanja na materijalnim rashodima uslijedilo zbog razlike u cijenama. Tu se, u ovoj analizi, nisu mogle uzeti sve one razlike koje su se pojavile iz godine u godinu.

U prosvjeti i kulturi materijalni rashodi, po odbitku rashoda zbog povećanja cijena, porasli su približno na 100 miliona dinara na operativnim rashodima, a za 300 miliona na funkcionalnim u budžetima Republike i narodnih odbora. Ako se uzme u obzir povećani broj odjeljenja u školama za 3.800, prema normativu to povećanje iziskuje 304 miliona, a ono iznosi faktički u budžetima narodnih odbora 29 miliona. To znači da su otvaranjem novih odjeljenja uopće smanjena sredstva za redovne potrebe indžavanja svih škola, i onih koje su do tada postojale i onih novih koje su osnovane. U budžetu Republike, iz koga se finansira i univerzitet, smanjeni su uopće funkcionalni rashodi, a ako bismo još uzeli u obzir i razlike u cijenama, onda su pojedine vrste troškova, nabavka knjiga, kemikalija za vježbe studenata itd., znatno manje nego u 1955 godini i pored toga što je broj studenata povećan.

Zato smatram da ovi primjeri sami ukazuju na potrebu jedne potanje analize budžetske potrošnje iz koje bismo vidjeli da li je zaista riječ o jednoj nepravednoj podjeli unutar onog nivoa koji je postavljen planom ili je riječ o tome da moramo i nivo promijeniti s obzirom na potrebu povećanja određenih službi koje se postavljaju u izvršenju petogodišnjeg plana. Mislim da je to vrlo važno već u ovoj godini izvršiti s obzirom na budžet 1959 godine, jer

ulazimo u treću godinu našeg petogodišnjeg plana, i ako to ne bismo sada u izvjesnim stvarima ispravili, dolazi u pitanje izvršenje postavki na ovom sektoru s obzirom na tako slabu dinamiku koja se dosada pokazala.

U vezi sa neprivrednim investicijama, ne bih htjela da govorim o onima koje su riješene izvjesnim fondovima, nego o neprivrednim investicijama koje se finansiraju iz budžeta. A još nismo imali neke objektivnije kriterijume za stvaranje i za formiranje tih sredstava. Naime, iz tih neprivrednih investicija koje se nalaze na budžetu republika i narodnih odbora finansiraju se u prvom redu škole, univerzitet, zatim neke socijalne i zdravstvene službe. Ova sredstva, prema dosadašnjem načinu, formiraju se posle podmirenja budžetskih rashoda, tako da se postavlja pitanje — hoćete veći budžet, onda nemate ništa na investicijama. Dakle, ako hoćemo normalno i redovno održavanje svih onih ustanova koje kao društvene službe postoje, onda ne možemo ništa od toga uzeti za proširivanje tih službi. I tako, iz godine u godinu, zapravo, ostajemo na nekim nesigurnim izvorima, koji su se ove godine pogotovu pokazali nesigurnim zbog toga što planirani prihodi nisu ostvareni, tako da neostvarenje ovih budžetskih rashoda utiče na nivo neprivrednih investicija. Međutim kada pogledamo koje se službe finansiraju iz takozvanih neprivrednih investicija, vidjet ćemo da su to one od kojih u krajnjoj liniji zavisi izvršenje nekih zadataka u privredi. Prema tome ne smijemo na to gledati kao na nešto što možemo još za nekoliko godina odgoditi, jer od toga zavisi upravo pitanje stalnog priliva kadrova potrebnih našoj privredi, a riječ je o izgradnji škola, fakulteta, univerziteta u cjelini, i riječ je o nekim socijalnim i zdravstvenim službama, o kojima su ovdje u diskusiji neki drugovi govorili koliko one utiču na produktivnost rada u privredi. Zato bi u ovoj diskusiji i u pripremama za budžet 1959 godine trebalo ozbiljno razmotriti neke nove izvore za formiranje sredstava za te takozvane neprivredne investicije.

Pretsednik Petar Stambolić: Kao poslednji, za reč se javio narodni poslanik Jurica Draušnik.

Jurica Draušnik (Izborni srez Zagreb — Črnomerec, NR Hrvatska): Drugovi i drugarice, htio bih ovom Domu i njegovim izvršnim organima da iznesem svoje zapažanje u vezi sa stambenim fondom.

U Zagrebu, a i u nekim drugim gradovima i gušće naseljenim mjestima, ima teskoća u izvršenju petogodišnjeg plana i njegove dinamike na području izgradnje stambenih jedinica. Dopustite mi da iznesem brojke koje imamo u Zagrebu i one koje se nalaze u izvještaju o kome raspravljamo. Evo šta govore brojke. U Zagrebu je 1940 godine bilo po jednom stanovniku 14,3 kvadratna metra stambene povr-

šine, u 1950 godini to je palo na 11,3 kvadratna metra, a u 1958 godini na 10,4 kvadratna metra. Ili — jedan drugi podatak. Porast stanovnika u gradu je neprestan, a proces koji se razvija na poljoprivrednom sektoru, to jest prelazak sa ekstenzivne poljoprivrede na intenzivnu, povećava taj priliv i on danas iznosi od 15.000 do 20.000 stanovnika, a prosječno za posljednjih 13 godina po 19.000 stanovnika. Narodni odbor je postavio zadatak u ovom petogodišnjem planu da izgradi 20.000 stanova, stambenih jedinica, po standardu za jedan stan ispod 60 kvadratnih metara, što znači da bi, s obzirom na godišnji priliv stanovnika, taj prostor bio za 4.000 stanovnika. Mislim da je to dosta skromna cifra, koja jedva pokriva prirodan i mehanički priliv stanovnika, a da ne govorim o najmanje 30.000 neriješenih predmeta da se kako-tako normalizira stanje kakvo je danas na tome području. Za ilustraciju toga stanja neka posluži ova brojka: 87% krivičnih predmeta koje ima pred sobom Kotarski sud u Zagrebu su zbog uvreda i kleveta čiji je izvor u stambenoj situaciji. Osamdeset šest posto krivičnih predmeta protiv života i tijela je iz istih uzroka. Osamdeset tri posto građanskih rasprava zbog sporova u stambenom području isto tako se pretresa pred tim sudom. Naravno da tu ima i bezbroj predmeta koji se rješavaju u upravnom postupku i koji za upravne organe vlasti isto tako predstavljaju problem.

Sada sam ovdje iznio otprilike kakvo je stanje i ne bih vas zamarao brojkama. Htio bih da kažem šta je učinjeno. U godini 1957 — računajući sve vrste investitora, socijalistički sektor, stambene zadruge i privatnike — dobili smo 2.000 stanova. U ovoj godini računamo da ćemo dovršiti, isto tako na sva tri sektora, 2.500 stanova, ali ćemo preći sa vrlo malim brojem nedovršenih zgrada i stanova u 1959 godinu. Koja su nam finansijska sredstva bila na raspolaganju? Godine 1957 ušlo je u fond 3.900.000.000 dinara, manje 10% blokiranih sredstava, što znači efektivno cirka 3.500.000.000. Ove godine će ući u stambeni fond — sa svim povišenjima koja sada imamo bilo iz kog vida na fondu plata — 4.200.000.000 dinara, ali u ovoj godini je blokada 25% sredstava, znači da ostaje efektivno 3.150.000.000 dinara, manje 250 miliona efektivnog novca kojim možemo raspolagati za finansiranje. Prosječna cijena stambene jedinice bila je kod nas 2 do 2,5 miliona dinara ranije, a poslije mjera koje smo preduzeli na raznim sektorima da to smanjimo danas je ta ista stambena jedinica 1,7 miliona dinara (naravno, nešto je drukčiji standard i samo uređenje unutra). Ali taj iznos od 1,7 miliona dinara ima tendenciju daljeg pada, iako su cijene građevinskog materijala i izrade porasle u prosjeku za 2,2 poena. Za dvije godine je izuzeto 700 miliona iz stambenog fonda za građenje škola i za komunalne djelatnosti, i to za škole 100 miliona, a

za komunalne djelatnosti 150 miliona. Taj podatak pominjem zato što se javlja i mišljenje kao da se iz toga stambenog fonda upotrebljavaju sredstva za finansiranje drugih investicija.

Kako stoji sada sa dinamikom petogodišnjeg plana? Kao što sam rekao, taj plan izgradnje stanova od 1957 godine do 1961 godine je 20.000 stanova. Godine 1957 je izgrađeno 2.000 ili 2.000 manje od dinamike. Godine 1958 — 2.200 ili 1.500 manje od dinamike. Za dvije godine zaostatak je 3.500 jedinica. Ako se priručna tih 3.500 jedinica na slijedeće tri godine, treba godišnje da završavamo prosječno 5.180 stanova da bismo izvršili plan. Kao što sam pomenuo, u 1959 godini ulazimo sa mnogo manje nedovršenih stanova ili započetih stanova nego što smo ulazili u 1957 i 1958 godini. Zato s pravom sumnjam da ćemo 1959 godine biti u stanju da dovršimo 2.500 stanova, iako ćemo možda započeti nešto više. S pretpostavkom da se ne obistine zli glasovi koji kruže o tome da se misli predložiti blokada stambenog fonda za 1959 godinu u visini od 35%, završit ćemo u ove tri godine 7.000 stambenih jedinica, znači u 1957, 1958 i 1959 godini i sa nešto prenesenih, nedovršenih stanova u 1960 godini. Postavlja se pitanje kako u dvije zadnje godine petogodišnjeg plana ostvariti 65% plana ili u apsolutnom iznosu 13.000 stambenih jedinica — kada smo dosad sagradili svega 4.500 i u ove tri godine ćemo izgraditi otprilike 7.000 stambenih jedinica.

Razmatrajući sve ovo ne mogu, i pored najbolje volje, doći do zaključka da je na tome području sve kako treba. Ako se već u podjeli nacionalnog dohotka ne može naći sredstava, postavljam pitanje zašto se blokira i ono što se akumulira za stambenu izgradnju.

Što se tiče onog argumenta kojim se opravdava blokada, da bi u slučaju neblokiranja stambenog fonda nastao poremećaj na tržištu, to jest da na tržištu nema materijala i da bi zbog toga porasle cijene, — ja ću navesti situaciju u Zagrebu. Cijene su se u 1957 godini, kao što sam naprijed rekao, popele za 2,2 poena. Ali analiza je pokazala da je do toga došlo isključivo uslijed novih ekonomskih elemenata. Materijala ima dosta, što se opet potvrđuje činjenicom da smo izvršili radova za 600 miliona dinara više, to jest preko sume kojom smo raspolagali. Otvoreno govoreći, radove su kreditirali ili dobavljači materijala, ili izvođači radova. A 600 miliona dinara je upravo ona neto suma koja ostaje od blokade, to jest kada se od našeg fonda, recimo od 4 milijarde dinara, 25 posto blokira, pa se od te 1 milijarde odbije 400 miliona dinara — suma koja nam se od prošle godine kao deblokirana vraća u fond. Tako i u ovoj godini imamo porast blokade, kao što sam kazao, za 600 miliona, zapravo toliko sredstava manje. Znači, deblokadom mi upravo plaćamo naše obaveze, time olakšavamo operativi i na-

šim dobavljačima njihovu situaciju i ne događa se nikakav poremećaj, upravo — otpada svaka mogućnost poremećaja.

U slijedećoj godini industrija građevinskog materijala, uslijed realiziranih investicionih kredita, povećat će svoju proizvodnju za 11 posto — materijalni pokazatelj. Znači i za slijedeću godinu perspektiva nije takva da bi se moralo pomišljati na dalju blokadu, pogotovu ne na povećanje blokade.

Drugovi i drugarice, dopuštam da je i slabost moje argumentacije što stoji samo na podacima Zagreba i prikazuje njegovu situaciju, što ne mora biti karakteristično za cijelu zemlju. Ali, s druge strane, meni je poznato da Stalna konferencija gradova raspolaže sličnim podacima za većinu svojih članova i da je ona u istom pravcu skretala pažnju izvršnim organima, i zato mi to daje sigurnost da istupim sa raspoloživim podacima koji se tiču grada Zagreba i brine me mnogo da nije možda situacija u izvršenju ovog dijela petogodišnjeg plana općenito takva.

Ako je tako općenito kao što je u Zagrebu, moram konstatirati da ćemo u razgovoru sa našim građanima imati mnogo posla da bismo opravdali ono što nismo učinili, a što smo ovim petogodišnjim planom postavili.

U ovu raspravu sam ušao s namjerom da izvršnim organima skrenem pažnju da još jednom preispitaju sve, pa i najmanje, mogućnosti da bismo dali najviše što danas naše snage dopuštaju za rješavanje zaista teškog stambenog pitanja u mjestima s većom aglomeracijom stanovništva zaposlenog izvan poljoprivrede.

Pretsednik Petar Stambolić: Ima reč Vojin Živanović, poslanik Veća proizvođača.

Vojin Živanović (Izborni srez Osijek II, NR Hrvatska): Drugovi i drugarice, ja ću biti vrlo kratak. Naime, proučavajući izvještaj druga Mijalka Todorovića zapisao sam da su neke grane jako loše prošle, odnosno loše se uklapaju u raspodjelu dohotka. Međutim ne spominje se kožarska industrija. Spominje se grana kao cjelina, u kojoj su guma, obuća i koža. Ali kožarska industrija, naročito fabrike đonske kože, ima izuzetno mali postotak dobiti odnosno dohotka, tako da ne može pokriti otplatu anuiteta, a da ne govorimo o čistom prihodu organizacije, koji treba da joj ostane za normalnu proizvodnju.

Evo, drugovi, o čemu je riječ. Kožarska grana, naročito đonske fabrike, ima dug tehnološki proces i vezuje velika obrtna sredstva. I sada kada moraju otplaćivati anuitete, zato što se gase sva obrtna sredstva kao dopunski krediti, mnoge fabrike su morale ići na investicione kredite za obrtna sredstva i moraju plaćati anuitete na 10 godina, tako da kad otplate te anuitete ne ostane im ništa u čistom prihodu organizacije. Također je stopa poreza na promet visoka, i ta grana ne može da pod-

nese tako visoku stopu poreza. Disparitet cijena je nezgodan i ne može da se podnese.

Zato predlažem da se i to pitanje razmotri i da se skine stopa poreza na đonsku kožu. Ja imam tu i pitanja, a i naše Udruženje je dostavilo i prijedloge i analize Saveznom izvršnom vijeću na razmatranje.

Pretsednik Petar Stambolić: Da li se još ko javlja za reč? (Ne javlja se niko).

Prema tome lista govornika je o ovoj tački dnevnog reda iscrpna. Niko se nije javio sa predlogom rezolucije ili preporuke i pitam da li Skupština prima izvještaj Izvršnog veća o kretanju privrede. (*Glasovi: Prima!*). Konstatujem da je Skupština jednoglasno prihvatila ovaj izvještaj.

Sada ćemo prekinuti rad i nastaviti ga posle završetka sednica domova. Tačno vreme kada ćemo nastaviti rad saopštiće se na kraju rada sednica domova.

(Sednica je prekinuta u 10 č 35 min.).

Nastavak sednice u 16 č 35 min

Pretsednik Petar Stambolić: Drugovi i drugarice narodni poslanici, nastavljamo rad.

Pre nego što pređemo na sledeću tačku dnevnog reda obaveštavam Skupštinu da sam od nekoliko narodnih poslanika primio pitanja za Savezno izvršno veće s predlogom da se odgovor da na zajedničkoj sednici domova. Pitanja su ova:

1. Narodni poslanik Franjo Gaži, član Saveznog veća, pita šta preduzima jugoslovenska Vlada s obzirom na poslednje odluke koruške vlade. Slično pitanje je postavio i narodni poslanik Gregor Klančnik, član Veća proizvođača;

2. Narodni poslanik Hamza Dževdet, član Saveznog veća, i narodni poslanik Milan Mićković, član Veća proizvođača, pitaju kako Savezno izvršno veće ocenjuje zaoštavanje kampanje koja se u poslednje vreme vodi od strane Albanije u vezi sa Kosovom i Metohijom;

3. Narodni poslanik Obren Stišović, član Saveznog veća, pita šta Savezno izvršno veće može reći u vezi sa pisanjem inostrane štampe da su Jugoslaviji odobreni krediti za njen investicioni program,

4. Narodni poslanik Jerko Radmilović, član Saveznog veća, pita koje se mere u oblasti socijalnog osiguranja nameravaju preduzeti za pokriće manjkova iz ranijih godina u nekim narodnim republikama;

5. Narodni poslanik Todor Vujasinović, član Saveznog veća, pita koje je mere Savezno izvršno veće preduzelo za izvršenje dela perspektivnog društvenog plana koji se odnosi na povećanje stručnog kadra za razne grane privrede i društvene službe i o toku sprovođenja tih mera.

Sva ova pitanja dostavljena su Saveznom izvršnom veću.

Da li se Skupština slaže da odgovori na ova pitanja budu dati na zajedničkoj sednici? (Odobranje).

Pošto se Skupština slaže, predlažem da odgovore Saveznog izvršnog veća na postavljena pitanja saslušamo na kraju sadašnjeg rada zajedničke sednice.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: Izveštaj narodnog poslanika Aleša Beblera, predsednika Odbora za spoljne poslove, o poseti učinjenoj zemljama Latinske Amerike.

Ima reč narodni poslanik Aleš Bebler.

Aleš Bebler (*Izborni srez Tolmin, NR Slovenija*): Drugovi i drugarice narodni poslanici, kao što vam je poznato, ovog je leta jedna delegacija Savezne narodne skupštine posetila četiri južnoameričke republike: Braziliju, Argentinu, Urugvaj i Čile.

Delegacija, u čijem smo sastavu bili Dragi Stamenković, Edo Jardaš, Janez Stanovnik i ja, bila je svugde veoma lepo primljena.

U Južnoj Americi boravili smo ukupno mesec dana, od kraja jula do kraja avgusta. Najduže smo se zadržali u Braziliji, gde smo u isto vreme — kao delegacija naše Interparlamentarne grupe — učestvovali na godišnjoj konferenciji Interparlamentarne unije. U toj smo zemlji posetili, pored glavnog grada, Rio de Žaneira, i novu prestonicu u izgradnji, Braziliju, i najveći industrijski grad, San Paulo. Tu smo razgledali nekoliko industrijskih objekata, fabriku automobila »Vilis«, hidrocentralu Cubatao, školu učenika u privredi i pristanište Santos.

U Urugvaju, gde nam je boravak bio kratak, ali naročito dobro organizovan, razgledali smo samo glavni grad. Posetili smo na njegovoj periferiji najveće urugvajsko industrijsko prduzeće — »Frigorifico nacional«, preduzeće za preradu mesa. Dirljiv doček su nam priredili nastavnici i učenici osnovne škole koja nosi naziv »Škola Jugoslavija«.

U Argentini i u Čileu boravili smo isto tako samo po nekoliko dana, i to u glavnim gradovima — Buenos Ajresu i Santjago de Čileu.

U svim ovim zemljama pružena nam je mogućnost da razgovaramo sa visokim državnim funkcionerima, počev od šefova država — Džuselina Kubičeka u Braziliji, Karlosa Fišera u Urugvaju i Artura Frondizija u Argentini — i članova vlada i parlamenata. U Urugvaju, Argentini i Čileu posetili smo glavna predstavnička tela, to jest senate i komore poslanika, a u Braziliji parlament države San Paulo. Svugde smo bili u naročito prisnom dodiru sa odborima za spoljne poslove predstavničkih tela i razmenjivali mišljenja o međunarodnim pitanjima sa članovima tih odbora.

U tim susretima, kao i u susretima sa mnogim ličnostima iz javnog života i sa građanima, uverili smo se da Jugoslavija uživa u tim zemljama veliki ugled i simpatije kao nezavisna i

dosledno miroljubiva zemlja, kao zemlja koja se, uprkos znatnih teškoća, sa velikim uspehom ekonomski i društveno izgrađuje i igra sve veću ulogu kao faktor mira u Evropi i u svetu.

U svim većim gradovima, u San Paulu, Montevideu, Buenos Ajresu i u Santjago de Čileu, imali smo prilike da se susretnemo sa našim ekonomskim iseljenicima. Oni su nas svugde primili sa velikom srdačnošću. Uverili smo se da čvrsto stoje na gledištu da treba razvijati prijateljstvo njihovih novih domovina sa Jugoslavijom i da ih izbegle izdajice nigde nisu pokolebale. Naši iseljenici se živo interesuju za zbivanja u starom kraju i ponose se pozitivnom ulogom koju nova Jugoslavija ima u današnjem svetu.

U svim zemljama koje smo posetili postoji veliko interesovanje za ekonomske veze sa Jugoslavijom. Konstatovali smo da je, posle zastoja poslednjih godina, trgovinska razmena dobro krenula napred, naročito sa Urugvajem. Pozitivno je primljena naša odluka da uspostavimo redovnu parobrodsku liniju Rijeka—Južna Amerika.

Trgovinska razmena sa Južnom Amerikom ima, nesumnjivo, lepu perspektivu uprkos udaljenosti. U prilog takve ocene govori, pre svega, činjenica da se i Jugoslavija i južnoameričke republike veoma naglo razvijaju u privrednom pogledu.

Južna Amerika je u punom poletu privrednog razvoja. Dok je u prošlosti bila poljoprivredna i sirovinna baza visoko razvijenih zemalja, ona je u vreme Prvog svetskog rata stala na put razvijanja svih svojih privrednih mogućnosti. Front osvajanja vlastitih prirodnih bogatstava i industrijske prerade svojih sirovinna otada se stalno širi.

U poljoprivredi najznačajnije nam je izgledalo osvajanje novih zemljišta putem navodnjavanja i tendencija ka izvesnoj intenzifikaciji dosada tipično ekstenzivnog korišćenja zemljišta, naprimer prelaskom, na najboljoj zemlji, sa stočarstva na ratarstvo. Ovaj proces naročito pada u oči u Urugvaju.

U rudarstvu se burno razvijaju pretežno one grane čiji je razvoj u prošlosti bio vanjskim pritiskom veštački kočen. To važi, pre svega, za petrolej u Braziliji i Argentini.

Industrijalizacija se razvija na iznenađujući širokom frontu, i to pre svega u Braziliji i Argentini. U ove dve zemlje izgrađene su ogromne čeličane, koje već sada, iako još nisu potpuno završene, daju milione tona čelika. U obe te zemlje niču mašinske i druge metaloprerađivačke fabrike u velikom broju. Samo u Braziliji se gradi u isto vreme dvanaest fabrika motornih vozila.

Najimpresivniji pothvat u procesu osvajanja privrednih bogatstava i industrijalizacije ovih zemalja povezan je sa izgradnjom nove prestonice najveće južnoameričke zemlje, Bra-

zili je. Ova se nova prestonica gradi na mestu udaljenom oko 900 kilometara od sadašnje prestonice i od morske obale, u dubokoj unutrašnjosti, u kraju sada polupustinjskom, ali bogatom rudom, u blizini velikih izvora hidroenergije. Građenje je u punom jeku i pored toga što gradilište nije povezano sa sadašnjim privrednim centrom zemlje ni železnicom ni cestom. Gradilište ima 45.000 stanovnika, a prema planu nova prestonica će imati 600.000 stanovnika.

Ovako buran privredni razvoj dovodi, i dovođiće ubuduće, do značajnih promena u međunarodnom položaju tih zemalja. Njihov razvoj lomi nasleđenu privrednu zaostalost i povećava — da tako kažem — političku težinu južnoameričkih republika u njihovim spoljnim odnosima u celini. A pošto je reč o jednom čitavom kontinentu sa ogromnim prirodnim bogatstvom i, prema tome, i ogromnim privrednim mogućnostima, sa porastom njegove političke težine uveliko će se menjati slika današnjeg sveta.

Poseta naše delegacije južnoameričkim republikama i upoznavanje tamošnje javnosti, preko pojedinaca i štampe, s našim problemima i našim pogledima na savremena međunarodna zbivanja — za što su nam bile pružene široke mogućnosti — nesumnjivo su koristili međusobnom razumevanju naših zemalja.

Pretsednik Petar Stambolić: Čuli ste izveštaj druga Beblera. Da li neko od narodnih poslanika želi da postavi kakvo pitanje drugu Bebleru? (Niko se ne javlja).

Da li Skupština prima k znanju izveštaj druga Beblera? (*Glasovi: Prima!*).

Konstatujem da je izveštaj primljen. S tim smo završili drugu tačku dnevnog reda.

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: Pretres izveštaja Administrativnog odbora. Izveštaj je podeljen svim narodnim poslanicima (Videti u prilogu.)

Otvaram diskusiju o izveštaju. Ko se javlja za reč? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam izveštaj na glasanje. Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Konstatujem da je izveštaj Administrativnog odbora Skupština usvojila jednoglasno.

Prelazimo na četvrtu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Savezne narodne skupštine (Videti u prilogu.)

Dajem reč pretstavniku zakonodavnih odbora domova, narodnom poslaniku Zaimu Šarcu.

Pretstavnik zakonodavnih odbora dr Zaim Šarac (*Izborni srez Konjic, NR Bosna i Hercegovina*): Drugovi i drugarice narodni poslanici, na inicijativu Pretsjednništva Skupštine odbori oba doma su krajem III saziva pretre-

sali na svojim sjednicama iskustva iz svog petogodišnjeg rada i na osnovu toga podnijeli predloge radi usavršavanja i razvijanja skupštinskog mehanizma i skupštinske djelatnosti. Pretsjednništvo je taj materijal i druge elabore rate razmotrilo i dalo inicijativu za one izmjene i dopune skupštinskih poslovnika koje su juna ove godine u Skupštini i bile usvojene.

U diskusiji koja se tada vodila postavilo se i pitanje javne političke kontrole u pogledu politike raspolaganja društvenim materijalnim sredstvima zajednice i njihove upotrebe. Pošto ovaj važni problem tada još nije bio dovoljno proučen, njegovo rješenje nije obuhvaćeno junskim promjenama poslovnika. Pretsjednništvo je nakon skupštinskog odmora dalo inicijativu da zakonodavni odbori kao nadležno tijelo razmotre pitanje potrebe osnivanja jednog stalnog odbora Skupštine, kao i pitanje njegovog karaktera djelovanja i metoda rada.

U epohi našega razvitka, kad smo novim komunalnim sistemom proširili i sadržajno ojačali lokalnu vlast, u uslovima već široko razgranatog sistema društvenog samoupravljanja i u periodu stvaranja izgradnje novog ekonomskog sistema, društveni planovi, zakoni i drugi akti Savezne narodne skupštine imaju izuzetno stvaralačku ulogu u rješavanju krupnih problema ubrzanog razvitka, naročito u oblasti privrede. Danas je i od političkog značaja da se odredbe ovih skupštinskih akata dosljedno sprovede, osobito u pogledu trošenja društvenih sredstava. To odgovara našim potrebama. To je sastavni dio i uslov socijalističke demokratije, to je jedan od principa i bitnih elemenata našeg državnog i društvenog uređenja. Ogromna su društvena sredstva kojima danas raspolazu državni organi, ustanove i privredne organizacije, a sve veća društvena sredstva dodjeljuju se i drugim mnogobrojnim korisnicima u raznim vidovima dotacija, subvencija i regresa. Pored takvog stanja, dosta široka oblast korišćenja društvenih sredstava nije ni obuhvaćena, odnosno nedovoljno je obuhvaćena potrebnom društvenom kontrolom, a u raspodeli odnosno trošenju ima krupnih negativnih pojava.

Remećenjem politike skladnog razvitka čitave zajednice koči se pravilan i planirani potrebni tempo izgradnje, slabe se napori zajednice i potkopava potrebna ravnoteža složenog mehanizma, zasnovana na uzajamnim pravima i dužnostima između državnih organa i mnogobrojnih organa društvenog samoupravljanja. Napokon, raspolaganjem društvenim sredstvima i njihovom upotrebom preko naših realnih mogućnosti usporava se izvršenje plana sistematskog i stalnog podizanja životnog standarda radnih ljudi.

Ako se društvenim sredstvima bilo u kom vidu raspolaze mimo i protiv volje radnih ljudi, izražene u aktima. Savezne narodne skupštine kao najvišeg organa federacije i društvenog

upravljanja uopće, ne samo što se unosi nesklad i nesporazum u izvršavanju najviših akata i mjera naše zemlje nego se i ometa učvršćenje društveno-ekonomske osnove Jugoslavije kao cjeline i slabi učvršćenje socijalističkih društvenih odnosa. Od izvršenja društvenih planova, zakona i drugih propisa i mjera zavisi ne samo njihova vrednost već i pravilno funkcionisanje našeg društvenog i državnog mehanizma i naš cio materijalni razvitak.

Razumljivo je da Savezna narodna skupština ima interes i potrebu da prati ostvarenje politike izvršene u njenim aktima i mjerama i da s vremena na vreme ispituje stanje stvari odgovarajućim sredstvima koje joj stoje na raspolaganju. To sve proizlazi iz njene osnovne funkcije najvišeg organa vlasti federacije, koji ne donosi samo odluke već treba i da vrši opštu političku kontrolu nad njihovim ispunjavanjem. Danas, kad se još više razvija skupštinski mehanizam i odnos Skupštine prema našoj stvarnosti, razumljivo je da se i pitanje ove političke kontrole nad trošenjem materijalnih i finansijskih sredstava zajednice i nad raspolaganjem njima stavlja na dnevni red.

Razumije se da ovo nije neka administrativna kontrola odnosno kontrola zakonitosti u užem smislu riječi, već politička kontrola koja će naš sistem kontrole već i samim svojim političkim autoritetom upotpuniti i pomoći mu da bude još aktivniji i efikasniji. Stoga sprovođenje ovakve političke kontrole ne oduzima ni inicijativu ni odgovarajuća ovlašćenja kontrolnih i inspekciskih organa, a još manje slabi zainteresovanost radnih kolektiva i uopšte naše javnosti u pogledu ovih značajnih pitanja našeg privrednog i društvenog života uopšte. Naprotiv, ova inicijativa i ova ovlašćenja treba u punoj mjeri da dođu do izražaja. Skupštinski mehanizam može samo dobiti ako se nasloni na rad i inicijativu navedenih foruma i kolektiva. A oni sa svoje strane treba da nađu u takvoj skupštinskoj djelatnosti potsticaj i pomoć za vršenje svojih službenih ili građanskih prava i dužnosti.

Polazeći od svega toga Zakonodavni odbori su smatrali opravdanim i potrebnim da se obaražuje jedno stalno tijelo Savezne narodne skupštine kome će biti povjerena politička kontrola i razmatranje s gledišta politike u pogledu podjele društvenih sredstava i njihovog trošenja.

Saglasno mehanizmu Skupštine, to tijelo treba da ima karakter i položaj jednog stalnog odbora, i to jedinstvenog odbora Skupštine. Na taj način će se ujediniti zajednička zainteresovanost i aktivnost oba doma i dati odgovarajući autoritet ovom tijelu Skupštine.

Za sada bi to bio jedini odbor ove vrste i on bi imao pravo da vrši svoju funkciju na cijeloj teritoriji Jugoslavije, i to kod svih organa, ustanova, privrednih i drugih organizacija koje

raspolažu društvenim sredstvima i vrše druge funkcije u tome pogledu.

Proučava se, i to s pravom, uvođenje ovakvih organa i u republičkim skupštinama.

Odbor za društvena sredstva ima izuzetan položaj, sa širokim ali dovoljno određenim političkim ovlašćenjima koja ne prelaze okvire sistema skupštinskih odbora. Razumljivo, ni ovaj odbor — kao ni drugi odbori — nije izvršni organ vlasti, pa neće moći izdavati naredbe ili vršiti poslove ili ovlašćenja utvrđena zakonima za druge državne organe, ustanove i organizacije. U sistemu skupštinskog mehanizma i ovaj bi odbor ostao pomoćna unutrašnja radna čelija Skupštine, koja radi u ime Skupštine i za Skupštinu, pa stoga niti je neka zamjena niti neko ograničenje rada Skupštine, njenih domova ili drugih odbora. Naprotiv, njegovom aktivnošću u granicama Poslovnika olakšava se Skupštini da vrši njenu političku kontrolnu funkciju i usavršava se naš sistem vladavine najvišeg predstavničkog tijela, i to baš u onoj oblasti u kojoj Savezna narodna skupština nije u dosadašnjem svome radu stigla da se dovoljno aktivizira.

Djelatnošću ovog odbora odnosno njegovih pododbora ili grupa, čiji članovi umiju i ekonomski i politički misliti, ne sužava se makakva inicijativa ili ovlašćenje organa društvenog samoupravljanja. Naprotiv, kada bude stupio u punoj mjeri u akciju, Odbor za društvena sredstva će pomoći izgradnji našeg sistema društvenog samoupravljanja, koji umnogome zavisi od korišćenja društvenih sredstava. Ona su tako široko raspoređena ne samo na razne državne organe već i na ustanove i organizacije.

Neposredna djelatnost jednog skupštinskog odbora, kao što je naprimjer, traženje materijala i izvještaja, pozivanje na svoje sjednice ovlašćenih predstavnika svih državnih organa, ustanova i organizacija, — politički će znatno efikasnije uticati na budući rad i onih političkih funkcionera koji još dovoljno ne shvataju potrebu društvene discipline, efikasnije nego što bi se to postiglo nekim administrativnim mjerama.

Poslovniciima domova načelno je već predviđena međusobna saradnja odbora, što se u praksi i sprovodilo. Predlogom ove odluke procedura koordinacije Odbora za društvena sredstva sa drugim odborom Doma u čiji djelokrug ulazi odgovarajuće pitanje dovoljno je i posebno razrađena, a pored toga je predloženim izmjenama domovskih poslovnika razgraničenost sa odborima za privredu i budžet postignuta u još većoj mjeri, pa nema razloga da dolazi do sukoba u nadležnosti.

Suštini djelokruga dosadašnjih odbora i komisija Savezne narodne skupštine odgovaralo je da se takav rad obavlja bez prisustva javnosti, dok je poslovniciima domova, zbog dru-

gačijeg sadržaja domovskih odbora, određeno da se na sjednicama javno raspravlja. Međutim suština ovlašćenja i metod rada Odbora za društvena sredstva tražiće u nekim slučajevima razmatranje bez javnosti, a u drugim, opet, radi efikasnijeg uticaja na pravilan i zakonit rad u zemlji, tražiće da se takvi slučajevi razmatraju na javnim sjednicama. Stoga se predlaže da ovaj Odbor može raditi i na javnim sjednicama.

Inicijator i predlagač svjesni su da ovaj Odbor neće svuda stići, a još manje sve ispraviti. Međutim, on ima krupnu političku ulogu. Samo njegovo postojanje i pokretanje pitanja utiče da se još više u raspolaganju društvenim sredstvima izraze interes i mogućnosti naše stvarnosti, potrebe i interesi radnih ljudi naše zemlje.

Njegovo osnivanje, njegovu neposrednu djelatnost pozdraviće najširi slojevi radnih ljudi. Njegovo postojanje i njegova djelatnost pridonjeće još jačoj i pozitivnijoj aktivizaciji radnih ljudi u otklanjanju i sprovođenju svih vidova nepravilnog i neovlašćenog raspolaganja društvenim sredstvima zajednice.

U ime predlagača, molim Saveznu narodnu skupštinu da predlog odluke usvoji.

Pretsednik Petar Stambolić: Čuli ste obrazloženje predloga koji je u ime zakonodavnih odbora domova podneo narodni poslanik Zaim Šarac.

Otvaram pretres o ovom predlogu. Ko želi reč? (Niko se ne javlja).

Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam Predlog odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Savezne narodne skupštine na glasanje.

Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ko je *protiv*? (Niko). Da li se neko uzdržava od glasanja? (Niko).

Konstatujem da je Skupština jednoglasno usvojila Odluku o izmenama i dopunama Poslovnika Savezne narodne skupštine.

Pošto su iscrpene sve tačke dnevnog reda, prelazimo na davanje odgovora na poslanička pitanja.

Savezno izvršno veće obavestilo me je da će dati odgovore na pitanja koja sam napred izneo, i to na pitanje drugova narodnih poslanika Radmilovića i Vujasinovića — član Saveznog izvršnog veća Moma Marković, a na pitanja iz oblasti spoljne politike — pomoćnik državnog sekretara za inostrane poslove drug Jože Brilej.

Reč ima pomoćnik državnog sekretara za inostrane poslove.

Pomoćnik državnog sekretara za inostrane poslove dr Jože Brilej: Drugarice i drugovi narodni poslanici, na pitanje koje su postavila dva narodna poslanika, naime šta, preduzima

jugoslovenska Vlada s obzirom na poslednje odluke koruske vlade, Državni sekretarijat za inostrane poslove u ime Izvršnog veća želi da kaže sledeće:

Kao što je poznato, jugoslovenska Vlada je protestovala kod austrijske Vlade protiv koraka koji su preduzeti u pogledu škola u Koruskoj, pre svega i zbog toga što se to desilo u času kada su se vodili razgovori o mnoštvu pitanja iz međusobnih odnosa. Austrijska Vlada je odbila taj protest. Međutim, Državni sekretarijat će i dalje činiti napore da austrijska Vlada reši to pitanje u interesu dobrih međusobnih odnosa između Jugoslavije i Austrije.

Što se tiče pitanja kako Savezno izvršno veće ocenjuje zaoštavanje kampanje koja se u poslednje vreme vodi od strane Albanije u vezi sa Kosovom i Metohijom, Savezno izvršno veće smatra da takvi albanski postupci znače ne samo najozbiljnije zaoštavanje klevetničke kampanje koja se vodi iz Albanije protiv Jugoslavije nego i direktno mešanje u unutrašnje stvari Jugoslavije, kao i pokušaj direktnog napada na teritorijalni integritet Jugoslavije. Očigledno je da se ovakvim postupcima albanska Vlada svrstava u red onih faktora koji potkopavaju napore miroljubivih snaga u svetu za poboljšavanje međunarodne atmosfere i unose napregnutost u odnose među narodima u ovome delu sveta. Takva akcija albanske Vlade svedoči o nedostajanju svakog osećanja međunarodne odgovornosti i ustvari je u dubokoj suprotnosti sa interesima i jugoslovenskog i albanskog naroda, koji su zainteresovani da žive u prijateljstvu i konstruktivnoj saradnji.

Naposletku, na pitanje u vezi s tim što se inostrana štampa u poslednje vreme mnogo raspisala o tome kako su Jugoslaviji odobreni krediti za njen investicioni program. Savezno izvršno veće mora kazati da su informacije koje ta štampa donosi neistinite. Kako je već spomenuo potpredsednik Izvršnog veća drug Mijalko Todorović u svom ekspezu, u napominjući za realizaciju našeg programa inostranih kredita, i zajmova nailazimo na teškoće oko dobijanja kredita mada su u pitanju krediti pod normalnim uslovima. Ovakvo pisanje štampe nas tim više iznenađuje što dosada nismo naišli na dovoljno spremnosti da se ta pitanja rešavaju brže.

Pretsednik Petar Stambolić: Da li drugovi koji su postavili pitanja na koja je odgovorio drug dr Jože Brilej traže neko razjašnjenje ili imaju dopunska pitanja? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko od drugova koji su postavili pitanja ne javlja za reč, molim druga Momu Markovića da da odgovor na ostala pitanja.

Sekretar za rad Saveznog izvršnog veća Moma Marković: Narodni poslanik drug Todor Vujasinović postavio je ovo pitanje:

»U društvenom planu privrednog razvoja Jugoslavije od 1957 do 1961 godine predviđeno je znatnije

povećanje stručnog kadra za razne grane privrede i društvene službe. Za potrebe nekih grana privrede to je i brojčano izraženo (naprimer, u građevinarstvu za 50.000, a u saobraćaju povećanje zaposlenog osoblja za 2,9%).

Može li Savezno izvršno veće da pruži informaciju o merama koje su preduzete da se ovaj deo programa Društvenog plana izvrši, o toku sprovođenja tih mera i o eventualnim problemima na koje se nailazi?»

Odgovor: Prilikom donošenja Društvenog plana razvoja Jugoslavije od 1957 do 1961 godine stanje u oblasti stručnog obrazovanja kadrova u privredi nije bilo zadovoljavajuće, jer privreda nije dobijala stručne kadrove ni u pogledu potrebnog broja, ni u pogledu stručnosti. Uzrok takvom stanju je uglavnom u nepostojanju savremenog sistema školskog, a osobito vanškolskog obrazovanja kadrova za privredu.

U izgradnji sistema stručnog obrazovanja u smislu Opšteg zakona o školstvu, koji je Savezna narodna skupština donela u julu ove godine, u okviru federacije se prišlo: izradi Nacrta opšteg Zakona o stručnim školama; izradi Nacrta zakona o stručnom osposobljavanju kadrova u privredi; izradi osnovnih nastavnih planova i programa za stručne i više stručne škole; izradi osnova nastavnih planova i programa za vanškolsko vaspitanje (ubrzano obrazovanje); izradi programa za polaganje završnih ispita za kvalifikovane i visokokvalifikovane radnike; izradi nomenklature zanimanja, kvalifikacione strukture, opisa zanimanja i profila stručnih kadrova u privredi.

U toku su pripreme za organizaciju osposobljavanja viših instruktora i izradi udžbenika i učila za savremeniji način vanškolskog ubrzanog stručnog obrazovanja radnika.

Pored toga, pri Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za rad osnovan je Savet za obrazovanje stručnih kadrova u privredi, u kome su zastupljeni svi zainteresovani faktori u privredi u rešavanju problematike obrazovanja stručnih kadrova za privredu.

Organi Saveznog izvršnog veća zaduženi za ova pitanja obrazovali su i veliki broj komisija koje ubrzano rade na izradi odgovarajućih mera.

U izvršavanju programa perspektivnog plana u pogledu spremanja stručnih kadrova za privredu ističe se izdvajanje posebnih sredstava putem fondova za kadrove u privredi, sredstava namenjenih potrošnji kapaciteta stručnih škola, kao i sistematsko vanškolsko stručno obrazovanje kadrova za privredu.

U 1957 i 1958 godini je samo iz fondova za kadrove u privredi (sreskih, republičkih i saveznog fonda) dato oko 17 milijardi dinara.

Sredstva uložena u investicionu izgradnju stručnih škola omogućila su proširenje kapaciteta stručnih škola, tako da je na kraju školske godine 1956/57 planirani broj učenika u školama za kvalifikovane radnike ostvaren sa 93,5%, a u srednjim stručnim školama sa 110%.

Naposletku bih u vezi sa pitanjem druga Vujasinovića hteo izneti da sistem u privredi ne stimulira dovoljno privredne organizacije da se više i neposrednije angažuju u osposobljavanju svojih kadrova, pa je s tim u vezi pri Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za rad obrazovana komisija sa zadatkom da razmotri u celini prednosti i nedostatke postojećeg načina pokrivanja troškova za obrazovanje stručnih kadrova u privredi i da predloži odgovarajuće mere.

Narodni poslanik Jerko Radmilović postavio je ovo pitanje:

»Koje se mjere u oblasti socijalnog osiguranja namjeravaju preduzeti da se pokriju manjkovi iz ranijih godina u pojedinim narodnim republikama, to jest: u NR Sloveniji, NR Makedoniji i NR Crnoj Gori, kao i da se pokriju očekivani manjkovi u tekućoj godini koji će nastati u svim narodnim republikama.«

Odgovor: Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za rad pristupio je pripremi Zakona o organizaciji i finansiranju socijalnog osiguranja. Nacrt zakona biće ovih dana podnesen na razmatranje i usvajanje Saveznom izvršnom veću, a svakako da će uskoro biti podnesen na razmatranje i usvajanje i Saveznoj narodnoj skupštini.

Osnovni principi i mehanizam sistema finansiranja socijalnog osiguranja koji se predlažu ovim zakonom treba, pre svega, da otklone uzroke ovim pojavama zbog kojih dolazi do manjkova kod Zavoda za socijalno osiguranje.

U isto vreme se potpunije i na novim osnovama razrađuje mehanizam koji treba da na efikasniji način rešava problem pokrića manjkova koji bi nastali kod pojedinih zavoda.

Manjkovi o kojima je reč, kao što je poznato, predstavljaju problem u grani dugoročnog osiguranja, čiji su nosioci republički zavodi. Oni nastaju, pre svega, otuda što odnos sredstava koja se ostvaruju doprinosom na području jedne republike i potreba odnosno obaveza u ovoj grani osiguranja nije jednak u svim narodnim republikama. U tom pogledu postoje značajne neravnomernosti, koje nastaju zbog razlika u privrednoj razvijenosti republika, zbog različitog broja penzionera prema aktivnim osiguranicima, zbog broja dece za koju se isplaćuje dečji dohodak itd. Tako dolazi da se u nekim narodnim republikama — primenom iste stope, ali zbog drugih uslova koji nastaju uglavnom usled objektivnih okolnosti — ostvaruju viškovi, a u drugim republikama manjkovi. Pri tome u ovoj grani osiguranja ne postoje nikakvi instrumenti unutrašnjeg preliivanja sredstava u okviru čitave službe na planu federacije (putem neke vrste egalizacionih fondova, reosiguranja ili sličnih principa.)

Prema dosadašnjoj praksi, ovi su manjkovi pokriveni kreditima kod Narodne banke, pa takav način rešavanja ovih problema treba da

ostane i dalje, dok se ovaj problem do kraja ne reši.

Mogućno je, osim toga, da se sadašnji i eventualni budući manjkovi, koji će nastati ove godine, pokriju angažovanjem svih raspoloživih sredstava u fondovima socijalnog osiguranja.

Međutim, kao što sam rekao, problem manjkova treba posmatrati kao deo sistema finansiranja socijalnog osiguranja u celini i rešavati ga pre svega u tome kompleksu.

Prilikom diskusije o Predlogu zakona o organizaciji i finansiranju razmotriće se i problem sadašnjih manjkova, to jest način njihovog pokrića. Hteo bih, ipak, na kraju da napomenem da se postojanje ovih manjkova nije ni u kom vidu negativno ogledalo na ostvarenju prava osiguranika. Prava garantovana zakonom osiguranici nesmetano uživaju, nezavisno od stanja fondova u socijalnom osiguranju, od-

nosno od načina njihovog obezbeđenja, o čemu se strogo vodilo računa i dosada prilikom razmatranja manjkova nastalih prošlih godina.

Pretsednik Petar Stambolić: Da li drug Vujasinović želi da postavi dopunsko pitanje ili traži neko razjašnjenje?

Todor Vujasinović (*Izborni srez Dobo, NR Bosna i Hercegovina*): Ne želim.

Pretsednik Petar Stambolić: Da li želi drug Jerko Radmilović?

Dr Jerko Radmilović (*Izborni srez Omiš—Brač, NR Hrvatska*): Ne želim.

Pretsednik Petar Stambolić: Sa ovim smo, drugovi narodni poslanici, iscrpli dnevni red današnje naše zajedničke sednice. Zaključujem ovu sednicu, a narednu ću zakazati pismenim putem.

(Sednica je zaključena u 17 č 15 min).

P R I L O Z I**I Z V E Š T A J****O KRETANJU PRIVREDE U PERIODU JANUAR —
AVGUST 1958 GODINE**

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS (A) 49

15 oktobra 1958 godine

Beograd

Druže Poslaniče,

Dostavljam Vam radi upoznavanja Izveštaj o kretanju privrede u periodu januar — avgust 1958 godine, koji je pripremio Sekretarija Saveznog izvršnog veća za opšte privredne poslove a Skupštini podnelo isto Veće s predlogom da se stavi na dnevni red predstojećeg sastanka Skupštine.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

I Z V E Š T A J**O KRETANJU PRIVREDE U PERIODU JANUAR —
AVGUST 1958 GODINE**

Pre nego što se pređe na pregled razvoja privrede u ovoj godini, neophodno je potseti i na osnovne rezultate postignute u prethodnoj godini, kako bi se bolje uočili izvesni momenti koji su od značaja za sagledavanje razvoja privrede u 1958 godini.

Poznato je da je za 1957 godinu bio karakterističan visok porast nacionalnog dohodka (22% prema prethodnoj godini), čemu je doprineo, pored visokog porasta industrijske proizvodnje, obilan rod u poljoprivredi i, u celini posmatrano, visoka privredna aktivnost u svim oblastima. U takvim uslovima, i svi vidovi potrošnje bili su u značajnom porasu. Zabeležen je, pre svega, porast potrošnje stanovništva od 14% u odnosu na prethodnu godinu, čime je planirani zadatak bio znatno prevaziđen. Investiciona ulaganja su povećana u srazmeri sa porasom nacionalnog dohodka, i najzad, porasla je budžetska i ostala potrošnja.

Porast robnih fondova, naročito iz poljoprivrede, omogućio je da se pristupi postepenoj realizaciji programa ustanovljavanja rezervi hrane koje treba da prepravljaju važan činilac u obezbeđenju normalne ishrane stanovništva i prevazilaženje teškoća od kojih dolazi usled oscilacija u poljoprivrednoj proizvodnji. Pored toga, ukupni privredni rezultati omogućili su kako povećanje izvoza u 1957 godini, tako i vrlo povoljan start za izvoz u narednoj godini, odnosno za pospešeno izvršenje jednog od osnovnih zadataka u petogodišnjem planu, a to je smanjenje deficita u platnom bi ansu.

Visok porast proizvodnje i dohotka, odnosno svih vidova potrošnje, značio je i formiranje velike kupovne snage sa vrlo intenzivnom tražnjom na tržištu. Pri tome se ima u vidu da su kupovni fondovi na sebi, u uslovima takve proizvodnje znatno porasli, a da je u industriji i ostaloj našoj privredi, takođe došlo do velikog porasta kupovnih fondova, usled znatnog porasta proizvodnje i zaposlenosti i politike povećanog stimuliranja radnih kolektiva za proizvodnju i produktivnost; rada. I pored znatnih preneih zaliha, pretežno zaliha poljoprivrednih proizvoda, iz prošle u ovu godinu, porast ukupne potrošnje, a posebno lične potrošnje stanovništva imao je odraza na smanjivanje zaliha industrijske robe za ličnu potrošnju. Drugim rečima, i pored toga što je za povećanu potrošnju postojalo povećano pokrivenje u povećanom dohotku i raspoloživim robama, ne može se reći da su i u pogledu strukture raspoloživi robni fondovi odgovarali jednom takvom naglom usponu potrošnje. Nedovoljan

sklad između strukture proizvodnje i potrošnje bio je karakterističan ne samo za oblast potrošnje industrijskih proizvoda, nego isto tako i za potrošnju poljoprivrednih proizvoda kod kojih se takođe, na višem nivou potrošnje, uprkos dobroj žetvi, povremeno javljala nestašica pojedinih poljoprivrednih proizvoda i porast cena, što se, pre svega, odnosi na sektor stočarsva i pojedinih vrsta povrća i voća.

Prema tome, iz ovakvog kretanja i rezultata postignutih u 1957 godini, prilikom definisanja ekonomske politike za narednu godinu morali su se imati u vidu sledeći momenti: dalji porast proizvodnje i potrošnje ne može imati takve razmere kakve su dostignute u 1957 godini; dalje, ova godina, pošto doazi posle jednog skoka u proizvodnji i potrošnji, mora imati obeležje umerenijeg tempa razvika, zatim, u njoj treba srediti i otkloniti najkrupnije poremećaje nastale u strukturi proizvodnje i potrošnje a da se pritom ipak obezbedi da se osnovni zadaci i ciljevi petogodišnjeg plana, iako ublaženim tempom, nastave. Radi pos iznjanja ovog zadatka, posebno je bilo važno suzbiti nepovoljne tendencije koje su se manifestovale na tržištu krajem prošle i početkom ove godine, a koje su se ogledale u težnji privrednih organizacija da pri smanjenom nivou rezervi nekih industrijskih roba poudom podznanja cena. U situaciji već pos ojeće nesređenosti na poljoprivrednom tržištu, ovaj momentat je mogao značiti novi poremećaj u funkcionisanju čitave naše privrede.

U vezi sa ovim razmatranjem, treba naglasiti da je oprezno formulisanje ciljeva ekonomske politike za 1958 godinu bilo neophodno i zbog toga što poljoprivredna proizvodnja, odnosno budući rod u poljoprivredi još uvek nosi u sebi dosta neizvesnosti što je i za ovu godinu jedan od zadataka bio dalje povećanje izvoza, što zahteva odgovarajuće angažovanje unutrašnjih resursa i, najzad, što su prilike na svetskom tržištu ukazale na to da treba imati u vidu eventualno nepovoljno dejstvo zastoja u međunarodnoj razmeni, koje je nastupilo kao posledica recesije u američkoj privredi. Izvesni znaci su ukazivali na to da treba računati i sa određenim teškoćama u razmeni sa istočnoevropskim zemljama, pre svega u pogledu korišćenja kredita koji su bili važan sastavni deo izvršenja petogodišnjeg programa razvika privrede. Najzad, početkom godine u našu privredu je uveden nov način raspodele dohotka privrednih organizacija, čiji se efekti i dejsvo nisu mogli do kraja sagledati i proračunati.

Imajući ove napomene u vidu, ipak treba naglasiti da su Društvenim planom za 1958 godinu i merama Saveznog izvršnog veća u toku ove godine zadaci ekonomske politike tako postavljeni da znače nastavak pozitivnih tendencija u privrednom razvoju iz 1957 godine i osnovnih smernica posavljenih petogodišnjim planom privrednog razvoja. Najkraće formulirano, ti zadaci su u svojoj osnovi značili nasavak porasta proizvodnje i dohotka, zaposlenosti i produktivnosti rada, dalje povećanje međunarodne razmene i smanjenje deficita u platnom bilansu, dalji porast životnog standarda stanovništva, izvršenje osnovnih zadataka u investicionoj izgradnji, iako, počev od proizvodnje do svih vidova potrošnje u usporenijem tempu i u skromnijim okvirima nego u prethodnoj godini. Između ostalih prepostavki za osvarenje ovih zadataka, trebalo je postići rezultate u daljem sređivanju tržišta, pre svega normalizovanjem zaliha u proizvodnji i trgovini i preduzimanjem odgovarajućih organizacionih i drugih mera za efikasnije funkcionisanje trgovine.

Mere koje su neposredno na početku godine preduzete išle su u pravcu regulisanja kupovne snage stanovništva putem ograničenja u formiranju ličnih dohodaka radnika, efikasnije naplate poreza od stanovništva, pooštrenja uslova za dobijanje potrošačkih kredita, kao i učvršćenja mehanizma dogovaranja cena radi postepenog sređivanja cena poljoprivrednih pro-

izvoda i stvaranja dugoročnih uslova za razvoj poljoprivredne proizvodnje.

Porast kupovnih fondova namenjenih investicionoj izgradnji i paralelan porast investicionih rashoda u 1957 godini zahteva i su i regulisanje upotrebe društvenih investicionih fondova i njihovo usmeravanje u pravcu izvršenja osnovnih zadataka u investicionoj izgradnji u narednim godinama.

U os varivanju postavljenih zadataka za ovu godinu zabeleženi su sledeći rezultati:

U prvih osam meseci ove godine porasla je industrijska proizvodnja za 11%, a takođe i celokupna proizvodnja van poljoprivrede porasla je za 10%. Do kraja godine može se očekivati da će industrijska proizvodnja ostvariti planirani porast od 11%. Ako se ima u vidu da je u petogodišnjem planu predviđen prosečni godišnji porast od 11–12%, ukupno povećanje u prošloj i ovoj godini od 30%, ili prosečno 15% godišnje, veoma je zadovoljavajuće, jer predstavlja brži razvoj industrijske proizvodnje nego što je predviđeno u petogodišnjem planu.

Do kraja godine može se očekivati porast obima građevinske delatnosti za 17%, kao i porast saobraćajnih usluga za oko 3%.

Što se tiče poljoprivredne proizvodnje, planirani nivo neće biti dostignut za 11%, a u odnosu na 1957 godinu proizvodnja je niža za 15%. Kao znak konstantnog uspona po poljoprivredne proizvodnje, bez obzira na ovogodišnje klimatske uslove, vredno je napomenuti da će ovogodišnja poljoprivredna proizvodnja biti veća za 15% od ostvarenog nivoa proizvodnje u periodu 1951/55, odnosno za 5% iznad nivoa proizvodnje poslednjeg petogodišja (1953/57).

Za ovogodišnji rod u poljoprivredi karakteristično je da su rezultati vrlo nejednaki, kako zbog različitog delovanja suše, tako isto i zbog bitno različitih prinosa usled nejednake primene agroehničkih mera. Dok su kod krupnih proizvođača i u pojedinim krajevima postignuti rezultati koji premašuju rekordne prinose iz 1957 godine, dotle su kod individualnih proizvođača u celini, a posebno u krajevima koji su u većoj meri stradali od suše, prinosi veoma niski. Može se sa sigurnošću zaključiti da su mere koje su preduzete za unapređenje poljoprivrede bile osnovni uzrok da rod u ovoj godini odudara od dostignute proizvodnje u ranijim godinama, kada su suša i drugi nepovoljni uslovi za proizvodnju prouzrokovali mnogo jače zaostajanje poljoprivredne proizvodnje.

Imajući u vidu ovakve rezultate u proizvodnji prema prethodnim godinama, očekuje se da će nacionalni dohodak u ovoj godini neznatno porasti prema prošloj godini, i to isključivo zbog niže po poljoprivredne proizvodnje u odnosu na prošlu godinu. I pri zaostajanju poljoprivredne proizvodnje, međutim, napredak koji je postignut u industriji i svim ostalim privrednim oblastima omogućio je da se nacionalni dohodak iz 1957 godine ponovi, odnosno da za dve godine poraste ukupno za 24%. Kao i kod industrijske proizvodnje, i kod nacionalnog dohotka može se konstatovati brže ostvarivanje prosečnog godišnjeg porasta nego što to proizilazi iz petogodišnjeg plana.

U ovoj godini nastavljen je brži porast zaposlenosti u privredi i van privrede nego što je to planom za ovu godinu, kao i petogodišnjim planom predviđeno. U toku prvih osam meseci ukupna zaposlenost veća je za oko 200.000, od čega oko 50.000 van privrede. Do kraja godine očekuje se da će ukupni porast zaposlenosti iznositi oko 180.000 novih radnika i službenika. Brži porast zaposlenosti u prošloj i ovoj godini jedan je od bitnih momenata koji treba uočiti i koji ima određene posledice kako u pogledu porasta produktivnosti rada, tako i u pogledu potrošnje stanovništva, a naročito realne potrošnje radnika. Ovakvo brzo tempo zaposlenosti rezultat je promena u socijalnoj strukturi stanovništva posebno izazvanih napredovanjem poljoprivredne proizvodnje, zatim promena

u ekonomskoj politici koje se ogledaju u bržem razvoju delatnosti koje su u ranijim godinama bile zapostavljene a kod kojih je učešće radne snage mnogo izrazitije (stanbeno-komunalna delatnost, zanaštvo i druge uslužne delatnosti), kao i česte promene u mehanizmu raspodele dohotka privrednih organizacija, u sled čega nije mogla da dođe dovoljno do izražaja stimulativnost privrednog sistema. Činjenica da i pored visokog porasta zaposlenosti raste broj lica koja traže zaposlenje govori o postojanosti stalnog pritiska za zapošljavanje izazvanoj socijalnim momentima.

I pored ovih okolnosti, produktivnost rada u društvenoj privredi porašće i u ovoj godini za oko 3%, odnosno zajedno sa porastom koji je postignut u prethodnoj godini za oko 10%, što je za oko 1% prosečno godišnje ispod zadatka posavljenog petogodišnjim planom u pogledu povećanja produktivnosti rada.

Dalji važan momenat u oceni ovogodišnjeg privrednog razvoja jeste porast spoljnotrgovinske razmene u celini. Za osam meseci ove godine razmena s inostranstvom veća je za 8% prema istom periodu prošle godine, pri čemu treba istaći značajnu okolnost da je za razliku od ranijih godina uspostavljen skladniji odnos između izvoza i uvoza. Izvoz je rastao znatno brže nego uvoz, što je doprinelo postizanju i drugog zadatka u ovoj oblasti, a to je smanjenje deficita u platnom bilansu. U ovom periodu tekući deficit platnog bilansa manji je za oko 10 milijardi dinara. Ako se ima u vidu da su ovi rezultati postignuti u težim okolnostima na međunarodnom tržištu nego što je to bilo u ranijim godinama, onda se oni mogu oceniti kao zadovoljavajući. Kao negativnu pojavu treba naglasiti zaostajanje industrijskog izvoza u ovoj godini, jer je gotovo celokupno povećanje izvoza rezultiralo iz povećanja izvoza po poljoprivrednih proizvođača. Tu okolnost treba imati u vidu, s obzirom na zadatke koji stoje pred industrijom u narednoj godini, jer usled slabog roda u poljoprivredi gotovo celokupno povećanje izvoza u narednoj godini zavisi od izvoznih mogućnosti industrije.

Investicije u proteklom periodu ove godine veće su za oko 20% u odnosu na isti period prošle godine. Iz ovoga se vidi da su ukupne investicije nesrazмерно visoko porasle u poređenju s kretanjem proizvodnje i robnih fondova u zemlji, što je svakako imalo određeni uticaj na unutrašnju potrošnju, a u izvesnoj meri i na izvoz, odnosno platni bilans. Povećanje investicione izgradnje proističe, pre svega, iz obimnih zadataka koje je federacija imala da izvršava u ovoj godini: u vezi sa osnovnim posavkama petogodišnjeg plana, što se vidi iz znatnog porasta rashoda Opšteg investicionog fonda. Drugi faktor u porastu investicija bili su povećani rashodi privrednih organizacija kroz amortizacione i druge fondove. Od neprivrednih investicija u daljem su porastu investicije za komunalno-stanbenu izgradnju, kao i investicije državnih organa. Investicioni rashodi narodnih republika niži su nego prošle godine, a narodnih odbora neznatno iznad prošlogodišnjih.

Ovakav porast investicija nije mogao biti bez uticaja na cene građevinskog materijala, a posebno na cene građevinskih i zanatskih usluga. Isto tako, povremeno dolazi do nestašice pojedinih građevinskih materijala. I ova okolnost svedoči o tome da je investiciona izgradnja u ovoj godini prelazila, ili bar bila na granici naših mogućnosti investiranja. U celini posmatrano, u prošloj i ovoj godini ukupne investicije idu bržim tempom nego što je to predviđeno petogodišnjim planom a da pri tome zakašnjavaju pojedini objekti u pogledu tempa izgradnje. Kod pojedinih objekata su po rebnava veća sredstva nego što je to bilo predviđeno projektima i planom, što će takođe imati odraza kako na dalji razvoj naše privrede tako isto i na stepen ostvarivanja pojedinih zadataka u petogodišnjem planu.

I u ovoj godini nastavljen je porast kupovne snage stanovništva, mada je stopa porasta ublažena, i to

zbog toga što su prihodi stanovništva porasli u manjoj meri nego u prošloj godini. Smanjeno je i korišćenje potrošačkih kredita, a efikasnije je i u većoj meri izvršena naplata poreza. U okviru opšteg porasta prihoda stanovništva od 14%, platni fond je porastao za 18% kao rezultat povećanja zaposlenosti od 8% i nominalnih i ličnih dohodaka radnika i službenika za 9%.

U ovoj godini, međutim, došlo je i do porasta cena, i to poljoprivrednih proizvoda i usluga i na toj osnovi do porasta troškova života. Kada se sve ove okolnosti uzmu u obzir, može se konstatovati da su u toku osam meseci ove godine realne plate radnika i službenika bile u proseku veće svega za 2%, što ne zadovoljava s obzirom na postavljene zadatke u pogledu porasta standarda života radnika i službenika.

Imajući u vidu mere koje je Savezno izvršno veće nedavno preduzelo u pogledu povećanja ličnih dohodaka radnika i službenika, u 1958 godini se može očekivati porast lične potrošnje za oko 4,5%. Ako se uzme u obzir dostignuti porast lične potrošnje u 1957 godini, ukupni porast za dve godine iznosiće oko 20%, što u svojoj osnovi odgovara postavljenom zadatku u petogodišnjem planu privrednog razvoja. Iako u celini porast lične potrošnje zadovoljava dosadašnje kretanje realnih plata, naročito radnika i službenika u velikim gradovima, nije zadovoljavajuće.

Ovakav razvoj ukupne potrošnje bio je moguć u ovoj godini zahvaljujući porastu industrije i nepoljoprivrednih delatnosti, kao i prenosu zaliha poljoprivrednih proizvoda iz prošle godine. Prema tome, upotrebom rezervi u poljoprivrednim proizvodima stvorenim u prošloj godini bilo je moguće povećati i ukupnu potrošnju u zemlji u većem obimu nego što će porasti nacionalni dohodak. Pored toga, treba istaći i okolnost da su u ovoj godini u većoj meri korišćena inostrana sredstva za uvoz opreme, što je sa svoje strane uticalo da investicije u ovoj godini porastu u većem obimu.

Usporavanjem porasta lične potrošnje, do koga je došlo u ovoj godini usled mera koje su na početku godine preduzele za ograničenje kupovne snage, popunjene su zalihe industrijskih roba koje su krajem prošle godine bile opale. Poslednjih meseci ove godine zalihe su imale čak izvesnu dinamiku porasta, naročito zalihe potrošnih neprehranbenih proizvoda. Na taj način je uz porast industrijske proizvodnje suzbijena tendencija porasta cena i stvorena osnova za brži porast potrošnje stanovništva. Pošlo u ukupnom porastu lične potrošnje zaostaje potrošnja radnika i službenika, Savezno izvršno veće je ukinulo ograničenje u pogledu formiranja ličnih dohodaka radnika, ublažilo uslove za dobijanje potrošačkih kredita i najzad, ceneći raspoložive zalihe industrijske robe, predložilo Saveznoj narodnoj skupštini povećanje ličnih dohodaka radnika i službenika u privredi i van privrede. Ova poslednja mera treba da ima za efekat realno povećanje lične potrošnje pri postojećim cenama za oko 24 milijarde dinara. Povećanje realne potrošnje radnika i službenika, naročito u velikim gradovima, usko je povezano s poboljšanjem snabdevanja i zahteva preduzimanje niza organizacionih mera u pogledu unapređenja trgovine. Uporedo s ovim merama, da bi olakšalo poslovanje izvesnih privrednih grana i istovremeno dovelo u sklad cene nekih proizvoda, Savezno izvršno veće je povećalo cene brašna, šećera, duvana, električne energije i putničkih tarifa na železnicama i obezbedilo punu nadoknadu radnicima i službenicima. Ukupno povećanje ličnih dohodaka po ovom osnovu iznosi oko 18 milijardi dinara.

U posebnom poglavlju ovog izveštaja dati su prvi sumarni rezultati polugodišnjih privrednih obračuna raspodele dohotka privrednih organizacija. Ova analiza pokazuje da je, u uslovima primene novog sistema raspodele dohotka i pri porastu proizvodnje i dohotka privrednih organizacija, došlo do daljeg porasta či-

stog prihoda privrednih organizacija sa kojim one raspolažu, i na toj osnovi i do porasta ličnih dohodaka radnika i fondova privrednih organizacija. Ovaj obračun ukazuje i na izvesne probleme izazvane ili usled prelaza na novi sistem raspodele ili usled drugih nerešenih ekonomskih problema poslovanja pojedinih privrednih grana. Iz analize se mogu izvesti zaključci o potrebi preduzimanja, još u toku ove godine, pojedinačnih mera za ublažavanje i otklanjanje nastalih teškoća u pojedinim privrednim granama.

U toku je detaljnija analiza u pogledu delovanja sistema raspodele dohotka na povećanje proizvodnje i produktivnosti rada, koja će ukazati ne samo na opšti položaj pojedinih privrednih oblasti i grana u novom sistemu raspodele dohotka, već i na položaj preduzeća unutar grana i pojedinih grupacija proizvodnje.

Za potpunije ostvarenje zadataka ekonomske politike u ovoj godini i dugoročnih zadataka postavljenih petogodišnjim planom privrednog razvitka, od izuzetnog je značaja da se ne samo nastavi povoljno kretanje proizvodnje nego i da se ubrza tempo njenog razvoja. Svi vidovi proizvodnje u prvim godinama petogodišnjeg plana idu bržim tempom nego što je predviđeno, a spolnotrgovinska razmena se odvija, takode, na višem nivou od predviđenog. U takvim uslovima samo brži razvoj proizvodnje i dohotka može biti efikasna mera za nastavljavanje povoljnih tendencija dosadašnjeg razvoja. Ovo je pre svega bitno posući u industrijskoj i poljoprivrednoj proizvodnji.

Od ne manjeg značaja je obezbediti izvršenje investicionog programa predviđenog petogodišnjim planom radi obezbeđenja daljeg razvoja proizvodnih snaga, a na toj osnovi dalji porast proizvodnje, dohotka i produktivnosti rada. Pritom valja napomenuti da ekonomično i racionalno investiranje je od presudne važnosti s obzirom na to da visok tempo investicija traži ozbiljne žrtve stanovništva i angažovanje kreditne sposobnosti zemlje radi pribavljanja inostranih sredstava. Maksimalna štednja i efikasnost u trošenju akumulacije znače i najbrži tempo privrednog razvoja.

Sa nesmanjenim tempom treba nastaviti napore za izvoz, osvajanje novih tržišta i što uspešniji plasman naših proizvoda. Sve dok ne bude eliminisan deficit u tekućim rashodima platnog bilansa štednja kod uvoza je jedan od sastavnih elemenata naše spolnotrgovinske politike.

Povremene oscilacije u životnom standardu radnika i službenika bacaju senku na povoljne rezultate koje ostvaruje privreda. Napredak u proizvodnji i mogućnosti da se više sredstava uloži za opremanje trgovine i drugih delatnosti od kojih zavisi uspešno ostvarenje zadataka povećanja životnog standarda čine ovaj zadatak lakše ostvarljivim u narednom periodu pod uslovom da se organizacionim i drugim društvenim merama učine maksimalni naponi za njegovo uspešno rešenje.

Za uspešno ostvarenje osnovnih ciljeva ekonomske politike i dalje ostaje potreba da se proizvodnja, razmena i potrošnja odvijaju u što srednijim uslovima i što stabilnijem tržištu.

Industrija

Industrijska proizvodnja u ovoj godini ostvarila je dalji uspon. Obim proizvodnje u toku prvih osam meseci bio je za 11% veći nego u istom periodu prošle godine. Takvim razvojem industrijske proizvodnje ispunjava se program predviđen društvenim planom za ovu godinu. Očekuje se da će do kraja godine biti ostvaren predviđeni godišnji porast od 11%. Razvoj industrijske proizvodnje u ovoj i prošloj godini pokazuje da se ostvaruje brža dinamika porasta nego što je predviđeno Društvenim planom privrednog razvoja Jugoslavije od 1957 do 1961 godine. Industrijska proizvodnja je za dve godine porasla za 30%, dok je programom razvoja predviđen godišnji porast od 11-12%.

Razvoj industrijske proizvodnje po narodnim republikama je različit. Najveći porast ostvaren je u Makedoniji, Crnoj Gori i Srbiji, dok je u ostalim republikama povećanje umerenije.

Indeksi industrijske proizvodnje po narodnim republikama

	I—VIII 1958
	I—VIII 1957
NR Srbija	116
NR Hrvatska	106
NR Slovenija	105
NR Bosna i Hercegovina	109
NR Makedonija	135
NR Crna Gora	135

Uslovi za razvoj industrijske proizvodnje u ovoj godini nisu se bitno razlikovali od prošlogodišnjih. Porast proizvodnje ostvaren je na bazi boljeg korišćenja postojećih ili rekonstruisanih kapaciteta, a delimično i aktiviranjem novih kapaciteta.

Industrija je uglavnom normalno snabdevena sirovinama i drugim reprodukcijom materijalom iz domaće proizvodnje i uvoza. U pogledu snabdevenosti industrije energijom, treba istaći da je došlo do promene u korišćenju pojedinih vidova energije. Povoljni hidrološki uslovi omogućili su visoku proizvodnju hidroenergije, pa je usled toga došlo do manjeg učešća termoeenergije i potrošnje uglja.

Uslovi za plasman proizvedenih roba, iako nešto izmenjeni prema prošloj godini, uglavnom su povoljni, sa izuzetkom nekih proizvoda, čija je realizacija otežana na inostranom i domaćem tržištu.

Obim proizvodnje povećan je kod svih grana industrije, sem proizvodnje uglja.

Indeks fizičkog obima industrijske proizvodnje po granama

	Planirano za 1958 godinu*)	I—VIII 1957
Ukupno industrija	111	111
Elektroenergija	117	121
Ugalj	106	99
Nafta	113	114
Crna metalurgija	111	108
Obojena metalurgija	105	108
Nemetali	107	109
Metalna industrija	113	111
Brodogradnja	114	111
Elektroindustrija	123	124
Hemiska industrija	116	120
Industrija građevinskog materijala	110	107
Drvena industrija	105	105
Industrija papira	107	106
Tekstilna industrija	111	108
Industrija kože	111	109
Industrija gume	107	107
Prehranbena industrija	107	110
Grafička industrija	113	114
Industrija duvana	134	154

U pogledu ekonomsko-tehnološke strukture industrijske proizvodnje, treba istaći da postoje izvesna odstupanja u odnosu na predviđanja Društvenog plana za ovu godinu.

*) Indeksi plana za 1958 godinu dati su prema izvršenju u 1957 godini, a ne prema proceni 1957 godine kako je u Društvenom planu za 1958 godinu računato.

Indeksi strukture industrijske proizvodnje

	baza 1957 = 100	
	Planirano za 1958	Procena izvršenja 1958
Energetika	114	109
Reprodukcion materijal	110	113
Materijal za građevinarstvo	113	104
Oprema	110	114
Artikli lične potrošnje	111	111

Kao što se iz ovog pregleda vidi, proizvodnja opreme i reprodukcijom materijala rasla je brže, dok energetika i proizvodnja građevinskog materijala u izvesnom smislu zaostaju. Proizvodnja energije zadovoljavala je potrebe zemlje, a zaostajanje prikazano u indeksu posledica je promena u udelu pojedinih vidova energije. Međutim, zaostajanje proizvodnje građevinskog materijala predstavlja ozbiljan problem s obzirom na porast investicija i dalje izgradnje. Porast proizvodnje potrošnih dobara ostvaruje se na predviđenom nivou i to posle značajnog povećanja od 24% ostvarenog u prošloj godini.

Ukupne zalihe u industriji, koje su u prvom tromesečju bile u neznatnom porastu, u drugom su počele ubrzano da rastu, tako da je njihov nivo krajem avgusta ove godine bio za 16% viši nego u istom periodu prethodne godine. Prema tome, situacija sa stanjem zaliha bitno se popravila.

Indeksi zaliha u industriji

	Stanje u avgustu 1958 godine prema decembru 1957	avgustu 1957
Ukupne zalihe	119	116
u tome:		
Osnovne sirovine	117	107
Pogonski materijal	132	90
Gotovi proizvodi	121	127

Zalihe osnovnih sirovina naročito su porasle u tekstilnoj industriji, brodogradnji, drvnoj i industriji gume, dok je kod ostalih grana porast umereniji.

Zalihe gotovih proizvoda u industriji, posle značajnog porasta koji je ostvaren u drugom tromesečju, u julu i avgustu uglavnom su bile na nivou dostignutom krajem prvog polugodišta. Njihov obim je krajem avgusta ove godine bio veći za 27% u poređenju sa istim mesecom prethodne godine.

Indeksi zaliha gotovih proizvoda u industriji

	Stanje u avgustu 1958 godine prema decembru 1957	avgustu 1957
Ukupne zalihe	121	127
Sredstva rada	82	102
Reprodukcion materijal	139	127
Potrošna roba	107	133
u tome:		
— prehranbeni proizvodi	38	139
— neprehanbeni proizvodi	164	132

Zalihe sredstava rada u toku ove godine postepeno opadaju ali je njihov nivo u avgustu mesecu još uvek za 2% viši nego u istom mesecu prošle godine.

Kod reprodukcionog materijala povećanje zaliha usledilo je dobrim delom zbog povećanja zaliha fermentisanog duvana. Bez ovog proizvoda, zalihe reprodukcionog materijala porasle su, prema istom mesecu prošle godine, za oko 15%. Značajniji porast ostvaren je u industriji nafte, elektroindustriji, hemskoj i tekstilnoj industriji, dok je kod ostalih grana postignut daleko manji porast, a kod proizvodnje uglja, crne metalurgije, drvne industrije i industrije građevinskog materijala zalihe reprodukcionog materijala su niže.

Zalihe potrošne robe u industriji počele su brže da rastu tek u drugom tromesečju, a njihov nivo krajem avgusta bio je viši za 33% prema istom mesecu prethodne godine. U formiranju zaliha potrošne robe, neprehranbeni proizvodi imali su daleko značajniji porast koji je iznosio 64%. Značajan porast ovih zaliha čije je stanje krajem prošle godine kako u celini tako i po pojedinim proizvodima bilo nezadovoljavajuće, usledio je zbog povećane proizvodnje, smanjenja izvoza i ublažene tražnje ovih proizvoda na unutrašnjem tržištu.

I pored opšteg povoljnog razvoja industrijske proizvodnje, ispoljile su se i slabosti koje se mogu negativno odraziti na njen dalji razvoj.

Znatna investiciona sredstva koja se ulažu za razvoj industrije ne aktiviraju se dovoljno efikasno i na vreme. Pored toga zakašnjava se u otpočinjanju izgradnje nekih objekata važnih za izvršenje petogodišnjeg plana.

Posle veoma značajnog porasta izvoza zadnjih godina, ove godine izvoz industrijskih proizvoda zaostaje, što predstavlja utoliko značajniji problem, jer se u narednoj godini ukupno povećanje izvoza u osnovnom zasniva na razvoju industrijske proizvodnje i porastu izvoza industrijskih proizvoda.

Rezultati postignuti u produktivnosti rada u industriji u prvih osam meseci ove godine nisu zadovoljavajući i do kraja godine trebalo bi uložiti napore da se sadašnje stanje popravi.

Kao način efikasnije upotrebe sredstava i razvoja proizvodnje predviđena je mogućnost udruživanja sredstava privrednih organizacija. Međutim, u ovoj godini ta mogućnost je veoma slabo korišćena.

Poljoprivreda

Poljoprivredna proizvodnja u svim granama u ovoj godini pokazuje vrlo velike razlike u rezultatima kako kod pojedinih kategorija proizvođača tako i po rejonima. Prema prethodnim procenama, poljoprivredna proizvodnja u 1958 godini ocenjuje se da će biti za 5% iznad petogodišnjeg proseka 1953—1957.

1. Jesenja setva se odvijala pod povoljnim uslovima, a prolećna obrnuto tojest pod jako nepovoljnim. I pored toga, u celini je postignuta sledeća struktura setve u poređenju sa 1957 godinom.

Struktura setvenih površina

	u 000 hektara		Indeks
	1957	1958	
Ukupna setvena površina	7.130	7.020	98
U tome:			
Žita	5.740	5.580	97
Industrijsko bilje	350	335	96
Povrtno bilje	502	488	97
Krmno bilje	541	610	113
Ugari i neobrađeno	485	611	126

Uslovi u prolećnoj setvi nisu dozvoljavali da se u punom opsegu zaseju žita, industrijsko bilje i povrće. Jedan deo ovih površina zasejan je kasno sa kukuruzom a povećane su i neobrađene površine za oko 125.000 ha, usled nemogućnosti izvršenja setve

zbog naglog prelaska iz vlažnog perioda u sušni u toku same prolećne setve.

Pored objektivnih uslova koji su doveli do neza-sejavanja i zbog nedovoljnih ugovaranja industrijskih kultura, na setvu je uticalo i kasno ugovaranje, a delimično i neprecizirani odnosi između poljoprivrednih organizacija i industrije za preradu poljoprivrednih proizvoda.

Proizvodnja glavnih ratarskih kultura

	u 000 tona			Indeks	
	1953/57	1957	1958	1958	1957
Pšenica i raž	2.455	3.380	2.930	119	87
Ječam	410	604	494	119	82
Ovas	334	484	302	90	62
Kukuruz	3.935	5.666	3.700	94	65
Šećerna repa	1.459	2.030	1.500	102	74
Suncokret	98	93	78	79	83
Duvan	39	56	35	89	62
Konoplja	273	312	263	96	84
Krompir	2.330	3.310	2.480	106	75
Pasulj	180	179	127	70	70

Kao što se vidi, proizvodnja žita znatno je niža nego prošle godine, ali se prema ovim procenama kreće oko prosečne proizvodnje. Proizvodnja povrća je niža i od prosečne proizvodnje, dok se proizvodnja osnovne povrtarske kulture, krompira kreće iznad prosečne proizvodnje. Najveći podbačaj je kod proizvodnje industrijskih kultura. Procena proizvodnje krmnog bilja daće se u poglavlju o stočarstvu.

Za ocenu ratarske proizvodnje u celini, s obzirom da po strukturi setve žitarice učestvuju sa oko 80%, može se reći da je ratarska proizvodnja, bez krmnog bilja, negde oko prosečne proizvodnje.

Međutim treba istaći da po rejonima postoje bitne razlike u ratarskoj proizvodnji. Severozapadni delovi zemlje, Slovenija i delovi Hrvatske, imaju ratarsku proizvodnju iznad proseka, dok su istočni, južni i neki centralni delovi zemlje sa vrlo slabom ratarskom proizvodnjom. U Vojvodini i Sloveniji — kao osnovnim ratarskim područjima — proizvodnja se kreće oko prosečne proizvodnje. Najslabiju ratarsku proizvodnju imaju uža Srbija sa Kosmetom, manji deo Makedonije i Istočna Bosna. Prema tome, i tržište je prve znake nestabilnosti cena žita i stoke pokazalo upravo u ovim rejonima.

Na drugoj strani došlo je do izražaja da oni poljoprivredni proizvođači koji su primenjivali savremene mere u proizvodnji nisu pretrpeli bitnu štetu od suše. Tako je, naprimer, 40.000 ha pod italijanskim sortama pšenice sa punom agrotehnikom dalo oko 16.000 vagona pšenice, ili prosečno 40 mtc po ha tj. 2% setvenih površina dalo je 6% proizvodnje, ili 3 puta više od proseka. Slična je situacija i sa hibridnim kukuruzom. Oko 300.000 hektara zasejano ovim kukuruzom daće oko 120.000 vagona, a proizvodnja na ukupnoj površini od 2.600.000 hektara daće oko 370.000 vagona, odnosno 11,5% površine daće oko 3% proizvodnje, tj. opet oko tri puta veću proizvodnju od proseka. Prema tome, može se zaključiti da nije bilo ulaganja u poljoprivredu i preduzimanja mera za organizovanje proizvodnje, da bi se proizvodnja u ovoj godini verovatno kretala oko nivoa proizvodnje iz 1952 ili 1954 godine.

Kod ocene ukupne situacije u ratarskoj proizvodnji, naročito u proizvodnji žita, treba imati u vidu da su prelazne zalihe iz prošle godine kod poljoprivrednih proizvođača znatne i da će to imati uticaja na ukupno stanje u poljoprivredi, uz odgovarajuće ekonomske i organizacione mere koje su preduzete da se ublaže posledice suše na ugroženom području.

2. Voćarska i vinogradarska proizvodnja u ovoj godini u celini je bolja nego prošle godine i nalazi se iznad petogodišnjeg proseka.

	U 000 tona			Indeks	
	1953/57	1957	1958	1958	1958
				1953/57	1957
Jabuke	154	105	264	171	251
Šljive	620	592	587	94	99
Ostalo voće	236	272	282	119	104
Grožđe	830	911	1.200	144	142

Tržište je bolje snabdeveno voćem i grožđem nego prethodne godine.

3. Anketa o brojnom stanju stoke na početku godine pokazala je stagniranje broja konja i ovaca, povećanje za 15% svinja i smanjenje za 2% goveda. Međutim, i kod goveda anketa je pokazala dalji porast broja krava.

Kako se u ovu godinu ušlo sa vrlo visokim zalihama stočne hrane, to je u celom prvom polugodu bila uzdržljiva prodaja stoke i cene stoke za klanje stalno su rasle. Fond stoke je rastao, a fond svinja se povećao tek od juna. Za čitav period karakteristične su visoke cene mršavih svinja, koje su išle i preko 300 dinara po 1 kg žive vage, što je govorilo o velikom interesu za tov svinja. U celini bili su izgledi da će biti obilna proizvodnja stočnih proizvoda i da su stvoreni uslovi da se poveća stočni fond. Međutim, usled nepovoljnih vremenskih uslova, proizvodnja stočne hrane je podbacila, što će uticati na razvoj stočarstva.

Proizvodnja stočne hrane, prema proceni Sekretarijata Saveznog izvršnog veća za poljoprivredu i šumarstvo, ostvariće se:

	U 000 vagona			Indeks	
	1953/57	1957	1958	1958	1958
				1957	1953/57
Seno leguminoza	165	197	110	56	67
Seno sa livada	355	359	260	72	73
Pašnjaci	220	223	120	54	55
Repa	97	125	80	64	82
Ukupno	837	904	570	60	68

Sličan je podbačaj i kod proizvodnje slame i kukuruzovine.

Pri oceni prednjeg treba imati u vidu da su znatne količine kabaste hrane prenete iz prošle ekonomske godine u ovu kao zalihe kod proizvođača. Otuda, i pri ozbiljnom smanjenju proizvodnje stočne hrane, u celini gledano nema opasnosti za smanjenje stočnog fonda, iako će do ovoga doći u nekim rejonima.

Ostvarenje stočarske proizvodnje, prema proceni Sekretarijata Saveznog izvršnog veća za poljoprivredu i šumarstvo, biće sledeće:

				Indeksi	
	1953/57	1957	1958	1958	1958
				1953/57	1957
Meso (u 000 tona)	452	492	540	119	109
Mleko (u mil. lit.)	1.920	2.309	2.555	133	106
Jaja (u mil. kom.)	1.245	1.500	1.650	132	110
Mast (u 000 t.)	109	105	120	110	114
Vuna (u tona)	15.000	14.000	15.000	100	107

Stočarska proizvodnja je u porastu. Prve mere za unapređenje stočarstva i obilna biljna proizvodnja iz prošle godine dale su odgovarajuće rezultate u proizvodnji. Kako se vidi, stočarska proizvodnja u

celini je znatno iznad proseka i iznad proizvodnje iz prošle godine.

4. Poljoprivredna proizvodnja u celini u ovoj godini, iako procene još nisu definitivne, može se sa dosta sigurnosti oceniti da će biti za 15% iznad prosečne proizvodnje 1951/55, odnosno za 5% iznad proseka 1953/57. Velike razlike po rejonima stvaraju utisak slabije godine nego što ona jeste. Prema sadašnjim ocenama, u svim ostalim rejonima problem suše lakše će se prebroditi nego u užoj Srbiji, gde se preduzimaju posebne mere.

Osnovni problem je da se obezbedi očuvanje stočnog fonda i stabilnost na tržištu žita, da ne bi dolazilo do neopravdanog porasta cena.

Da se stočni fond može sačuvati da se zaključiti i iz toga što je proizvodnja žita oko prosečne proizvodnje i što su prelazne zalihe koncentrisane i kabaste stočne hrane znatne.

Pošto raspored stočne hrane ne odgovara stočnom fondu po područjima, to će biti potrebno vršiti pomeranja i stočne hrane i stoke.

5. Investicije u poljoprivredi u toku 1958 godine u poređenju sa istim periodom 1957 godine kreću se, prema podacima Narodne banke, kako sledi:

(u milijardama)					
Savezna sredstva	Republička sredstva	Lokalna sredstva	Sredstva polj. org.	Ukupno	
1957 januar —					
jul	9,4	1,9	3,7	6,1	21,1
1958 januar —					
jul	20,8	1,7	3,0	7,7	33,2

Kao što se vidi, po izvorima finansiranja u porastu su investicije iz saveznih sredstava i sredstava poljoprivrednih organizacija, a zaostaju sredstva narodnih odbora i republika u odnosu na prethodnu godinu.

Sredstva iz kreditnih fondova trošena su prema osnovnim namenama kako sledi:

		(u milijardama)					
		za građe- vine	za pre- radu	za o- premu	Zasadi	Stoka	Melio- racije
1957 januar	—						
	Ukupno						
jul	12,3	1,4	1,0	5,3	0,3	1,2	3,0
1958 januar	—						
jul	23,6	1,3	1,0	14,8	1,2	1,3	3,4

Kao što se vidi, veliki je skok kod mehanizacije i samo delimično kod stočarstva, dok sve ostale namene idu skoro istim tempom kao i prethodne godine.

6. Pored organizacionih i drugih mera, koje su preduzeli narodni odbori i narodne republike za ublažavanje posledica suše u ugroženim rejonima, Savezno izvršno veće i njegovi organi doneli su niz odluka koje će omogućiti da se u ugroženim rejonima posledice suše što lakše prebrode. Donete su odluke i preduzete mere: o zabranj izvoza stočne hrane, intervenisano je sa rezervama kukuruza, odobrena su dodatna sredstva za kreditiranje poljoprivrednih organizacija i preko zadruga individualnih proizvođača za normalno odvijanje proizvodnje u sledećoj ekonomskoj godini.

7. U jesenju setvu ulazi se sa ojačanom tehničkom bazom i sa više iskustva u organizaciji proizvodnje kako na socijalističkim gazdinstvima tako i u svim oblicima kooperacije između zemljoradničkih zadruga i individualnih proizvođača.

Poljoprivrednim organizacijama stoji na raspoloženju 70.000 tona semena visokoprosnih italijanskih sorti pšenice i 40.000 tona selekcionisanog semena domaćih sorti, zatim oko 23.000 tona semena hibridnog kukuruza. I za sve ostale kulture seme je obezbeđeno.

Za jesenju setvu obezbeđeno je oko 750.000 tona veštačkog đubriva, ili za 50% više nego prošle godine. Isto tako, mašinski park je ojačan sa oko 5.000 novih traktora.

Razvoj poljoprivredne proizvodnje u prošloj i ovoj godini, i pored nepovoljnih vremenskih prilika ove godine, pokazuje da se u celini gledano uspešno izvršavaju zadaci postavljeni u petogodišnjem planu. Kao što je poznato, petogodišnjim planom je bilo predviđeno da godišnji prosečni porast poljoprivredne proizvodnje iznosi oko 8%, tj. da se prosečna proizvodnja iz 1951/1955 povećava za pet godina za oko 40%. Prosečno povećavanje proizvodnje u 1957 i 1958 godini iznosi oko 25%, što prevazilazi predviđeno prosečno povećanje. Ako se posmatra samo nivo proizvodnje iz ove godine, onda povećanje iznosi 15,2% odnosno 7,6% godišnje.

Za dalji porast proizvodnje biće potrebno proširiti primenu agrotehničkih mera na što veći broj poljoprivrednih gazdinstava i na taj način obezbediti povećanje prinosa u širim razmerama.

Sredstva za razvoj poljoprivrede su u stalnom i znatnom porastu, te je utoliko značajnije da se ona racionalno iskoriste. Pored toga, širina mera koje se sada sprovode za unapređenje poljoprivrede zahteva potpuniju koordinaciju svih organa kojih se mere neposredno ili posredno tiču, da bi se one mogle na vreme i sa potpunijim rezultatima da sprovedu.

Građevinarstvo

Obim građevinske proizvodnje u periodu januar—avgust ove godine veći je za 14% nego u istom periodu prethodne godine, odnosno meren po izvršenim efektivnim časovima za 6%. Ova razlika između ostvarene proizvodnje iskazane u vrednosti i po efektivnim časovima nastaje uglavnom zbog promena u strukturi građevinskih radova, zatim zbog povećanja cena građevinskih usluga i u manjoj meri zbog efikasnijeg rada građevinske operative.

Obim građevinske proizvodnje

	Indeksi	
	I—VIII 1957	I—VIII 1958
— prema vrednosti građevinske proizvodnje u milijardama dinara	107,3	122,7
— prema izvršenim efektivnim časovima u 000 časova	274,720	289,341
		105

U periodu januar—avgust ove godine, od ukupno izvršenih građevinskih radova, 53% radova se odnosi na kapitalnu izgradnju, a 47% na društveni standard, prema 42% u prošloj godini.

Proizvodnja industrije građevinskog materijala za prvih osam meseci ove godine je za 7% viša u odnosu na isti period prethodne godine, a u odnosu na planom predviđeni nivo zaostaje, jer je planom predviđeno da ona poraste za 10%. Ovo zaostajanje je posledica nedovoljnih i zastarelih kapaciteta u ovoj grani privrede i sporog napredovanja rekonstrukcija iz odobrenih zajmova. Nedovoljna proizvodnja dovodi do nestabilnosti na tržištu građevinskog materijala.

U prvom polugođu ove godine uloženo je u industriju građevinskog materijala iz sredstava privrednih organizacija i društvenih investicionih fondova 1,4 mlrd. dinara, dok je planom predviđeno za unapređenje ove industrije 5,6 milijardi dinara. To znači da se predviđena sredstva veoma sporo i u nedovoljnom obimu troše.

I u ovoj godini imamo pojavu neznatnog ulaganja u industriju građevinskog materijala od strane republičkih i lokalnih organa. Takođe je nisko korišćenje sredstava Opšteg investicionog fonda, koje iznosi 0,4 mlrd. dinara, prema 1,0 mlrd. dinara, koliko je predviđeno za ovu godinu.

Zaostajanje investicija i dugo građenje, naročito od strane preduzeća za proizvodnju cigle i crepa, uglavnom je posledica slabosti u elaboratima i projektima, nedovoljno efikasne građevinske operative i zakašnjevanja mašinogradnje u isporukama opreme.

I u oblasti građevinarstva ulaganja iz sredstava republičkih i lokalnih organa su neznatna. Za osam meseci ona iznose 0,6 mlrd. dinara. Međutim, iz sredstava Opšteg investicionog fonda ulaganja su povećana, tako da je za prvih osam meseci ukupno uloženo 9 milijardi dinara od predviđenih 12,5 milijardi dinara.

Utrošak investicionih sredstava u oblasti građevinarstva

	(u milijardama)		
	I—VIII 1957	I—VIII 1958	1958
Ukupno	0,5*)	9,0**)	138
— sredstava privrednih organizacija	3,4	4,6	135
— Opšti investicioni fond	2,6	3,8	146
— republička i lokalna sredstva	0,5	0,6	120

Perspektivnim planom je predviđeno udvostručenje tehničke i mehaničke opremljenosti građevinarstva do kraja 1961 godine sa ukupno uložanim sredstvima od 69 milijardi dinara, što bi prosečno godišnje iznosilo 13,8 milijardi dinara. U ovoj godini neće biti dostignuto predviđeno prosečno godišnje ulaganje.

Sadašnje stanje kapaciteta građevinskog zanatstva je slabo, jer su osnovna sredstva nedovoljna i dotrajala. Da bi se mogli izvršiti zadaci predviđeni perspektivnim planom, biće potrebno u narednom periodu, pored uzdizanja kadrova, izvršiti i ozbiljna investiciona ulaganja u cilju mehanizacije građevinsko-zanatske operative. Pored toga, potrebno je da građevinsko zanatstvo polako prelazi na industrijski način rada, tj. da se izvrši tipizacija elemenata za koje bi se izgradili standardi. Time bi se postigla specijalizacija proizvodnje, standardni kvalitet, skraćivanje roka izgradnje objekta i pojeftinjenje cena određenih građevinsko-zanatskih radova.

Visoka investiciona sredstva i u ovoj godini su uticala na izvestan porast cena. Početkom godine porasle su cene nekih osnovnih građevinskih materijala, a isto tako su na osnovu izvesnih indikacija povećane i cene građevinskih usluga, a pre svega građevinsko-zanatskih usluga. Takvo povećanje cena dovelo je do poskupljenja izgradnje, tako da je realni obim izvršenih građevinskih radova nešto manji nego što se nominalno prikazuje.

Saobraćaj

Razvoj saobraćajnih usluga u ovoj godini pokazuje umereniji tempo kod svih grana saobraćaja izuzev autosaobraćaja. Ovakvo kretanje saobraćaja usledilo je pod uticajem blažeg tempa u porastu aktivnosti u drugim privrednim oblastima i promene u strukturi prevoza robe.

1. Ostvareni ukupni obim prevoza robe u periodu januar—avgust ove godine viši je za 2,2% prema istom razdoblju prethodne godine.

*) Bez investicionog održavanja

**) Bez obrtnih sredstava

Ostvareni obim prevoza robe po granama saobraćaja

	Indeks			1957	1958
	I—VIII	I—VIII	I—VIII		
	1956	1957	1958		
1. Železnički saobraćaj prevoz u 000 tona	32.673	36.252	36.697	111	101
2. Pomorski saobraćaj prevoz u 000 tona	2.631	3.049	3.090	116	101
3. Rečni saobraćaj prevoz u 000 tona	1.680	2.264	2.221	135	98
4. Javni autosaoobraćaj prevoz u 000 tona	3.076	4.014	4.627	131	145
5. Vazdušni saobraćaj prevoz u tonama	687	742	742	108	100

Povećanje prevoza železnicom, kao što se iz pregleda vidi, neznatno je, a po ostvarenim netotonskim kilometrima čak je i niže za 1% u poređenju sa istim periodom prošle godine. Kod ostalih grana saobraćaja, sem pomorskog, povećanje u netotonskim kilometrima je značajnije nego po obimu, a naročito kod javnog autosaoobraćaja, što ukazuje da je prevoz robe vršen na duže relacije.

U ovoj godini došlo je do daljih promena u pogledu učešća pojedinih grana saobraćaja u ostvarenom prevozu robe po količini, što se vidi iz sledećeg pregleda:

	1956	1957	1958
Ukupni prevoz	100	100	100
Železnički saobraćaj	81,5	79,5	78,7
Pomorski saobraćaj	6,6	6,8	6,6
Rečni saobraćaj	4,2	4,9	4,8
Javni autosaoobraćaj	7,7	8,8	9,9

Kao što se iz gornjih podataka vidi, prevoz robe u tonama u javnom autosaoobraćaju mnogo brže povećava svoje učešće u ukupnom obimu prevoza nego ostale grane saobraćaja, a na račun smanjenja udela železničkog transporta.

Udeo pojedinih grana saobraćaja drugačiji je kada se posmatra izvršenje saobraćajnih usluga po netotonskim kilometrima tj. prema prevozu robe na određenoj udaljenosti. U tom slučaju udeo autosaoobraćaja nije tako visok jer on po pravilu prevozi robu na manjim udaljenostima nego ostale grane saobraćaja, no i pored toga ostaje konstatacija da njegov udeo raste.

2. Prevoz putnika za proteklih osam meseci ove godine porastao je u svim granama saobraćaja prema istom periodu prethodne godine.

	Indeksi			
	Prevoz putnika		Putnički km.	
	I—VIII 1957	I—VIII 1958	I—VIII 1957	I—VIII 1958
	I—VIII 1956	I—VIII 1957	I—VIII 1956	I—VIII 1957
1. Železnički saobraćaj	107	110	110	112
2. Pomorski saobraćaj	107	105	118	126
3. Rečni saobraćaj	113	119	136	115
4. Javni autosaoobraćaj	142	122	143	127
5. Vazdušni autosaoobraćaj	121	115	118	116

Kao što se vidi, u ovoj godini došlo je do većeg porasta prevoza putnika u železničkom saobraćaju nego što je to ostvareno u istom periodu prethodne godine. Povećanje kapaciteta u rečnom, javnom autosaoobraćaju i u vazdušnom saobraćaju uticalo je na osetnije povećanje broja prevezenih putnika u ovim granama saobraćaja. Na taj način se i u putničkom

saobraćaju postepeno vrše promene u učešću pojedinih grana saobraćaja. Na osnovu podataka o broju prevezenih putnika u periodu januar—avgust ove i prethodne dve godine, udeo pojedinih grana bio je sledeći:

	1956	1957	1958
Ukupan prevoz putnika	100	100	100
Železnički saobraćaj	78,8	74,4	72,7
Pomorski saobraćaj	2,9	2,8	2,5
Rečni saobraćaj	0,4	0,4	0,4
Javni saobraćaj	17,8	22,4	24,3

S obzirom na minimalno učešće vazdušnog saobraćaja u ukupnom prevozu putnika (oko 0,1%), podaci za ovu granu nisu uneti u gornji pregled.

3. Problem koji se u današnjim uslovima razvoja saobraćaja pojavljuje u oštrijoj formi jeste neusklađenost u tarifama između grana transporta. Pri razmatranju ovog problema potrebno je istaći da bi usklađenost tarifa umnogome doprinela pravilnijem rasporedu prevoza robe po granama saobraćaja. Pitanje tarifa i njihovo usklađivanje nalazi se u fazi proučavanja, tako da će predlozi mera još u toku ove godine biti dostavljeni nadležnim organima za rešavanje.

Kao posledica ostvarenog obima prevoza na Jugoslovenskim železnicama i nižih prihoda od planiranih, nastao je problem finansijskih sredstava kod njih. Savezno izvršno veće je u okviru svoje nadležnosti donelo odluku za rešavanje finansijskog stanja železnice a pored toga podneti su predlozi Saveznoj narodnoj skupštini za donošenje odluka kojima bi se ukinula kamata na osnovu sredstva i istovremeno dodelila dotacija iz privrednih rezervi za obezbeđenje planiranog nivoa investicija.

U pripremi su i predlozi u vezi poslovanja trgovačke mornarice.

Zaposlenost

U 1958 godini ostvaren je dalji porast broja zaposlenih, i to u nešto bržem tempu nego što je to slučaj u prošloj godini. Činjenica da je broj zaposlenih veći za oko 200 hiljada lica prema istom periodu prethodne godine, pri održavanju nezaposlenih na prošlogodišnjem nivou, pokazuje da se u nepoljoprivrednim delatnostima zapošljava veći broj ljudi nego što je prirast aktivnog stanovništva. To istovremeno pokazuje da se i dalje smanjuje postojeća rezerva radne snage na selu i da postoji značajan i stalan pritisak radne snage sa sela.

Ovakav tempo zapošljavanja omogućen je, pored opšteg privrednog razvoja, i nekim momentima na koje treba posebno ukazati. Poslednjih godina brzo se povećava aktivnost nekih delatnosti koje su u ranijem periodu zaostajale, kao što su zanatstvo i komunalne delatnosti, koje relativno više apsorbuju radnu snagu nego druge privredne oblasti. Uz ovaj momenat treba istaći i okolnost da je Zakon o radnim odnosima sa svoje strane doprineo porastu zaposlenih. No, i pored dejstva samog zakona, izvesni socijalni momenti često imaju uticaja na održavanje ili porast zaposlenosti.

Za ovu godinu posebno treba istaći da je prvo polugode proteklo u prilagođavanju privrednih organizacija novim zakonima kojima se regulišu njihovo privređivanje, a pored toga zbog samog prelaza na novi način raspodele dohotka privrednih organizacija bilo je nužno uvesti izvesna privremena ograničenja. Iz tih razloga novi sistem nije mogao stimulativno da utiče na kretanje zaposlenosti a samim tim i na produktivnost rada. Prema tome, sa konačnom ocenom u pogledu rezultata u produktivnosti rada ne treba prenatragivati, već sačekati dalji razvoj koji će i u ovoj godini pokazati izvestan napredak u produktivnosti rada.

Procenjeno je da će produktivnost rada u društvenoj privredi porasti i u ovoj godini za oko 3%, odnosno zajedno sa porastom koji je postignut u pret-

hodnoj godini za oko 10%, što je za oko 1% prosečno godišnje ispod zadatka postavljenog petogodišnjim planom u pogledu povećanja produktivnosti rada.

U porastu broja zaposlenih sve vidniji značaj ima zapošljavanje u neprivrednim delatnostima, koje u poslednje 2—3 godine raste brže nego zaposlenost u privredi, što predstavlja nepovoljnu okolnost u našem privrednom razvoju.

Zaposlenost u privredi za prvih sedam meseci porasla je za oko 150.000 lica, ili za 8%.

Indeks kretanja broja zaposlenih po privrednim oblastima

	I-IV-1958	I-VII-1957
Ukupno privreda	108	108
U tome:		
— industrija	109	
— pol'oprivreda	105	
— šumarstvo	94	
— građevinarstvo	105	
— saobraćaj	105	
— trgovina i ugostiteljstvo	102	
— zanatstvo i ostalo	120	

Kao što se iz ovog pregleda vidi, najveća stopa porasta zaposlenosti pokazuje se kod zanatstva i stambeno-komunalne delatnosti, a zatim kod industrije, dok je kod ostalih oblasti porast umereniji. U šumarstvu broj zaposlenih je ispod prošlogodišnjeg nivoa.

Napred izneto kretanje zaposlenosti obuhvata i ono osoblje koje je zaposleno u industrijskim preduzećima na poslovima neindustrijskog karaktera. Broj zaposlenih u industrijskoj delatnosti porastao je za 10%. Pošto je u istom periodu i industrijska proizvodnja povećana za 11%, produktivnost rada, merena odnosom proizvodnje i zaposlenosti, pokazuje dalje povećanje u ovoj godini od oko 1%. Pri tome su pojedine grane industrije postigle bolje rezultate (elektroindustrija, proizvodnja obojenih metala, papira, nafte, duvana i elektroenergije), dok se kod ostalih grana, usled bržeg porasta zaposlenosti od proizvodnje, ne pokazuje povećanje produktivnosti rada.

Za ovu godinu se ne raspolaže podacima o strukturi radne snage po kvalifikacijama. Raspoloživi podaci za 1956 i 1957 godinu, mada u potpunosti ne pružaju pravu sliku o kvalifikacionoj strukturi radne snage u privrednim organizacijama, ipak pokazuju da se pomeranja vrše u smislu poboljšanja kvalifikacionog sastava.

Struktura zaposlenih u privrednim organizacijama

	1956 godina	1957 godina
Radnici:	100	100
— visokokvalifikovani	7,9	8,7
— kvalifikovani	37,9	38,3
— priučeni	25,6	25,1
— nekvalifikovani	28,6	27,9
Službenici:	100	100
— stručni	87,2	88,5
— pomoćni	12,8	11,5

Razvoj zaposlenosti u neprivrednim delatnostima u proteklom periodu ove godine pokazuje dalji značajan porast za oko 46.000 ljudi. Pritom je potrebno istaći da se broj zaposlenih i u poslednjih nekoliko godina ubrzano povećavao. U 1956 i 1957 godini broj zaposlenih porastao je za oko 63.000 lica.

Najbrži porast zaposlenosti van privrede ostvaruje se kod ustanova sa samostalnim finansiranjem. Tu grupu uglavnom sačinjavaju kulturno-prosvetne i socijalno-zdravstvene ustanove, zatim banke, savezi, komore i udruženja.

Dosta visok porast zaposlenosti nije bitno uticao na smanjenje broja lica van radnog odnosa. Broj nezaposlenih u julu ove godine bio je viši za 10.400 lica, odnosno za 11,5% nego u istom mesecu prethodne godine. Pri ovakvom razvoju nezaposlenosti, treba ukazati da se broj kvalifikovanih radnika van radnog odnosa uglavnom zadržao na nivou iz prošle godine, dok je smanjen broj omladine koja želi da izučava zanat, što nesumnjivo predstavlja pozitivnu pojavu. Prema tome, veći broj nezaposlene radne snage uglavnom dolazi usled povećanja nekvalifikovane radne snage.

I pored toga što je krajem jula ove godine nezaposlenost povećana za oko 10 hiljada ljudi, broj lica na materijalnom obezbeđenju iznosi 15.500 i manji je za oko 1.000 lica u odnosu na isti mesec prethodne godine. Ovo pokazuje da je u porastu broja nezaposlenih veće učešće onih lica koja nemaju pravo na materijalno obezbeđenje, odnosno radne snage koja poseduje imovinu ili nema dovoljan radni staž za ostvarenje prava na materijalnu pomoć.

Na kraju treba istaći da za postizanje rezultata u povećanju produktivnosti rada, pored ispitivanja dejstva načina raspodele dohotka privrednih organizacija i uvođenja stimulativnih unutrašnjih oblika nagrađivanja od značaja je da se sredstva fondova privrednih organizacija upotrebe za one investicije u preduzeću koje omogućuju povećanje produktivnosti rada.

Spoljna trgovina

Sumarni podaci o spoljnoj trgovini za osam meseci pokazuju da se i u ovoj godini nastavlja porast robne razmene s inostranstvom. Obim spoljnotrgovinskog prometa (izvoz i uvoz) povećan je za 8%, pri čemu je kretanje izvoza i uvoza umnogome skladnije, a njihov međusobni odnos povoljniji. Nasuprot prošlogodišnjem bržem povećanju uvoza od izvoza, ove godine je izvoz porastao za 17%, a uvoz za 4%.

Povećanje izvoza rezultat je porasta izvoza poljoprivrednih proizvoda, naročito kukuruza, dok je industrijski izvoz neznatno povećan, pri čemu su tradicionalni izvozni proizvodi industrije u zaostajanju zbog otežane situacije u plasmanu na inostranim tržištima. U izvozu industrijskih proizvoda osetno je porastao udeo prehranbene industrije, brodogradnje i industrije duvana.

Uvoz se ravnomernije odvijao nego prošle godine i njegov porast je, i pri povećanoj proizvodnji u zemlji, u znatnoj meri usporen, zahvaljujući većoj kontroli i ograničenjima kojima je bio podvrgnut kao i zalihama uvoznih materijala stvorenih u prošloj godini. Jedino je osetno povećan uvoz opreme. On je, međutim, dobrim delom finansiran inostranim dugoročnim kreditima.

Povoljniji odnos između izvoza i uvoza uslovio je smanjenje deficita tekućeg platnog bilansa. Iako će biti manji nego prošle godine, deficit se neće moći održati u onim okvirima koji su postavljeni društvenim planom. Međutim, kod ocene ovogodišnjeg deficita platnog bilansa koji će iznositi 25 do 30 milijardi dinara, treba imati u vidu da on čini oko 20% vrednosti izvoza (prema 30% u prošloj godini), što znači da će izvozni prihodi pokriti već četiri petine tekućih uvoznih potreba. Osim toga, treba istaći da visina deficita odgovara približno sumi otpлата obaveza i uvoza opreme iz sopstvenih deviznih izvora, što ukazuje da se unutrašnja potrošnja (osim investicione) u ovoj godini nije deficitno finansirala, kao što je to bio slučaj u ranijim godinama.

2. Vrednost izvezeno robe u periodu januar-avgust iznosi 86,6 milijardi dinara prema 74 milijarde u prošloj godini. Fizički obim izvoza je porastao u većoj meri nego što se vrednosno iskazuje s obzirom da su u međuvremenu cene nekim izvoznim proizvodima na inostranim tržištima opale. Računa se da će se izvoz u narednim mesecima do kraja godine odvijati tako da u 1958 godini dostigne visinu između 130 i 136 milijardi dinara. Treba potsetiti da je ovogodišnji pro-

gram izvoza računat na 141 milijardu dinara, a da je prošle godine izvoz ostvaren u iznosu od 120 milijardi dinara. Prema tome, izvoz u 1958 godini je manje povećan nego u prethodne dve godine, kada je vrednost izvoza porasla za oko 21 milijardu dinara.

Kao što je već istaknuto, poseban problem predstavlja realizacija industrijskog izvoza. U prošlim godinama, najveći deo porasta ostvaren je pojačanim izvozom industrijskih proizvoda. U ovoj godini, međutim, skoro celokupno povećanje izvoza proizilazi iz postignutih rezultata u izvozu poljoprivrednih proizvoda.

	Struktura izvoza (u milijardama)			Indeks	
	I-VIII 1956	I-VIII 1957	I-VIII 1958	I-VIII 57	I-VIII 58
Ukupni izvoz	61,6	74,0	86,6	117	120
Izvoz industrijskih proizvoda	45,1	58,0	60,4	104	129
Izvoz poljoprivrednih proizvoda	16,5	16,0	26,2	164	97

Problemi realizacije industrijskog izvoza ogledaju se posebno u tome što je obim izvoza tradicionalnih izvoznih grana niži nego prošle godine. U odnosu na prošlu godinu, smanjen je izvoz proizvoda obojene metalurgije, na koji je posebno delovao pad cena u inostranstvu. Opao je takođe izvoz drvene industrije i šumarstva, hemijske industrije i industrije metala, crne metalurgije, tekstilne industrije, goriva i elektroindustrije. Zaostajanje izvoza u većini industrijskih grana znatno utiče na volumen i dinamiku izvoza u ovom periodu. U ovogodišnjem programu izvoza računalo se da će izvoz u pomenutim granama (izuzev tekstilne industrije) porasti za 5 do 6 milijardi dinara. U ovom periodu, međutim, se vrednost izvoza ovih grana nalazi ispod prošlogodišnjeg osmomesječnog nivoa za 7 milijardi dinara.

Istovremeno je povećan izvoz metalne industrije, brodogradnje, industrije duvana i ostalih industrijskih grana za oko 9 milijardi dinara. Porastom izvoza u ovim granama nije se moglo nadoknaditi njegovo zaostajanje u najvažnijim izvoznim proizvodima, zbog čega se industrijski izvoz u celini ne odvija onako kako je predviđeno društvenim planom.

Zaostajanje izvoza industrijskih proizvoda prouzrokovano je razvojem prilika na svetskom tržištu krajem prošle i početkom ove godine. Ali, ono je istovremeno i posledica naših unutrašnjih slabosti kojih ima kako u proizvodnji tako i u spoljnoj trgovini, a koje se, pre svega, ogledaju u neblagovremenom i sporom prilagođavanju uslovima inostranih tržišta.

U narednim mesecima postoje povoljniji izgledi za veći porast industrijskog izvoza. Mogućnost plana na inostranim tržištima je poboljšana, a tokom prvog polugodišta preduzet je niz mera za aktiviranje izvoza industrijskih proizvoda.

Izvoz poljoprivrednih proizvoda značajno je povećan, zahvaljujući pre svega visokom izvozu ratarskih proizvoda, a naročito kukruza. Smanjen je, međutim, izvoz proizvoda stočarstva, koji je u ranijim godinama značajnije rastao.

3. Kretanje uvoza u ovoj godini je umerenije nego u 1957. Stopa porasta uvoza nalazi se od prvih meseci u opadanju, nasuprot tendenciji koja je ispoljena u istom periodu prošle godine, kada se tempo uvoza iz meseca u mesec povećavao.

U ovoj godini preduzeto je više mera za ostvarivanje veće kontrole nad uvozom i za njegovo ograničavanje. Zahvaljujući tim merama, očekuje se da će realizacija ukupnog uvoza u ovoj godini iznositi nešto preko 200 milijardi dinara prema 198 milijardi dinara u 1957. Ako se ove mere dodaju da će jedan deo uvoza omogućiti povećanje zaliha izvesnih roba, onda je razvoj uvoza u 1958 godini zadovoljavajući.

Znatne su promene nastale i u strukturi uvoza. U prošloj godini naročito je značajno povećan uvoz reprodukcionog materijala, dok je u ovoj godini uvoz ovog materijala izvršen samo na neznatno većem nivou. Uvoz hrane smanjen je prema prošloj godini skoro za jednu trećinu, dok je visoko porastao uvoz opreme.

Struktura uvoza

(u milijardama) I n d e k s

	I-VIII 1956	I-VIII 1957	I-VIII 1958	I-VIII 57	I-VIII 58
Ukupan uvoz	96,5	139,0	143,9	104	144
Uvoz reprodukcionog materijala	50,7	75,5	76,1	101	150
Uvoz prehrambenih proizvoda	31,2	37,3	25,6	69	120
Uvoz gotove robe za ličnu potrošnju	3,2	5,8	8,7	152	187
Uvoz opreme	11,4	20,4	33,5	164	179

Mada je uvoz reprodukcionog materijala skoro na istom nivou kao prošle godine, uvoz čitavog niza važnijih artikala za proizvodnu potrošnju je povećan. Naprimera, veći je uvoz hemijskih proizvoda (posebno veštačkih đubriva), tekstilnih sirovina, valjanih proizvoda crne metalurgije i delova za metalnu i elektroindustriju. Manje je uvezeno goriva (uglja i nafte) delom zbog pada cena, a delom zbog stvorenih zaliha u prošloj godini. Ovaj drugi razlog uticao je i na smanjenje uvoza sirove kože, kaučuka, autoguma i nekih drugih proizvoda. Dosadašnjim razvojem uvoza industrijska proizvodnja je u dovoljnoj meri obezbeđena osnovnim uvoznim materijalima. Pozitivnu pojavu u ovoj godini predstavlja okolnost da je stopa porasta industrijske proizvodnje u većoj meri povećana nego stopa porasta uvoza reprodukcionog materijala za industriju.

Uvoz osnovnih prehrambenih proizvoda oscilira iz godine u godinu u zavisnosti od razvoja poljoprivredne proizvodnje. Pošto oscilacije između proizvodnje u rodnoj i nerodnoj godini nisu više tako oštre kao ranije, uvoz prehrambenih proizvoda je u opadanju. Njegov nivo u krajnjoj liniji zavisi od kretanja proizvodnje pšenice. Međutim, pored uvoza pšenice, znatan je i uvoz šećera i ulja, što pod sadašnjim uslovima razvoja poljoprivredne proizvodnje ne može biti više opravdano.

Uvoz opreme je osetno povećan u ovim mesecima i on predstavlja osnovni izvor porasta ukupnog uvoza. Dobar deo opreme finansiran je dugoročnim inostranim sredstvima.

4. Promene nastale u ukupnom obimu razmene sa inostranstvom, u izvozu i uvozu, od azile su se i na regionalni raspored naše spoljne trgovine.

U spoljnotrgovinskom prometu sa Zapadnom Evropom treba, pre svega, istaći porast izvoza za 6 milijardi dinara, ili 15%. U prošloj godini izvoz u ovo područje je stagnirao. Uvoz iz Zapadne Evrope je znatno viši od izvoza, za blizu 10 milijardi dinara, ili 18%, čime odnosi u razmeni sa zapadnoevropskim zemljama otpadaju od opšteg kretanja izvoza i uvoza. Udeo Zapadne Evrope u ukupnom spoljnotrgovinskom prometu iznosio je 47%, i to 55% u izvozu i 43% u uvozu.

Izvoz u SAD je opao za 21%, zbog teškoća u planiranju proizvoda obojene metalurgije na početku godine. U poslednjim mesecima, izvoz u SAD odvijao se nešto pojačanim tempom, tako da postoje izgledi da će se do kraja godine približiti prošlogodišnjem obimu. Uvoz je niži za 41%, zbog smanjenog uvoza prehrambenih proizvoda.

Razmena sa istočnoevropskim zemljama se i dalje nalazi na visokom nivou. U poslednjim mesecima opaža se izvesna tendencija opadanja prometa. Tako je za pet meseci uvoz povećan za 44%, dok se u osmo-mesečnom periodu stopa porasta smanjila na 27%. Kod uvoza je povećanje u prvih pet meseci iznosilo 87%, a u periodu januar—avgust 70%.

Učešće Istočne Evrope u našoj spoljnoj trgovini je još uvek znatno i ono iznosi kod izvoza 25% (prema 23% u istom periodu prošle godine), a kod uvoza 28% (prema 17%/o).

U razmeni sa afričkim zemljama porastao je izvoz za 44%, a uvoz za 290/o, pri čemu je ostvaren pozitivan saldo trgovinskog bilansa. Slična je situacija i kod aziskih zemalja, u koje je izvezeno nešto više robe nego prošle godine, što predstavlja povoljnu okolnost, s obzirom da je u prvom polugodu, a i prošle godine, zabeležena pojava opadanja izvoza.

Karakteristično je za zadnje mesece, oživljavanje prometa sa zemljama Latinske Amerike, doduše u većoj meri uvoza nego izvoza. Međutim, ostvaren napredak je još uvek veoma skroman, da bi se moglo govoriti o bitnom poboljšanju razmene sa ovim područjem.

5. Nerobni prihodi postaju sve važnija pozicija u platnom bilansu. Mada se još ne raspolaže potpunijim podacima, izvesni momenti ukazuju da će i ove godine nerobni prihodi biti na visokom nivou. Od kakvog su oni značaja za platni bilans mogu da ilustruju podaci za prethodnu godinu.

Prema definitivnom obračunu prihoda i rashoda nerobnih pozicija, u 1957 godini je realizovano najznačajnije povećanje prihoda u toj oblasti. Neto nerobni prihodi (po odbitku rashoda) iznosili su oko 25 milijardi dinara (ili preko 83 miliona dolara), prema 16,3 milijarde dinara (ili 54 miliona dolara) u prethodnoj godini. Ovakav porast neto nerobnih prihoda je rezultat povećanja kapaciteta trgovačke flote, porasta prihoda od ostalih trgovinskih usluga, turizma i iseljeničkih doznaka.

Struktura nerobnih prihoda i rashoda

	(u milijardama) Indeks		
	1956	1957	1957 1956
Prihodi			
Saobraćaj	17,2	22,7	132
U tome:			
— pomorski	9,4	13,8	147
— železnički	5,5	5,6	102
— rečni	1,3	2,2	169
Trgovačke usluge*)	4,9	6,7	137
Turizam	2,1	2,6	124
Iseljeničke doznake	4,0	4,9	123
Strana i domaća politička predstavništva	1,4	2,2	157
Ukupno	29,6	39,1	132
Rashodi			
Saobraćaj	7,2	7,6	106
U tome:			
— pomorski	4,4	5,3	120
— železnički	1,8	1,4	78
— rečni	0,3	0,3	100
Trgovačke usluge	2,8	2,5	93
Državni nerobni rashodi	3,3	3,9	118
Ukupno	13,3	14,1	106

*) Osiguranje, lučke i špeditorske usluge, zastupničke i rankarske provizije, sajmovi, naknada za ribolov od Italije i drugo.

	(u milijardama) Indeks		
	1956	1957	1957 1956
Neto prihodi			
Saobraćaj	10,3	15,1	151
U tome:			
— pomorski	5,0	8,5	170
— železnički	3,8	4,2	110
— rečni	1,0	1,9	190
Trgovačke usluge	2,1	4,1	195
Ostalo	4,2	5,8	138
Ukupno	16,3	25,0	153

Nerobni prihodi u prošloj godini su bili veći nego otplate obaveza, tako da su oni doprineli ublažavanju deficita platnog bilansa. Osim toga, postignuti rezultati u prošloj godini znatno se približavaju prihodima koji su bili predviđeni za 1961 godinu.

S obzirom na brzi razvoj nerobnog poslovanja, opravdano je da se posebna pažnja pokloni ovoj oblasti. S tim u vezi, treba primetiti da se ovi devizni prihodi ostvaruju uz minimalnu izvoznu stimulaciju i da je njihov bruto iznos veći nego izvoz poljoprivrednih proizvoda.

U nerobnim pozicijama postoje još znatne mogućnosti za dalje povećanje deviznog priliva. U turističkom prometu, naprimer, nalazimo se tek na početku iskorišćavanja postojećih povoljnih uslova za njegov razvoj. Zbog toga na ovim i ostalim područjima mogli bi se u narednim godinama znatno premašiti zadaci koji su u ovoj oblasti postavljeni u perspektivnom programu privrednog razvoja.

6. Na kraju, treba istaći da je u petogodišnjem programu privrednog razvoja predviđeno da se u 1961 godini ostvari izvoz od 172 milijarde dinara, uz prosečnu godišnju stopu porasta od 12%. Dinamika izvoza u prve dve godine petogodišnjeg plana je znatno brža nego što se računalo, tako da će već ove godine, pri prosečnoj godišnjoj stopi porasta od 17%, obim izvoza dostići oko tri četvrtine programa za 1961 godinu. Kod poljoprivrednih proizvoda ostvaruje se već više od 90% predviđenog izvoznog zadatka, dok realizacija izvoza industrijskih proizvoda predstavlja nešto preko 70% izvoza industrije u 1961 godini.

Kretanje uvoza je znatno brže od izvoza. Prema postavkama petogodišnjeg plana, uvoz za 1961 godinu iznosi 196 milijardi dinara. Prošle godine je uvoz ostvaren već na nivou od blizu 190 milijardi, a ove godine će se još više približiti iznosu koji je predviđen za 1961. Povećani uvoz reprodukcijonog materijala i opreme predstavlja osnovni razlog visokog ostvarenja uvoza u ove dve godine. Uvoz reprodukcijonog materijala u 1958 iznosiće oko 110 milijardi dinara prema 118 milijardi koliko je predviđeno za 1961, dok će uvoz opreme već dostići vrednost predviđenu za tu godinu.

Dosadašnji razvoj izvoza i uvoza pokazuje da će spoljnotrgovinska razmena u znatnoj meri premašiti postavke petogodišnjeg programa privrednog razvoja. Veći obim razmene jeste uslov potpunijeg izvršenja petogodišnjih zadataka. Ali za to će u narednom periodu biti potrebno da se obezbedi, na višem nivou i u većoj meri, skladniji razvoj izvoza i uvoza, naročito izvoza i uvoza industrijskih proizvoda, da bi se na taj način mogli postići predviđeni rezultati u smanjenju deficita platnog bilansa.

Napred izložena situacija ističe na području razmene sa inostranstvom nekoliko osnovnih problema.

Teškoće nastale u izvozu industrijskih proizvoda u 1958 godini poremetile su realizaciju programa izvoza za ovu godinu. Međutim, dalje zaostajanje industrijskog izvoza moglo bi još osetnije da deluje na platni bilans u idućoj godini.

Izvoz industrijskih proizvoda bi morao u 1959 godini ne samo narasti u onoj meri u kojoj se povećava uvoz industrijskih proizvoda, što predstavlja jednu od

osnovnih proporcija perspektivnog programa razvoja privrede, već bi trebalo i da kompenzira nepovoljne relacije između izvoza i uvoza poljoprivrednih proizvoda do kojih će doći, s obzirom na ovogodišnju poljoprivrednu proizvodnju i na znatna ulaganja u poljoprivredu koja će izazvati visoki, uvoz reprodukcionog materijala. Osim toga otkazivanje kreditnih sporazuma od strane SSSR-a otvorilo je ne samo problem iznalaženja odgovarajućih izvoza inostranih sredstava za finansiranje uvoza opreme, već nužno nameće i angažovanje više sopstvenih deviznih sredstava što će znatno opterećivati platni bilans. Prema tome, za dalji razvoj ukupnog izvoza i deficita platnog bilansa u idućoj godini, od posebnog je značaja kretanje industriskog izvoza, na čijoj realizaciji treba da se u punoj meri založe privredne organizacije, njihova udruženja i komore.

U poljoprivrednom izvozu su i ove godine ispoljene ranije slabosti koje se odnose na kvalitet, pakovanje, standardizaciju proizvoda, kontrolu kvaliteta, kontinuitet u prodajama itd. Osim toga kod poljoprivrednog izvoza nisu iskorišćene znatne mogućnosti povećanja proizvodnje radi izvoza kod ranog povrća, živinarstva i drugih proizvoda, mada je situacija na inostranom tržištu u pogledu plasmana i cena povoljna. Angažovanje na ovim i sličnim zadacima je sada utoliko značajnije što su u idućoj godini smanjene mogućnosti izvoza kukuruza, koje treba kompenzirati većim izvozom ostalih artikala.

Stanje platnog bilansa zahteva da se i u narednom periodu primenjuju mere kontrole uvoza radi njegovog usklađivanja sa izvozom.

Za održavanje uvoza reprodukcionog materijala u mogućim okvirima treba još u većoj meri i sistematski razvijati proizvodnju domaćeg reprodukcionog materijala i preduzeti šire mere za štednju sirovina a i reprodukcionog materijala iz uvoza.

Na području prehranbenih proizvoda, potrebno je imati orijentaciju da se u što kraćem roku smanji uvoz šećera i ulja. Povećanje proizvodnje šećerne repe i uljarica zahteva veoma skromne površine.

U daljem razvoju treba u većoj meri koristiti mogućnosti za proizvodnju opreme u zemlji. Što se tiče spoljnotrgovinske razmene, potrebno je uskladiti cene domaće i uvozne opreme, da bi se i kroz to dao potsticaj domaćoj proizvodnji.

Regionalna struktura naše razmene ukazuje na to da usmeravanje izvoza ostaje i dalje jedan od važnih problema naše spoljne trgovine. Isto tako kod uvoza potrebno je čvršće obavezati uvoznike na uvoz određenih količina roba sa onih tržišta koja odgovaraju sa gledišta deviznog priliva i razvoja izvoza, jer dosadašnja praksa neravnomernog porasta izvoza u odnosu na uvoz sužava mogućnosti povećanja razmene i stvara teškoće u ekonomskim odnosima sa pojedinim zemljama.

Investicije

Posle značajnog porasta u prošloj godini, investicije i u ovoj godini imaju visoku stopu porasta. Ostvareni obim u prvih osam meseci ove godine je za 15 milijardi dinara, odnosno za 22% veći nego u istom periodu prošle godine. Ako se posmatraju investicije bez uvozne opreme, njihov obim je veći za oko 40 milijardi dinara, odnosno 17%.

U opštoj oceni kretanja investicija, pored njihovog pozitivnog dejstva u održavanju visoke privredne aktivnosti i obezbeđenja daljeg privrednog razvoja, treba istaći da je ovo druga godina njihovog značajnog porasta i da su one nesrazmerno visoko narasle u poređenju sa kretanjem proizvodnje i robnih fondova u zemlji. Visokim obimom investicija izazvano je njihovo postepeno ali stalno poskupljenje što kod izvesnih investitora, naročito onih koji imaju određene okvire, stvara probleme i odugovlači izgradnju. Intenzivan porast zaposlenosti, o kome je već bilo reči, jednim delom je posledica ovakvog kretanja investicija. Treba još pomenuti da visok obim investicija umanjuje mo-

gućnosti izvoza, a pored toga povećava pritisak na uvoz kako opreme tako i reprodukcionog materijala, i to prvenstveno onih grana koje proizvode za investicije.

U toku ove godine, Savezno izvršno veće je preduzimalo mere za regulisanje investicija u dva pravca. Pre svega, da obezbedi potrebna sredstva za povećanje obima poljoprivrednih investicija, izgradnju magacinskog prostora za žitarice i, najзад, sredstva za izgradnju autoputa Zagreb—Ljubljana. Obezbeđujući ta sredstva tokom godine su preduzete i mere sa ciljem da se ublaži porast investicija. Tu, pre svega, dolaze mere regulisanja upotrebe sredstava fondova, odnosno njihovo delimično usmeravanje u obrtne fondove, da bi se umanjio pritisak na investicije u osnovna sredstva. I pored ovih mera investicije se ostvaruju na visokom nivou i prevazilaze okvire postavljene društvenim planom za ovu godinu.

1. U okviru opšteg porasta povećane su savezne investicije i investicije privrednih organizacija, dok su investicije narodnih republika i odbora ispod prošlogodišnjeg nivoa.

Isplate za investicione radove

	u milijardama		Indeks
	I-VIII 1957	I-VIII 1958	1958 1957
1. Savezne investicije	72,1	106,4	148
2. Investicije narodnih republika, odbora i privrednih organizacija	156,4	176,3	113
U tome:			
— narodnih republika	19,7	18,6	94
— narodnih odbora	54,6	50,4	92
— iz amortizacionih fondova	52,5	62,8	120
— iz ostalih fondova privrednih organizacija	29,6	44,5	150
3. Ostalo	20,0	21,0	105
Ukupno	248,5	303,7	122

Do povećanja saveznih investicija došlo je zbog toga što je ove godine otpočela izgradnja nekih objekata predviđenih petogodišnjim planom privrednog razvoja, zatim što su značajno povećana sredstva Opšteg investicionog fonda za poljoprivredne investicije, i najзад, što su povećana sredstva za razvoj privredno nerazvijenih područja. Sva ova povećanja su u skladu sa osnovnim zadacima investicione politike postavljene društvenim planom za ovu godinu. Sa ovim povećanjima, savezne investicije iznose 35% od ukupnih investicija, prema 29% u prošloj godini, kada je udeo ovih investicija bio nizak, i ne bi se mogao održati u narednim godinama, s obzirom na zadatke petogodišnjeg plana.

Investicije iz sredstava narodnih republika i odbora su ispod prošlogodišnjeg nivoa. U ovim investicijama povećane su investicije iz stanbenih fondova, dok su investicije iz ostalih fondova na nižem nivou.

Investicije narodnih republika i odbora

	(u milijardama)		Indeks
	I-VIII 1957	I-VIII 1958	1958 1957
Društveni investicioni fondovi	28,8	22,2	77
Stanbeni fondovi	25,9	30,1	116
Ostala sredstva	19,6	16,7	85
Ukupno	74,3	69,0	94

Naročito je značajan porast investicija privrednih organizacija. Njihove ukupne investicije porasle su za

31%. Sa ovakvim porastom, udeo ovih investicija u ukupnim investicijama povećan je od 33% na 35%, što predstavlja dosta visoko učešće. U raspolaganju sredstvima, privredne organizacije u ovoj godini imale su orijentaciju na što veće ulaganje u osnovna sredstva, dok su izdvajanja u obrtne fondove vršile uglavnom samo ukoliko je propisima predviđeno, dok su se za podmirenje svojih potreba u obrtnim sredstvima obraćale bankama. Pri postojanju znatnih sredstava kod privrednih organizacija orijentacija bi morala biti da veći deo svojih potreba za obrtnim sredstvima same obezbede, a da intervencija banaka bude samo u onim slučajevima kada privredne organizacije raspolažu neznatnim sredstvima.

2. Ekonomska struktura investicija za prvih osam meseci ove godine odstupa od strukture koja je ostvarena u istom periodu prethodne godine i strukture koja je predviđena planom za ovu godinu.

Ekonomska struktura investicija

I-VIII 1957 Plan za 1958 I-VIII 1958

	Iznos	Struktura	Iznos	Struktura	Iznos	Struktura
1. Industrija i rudarstvo	87,5	35,2	170,0	36,5	100,0	32,9
2. Poljoprivreda	23,2	9,3	65,0	14,5	36,9	12,2
3. Šumarstvo	4,8	2,0	8,0	1,7	2,5	0,8
4. Građevinarstvo	6,9	2,8	12,5	2,7	9,1	3,0
5. Saobraćaj	50,7	20,4	85,4	18,3	61,0	20,1
6. Trgovina	12,7	5,1	23,0	5,0	15,9	5,2
7. Zanatstvo Svega privreda	2,6	1,0	4,0	0,9	3,4	1,1
8. Neprivredne investicije	188,4	75,8	367,9	79,1	228,8	75,3
	60,1	24,2	97,3	20,9	74,9	24,7
Ukupno	248,5	100,0	465,2	100,0	303,7	100,0

I pored znatnijeg apsolutnog povećanja privrednih investicija, njihovo učešće u ukupnim investicijama nešto je niže nego što je predviđeno planom za ovu godinu. Međutim na osnovu raspoloživih sredstava predviđa se da će u poslednjem kvartalu ove godine isplate kod privrednih investicija imati jači tempo od isplata za neprivredne investicije, tako da će ekonomska struktura investicija do kraja godine pretrpeti promene i približiti se planiranoj strukturi.

Udeo neprivrednih investicija je iznad onog što je predviđeno planom. Njihova osnovna struktura za prvih osam meseci izgleda:

	I - VIII 1957		I - VIII 1958	
	Iznos	Struktura	Iznos	Struktura
Stanbeno-komunalna delatnost	37,0	61,5	48,3	64,4
Kulturno-socijalna delatnost	11,1	18,4	10,6	14,1
Delatnost državnih organa i ostalo	12,0	20,1	16,0	21,5
Ukupno	60,1	100,0	74,9	100,0

Gornji pregled pokazuje da zaostaju investicije u oblasti kulturno-socijalne delatnosti, dok su u porastu investicije državnih organa, u okviru kojih je sadržana izgradnja administrativnih zgrada, iako je predviđeno da te investicije u ovoj godini budu niže nego prošle godine.

Investicije stanbeno-komunalne delatnosti u ovoj godini su iznad prošlogodišnjeg nivoa. U okviru stanbeno-komunalne delatnosti, stanbena izgradnja poka-

zuje porast od 7 poena, dok je komunalna izgradnja za oko tri puta veća od prethodne godine.

Utrošak sredstava za stanbenu izgradnju u ovoj godini pokazuje da će stanbena izgradnja biti na nešto višem nivou od prethodne godine. U pogledu izgradnje i dovršenja stanova procenjeno je da će u ovoj godini biti izgrađeno oko 23 hiljade stanova iz društvenih sredstava. Prema tome, utrošak sredstava za stanbenu izgradnju nalazi se na prosečnom nivou koji predviđa petogodišnji plan, a fizički obim u ovoj godini zaostaje iza predviđene prosečne godišnje izgradnje od 30 hiljada stanova. Ovakav razvoj stanbene izgradnje ukazuje na znatan stepen nedovršene izgradnje i viši nivo cena u gradnji stanova.

3. Raspoloživi podaci o tehničkoj strukturi investicija za prvo polugodište ove godine, u odnosu na isti period prethodne godine pokazuju osetan porast uvozne opreme i građevinskih radova, dok su isplate za domaću opremu na nešto nižem nivou od prethodne godine. Porast proizvodnje u granama industrije koje proizvode opremu iznad planiranog nivoa ukazuje da će u drugom polugodištu ove godine učešće domaće opreme znatno porasti u odnosu na izvršenje prethodne godine.

Tehnička struktura investicija

(u milijardama)

	I-VI 1957	I-VI 1958
1. Oprema	84,1	94,9
U tome:		
Domaća oprema	78,2	73,4
Uvozna oprema	5,9	21,5
2. Građevinski radovi	74,1	89,6
3. Ostalo	15,4	22,0
Ukupno	173,6	207,6

4. U sprovođenju investicione politike ispoljene su slabosti koje treba postepeno uklanjati, da bi se uspešno realizovala investiciona politika utvrđena petogodišnjim planom. Izvršenje investicija u prošloj i ovoj godini pokazuje da se front investicija značajno širi otpočinjanjem izgradnje velikog broja objekata, dok se započeti objekti sporo i dugo grade, što je jedan od razloga stalnog poskupljenja investicija. Dugo trajanje izgradnje dolazi i kao posledica nepripremljenosti investitora za gradnju i onda kada raspolažu bilo sopstvenim bilo sredstvima iz zajmova.

Značajno povećanje decentralizovanih sredstava, pri istovremenoj potrebi da se ostvari program investicione izgradnje utvrđen petogodišnjim planom, nameće potrebu usmeravanja decentralizovanih sredstava ka opštoj politici investiranja.

U narednim godinama, kao uslov za potpunije izvršenje programa izgradnje, treba da se ostvari veća orijentacija na domaću opremu, s obzirom na mogućnosti koje u toj proizvodnji postoje i na nedovoljna inostrana sredstva koja nam stoje na raspoloženju.

Obrtna sredstva privrede i krediti

1) Za kretanje obrtnih sredstava privrede u toku prvih osam meseci ove godine, karakteristično je da su ona blaže porasla nego u istom periodu ranijih godina i da se pristupilo potpunijoj primeni novog sistema njihovog obezbeđenja.

Izvori obrtnih sredstava

(u milijardama)

	Stanje 31-VIII 1958	Promene krajem avgu- sta u odnosu na kraj prethodne godine			
		1957		1958	
Fondovi obrtnih sredstava	434,9	+	16,2	+	48,9
Zajmovi za obrtna sredstva	25,0	+	5,6	+	9,4
Kredit	878,3	+	133,7	+	58,7
Ukupno	1.338,2	+	155,5	+	117,0

Iz ove tabele se vidi da su u 1958 godini povećana ukupna obrtna sredstva u većem obimu iz sredstava preduzeća i društvenih investicionih fondova (povećanje fondova obrtnih sredstava i zajmova za obrtna sredstva), a u manjem iz kredita. Prema tome, 1958 godina predstavlja dalji stepen u pravcu potpunije primene novog sistema obezbeđenja privrede obrtnim sredstvima. Tako se, u skladu sa postavljenim sistemom, obezbeđuju obrtna sredstva za novoosnovana preduzeća i potrebe u obrtnim sredstvima za povećani obim poslovanja, a preduzet je i niz mera za usmeravanje sredstava privrednih organizacija i društvenih investicionih fondova u fondove obrtnih sredstava. Najznačajnije od ovih mera su sledeće: obavezno unošenje u fond obrtnih sredstava 25% od novčanih sredstava fonda osnovnih sredstava koja privredna organizacija koristi za ulaganje u osnovna sredstva; za davanje zajmova za obrtna sredstva ima se upotrebiti 25% od sredstava društvenih investicionih fondova, koja se po važećim propisima mogu koristiti u 1958 godini, a za iste svrhe mogu se koristiti i sredstva ovih fondova ostvarena u 1958 godini koja se u toj godini ne mogu trošiti; izdvojena sredstva amortizacije (10%) i fonda zajedničke potrošnje (25%) mogu privredne organizacije koristiti kao obrtna sredstva, odnosno uneti ih u fond obrtnih sredstava. Pored toga, dozvoljeno je da se i sredstva blokirane amortizacije upotrebe za isplatu kredita korišćenih u 1957 godini za povećani obim poslovanja. Imajući u vidu sve te mere, može se računati da će se do kraja tekuće godine primena novog sistema jače odraziti na izmenu strukture izvora obrtnih sredstava privrede.

U sprovođenju već donetih mera u pravcu jačanja fondova obrtnih sredstava privrednih organizacija i potpunije primene sistema, od naročito je značaja pojedinačna ocena zahteva za povećanje obrtnih sredstava, bilo da se radi o zajmovima ili o kreditima. Ovo zato što pojedine privredne organizacije, kojima je povećanje obrtnih sredstava potrebno, ne raspolažu slobodnim sredstvima koja bi mogla da koriste za ove svrhe, dok je kod drugih obrnut slučaj. Prema tome, težište sprovođenja sistema leži na bankama, s tim da se pri rešavanju konkretnih zahteva pre svega uzimaju u obzir raspoloživa sredstva privredne organizacije i utiče na njihovo unošenje u fondove obrtnih sredstava.

Stanje i promene obrtnih sredstava po privrednim oblastima

Privredna oblast	(u milijardama)			
	Promene krajem avgusta u odnosu na kraj			
	Stanje 31-VIII 1958	1956	1957	1958
Industrija i rudarstvo	691,9	+ 114,3	+ 78,0	+ 49,8
Poljoprivreda	72,1	+ 6,7	+ 14,1	+ 13,5
Građevinarstvo	42,1	— 1,9	+ 3,8	+ 8,9
Saobraćaj	32,0	+ 4,6	+ 1,4	+ 2,5
Trgovina i ugostiteljstvo	453,3	+ 41,3	+ 55,6	+ 39,2
Zanatstvo	30,5	+ 3,2	+ 4,7	+ 3,8
Ostale oblasti	14,2	+ 0,6	+ 0,9	+ 2,4
Neraspoređeno	2,1	— 3,4	— 3,0	— 3,1
Ukupno	1.338,2	+ 165,4	+ 155,5	+ 117,0

Iz prednjih podataka se vidi da su u toku prvih osam meseci povećana obrtna sredstva svih privrednih oblasti. Ovo povećanje zasniva se na opštem porastu privredne aktivnosti. Najznačajnije povećanje obrtnih sredstava ostvareno je, kao i u istom periodu prethodne godine, kod industrije, trgovine i poljoprivrede, ali je ovo povećanje u 1958 godini znatno blaže. Pored povećanja koje je ostvareno kod pomenutih privrednih oblasti, a za razliku od prethodnih godina, znatnije su povećana i obrtna sredstva građevinarstva.

Pri razmatranju ukupnih obrtnih sredstava privrede, nužno je istaći znatno povećanje obrtnih sred-

stava zadružnih organizacija. Krajem avgusta 1958 godine, u odnosu na kraj 1957 godine, ova sredstva povećana su za 28 milijardi dinara, a u odnosu na kraj 1956 godine za 81 milijardu. To znači da su obrtna sredstva zadružnih organizacija za nepune dve godine udvostručena. Do ovako znatnog povećanja obrtnih sredstava došlo je u vezi sa novim zadacima, naročito zemljoradničkih zadruga.

Stanje i promene obrtnih sredstava zadružnih organizacija

	(u milijardama)		
	Stanje 31-VIII 1958	Promene prema 31-XII 1957	31-XII 1956
Opšte zemljoradničke zadruge	63,5	+ 8,8	+ 33,6
Seljačke radne zadruge	14,7	+ 4,6	+ 8,5
Zanatske zadruge	5,6	+ 0,8	+ 1,8
Ostale zadruge	30,9	— 3,8	— 8,2
Poslovni zadružni savezi	47,1	+ 17,6	+ 45,1
Ukupno	161,8	+ 28,0	+ 80,8

U toku 1958 godine, zemljoradničke zadruge su pristupile finansiranju kooperacije poljoprivredne proizvodnje sa individualnim proizvođačima. U tu svrhu dato je do kraja avgusta oko 3 milijarde dinara. Najveći deo ovih sredstava koristile su zadruge na području NR Srbije (oko 2,5 milijarde) i NR Hrvatske (oko 300 miliona).

U okviru ukupnih obrtnih sredstava privreda je krajem avgusta 1958 godine koristila 878 milijardi kredita kod banaka. U odnosu na kraj prethodne godine, krediti privrede povećani su za 59 milijardi, dok je njihovo povećanje u istom periodu prošle godine iznosilo 134 milijarde. Znatno manje korišćenje kredita u tekućoj nego u istom periodu prošle godine zasniva se na potpunijoj primeni novog sistema obezbeđenja obrtnih sredstava, o čemu je ranije bilo govora, zatim na izvršenim promenama u finansiranju obrtnih sredstava i na ravnomernijem kretanju privrede.

Stanje i promene kredita privrede

	(u milijardama)	
	Stanje 31-VIII 1958	Promene prema 31-XII 1957
Namenski krediti	482,5	+ 43,8
— za kontrahiranje poljoprivrednih proizvoda	17,4	+ 10,5
— za kupovinu i otkup poljoprivrednih proizvoda	35,9	— 12,2
— za zalihe poljoprivrednih proizvoda	30,1	— 12,1
— za izvoz	48,0	— 11,9
— za uvoz	85,1	+ 11,0
— za zalihe sirovina	77,8	+ 24,5
— za zalihe nedovršene proizvodnje	21,1	+ 10,5
— za zalihe gotove robe	70,9	+ 34,1
— za ostale namene	96,2	— 10,6
Kreditni za redovno poslovanje	375,2	+ 16,9
Srednjeročni krediti	9,5	— 1,0
Devizni krediti	9,0	+ 2,1
Ostali krediti	2,1	— 3,1
Ukupno	878,3	+ 58,7

Smanjenje kredita za kupovinu i zalihe poljoprivrednih proizvoda sezonskog je karaktera, dok je do smanjenja kredita za izvoz došlo u vezi sa izvršenim izvozom, odnosno zbog toga što su umesto kredita za

pripremu robe za izvoz odobravani krediti za zalihe gotovih proizvoda.

Krediti za redovno poslovanje povećani su zbog uključivanja zadružnih organizacija u nov sistem obezbeđenja privrede obrtnim sredstvima, kao i zbog davanja zajmova za obrtna sredstva iz bankarskih izvora za povećani obim poslovanja u 1958 godini.

2) Ukupno zaduženje države kod banaka smanjeno je u toku prvih osam meseci tekuće godine za 17 milijardi, dok su depoziti države kod banaka u istom periodu povećani za 16 milijardi dinara. Prema tome, stanje je poboljšano kako u pogledu dugovanja tako i u pogledu potraživanja.

3) Potrošački krediti smanjeni su u toku prvih osam meseci tekuće godine za 9,7 milijardi dinara. Do neprekidnog smanjenja potrošačkih kredita u toku 1958 godine došlo je zbog pooštrenih uslova za davanje ovih kredita, koje je sprovedeno krajem prošle i početkom ove godine. S obzirom na ublažavanje uslova za dobijanje potrošačkih kredita, koje je izvršeno krajem avgusta ove godine, treba očekivati povećanje ovih kredita.

Budžeti

Izvršeni rashodi svih budžeta za osam meseci ove godine iznosili su 208,4 milijarde dinara, prema 222,9 milijardi u istom periodu prošle godine. Ukupno povećanje budžetskih rashoda u pomenutom razdoblju iznosi 57,5 milijardi dinara. Međutim, ovo pretstavlja samo nominalno povećanje budžetskih rashoda, s obzirom da je ove godine uvedeno plaćanje doprinosa iz ličnih dohodaka, zatim izmjenjeni su devizni propisi koji obavezuju državne organe na plaćanje premije pri kupovini deviznih sredstava za plaćanje u inostranstvu, a sem toga su u rashodima sadržane i isplate za posebne namene u privredi (fondovi za unapređenje privrednih oblasti, regres i istraživački radovi) koje su u ranijim godinama finansirane iz fondova. Ukupni rashodi svih budžeta, bez narodne odbrane, efektivno su veći u odnosu na isti period prošle godine za 8,2 milijarde dinara, ili 6%.

1. Rashodi saveznog budžeta u periodu januar-avgust ove godine, bez narodne odbrane porasli su efektivno prema prošloj godini za 11%.

Izvršeni rashodi saveznog budžeta (u milijardama)

	I-VIII I-VIII		I n d e k s	
	1957	1958	1957	1958
	1957	1958	1956	1957
1. Lični rashodi	4,9	6,2	120	127
2. Materijalni rashodi	10,1	11,3	112	112
3. Investicije	5,1	4,9	638	96
4. Obaveze države, rezerve i dotacije	11,2	12,2	114	121
Ukupni rashodi	31,3	34,6	132	111

Najveći porast u okviru saveznog budžeta ostvaren je kod ličnih rashoda. Visok porast ličnih rashoda uglavnom je posledica povećanja plata po novom Zakonu o javnim službenicima.

Materijalni rashodi saveznog budžeta viši su prema istom periodu prošle godine za 12% dok su isplate za investicije ispod prošlogodišnjeg nivoa.

Rashodi narodne odbrane povećani su za osam meseci od 81,3 na 99,1 milijardu dinara, ili za 22%. Međutim, efektivno povećanje rashoda narodne odbrane iznosi svega 12,8 milijardi dinara ili 16%.

2. Rashodi republičkih budžeta i lokalnih organa efektivno su viši nego u istom periodu prošle godine za 5%, što pokazuje da su oni u blažem porastu nego u istom periodu prošle godine.

Izvršeni rashodi budžeta narodnih republika i narodnih odbora

(u milijardama)

	I-VIII I-VIII		I n d e k s	
	1957	1958	1957	1958
	1957	1958	1956	1957
1. Lični rashodi	44,7	52,9	120	118
2. Materijalni rashodi	34,2	34,5	119	101
3. Investicije	17,7	12,3	300	70
4. Obaveze i budžetska rezerva	4,3	6,2	110	144
5. Dotacije ustanovama i društvenim organizacijama	9,4	9,3	100	99
Ukupni rashodi	110,3	115,2	129	105

Visok nivo ličnih rashoda u 1958 godini dobrim delom je i rezultat povećanja plata javnim službenicima po novom zakonu, u većem obimu nego što je predviđeno u društvenom planu. Pored toga, na akav porast uticala je i povećana zaposlenost kod lokalnih ustanova i nadležnosti.

Materijalni rashodi republičkih i lokalnih budžeta približno su na prošlogodišnjem nivou.

Isplate za budžetske investicije u periodu od osam meseci ove godine su za 30% ispod nivoa koji je ostvaren u istom mesecu 1957 godine.

3. Prihodi republičkih i lokalnih organa u ovoj godini su usklađeniji sa rashodima nego 1957 godine. Zahvaljujući boljem ostvarenju prihoda, budžetski deficit kod pomenutih organa je prema prošloj godini znatno smanjen, tako da iznosi 1,2 milijarde dinara, prema 7,1 milijardi u prošloj godini.

Finansiranje republičkih i lokalnih budžeta ove i prethodne godine izgleda ovako:

	(u milijardama)	
	Januar — Avgust	
	1957	1958

Ukupni deficit 7,1 1,2

U tome:

Srbija	3,2	0,7
Hrvatska	3,6	2,5
Slovenija	1,7	+ 0,8
Bosna i Hercegovina	+ 0,3	+ 1,1
Makedonija	+ 0,6	+ 0,2
Crna Gora	+ 0,5	0,1

Deficit se ustvari pokazuje samo kod lokalnih organa (za 3,5 milijardi), dok je kod republičkih budžeta ostvaren višak prihoda nad rashodima u iznosu od 2,3 milijarde dinara.

Prihodi i rashodi stanovništva

Kupovna snaga stanovništva imala je blažu stopu porasta nego prošle godine. Tome je doprinelo više momenata. Prihodi stanovništva su porasli blaže nego prošle godine, smanjeno je korišćenje potrošačkih kredita stanovništva, i najzad u većoj meri i efikasnije je izvršena naplata poreza od poljoprivrednih proizvođača.

Na formiranje prihoda stanovništva imale su uticaja mere ograničenja u formiranju ličnih dohodaka radnika i službenika donesene početkom godine kao i umereniji porast prihoda sela.

Mere regulisanja kupovne snage stanovništva bilo je nužno doneti početkom godine da bi se ublažio njihov veoma brz porast koji nije odgovarao materijalnim mogućnostima zemlje odnosno robnim fondovima, jer je doveo na kraju prošle godine do sma-

njenja zaliha s jedne strane i porasta cena s druge strane.

Preduzete mere dale su pozitivan rezultat u pogledu ublažavanja porasta cena odnosno njegovog zastavljanja, a isto tako one su dovele do povećanja zaliha industrijskih proizvoda. No, i pored njihovog pozitivnog dejstva te mere nisu mogle da spreče početkom godine porast troškova života koji su jednim delom apsorbovale veće nominalne prihode radnika i službenika, tako da su njihove realne plate neznatno porasle tokom ove godine.

Da bi se i u ovoj godini postigli rezultati u povećanju standarda radnika i službenika, a u okviru materijalnih mogućnosti koje su proširene povećanjem zaliha, Savezno izvršno veće je predložilo Saveznoj narodnoj skupštini da se izvrši povećanje ličnih dohodaka radnika i službenika u ukupnom iznosu od oko 24 milijarde dinara. Upoređo sa ovim lični dohodi radnika i službenika biće povećani i davanjem nadoknade koja se obezbeđuje zbog povećanja cena hleba, šećera, duvana, električne energije i železničkih putničkih tarifa u ukupnom iznosu od oko 18 milijardi dinara. Ovim iznosom obezbeđena je puna nadoknada povećanih troškova života.

Kao mera porasta standarda radnika i službenika u privredi ukinuto je privremeno ograničenje isplata ličnih dohodaka doneseno početkom godine. Naravno da i posle ukidanja ovog ograničenja ostaje potreba da privredne organizacije u raspodeli svoga dohodka vode računa o tome u kojoj meri realizovani dohodak upotrebljavaju za lične dohotke radnika i svoje fondove.

Istovremeno sa povećanjem ličnih dohodaka stanovništva ublaženi su uslovi za dobijanje potrošačkih kredita što treba da doprinese porastu kupovne snage gradskog stanovništva.

1. Ukupni prihodi stanovništva u prvih osam meseci porasli su za 14%, dok je u prošloj godini njihov porast iznosio 24%.

Prihodi stanovništva*)

	(u milijardama)			Indeks		
	I-VIII 1956	I-VIII 1957	I-VIII 1958	1957 1956	1958 1957	1958 1956
Platni fond	211,6	259,6	305,9	123	118	145
Socijalna primanja	73,3	82,2	90,7	112	110	124
Prihodi od prodaje poljoprivrednih proizvoda	74,6	99,7	110,6	134	111	148
Ostali prihodi	47,1	64,3	71,1	137	111	151
Ukupni prihodi	406,6	505,8	578,3	124	114	142
Potrošački krediti	+1,8	+15,7	-9,7			
Svega prihodi	408,4	521,5	568,6	128	109	139

Platni fond je porastao zbog povećanja nominalnih plata radnika i službenika i značajnog povećanja zaposlenosti. U prvih osam meseci ove godine zaposlenost je povećana za 8%, što znači da su prosečne nominalne plate porasle za oko 9%. Kod ocene platnog fonda treba istaći da je on u 1957 godini značajno porastao tako da njegov ukupni porast u ovoj i prošloj godini gledan u celini iznosi 45%, dok je zaposlenost u isto vreme povećana za 15%, što znači da su nominalne plate u poslednje dve godine porasle za oko 26%.

Po privrednim oblastima najveći porast platnog fonda u ovoj godini je ostvaren u poljoprivredi, građevinarstvu i saobraćaju.

* U ovoj tabeli u ukupnim prihodima stanovništva nisu uračunati prihodi koje ono realizuje iz inostranstva kao ni prihodi koji nastaju u međusobnim odnosima stanovništva. U tom pogledu se ukupni prihodi stanovništva daju u ovom pregledu razlikuju od podataka u statističkom biltenu Narodne banke.

Platni fond po privrednim oblastima

	(u milijardama)			Indeks		
	I-VIII 1956	I-VIII 1957	I-VIII 1958	1957 1956	1958 1957	1958 1956
Ukupni platni fond	211,6	259,6	305,9	123	118	145
U tome:						
I. Platni fond u privredi	147,3	185,0	214,7	126	116	146
Industrija i rudarstvo	68,8	85,0	97,3	124	114	141
Poljoprivreda i šumarstvo	14,2	18,3	22,5	129	123	158
Građevinarstvo	14,1	16,8	21,9	119	130	155
Saobraćaj	15,6	20,2	23,5	129	116	151
Trgovina i ugostiteljstvo	21,6	27,8	31,3	129	113	145
Zanatstvo	9,8	13,1	15,0	134	115	153
Ostale privredne delatnosti	3,5	3,8	3,2	109	84	91
II. Platni fond izvan privrede	64,3	74,6	91,2	116	122	142

Prihodi po osnovu socijalnih primanja u prvih osam meseci ove godine porasli su za 10% prema istom periodu prošle godine. Ovo ukazuje da se izvršenje kreće u okvirima društvenog plana.

Kod prihoda sela u proteklom periodu ostvareno je povećanje od 11%, dok prema 1956 godini ono iznosi 48%. Ovogodišnji porast prihoda sela je rezultat prenesenih tržnih viškova iz prošle godine i višeg nivoa cena poljoprivrednih proizvoda. Otkupne cene poljoprivrednih proizvoda su na višem nivou za oko 2%, što znači da je fizički obim prodatih poljoprivrednih proizvoda porastao za oko 9%. S obzirom na ovogodišnji rod u poljoprivredi ocenjuje se da će u drugoj polovini ove godine prihodi sela biti nešto ispod ostvarenih prihoda u istom periodu prošle godine.

Na regulisanje kupovne snage sela uticala je povećana naplata poreza. Za protekli period ove godine naplata poreza je povećana za 27%. Na ovo povećanje nisu samo uticala veća poreska opterećenja poljoprivrednih proizvođača već i efikasnija i brža naplata. Ocenjuje se da će naplata poreza u ovoj godini biti veća za oko 22% od prošlogodišnje.

2. Kao rezultat ostvarenih prihoda stanovništva i preduzetih mera za regulisanje njihove kupovne snage, izdaci stanovništva za robu, ugostiteljstvo i usluge za osam meseci ove godine su povećani za 8%, dok je u prošloj godini povećanje iznosilo 26%. Jedan od razloga ovakvog kretanja robnih izdataka stanovništva jeste smanjeno korišćenje potrošačkih kredita. Njihov saldo je u ovoj godini do kraja avgusta smanjen za 9,7 milijardi dinara, dok su u istom vremenu prošle godine oni porasli za 15,7 milijardi dinara. Pošto su zalihe potrošne robe u proteklom periodu ove godine povećane, to su krajem septembra ublaženi uslovi za dobijanje potrošačkih kredita, što će dovesti do njihovog većeg korišćenja u narednom periodu.

Porast robnih rashoda stanovništva od 8% samo jednim delom predstavlja realno povećanje njihovih kupovina roba, jer su u ovoj godini maloprodajne cene na višem nivou za 5% prema istom periodu prošle godine, iz čega se da zaključiti da realni porast kupovine roba iznosi oko 3%.

Kod ocene kretanja lične potrošnje radnika i službenika u ovoj godini treba istaći da su istovremeno sa porastom njihovih prihoda rasli i troškovi života. Prema podacima Saveznog zavoda za statistiku troškovi života za osam meseci ove godine su na višem nivou za 7% prema istom periodu pre-

hodne godine. Porast troškova života proizilazi iz povećanih troškova za ishranu i usluge. Prema prošlogodišnji troškovi na ishranu su veći za 10%, a na usluge za 9%. Relativno visok porast troškova na ishranu je posledica porasta cena mesa i mesnih prerađevina, voća i povrća. U ovoj godini cena mesa i mesnih prerađevina su na višem nivou za 22% prema prošlogodišnji.

I pored porasta troškova života realne plate radnika globalno su porasle prema prošlogodišnjoj. No, njihov porast je ispod predviđenog povećanja od 7% u Društvenom planu za 1958 godinu. Kada se ovogodišnji ostvareni platni fond konjuguje porastom zaposlenosti i prikazanim troškovima života proizilazi da su realne plate porasle za 2%. Ovo predstavlja opšti jugoslovenski prosek. Činjenica je da su u toku proteklog perioda troškovi života stanovništva u velikim gradovima brže rasli nego u manjim mestima zbog osetnijeg porasta cena poljoprivrednih proizvoda i usluga.

Pošto su preduzete mere za povećanje ličnih dohodaka radnika i službenika, i njihove realne plate porašće u narednom periodu. Međutim, od značaja je za porast realnih plata da se spreči porast cena, a pre svega, poljoprivrednih proizvoda čije kretanje dobrim delom zavisi od bolje ili lošije organizacije snabdevanja gradova. Zbog toga se i nameće kao važan zadatak da se posveti veća pažnja i upotrebe značajnija sredstva za rešavanje ovog problema.

Za ocenu kretanja realne plate treba imati u vidu da su troškovi života u septembru kao i avgustu na nižem nivou nego u prethodnim mesecima. Ispoljena tendencija opadanja troškova života utiče sa svoje strane na porast realne plate u narednim mesecima.

Tržište i cene

Razvoj tržišta u ovoj godini karakterišu, s jedne strane, njegova dobra snabdevenost, a s druge strane, različite tendencije u kretanju cena. Proizvođačke cene industrijskih proizvoda ostvarile su izvestan porast pretežno zbog plafoniranih cena nekih proizvoda dok su istovremeno maloprodajne cene zadržale stabilan nivo iz prošle godine. Posle nepovoljnog kretanja u 1957 godini, zaustavljen je dalji porast otkupnih cena poljoprivrednih proizvoda tako da su se iste zadržale približno na prošlogodišnjem nivou. U mesecu julu i avgustu je došlo i do značajnijeg sniženja otkupnih cena. Kretanje cena poljoprivrednih proizvoda na malo bilo je nepovoljnije. Posle porasta u prošlogodišnjoj oni su i dalje rasle do meseca maja. U junu i julu iste su se zadržale na dostignutom visokom nivou, dok je u avgustu došlo do osetljivog pada ovih cena.

Smanjenje poljoprivredne proizvodnje u ovoj godini nije se zasađa značajnije odrazilo na tržištu. Jedino je došlo do izvesnih kolebanja na tržištu stoke i stočne hrane u onim regionima koji su pogođeni sušom. Preduzete su međutim mere za očuvanje stočnog fonda i za obezbeđenje iz uvoza onih poljoprivrednih proizvoda čiji je primos naročito podbacio, čime će se ublažiti dejstvo nedovoljne poljoprivredne proizvodnje na razvoj tržišta.

U daljem izlaganju daje se pregled situacije na tržištu kako industrijskih tako i poljoprivrednih proizvoda.

Snabdevenost tržišta industrijskim proizvodima u ovoj godini bila je u celini zadovoljavajuća. Ukupne zalihe gotovih proizvoda u industriji porasle su prema decembru prošle godine za 21%. Pri tome, zalihe neprehranbene potrošne robe su povećane za 64% dok je kod prehranbenih proizvoda došlo do smanjenja zaliha što predstavlja normalno sezonsko kretanje. Posmatrajući po pojedinim industrijskim granama najveći porast zaliha zabeležen je u elektroindustriji, zatim metalnoj, drvnoj, tekstilnoj i kožnoj industriji.

Ukupne zalihe u trgovini prema decembru prošle godine porasle su za 9%. U okviru ovoga, zalihe ne-

prehranbenih proizvoda su veće za 16% dok je kod prehranbene robe zabeleženo smanjenje zaliha za 17%. Niži nivo zaliha prehranbenih proizvoda je rezultat sezonskih pomeranja.

Zalihe neprehranbenih proizvoda bile su u značajnom porastu tokom cele godine. Za razvoj ovih zaliha je karakteristično da je njihov porast u ovoj godini izrazitiji nego u istom periodu 1957 godine. U okviru zaliha neprehranbenih proizvoda, u poređenju sa decembrom prošle godine najviše su porasle zalihe elektrotehničkog materijala (59%), obuće (31%), kancelarijskog materijala (24%), gvozdarske i metalne robe (20%) i tekstilnih proizvoda (17%). Porast ovih zaliha prema istim mesecima prošle godine je još intenzivniji.

Na značajno povećanje zaliha uticali su, s jedne strane, ostvarenje industrijske proizvodnje i uvoza prema predviđenom programu za ovu godinu, a s druge strane, umerenija unutrašnja i izvozna tržišta. Zahvaljujući povoljnom razvoju snabdevenosti tržišta industrijskom robom stvorene su mogućnosti za dalje povećanje realne potrošnje radnika i službenika. U tom cilju već su ublaženi uslovi kod odobravanja potrošačkih kredita a takođe je u toku i provođenje odluke Saveznog izvršnog veća o povećanju ličnih dohodaka radnika i službenika.

Cene proizvođača industrijskih proizvoda tokom cele prethodne godine bile su stabilne. Međutim, u 1958 godini usledio je izvestan porast proizvođačkih cena uglavnom zbog promena plafoniranih cena nekih proizvoda. Opšti nivo cena proizvođača industrijskih proizvoda porastao je u januaru ove godine za 1% u odnosu na decembar, a u julu i avgustu beleži dalji porast za 1%. U okviru opšteg povećanja cena izvesno pomeranje je usledilo kod cena reproduktivnog materijala i sredstava rada dok su se cene potrošne robe zadržale na prošlogodišnjem nivou. Do povećanja cena došlo je kod uglja, nafte, nekih proizvoda obojene metalurgije, metalne industrije i industrije građevinskog materijala. Maloprodajne cene industrijskih proizvoda zadržale su svoj stabilan nivo iz prošle godine.

Efikasna kontrola sprovođenja Odluke o evidenciji i kontroli cena doprinela je sa svoje strane da se spreči opšta tendencija povećanja cena koja se ispoljila početkom godine.

Zahvaljujući značajnom obimu prenetih zaliha iz prošlogodišnje visoke poljoprivredne proizvodnje snabdevenost poljoprivrednog tržišta u ovoj godini bila je bolja nego u istom periodu 1957 godine. Ovo se pre svega odnosi na snabdevenost tržišta žitaricama i povrćem dok zalihe mesa, mesnih proizvoda i voća nisu mogle da zadovolje potrebe tržišta. Snabdevenost tržišta onim artiklima ishrane koji imaju poseban režim u prometu preko određenih organa bila je tokom cele godine dobra.

Početkom drugog polugodiha na tržištu poljoprivrednih proizvoda došlo je do izvesnih promena. Nepovoljne vremenske prilike uticale su na smanjenje poljoprivredne proizvodnje uopšte a naročito na smanjenje stočne hrane. Teže su pogođeni uža Srbija, Makedonija i jedan deo Bosne i Hercegovine. U pomenutim krajevima došlo je, s jedne strane, do nestašice stočne hrane i do povećanja njihovih cena, a s druge strane, do povećanja ponude stoke što je uslovljalo pad cena. Zahvaljujući preduzetim merama u pravou očuvanja stočnog fonda situacija na tržištu stoke i stočne hrane se postepeno normalizuje. Otkupne cene stoke ponovo su dostigle nivo dogovorenih cena, dok je porast cena stočne hrane zaustavljen. Na ovom tržištu je potrebno i preduzimati mere u cilju očuvanja stočnog fonda.

Kao što je uvedno rečeno, smanjenje poljoprivredne proizvodnje u ovoj godini, izuzev stočne hrane, još se nije značajnije odrazilo na tržištu. Pored intervencije putem uvoza dejstvo slabije poljoprivredne proizvodnje moći će se ublažiti u narednom periodu poboljšanjem organizacije prometa poljoprivrednih

proizvoda, potpunijim obezbeđenjem primene dogovorenih cena i većim zalaganjem narodnih odbora u sprovođenju politike snabdevanja potrošačkih centara na svom području. Pri razmatranju poljoprivrednog tržišta potrebno je ukazati na dosadašnje nedostatke u otkupu poljoprivrednih proizvoda i dogovaranju cena kao i na probleme u vezi sa snabdevanjem gradova.

Prema novim propisima o organizaciji prometa poljoprivrednih proizvoda, osnovna uloga u otkupu data je zemljoradničkoj zadrugi. Kada se ocenjuje poslovanje zemljoradničkih zadruga u proteklom periodu, pored pozitivnih rezultata treba imati u vidu izvesne slabosti u poslovanju mnogih zadruga. Česti su slučajevi da zadruga ne obezbeđuju u punom obimu otkup proizvedene robe već se orijentišu uglavnom na poslovanje sa konjunkturalnim artiklima kako bi izbegli eventualni rizik (žitarice, industrijsko bilje, alkoholna pića i stoka). Interes zadruga je znatno manji kada se radi o otkupu voća i povrća s obzirom da je kod ovih proizvoda veći rizik.

Da bi se omogućilo pravilno formiranje cena poljoprivrednih proizvoda i sprečili ekscеси na tržištu, ove godine su doneti propisi o dogovaranju cena. Putem dogovaranja trebalo je obezbediti da se cene poljoprivrednih proizvoda formiraju u skladu sa mogućnostima proizvodnje i interesima potrošača. U toku ove godine dogovaranje cena sprovedeno je kod pojedinih vrsta industrijskog bilja, voća, alkoholnih pića, stoke i stočne hrane. Dosadašnje iskustvo je pokazalo da je osnovni problem kod sistema dogovaranja, pitanje obezbeđenja primene dogovorenih cena. Naime, ima slučajeva da se izvestan broj zemljoradničkih zadruga i privrednih organizacija ne pridržava dogovora. Da bi se obezbedila striktna primena dogovorenih cena pored organa tržišne inspekcije potrebno je da se na kontroli sprovođenja dogovorenih cena angažuju i svi drugi zainteresovani organi.

Jedan od problema tržišta koji do danas nije uspešno rešen predstavlja snabdevanje gradova. Snabdevanje potrošačkih centara, a naročito velikih gradova, iako u poslednje vreme pokazuje izvesno poboljšanje, u celini ne zadovoljava. Teškoće u snabdevanju gradova najvećim delom proizlaze iz slabe tehničke opremljenosti trgovinskih preduzeća i nerazvijenosti mreže. Međutim, i pored značajnih investicionih sredstava kojima lokalni organi raspolažu, oni se do sada nisu u dovoljnoj meri orijentisali na investiciona ulaganja za unapređenje trgovinske mreže i osnivanje novih preduzeća. U narednoj godini je potrebno da narodni odbori ulože znatno veća sredstva u cilju poboljšanja uslova snabdevanja potrošača na svom području.

Za razvoj prilika na poljoprivrednom tržištu karakteristično je da je u ovoj godini zaustavljena tendencija porasta otkupnih cena koja je bila osetnije izražena u prošloj i nastavljena u januaru mesecu ove godine. Do izvesnog smirivanja otkupnih cena došlo je u februaru i aprilu mesecu, dok su iste počev od maja bile u padu. Značajnije sniženje otkupnih cena poljoprivrednih proizvoda ostvareno je u mesecu julu.

U toku prvog tromesečja 1958 godine na poljoprivrednom tržištu nastavljen je porast cena stoke koji je otpočeo krajem prošle godine. Najviši nivo ovih cena dostignut je u mesecu martu kada su iste bile za oko 6% više nego u decembru 1957 godine. Naročito su osetno porasle u ovoj godini cene krupne stoke dok su cene svinja bile u blagom padu. Počev od aprila meseca došlo je do postepenog snižavanja otkupnih cena stoke. Ovo sniženje bilo je naročito izražito u mesecu julu i avgustu. Opšti indeks cena stoke u periodu od sedam meseci ove godine viši je prema istom razdoblju prošle godine za 12%.

Cene žitarica i povrća kretale su se od početka godine do meseca avgusta dosta neravnomerno s tim što se opšti indeks cena ovih proizvoda u toku prvih

osam meseci zadržao uglavnom ispod nivoa koji je dostignut u decembru 1957 godine. Cene žitarica u prvih osam meseci ove godine bile su u proseku za 3% ispod prošlogodišnjeg nivoa.

I pored mirnijeg kretanja otkupnih cena poljoprivrednih proizvoda, maloprodajne cene su do maja meseca bile u stalnom porastu. U junu i julu nije došlo do daljeg pomeranja maloprodajnih cena poljoprivrednih proizvoda dok su iste u avgustu zabeležile osetnije sniženje. U periodu januar—avgust ove godine opšti nivo cena poljoprivrednih proizvoda na malo u proseku bio je za 14% viši u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Najznačajniji porast maloprodajnih cena zabeležen je kod mesa i mesnih proizvoda, voća i povrća i alkoholnih pića.

U cilju usklađivanja cena kao i stvaranje boljih uslova za rad i razvoj izvesnih grana industrije u oktobru je izvršeno povećanje cena hleba, šećera, duvana, električne energije za domaćinstva i železničkih tarifa u putničkom saobraćaju. Uporedo s tim preduzete su mere za povećanje ličnih dohodaka radnika i službenika.

Za kretanje cena u poslednjih nekoliko godina karakteristično je da su cene poljoprivrednih proizvoda imale znatno brži porast nego cene industrijskih proizvoda. Računajući kao bazu 1954 godinu, otkupne cene poljoprivrednih proizvoda u ovoj godini porasle su za 31% dok porast cena na malo iznosi 51%. S druge strane, u tom istom periodu proizvođačke cene industrijskih proizvoda porasle su svega za 9% a cene na malo za 10%. Znatno brži porast cena poljoprivrednih proizvoda nego industrijskih delovao je stimulativno na povećanje poljoprivredne proizvodnje i uticao na značajan porast prihoda sela. S obzirom na zaostajanje cena poljoprivrednih proizvoda u ranijim godinama iza opšteg nivoa cena u zemlji i na potrebu njihovog usklađivanja sa cenama industrijskih proizvoda, ovakvo kretanje poljoprivrednih cena je imalo izvesnog opravdanja. Međutim, imajući u vidu visok nivo cena poljoprivrednih proizvoda koji je dostignut u poslednje tri godine, u idućoj godini mere na poljoprivrednom tržištu treba da budu usmerene u pravcu stabilnijeg kretanja cena poljoprivrednih proizvoda.

Cene usluga do meseca maja ove godine bile su u stalnom porastu. U junu i julu iste su se zadržale na dostignutom nivou dok je u avgustu zabeleženo dalje povećanje za 1%. Porast cena usluga je utoliko značajniji što je usledio posle povećanja cena u 1957 godini. Prosečni nivo cena usluga u prošloj godini porastao je za 6% a ista stopa porasta ostvarena je i ove godine.

Rezultati polugodišnjeg obračuna

Rezultati poslovanja privrednih organizacija koji se ovde razmatraju počivaju na izveštaju Narodne banke o periodičnom obračunu poslovanja privrednih organizacija za period januar—jun 1958 godine. To je prvi obračun poslovanja po novim zakonima koje je Savezna narodna skupština donela koncem prošle godine. Na temelju ovog izveštaja moguće je već unekoliko sagledati dejstvo novih propisa i dati prvu ocenu pojedinih instrumenata utvrđenih tim propisima, naročito u pogledu odnosa raspodele ukupnog prihoda privrednih organizacija koji su njima određeni.

Međutim, upravo zato što je to prvi obračun poslovanja po novim propisima, nije moguće potpuno sagledati njihovo dejstvo, jer do ovog obračuna nisu ni privrednim organizacijama, osim po nepotpunim kalkulacijama, kao ni drugim društvenim organima koji vrše određen uticaj na poslovanje privrednih organizacija, bili poznati rezultati do kojih će doći primenom novih propisa. Osim toga, mnogi prateći propisi, koji su bili neophodni za pravljenje kalkulacija, bili su doneseni u toku ovog obračunskog pe-

rioda, tako da se s pojedinim momentima utvrđenim po tim naknadno donesenim propisima nije moglo unapred računati. Dejstvo novih propisa nije moglo doći do punog izražaja i zbog toga što su neki njihovi važni elementi morali biti privremeno utvrđeni s nizom unapred poznatih slabosti, kao što je, naprimer, slučaj s minimalnim ličnim dohocima radnika koji su utvrđeni prema starim tarifnim stavovima. Isto tako, nisu još doneseni ni novi tarifni pravilnici koji su mogli bar delimično ublažiti ove slabosti.

Potpuniju analizu otežava i činjenica da se radi o polugodišnjem obračunu, koji za mnoge delatnosti ne daje pravilnu sliku njihovog položaja u novim uslovima, jer se stvarni rezultati tih delatnosti mogu sagledati tek na bazi godišnjeg rada. U prvom polugodištu delovala su, zatim, i izvesna privremena ograničenja u pogledu raspolaganja privrednih organizacija čistim prihodom, a koja su ograničenja najvećim delom već ukinuta — kao, naprimer, ograničenje u pogledu izdvajanja dela čistog prihoda za povećanje ličnih dohodaka preko dohodaka obračunatih po tarifnom pravilniku.

I sam izveštaj Narodne banke ne daje takođe mogućnost za potpuniji uvid u ostvarene odnose, jer je dat kao zbirni izveštaj za celinu pojedinih grana i oblasti privrede. Na osnovu njega moguće je, stoga, dati samo globalnu analizu, dok je za detaljniju analizu potrebno raspolagati obračunima za uže grupacije privrednih organizacija nego što su to grane, pa i za pojedine organizacije, a potrebni su i podaci koje ni sam obračun ne sadrži. U vezi s tim u toku je prikupljanje i obrada takvih podataka na bazi individualnih obračuna oko 1700 privrednih organizacija različitih delatnosti, kao i na bazi posebne ankete o određenim odnosima ostvarenim u tim organizacijama. Detaljnija analiza na osnovu tog materijala, daće se naknadno.

Zbog svega toga ovi prvi rezultati mogu poslužiti u prvom redu za globalnu analizu ostvarenih odnosa po oblastima i granama, dok će se položaj užih grupacija i pojedinih organizacija moći sagledati tek na osnovu dopunskih materijala i detaljnije analize.

Izveštaj Narodne banke obuhvata preko tri četvrtine svih organizacija koje su bile obavezane na podnošenje obračuna, ali po vrednosti proizvodnje i prometa obuhvatnost je mnogo veća, jer izveštaj nisu podnele uglavnom manje organizacije.

Organizacije obuhvaćene ovim izveštajem — njih 18.742 — ostvarile su u prvom polugodištu dohodak (u širem, ekonomskom smislu te reči) u iznosu od 499,7 milijardi dinara, a po raspodeli pripalo je privrednim organizacijama za lične dohotke radnika i fondove organizacija 249 milijardi dinara ili oko 50%. Od iznosa koji je pripao privrednim organizacijama izdvojeno je u lične dohotke 207 milijardi dinara ili 83%, a razlika od 42 milijarde ili 17% od sredstava privrednih organizacija ostaje za njihove fondove. U te iznose uključen je i dohodak 5.193 organizacije sa paušalnim obračunom u iznosu od 11 milijardi dinara od kojih je ovim organizacijama pripalo 9 milijardi ili 82%. Ovi najopštiji odnosi raspodele odgovaraju uglavnom odnosima kakvi su se unapred očekivali.

Upoređenje odnosa ostvarenih u prvom polugodištu 1958 godine s onima datim u izveštaju Narodne banke za prvo polugodište 1957 godine pokazuje izvesne promene u raspodeli. Iako izveštaji za 1957 i 1958 godinu nisu sasvim uporedivi, upoređenje relativnih odnosa po pojedinim elementima raspodele ukazuje na određene opšte tendencije do kojih dovodi nova raspodela. Tako dohodak pokazuje porast za 7,4%, udeo društvenih fondova za 11,5%, a čist prihod privrednih organizacija za 4,1%. Porast udela društvenih fondova potiče, uglavnom, iz doprinosa onih delatnosti koje su u 1957 godini vršile obračun i raspodelu dohotka, te su imale male ili nikakve obaveze prema fondovima federacije, dok su u ovoj godini izjednačene s ostalim delatnostima.

U pojedinim delatnostima ostvareni su veoma različiti iznosi dohotka odnosno različiti odnosi raspodele, s obzirom na različit stepen produktivnosti rada u tim delatnostima i različit nivo cena koje su mogle ostvariti.

U industriji i rudarstvu ostvaren je ukupan dohodak od 324,7 milijardi dinara, od čega je pripalo privrednim organizacijama 128,7 milijardi ili 39,6%. Ostatak od 196 milijardi dinara ili 60,4% od ukupnog dohotka pripao je društvenim fondovima u obliku raznih doprinosa. Dohodak koji u smislu Zakona o doprinosu iz dohotka privrednih organizacija podleži plaćanju tog doprinosa ostvaren je u iznosu od 217,8 milijardi dinara, a doprinos iz dohotka obračunat je u iznosu od 94 milijarde ili sa 43% od ovog dohotka. Čist prihod privrednih organizacija iznosi 123,8 milijardi, od čega je izdvojeno za lične dohotke 97,2 milijarde dinara ili 78,4%. Razlika od 25,6 milijardi pripada fondovima privrednih organizacija ili je ostala kao njihova neraspoređena sredstva.

Odnosi u pojedinim granama industrije daju, međutim, veoma različitu sliku. Dok je u industriji u proseku dohodak preko minimalnih ličnih dohodaka radnika ostvaren u odnosu od 259%, neke grane ostvarile su srazmerno znatno manji a druge znatno veći dohodak. U tom pogledu naročito zaostaju proizvodnja uglja sa dohotkom preko minimalnih ličnih dohodaka od 89%, industrija građevinskog materijala sa 109%, drvna industrija sa 124%, dok je industrija papira ostvarila 725%, proizvodnja i prerada nafte 645%, hemiska industrija 515% i elektroindustrija 430%; ostale delatnosti su znatno bliže proseku. Ove su razlike, međutim, znatno ublažene dejstvom progresivne skale izdvajanja doprinosa iz dohotka. Prema proseku čistog prihoda preko minimalnih ličnih dohodaka od 102% u celoj industriji, ostvaren je čist prihod preko minimalnih ličnih dohodaka u proizvodnji uglja sa 54%, industriji građevinskog materijala 72%, drvnoj sa 71%, dok je u proizvodnji papira ostvaren čist prihod od 248%, u proizvodnji nafte od 206%, hemiskoj industriji od 172% i elektroindustriji od 149% iznad minimalnih ličnih dohodaka.

U vezi s prednim odnosima među pojedinim granama industrije treba istaći da ove relativne veličine dohotka i čistog prihoda prema datim minimalnim ličnim dohocima ne daju sasvim pravilnu sliku tih odnosa. To proizilazi kako iz činjenice da minimalni lični dohoci nekih grana, kao naprimer u proizvodnji uglja, predstavljaju 90 do 100% tarifnih stavova radnika dok u drugim svega 80%, tako i iz činjenice da nivo tarifnih stavova među pojedinim delatnostima nije ujednačen odnosno nije utvrđen po istim kriterijima. Na to upućuje i činjenica da su lični dohoci obračunati po tarifnom pravilniku kao i ukupni lični dohoci ostvareni u veoma različitom odnosu prema minimalnim ličnim dohocima, često nezavisni od veličine ostvarenog čistog prihoda.

Tako su lični dohoci obračunati po tarifnom pravilniku u proseku cele industrije 37% iznad minimalnih ličnih dohodaka, dok se u pojedinim granama kreću od 30% (prerada metala i duvanska industrija) do 53% (industrija građevinskog materijala) i 56% (prehranbena industrija) iznad minimalnih ličnih dohodaka u tim granama; u proizvodnji uglja su lični dohoci izuzetno svega 19% iznad minimalnih ličnih dohodaka, ali tu su ovi, kako je napred rečeno, utvrđeni u iznosu od 90 do 100% prema tarifnim stavovima.

Sličnu neujednačenost pokazuju i ukupni lični dohoci u odnosu i na minimalne lične dohotke i na lične dohotke obračunate po tarifnom pravilniku. Dok je u proseku industrije ostvaren odnos ukupnih ličnih dohodaka prema minimalnim ličnim dohocima od 158%, što odgovara dohotku od oko 26% iznad tarifnog stava, u pojedinim granama ostvareni su bitno drukčiji odnosi. U proizvodnji nafte izdvojeno je ukupno za lične dohotke 96% iznad iznosa minimalnih ličnih dohodaka, u industriji papira 88%, elektroindu-

striji 78%, industriji obojenih metala i tekstilnoj po 70%, a u metalnoj 54%, drvnoj 50%. Iznad ličnih dohodaka obračunatih po tarifnom pravilniku izdvojeno je u celoj industriji 16% za lične dohotke a u proizvodnji nafte 43%, proizvodnji papira 37%, hemiskoj 29%, elektroindustriji 24%, dok je u prehranbenoj izdvojeno svega 2%, industriji građevinskog materijala 3%, drvnoj 7%.

Drukčija slika o celokupnoj raspodeli dobiva se, međutim, ako se čist prihod gleda ne samo kao izvor za formiranje ličnih dohodaka nego i kao izvor za formiranje fondova privrednih organizacija odnosno kao osnova za njihovu kreditnu sposobnost i sl. Tada se pokazuje da u industriji čist prihod preko ličnih dohodaka obračunatih po tarifnim pravilnicima u odnosu prema uložnim sredstvima iznosi 3%, da je najniži odnos čistog prihoda preko ličnih dohodaka prema sredstvima ostvarila crna metalurgija — 1%, zatim proizvodnja nafte, nemetala, metalna industrija, industrija građevinskog materijala, drvna i prehranbena po 2%, dok je grafička industrija ostvarila 5%, elektroindustrija, industrija papira, tekstila i kože po 4%, a ostale po 3%. Ovde je ne samo izmenjen redosled grana prema ostvarenim rezultatima, nego su i znatno ublažene razlike, a ponegde — kao u slučaju nafte ili uglja — i kompenzirane prednosti ili zaostajanje po odnosu prema ličnim dohocima. Pritom je za dejstvo instrumenata raspodele značajno da su razlike među pojedinim delatnostima, kad se gleda na odnos ukupnog dohotka preko ličnih dohodaka prema sredstvima, bile neuporedivo veće i da su dejstvom tih instrumenata svedene na navedene odnose. Tako je kod industrije duvana taj odnos sveden od 53% na svega 3%, kod industrije tekstila od 28% na 4%, kod nafte od 19% na 2% i sl., dok je kod uglja od svega 7% sveden na 3%, kod industrije građevinskog materijala od 6% na 2% itd.

Na kraju, značajno je pokazati i odnose kakvi su ostvareni u prvom polugodu ove godine prema odnosima ostvarenim u istom periodu prošle godine. U celokupnoj industriji i rudarstvu ove godine ostvaren je dohodak za 10,3% iznad dohotka u 1957 godini. U raspodeli dohotka pripalo je društvenim fondovima 8,7%, a privrednim organizacijama 11,8% više, što pokazuje da su u industriji odnosi raspodele u celini povoljniji za privredne organizacije nego u prošloj godini.

U pojedinim granama ostvareni su nešto drukčiji odnosi, ali su tendencije manje-više svuda jednake:

(1957 = 100)

Grana	Dohodak	Doprinos	Čist prihod
112 — Ugalj	98,8	79,2	104,8
113 — Nafta	116,2	100,4	154,5
114 — Crna metalurgija	127,0	128,7	125,3
115 — Obojena metalurgija	87,3	80,2	97,0
116 — Nemetali	107,3	102,8	110,8
117 — Metaloprerađ. industrija	111,9	111,5	114,6
118 — Brodogradnja	142,7	177,7	127,0
119 — Elektroindustrija	129,3	120,1	137,4
120 — Hemiska industrija	111,1	98,6	138,2
121 — Građevinski materijal	102,7	193,9	93,6
122 — Drvna industrija	90,3	92,9	89,6
123 — Papir	125,0	103,6	177,3
124 — Tekstil	112,7	111,1	114,0
125 — Koža i guma	130,2	147,8	119,1
127 — Prehranbena industrija	117,2	137,0	107,7
128 — Grafička industrija	115,1	129,5	108,1
129 — Duvanska industrija	89,7	88,6	93,9
130 — Filmska industrija	159,0	190,5	133,9

Odnosi ostvareni u drugim privrednim oblastima daju drukčiju sliku nego u industriji.

U građevinarstvu je ostvaren ukupan dohodak u širem smislu u iznosu od 28,4 milijarde dinara, a po raspodeli pripalo je privrednim organizacijama 24,2 milijarde dinara ili 85%. Iz dohotka u užem smislu od 23,9 milijardi plaćen je doprinos za društvene fondove u iznosu od 2,3 milijarde dinara ili 9,6%, a kao čist prihod privrednih organizacija ostao je iznos od 21,6 milijardi dinara.

Čist prihod u građevinarstvu preko minimalnih ličnih dohodaka iznosi svega 49% prema minimalnim ličnim dohocima, dok taj odnos u proseku cele privrede iznosi 80%, a u industriji 102%. To pokazuje da građevinarstvo bitno zaostaje za ostalim delatnostima. Ali da i celokupan prihod građevinarstva nije opterećen nikakvim doprinosima, iznosio bi višak preko minimalnih ličnih dohodaka svega 78%, što pokazuje da građevinarstvo uopšte ne ostvaruje dovoljna sredstva.

U odnosu na 1957 godinu ostvarile su izveštajima obuhvaćene organizacije građevinarstva za 8,2% veći dohodak i svega za 1% veći čist prihod.

U oblasti saobraćaja ostvaren je ukupan dohodak od 41,9 milijardi dinara od čega je društvenim fondovima pripalo 7,3 milijarde ili 17,4%, a privrednim organizacijama 34,6 milijardi ili 82,6%. Privredne organizacije nekih grana saobraćaja dobile su osim toga i dotaciju od 0,4 milijarde dinara. Iz dohotka u užem smislu od 33,8 milijardi dinara obračunat je doprinos od 6,3 milijarde dinara ili 18,6% od dohotka, ali je iz tog doprinosa ustupljeno u fondove privrednih organizacija 3,7 milijardi, tako da stvarni doprinos društvenim fondovima iznosi 5,6 milijardi dinara ili 7,9% od dohotka. Čist prihod bez ustupljenog doprinosa, a sa dotacijom od 0,4 milijarde dinara, iznosi 27,9 milijardi, od čega je izdvojeno za lične dohotke radnika 26 milijardi dinara ili 93,2%, dok je 1,9 milijardi ostalo za fondove privrednih organizacija. Zajedno sa ustupljenim delom doprinosa pripalo je fondovima privrednih organizacija 5,6 milijardi dinara.

Čist prihod organizacija u saobraćaju preko minimalnih dohodaka iznosi 56%, odnosno s ustupljenim doprinosom 69% od minimalnih ličnih dohodaka, što je ispod proseka cele privrede i posebno ispod proseka industrije.

U odnosu na prvo polugodište 1957 godine ostvarile su sve u izveštajima obuhvaćene organizacije saobraćaja za 15,2% manji dohodak. Doprinosi društvenim fondovima manji su za 41,3%, a čist prihod za 4,3%. U vezi sa ovakvom situacijom u saobraćaju, Savezno izvršno veće je već razmatralo položaj železničkog saobraćaja i utvrdilo neophodne mere za popravljivanje tog položaja, a u toku je razmatranje problematike i nekih drugih grana saobraćaja.

U oblasti trgovine i ugostiteljstva ostvareni su nešto povoljniji odnosi. U prvom polugodištu ostvaren je ukupan dohodak od 73,7 milijardi dinara, od čega je pripalo društvenim fondovima 37,8 milijardi ili 51,3%, a privrednim organizacijama 35,9 milijardi ili 48,7%. U prednje iznose uključen je i dohodak privrednih organizacija sa paušalnim obračunom od 4,5 milijardi dinara.

Iz dohotka u užem smislu od 46,8 milijardi dinara obračunat je doprinos u iznosu od 17,2 milijarde ili sa 37%, tako da je ostvaren čist prihod od 29,6 milijardi dinara. Iz obračunatog doprinosa ustupljeno je u fondove privrednih organizacija 0,7 milijardi dinara, a u društvenim investicionim fondovima opština formirana su izdvojena sredstva za finansiranje investicija u trgovini u iznosu od 2 milijarde dinara.

Čist prihod iznosi 71% iznad minimalnih ličnih dohodaka, što trgovinu po ostvarenim sredstvima približava proseku cele privrede, a sa fondovima formi-

ranim van čistog prihoda nalazi se čak nešto iznad proseka. Lični dohoci su, međutim, niži — ukupni lični dohoci preko minimalnih ličnih dohodaka iznose svega 41%, prema proseku u ovoj privredi od 53%. S obzirom da su prema nekim podacima minimalni lični dohoci u trgovini relativno niski, trebalo bi na osnovu toga zaključiti da su i ukupni lični dohoci stvarno niži nego što pokazuju prednji odnosi, ali o tome će se nešto određenije moći kazati tek kad bude završena detaljnija analiza o kojoj je napred bilo reči.

U odnosu na 1957 godinu ostvarile su izveštajima Narodne banke obuhvaćene organizacije trgovine i ugostiteljstva za 29,6% veći promet i za 17,8% veći dohodak, dok su obračunane lične dohotke ostvarile za 5,5% i fondove, zajedno sa sredstvima izdvojenim za trgovinu u opštinskim investicionim fondovima, za 3,9% veće nego u 1957 godini.

Zanatske, komunalne i ostale privredne organizacije ostvarile su pretežno nešto slabije rezultate od proseka cele privrede. Čisti prihod zanatskih organizacija ostvaren je sa 62%, komunalnih sa 85% i kulturno-socijalnih sa 116% iznad minimalnih ličnih dohodaka prema proseku cele privrede od 80%.

Kao što je isticano kod donošenja novih zakona o raspodeli dohotka privrednih organizacija, odnosi kako su ostvareni u prvom polugodištu ukazuju na postojanje nekoliko problema u vezi sa delovanjem novih propisa o raspodeli.

Među ovim problemima ističe se na prvom mestu pitanje razlika u nivou minimalnih ličnih dohodaka koje pojedine delatnosti i organizacije stavljaju u nejednak položaj prema drugima. Izveštaj Narodne banke ne daje, istina, u tom pogledu određeniju sliku, ali su u vezi s tim prikupljeni potrebni podaci putem posebne ankete koji dozvoljavaju da se ovaj problem potpunije sagleda i predlože odgovarajuća rešenja. Analiza tih podataka i priprema odgovarajućih predloga su još u toku i biće posebno podneseni na razmatranje. Ti predlozi ići će u pravcu ispravljanja već u 1958 godini položaja pojedinih grana i užih grupacija privrednih organizacija unutar grana koje u nivou minimalnih ličnih dohodaka bitnije zaostaju i zbog toga, često i pored dovoljnog dohotka, ne ostvaruju čist prihod dovoljan za normalno poslovanje. Isto tako radi se na novom rešenju za utvrđivanje minimalnih ličnih dohodaka i za celu privredu. U ovom drugom slučaju novi minimalni lični dohoci služili bi za obračun i raspodelu ostvarenog dohotka u 1959 godini.

Ovaj rad na minimalnim ličnim dohocima u vezi je i sa ostvarivanjem ličnih dohodaka uopšte i s pravnim utvrđivanjem njihovog nivoa u okviru ostvarenog čistog prihoda privrednih organizacija. Kao što je napred pokazano, sadašnji minimalni lični dohoci i njihovi odnosi prema ličnim dohocima obračunatim po tarifnim pravilnicima odnosno prema ukupnim ličnim dohocima ne daju pravilnu sliku o tarifnoj politici privrednih organizacija, niti o politici izdvajanja ličnih dohodaka u celini. Stoga ni društveni organi koji bi trebalo da vrše odgovarajući uticaj na tu politiku — naročito veća proizvođača u komunama i sindikati — ne mogu da se pravilno orijentišu u oceni poslovanja privrednih organizacija odnosno u oceni njihove politike raspodele čistog prihoda. Neujednačeni odnosi u nivou minimalnih ličnih dohodaka i tarifnih stavova ne dozvoljavaju ni privrednim organizacijama da sagledaju svoj položaj prema drugim organizacijama niti da same zauzmu pravilan stav prilikom raspodele svojih sredstava. Za sve to, naime, potrebno je raspolagati jednim opštim društvenim merom koji bi ostvarene odnose činilo uporedivim, a kao takvo merilo mogli bi u prvom redu da posluže pravilno i po jednostavnim kriterijima utvrđeni minimalni lični dohoci.

Iako se i prilikom utvrđivanja minimalnih ličnih dohodaka u zavisnosti od starih tarifnih stavova zna-

lo za izvesnu neravnomernost među njima, u tadašnjoj situaciji n'je bio boljeg izbora za njihovo utvrđivanje. Pritom se računalo da će se jedinstvena merila za izdvajanje ličnih dohodaka iz čistog prihoda i za njihovu uporedivost ostvariti kroz društveni uticaj na nivo tarifnih stavova u novim tarifnim pravilnicima. U vezi s tim je bila data preporuka privrednim organizacijama da odlože donošenje novih tarifnih pravilnika do utvrđivanja takvih jedinstvenih kriterija, ali se sa utvrđivanjem takvih kriterija potrebnih za donošenje novih tarifnih pravilnika zakasnilo. S obzirom na to što se njihovo donošenje ne bi smelo dalje odlagati, o čemu svedoče i odnosi raspodele kakve pokazuje polugodišnji obračun, privrednim organizacijama će se morati dati privremene osnove na temelju kojih će moći odmah pristupiti izradi novih tarifnih pravilnika ne čekajući na ispravljanje minimalnih ličnih dohodaka, a s tim osnovama moraće se uskladiti kasnije i svi ostali instrumenti koji određuju obaveze privrednih organizacija prema društvenoj zajednici.

Ostvareni odnosi koje pokazuje polugodišnji obračun nameću potrebu revizije i nekih drugih instrumenata raspodele, naročito u njihovom kvantitativnom dejstvu. To se posebno odnosi na instrumente prethodne raspodele koja je nezavisna od veličine ostvarenog dohotka, odnosno koja je zavisna od društvenih sredstava koja koristi privredna organizacija, od vrste proizvodnje, uslova poslovanja i sl.

Sigurno je da se ovim instrumentima ne mogu, a i ne treba, da otklone sve razlike u veličini dohotka između pojedinih delatnosti ili organizacija koje se ne mogu pripisati samo posebnom zalaganju odgovarajućih kolektiva. Kako je pokazala i prethodna data analiza ostvarenih odnosa, a to proizilazi i iz prirode društvene proizvodnje, dohodak je ne samo rezultat dejstva veoma različitih faktora koji deluju s različitim intenzitetom i u različitim pravcima, nego i isti apsolutni iznos predstavljaju veoma različite relativne veličine, a svi ti momenti treba da se odraze i na veličinu sredstava kojima će raspolagati privredne organizacije, jer one te momente aktiviraju ili paralizuju i treba ih preko raspodele stimulirati na odgovarajuću aktivnost. Ali izvesne veoma osetne razlike u veličini dohotka koje pokazuje obračun teško da se u svim slučajevima mogu time opravdati. Treba za to pokušati naći sredstva kojima se mogu eliminisati suviše osetne razlike — bilo što će se ostvariti: izvesne promene u odnosima cena, bilo izmeniti veličina kamatnih stopa, stopa poreza na promet i sl., bilo što će se novim instrumentima, kao naprimer rentom u pogledu prirodnih uslova, postići odgovarajući efekat. Međutim, za određenje predloge u tom pogledu globalni podaci dati po privrednim granama nisu dovoljni, pa i za tu svrhu treba sačekati rezultate detaljnije analize po užim grupacijama ili po pojedinim privrednim organizacijama i izvršiti još potrebna dopunska ispitivanja i proveravanja.

Slično je i s dejstvom skale za izdvajanje doprinosa iz dohotka privrednih organizacija. Ona je, zbog potrebnih odnosa u opštoj raspodeli nacionalnog dohotka i zbog posojanja većih razlika u stepenu produktivnosti, morala biti prilično oštra u svojoj progresiji, ali je u osnovi postavljena tako da kod većeg dohotka osavilja privrednoj organizaciji po radniku više sredstava. Ipak pitanje stimulativnosti dejstva date skale za izdvajanje doprinosa iz dohotka, a posebno stimulativnosti na podizanju produktivnosti rada, moraće biti predmet posebne analize na osnovu detaljnijih podataka. Tom prilikom moći će se razmotriti i potreba korekcije u sadašnjoj skali. Ovo bi naročito bio slučaj ako bi se instrumentima prethodne raspodele mogli u većoj meri osigurati potrebni odnosi u opštoj raspodeli nacionalnog dohotka, jer bi to dozvolilo blaže zahvatanje sredstava za društvene fondove putem doprinosa iz dohotka, što bi raspodelu učinilo stimulativnijom.

I Z V E Š T A J

ADMINISTRATIVNOG ODBORA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE O PREGLEDU RASHODA PO PREDRAČUNU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE ZA VREME OD 1 APRILA DO 31 SEPTEMBRA 1958. GODINE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

Administrativni odbor

SNS (A) 54

27. oktobra 1958. godine

Beograd

SAVEZNOJ NARODNOJ SKUPŠTINI

Beograd

I

Administrativni odbor Savezne narodne skupštine izvršio je pregled rashoda po predračunu Savezne narodne skupštine za vreme od 1. aprila do 31. septembra 1958. godine, pa je detaljnim pregledom dokumenata po isplatama i uplatama, kao i pregledom izveštaja Narodne banke utvrdio da je računovodstvo Savezne narodne skupštine u vremenu od 1. aprila do 31. septembra 1958. godine radilo po propisima koji važe za budžetsko poslovanje saveznih državnih organa.

II

Povodom Saveznoj narodnoj skupštini predloženi propisi o povećanju ličnih dohodaka radnika i službenika, Administrativni odbor je na svojoj sednici od 27. oktobra 1958. godine razmotrio pitanje usklađivanja visine nagrada narodnih poslanika koji nemaju stalni prihod iz radnog odnosa ili od penzija, kao i onih narodnih poslanika koji vrše stalne funkcije u Skupštini odnosno njenim organima sa predloženim povećanjem primanja radnika i službenika. Administrativni odbor je zauzeo stanovište da nagrade navedenih narodnih poslanika treba usklađiti sa propisima koji predviđaju povećanje plata i penzija radnika i službenika, i to utoliko pre što će primanja ostalih narodnih poslanika, koji se nalaze u radnom odnosu ili primaju penziju, biti povećana na osnovu odgovarajućih propisa.

Kako se ovde u suštinu radi samo o usklađivanju visine nagrada narodnih poslanika sa opštim propisima o povećanju plata i penzija, Administrativni odbor predlaže Skupštini da on izvrši to usklađivanje s obzirom da u njegov delokrug spada sprovođenje Odluke o nagradama i naknadama poslanika Savezne narodne skupštine.

Odbor predlaže Skupštini da ovaj izveštaj prihvati.

Za svog izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Sabo Mikloša.

Sekretar

Jelica Radojčević s. r.

Predsednik

Srbojlob Josipović s. r.

Članovi:

Jože Borštnar s. r., Safet Filipović s. r., Pera Georgijevski s. r., Sinan Hasani s. r., Svetislav Popović s. r., Božo Rkman s. r., Mikloš Sabo s. r., Radovan Stijačić s. r., Josip Špiranec s. r.,

P R E D L O G

ODLUKE O IZMENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

Zakonodavni odbor

SNS (A) 48

18. oktobra 1958. godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

U vezi sa Vašim aktom SNS (A) 48 od 9. X. 1958. godine, obaveštavamo Vas da su zakonodavni odbori

oba doma prihvatili inicijativu Predsedništva Savezne narodne skupštine o potrebi osnivanja jednog stalnog odbora Skupštine koji bi vršio funkciju političke kontrole nad raspolaganjem društvenim sredstvima i na svojoj zajedničkoj sednici od 17. o. m. pripremili Predlog odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Savezne narodne skupštine, koji Vam u prilogu dostavljamo.

Za svog predstavnika zakonodavni odbori odredili su narodnog poslanika dr. Zaima Sarca.

Potpredsednik
Zakonodavnog odbora
Veća proizvođača

Rodoljub Stanić s. r.

Potpredsednik
Zakonodavnog odbora
Saveznog veća

Dr. Zaim Sarac s. r.

P R E D L O G

ODLUKE O IZMENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

I

U Poslovniku Savezne narodne skupštine vrše se sledeće izmene i dopune:

1. U članu 97 unosi se nova prva alineja koja glasi:

»Odbor za društvena sredstva«.

2. Posle člana 98a dodaju se novi članovi 98b do 98ž koji glase:

»Član 98b

Odbor za društvena sredstva:

razmatra, s gledišta politike utvrdene u saveznim društvenim planovima, zakonima, rezolucijama, preporukama i drugim aktima Skupštine, kao i drugim saveznim propisima, raspodelu, raspolaganje i korišćenje društvenih sredstava od strane svih državnih organa, ustanova, privrednih i drugih organizacija na teritoriji Jugoslavije;

razmatra na osnovu podataka društvenog obračuna i drugih podataka politiku raspodele društvenih sredstava u privredi kao celini ili u pojedinim njenim granama.

Član 98v

Odbor za društvena sredstva vrši svoje zadatke na osnovu zaključaka svakog doma, predloga Saveznog izvršnog veća ili po svojoj inicijativi.

Odbor u svom radu sarađuje s drugim odborima oba doma Skupštine u pitanjima koja se odnose na delokrug tih odbora.

Član 98g

Odbor za društvena sredstva ima 31 člana.

Odbor radi na svojim sednicama.

Odbor može iz reda svojih članova obrazovati pododbore.

Odbor može, u saglasnosti s predsednikom Skupštine, za članove pododbora odrediti i narodne poslanike koji nisu članovi Odbora.

Odbor može poveriti svojim pododborima proučavanje i pretresanje određenih pitanja iz svog delokruga uz podnošenje mišljenja i predloga Odboru.

Član 98d

Odbor u okviru svog delokruga ima pravo da traži materijale i izveštaje od svih državnih organa, ustanova i organizacija koji raspolazu društvenim sredstvima.

Odbor ima pravo da poziva na svoje sednice ovlašćene predstavnike svih državnih organa, samostalnih ustanova i organizacija i da traži od njih da mu usmeno podnose izveštaje, da mu daju potrebna objašnjenja, mišljenja i izjave.

Odbor može obrazovati komisije ili grupe za proučavanje pojedinih pitanja, vršenje pregleda i anketa.

Svi državni organi, ustanove i organizacije dužni su da u skladu sa zakonima i drugim propisima omogućavaju Odboru, njegovim pododborima, komisijama i grupama izvršenje zadataka iz delokruga Odbora.

Član 98d

Na osnovu utvrđenog stanja u vezi s raspolaganjem društvenim sredstvima od strane pojedinih državnih organa, ustanova i organizacija Odbor može predložiti pokretanje postupka za naknadu štete i disciplinskog postupka protiv odgovornog političkog funkcionera ili službenika. Ako nadležni organ za pokretanje postupka ne prihvati predlog u određenom roku, Odbor može pozvati predstavnika tog organa da na sednici iznese svoje razloge za takvo postupanje.

Odbor može izvršnom veću, narodnom odboru ili telu koje je izabralo odgovarajućeg funkcionera ili člana organa upravljanja uputiti svoje obrazloženo mišljenje u vezi sa utvrđenim stanjem u pogledu raspolaganja društvenim sredstvima i radom odgovarajućih funkcionera, odnosno članova organa upravljanja. Sa ovim mišljenjem Odbor može stavljati svoje predloge i davati preporuke.

Član 98e

Odbor može u saradnji sa drugim odborom doma u čiji delokrug spada odgovarajuće pitanje ili samostalno ukoliko drugi odbor ne prihvati njegov predlog, predlagati Skupštini donošenje ili promenu odgovarajućih zakona i drugih akata koji su u nadležnosti Skupštine.

Odbor može u vezi sa utvrđenim stanjem i radi ostvarivanja politike utvrđene zakonima i drugim aktima Skupštine i drugim saveznim propisima davati preporuke o raspolaganju društvenim sredstvima odgovarajućim državnim organima, ustanovama i organizacijama i predlagati Saveznom izvršnom veću i Skupštini preduzimanje odgovarajućih mera u okviru njihove nadležnosti.

Odbor ne može izdavati naredbe, naloge ili vršiti poslove ili ovlašćenja utvrđena zakonom za druge državne organe, ustanove i organizacije.

Član 98ž

Odbor, pododbori, komisije i grupe u vršenju svojih zadataka neposredno opšte sa starešinom odnosno kolegijalnim organom upravljanja ustanova i organizacija.

Komisija ili grupa može zahtevati sazivanje sednice kolegijalnog organa u svrhu dobivanja obaveštenja i podataka.

3. U članu 106. stav 5 menja se i glasi:

„Odbori i komisije Skupštine rade bez prisustva javnosti, a Odbor za društvena sredstva može raditi i na javnim sednicama.“

II

Ovlašćuju se zakonodavni odbori Saveznog veća i Veća proizvođača da utvrde prečišćeni tekst Poslovnika Savezne narodne skupštine.

III

Ova odluka stupa na snagu kad je Skupština usvoji.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ODLUKE O IZMENAMA I DOPINAMA POSLOVNIKA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Na inicijativu predsedništva Savezne narodne skupštine o potrebi osnivanja jednog stalnog odbora Skupštine koji bi vršio funkciju političke kontrole nad raspolaganjem društvenim sredstvima zakonodavni odbori su na svojoj zajedničkoj sednici održanoj 17 ovog meseca uzeli u razmatranje to pitanje, saglasili se s tim i pripremili Predlog odluke o izmenama i dopinama Poslovnika Savezne narodne skupštine.

Predlogom odluke reguliše se delokrug rada Odbora, njegova organizacija i metod rada.

U pogledu sadržaja rada predviđeno je da je njegov zadatak da razmatra s gledišta politike utvrđene u saveznim društvenim planovima, zakonima i drugim aktima Savezne narodne skupštine, kao i drugim saveznim propisima, raspolaganje društvenim sredstvima od strane državnih organa, ustanova i privrednih organizacija.

Pošto će Odbor za društvena sredstva razmatrati pitanja koja spadaju u delokrug oba doma, zauzeto je stanovište da to bude odbor Skupštine koga bi ona birala na zajedničkoj sednici. Odbor bi radio na sednicama, kao i putem pododбора, komisija i grupa. Da bi mogao efikasno da vrši svoje zadatke predviđa se da ima 31 člana.

Stvaranjem ovog odbora ne sužavaju se sadašnje kompetencije postojećih odbora domova već se predviđa saradnja s njima po pitanjima iz njihovog delokruga.

Ni ovaj odbor nema pravo da izdaje naredbe, naloge ili da vrši poslove ili ovlašćenja utvrđena zakonom za druge državne organe, ustanove i organizacije. Time bi i ovaj odbor ostao u sistemu postojećeg mehanizma Skupštine, kao pomoćni organ, ali sa određenim samostalnim zadacima kao što je to slučaj i sa drugim odborima.

САВЕЗНО ВЕЋЕ

5-та СЕДНИЦА

ОД 28 ОКТОБРА 1958 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Пре дневног реда:

Читање записника претходне седнице.

Дневни ред:

- 1) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину;
- 2) Претрес Предлога одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите;
- 3) Претрес Предлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације;
- 4) Претрес Предлога одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница;
- 5) Претрес Предлога одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника;
- 6) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о јавним службеницима;
- 7) Претрес Предлога закона о изменама Закона о пензиском осигурању;
- 8) Претрес Предлога закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима;
- 9) Претрес Предлога одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа;
- 10) Претрес Предлога одлуке о потврди прописа Савезног извршног већа донетих на основу овлашћења из главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину;
- 11) Претрес извештаја Одбора за народну привреду о разматрању прописа које је Савезно извршно веће донело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење одређених привремених прописа у области привреде;
- 12) Претрес Предлога о изменама и допунама Пословника Савезног већа Савезне народне скупштине;
- 13) Посланичка питања и одговори претставника Савезног извршног већа.

Говорници: Др Младен Ивековић, Мирко Поповић, претставник Савезног извршног већа Никола Минчев (два пута), претставник Савезног извршног већа др Марјан Бренел, др Јерко Радмиловић (два пута), претставник Савезног извршног већа Славко Комар, претставник Савезног извршног већа Крсте Црвенковски и Хајро Капетановић.

ПРЕТСЕДАВАО

ПРЕТСЕДНИК

ДР МЛАДЕН ИВЕКОВИЋ

ЗАПИСНИЧАР

МИРКО ПОПОВИЋ

Почетак у 11 ч

Претседник др Младен Ивековић (Изборни срез Самобор, НР Хрватска); Отварам пету сједницу Савезног вијећа Савезне народне скупштине.

Записник данашње сједнице водит ће записничар народни посланик Мирко Поповић.

Молим записничара да прочита записник четврте сједнице.

Записничар Мирко Поповић (Изборни срез Титово Ужице, НР Србија) чита записник четврте седнице Савезног већа од 27 октобра 1958 године.

Претседник др Младен Ивковић: Има ли примједба на прочитани записник? (Нема).

Пошто примједба нема, записник се овјерава.

Прелазимо на другу точку дневног реда: Претрес Приједлога одлуке о измјени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам приједлог одлуке на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Приједлог одлуке о измјени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину.

Прелазимо на трећу точку дневног реда: Претрес Приједлога одлуке о измјени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам приједлог одлуке на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Приједлог одлуке о измјени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите.

Прелазимо на четврту точку дневног реда: Претрес Приједлога одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам приједлог одлуке на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Приједлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације.

Прелазимо на пету точку дневног реда: Претрес Приједлога одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам приједлог одлуке на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржао од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Приједлог одлуке о повећању минимал-

них личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница.

Прелазимо на шесту точку дневног реда: Претрес Приједлога одлуке о уступању дијела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам овај приједлог одлуке на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Приједлог одлуке о уступању дијела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника.

Прелазимо на седму точку дневног реда: Претрес Приједлога закона о измјенама и допунама Закона о јавним службеницима. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Нико).

Стављам овај приједлог закона на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о јавним службеницима.

Прелазимо на осму точку дневног реда: Претрес Приједлога закона о измјенама и допунама Закона о пензиском осигурању. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Нико).

Стављам овај приједлог закона на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о пензиском осигурању.

Прелазимо на девету точку дневног реда: Претрес Приједлога закона о измјенама и допунама Закона о ратним војним инвалидима. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко жели ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам овај приједлог закона на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Закон о измјенама и допунама Закона о ратним војним инвалидима.

Прелазимо на десету точку дневног реда: Претрес Приједлога одлуке о потврди уреда Савезног извршног вијећа. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам овај приједлог на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно прихватио Приједлог одлуке о потврди уредаба Савезног извршног вијећа.

Прелазимо на једанаесту точку дневног реда: Претрес Приједлога одлуке о потврди прописа Савезног извршног вијећа донетих на основу овлашћења из главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам приједлог одлуке на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Приједлог одлуке о потврди прописа Савезног извршног вијећа донетих на основу овлашћења из главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину.

Прелазимо на дванаесту точку дневног реда: Претрес извјештаја Одбора за народну привреду о разматрању прописа које је Савезно извршно вијеће донијело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног вијећа за доношење одређених привремених прописа у области привреде. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу овог извјештаја. Ко се јавља за ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам извјештај на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио извјештај Одбора за народну привреду о разматрању прописа које је Савезно извршно вијеће донијело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног вијећа за доношење одређених привремених прописа у области привреде.

Прелазимо на тринаесту точку дневног реда: Претрес Приједлога одлуке о измјенама и допунама Пословника Савезног вијећа Савезне народне скупштине. (Видети у прилогу).

Приступамо претресу. Ко се јавља за ријеч? (Не јавља се нико).

Стављам приједлог одлуке на гласање. Ко је за, нека дигне руку. (Сви дижу руку). Има ли ко против? (Нема). Да ли се ко уздржава од гласања? (Нико).

Објављујем да је Дом једногласно усвојио Одлуку о измјенама и допунама Пословника Савезног вијећа Савезне народне скупштине.

Другови народни посланици, предложио бих кратак одмор да бисмо усагласили законске текстове са Вијећем произвођача.

(После одмора)

Претседник др Младен Ивековић: Прелазимо на усаглашавање текстова законских приједлога и других аката усвојених у оба дома.

Председник Вијећа произвођача обавијестио ме је да су усвојили у истовјетном тексту као и Савезно вијеће:

1) Приједлог одлуке о измјени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину;

2) Приједлог одлуке о измјени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложених код банке и на краткорочне кредите;

3) Приједлог одлуке о додјеливању средстава из привредних резерви федерације;

4) Приједлог одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских жељезница;

5) Приједлог одлуке о уступању дијела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника;

6) Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о пензијском осигурању;

7) Приједлог одлуке о потврди уредаба Савезног извршног вијећа;

8) Приједлог одлуке о потврди прописа Савезног извршног вијећа донијетих на основу овлашћења из главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину;

9) Извјештај Одбора за народну привреду о разматрању прописа које је Савезно извршно вијеће донијело на основу одлуке о овлашћењу Савезног извршног вијећа за доношење одређених привредних прописа у области привреде.

Прелазимо на постављена питања и давање одговора.

Народни посланик др Макс Шнудерл поставио је Савезном извршном вијећу писмено питање које се односи на Одлуку о издавању и промету топографских карата од 12 јула 1958 године.

Питање гласи (чита):

„1. Да ли је Савезном извршном већу ова ситуација у погледу цивилне картографије позната?”

2. Да ли ће Савезно извршно веће Одлуку о издавању и промету карата од 12 јула 1955, „Службени лист ФНРЈ“, бр. 35 из 1955, повући или бар преиничити у том смислу да се ограничи издавање карата само на искључиво војне објекте, војна постројења, утврђена места и друге типичне војне објекте, а да се изузму теренски детаљи као што су цркве, капеле, комуникације, стазе, распећа, чесме итд., као допуштена садржина карата за туристичке потребе?

3. Да ли ће Савезно извршно веће предложити Окружном суду у Љубљани да укине забрану ка-

рата које су биле до доношења Одлуке о забрани у продаји?

4. Да ли ће Савезно извршно веће наредити да се Државној založби Словеније допусти поново штампање туристичке карте о којој је говорено у моме излагању горе, као и дати дозволу за издање карата које су затражили Туристички савез НР Словеније и Управа за гоздарство НР Словеније?

5. Да ли ће одговорити на претставке које су му упућене од стране истакнутих научних и друштвених институција у погледу штампања и продавања карата, а нарочито III Конгреса словеначких картографија у Порторожу и IV Конгреса географ Југославије октобра 1955 у Београду, као и Географског друштва за Словенију са потписом других установа?

6. Како мисли Савезно извршно веће да реши што пре читав проблем да буду заштићени интереси туризма, наставе, културе и оправданих интереса ЈНА?"

Савезно извршно вијеће дало је писмени одговор. Како сам обавијештен, друг Шнудерл ће добити образложен опширнији писмени одговор са надлежног мјеста, а овде ћу прочитати скраћени одговор, који гласи (чита):

„На основу изложеног, као и садашњег стварног стања картографске делатности, на конкретно постављена посланичка питања др Шнудерла дају се следећи одговори:

1. Савезном извршном већу позната је ситуација у погледу цивилне картографије. Она се неометано развија иако у овом смислу постоје извесне примедбе, притужбе и приговори, и то искључиво из НР Словеније. Међутим специјализовани картографски заводи и предузећа, као што су „Геокарта“ у Београду и „Учила“ у Загребу, досада нису дали никакву примедбу којом би се тврдило да им се омета при нормалном раду. При овоме мора се имати у виду да само ова два предузећа са око 90% укупних картографских издања учествују у снабдевању не само наше земље већ се појављују и као извозници за иностранство.

2. Одлука Савезног извршног већа о изради и промету карата картографског значаја од 12 јула 1955 године донета је из разлога да се среди и регулише картографска делатност. Та одлука је у томе смислу позитивно деловала и не постоје оправдани разлози да се повуче. Међутим пошто је примећено да ова одлука има извесних недостатака и нејасноћа, то су предузете мере за доношење нове одлуке, којом ће бити замењена она од 1955 године. Нацрт нове одлуке већ су израдили споразумно Географски институт ЈНА и Савезна геодетска управа и достављен је на примедбе Секретаријату за законодавство и организацију СИБ-а. Чим буде добијена правна сагласност од наведеног Секретаријата, Предлог нове одлуке биће поднет Савезном извршном већу.

3. Савезно извршно веће неће предложити Окружном суду у Љубљани укидање забране продаје карата које су биле у продаји до доношења поменутог одлуке.

4. Савезно извршно веће неће наредити да се допусти штампање карата које нису израђене у складу са одредбама његове одлуке од 1955 године. Међутим, скреће се пажња да је постављање питања поновног штампања карте шумског предела од стране Управе за гоздарство НР Словеније сувишно, јер се тачно зна да је она већ отштампана без дозволе и мимо забране и да се целокупни тираж од око хиљаду листова налази у приватном стану Ивана Селана ради извесних коректура. Напомиње се да су за израду шумских карата служиле као основа карте које је израдио и издао Гео-

графски институт ЈНА, при чему су само границе шума прилагођене садашњем стању и изостављена су обележја извесних објеката која би оптерећивала шумске карте.

5. Нема потребе да се дају одговори на учињене приговоре о питању картографске делатности, јер не стоји да је та делатност укочена или спутавана, а најмање забрањена. Све академије наука и универзитети, високе школе, научни институти и друге државне, привредне и друштвене организације могу се слободно и несметано снабдевати, у могућним границама, детаљним картама крупних размера код Географског института ЈНА, као што је у пракси досада било.

6. Савезно извршно веће мисли да се картографска делатност и даље развија у складу са одлуком Савезног извршног већа, с тим што ће се новом одлуком, како је горе речено, прецизније формулирати извесне одредбе и попунити извесне непотпуности досадашњег прописа, водећи и даље рачуна како о интересима народне одбране, тако и о интересима наставе, привреде и туризма.

8 септембра 1958 године.“

Сада је на реду да представник Савезног извршног вијећа даје усмене одговоре на постављена посланичка питања.

Молим представника Савезног извршног вијећа Николу Минчева да да одговоре на питања народног посланика Енвера Реџића, треће питање др Јерка Радмиловића, Љубице Миhiћ, Хамже Џевдети и другова, др Ива Бабића и Саита Затрића и другова.

Претставник Савезног извршног већа Никола Минчев (Изборни срез Кавадарци, НР Македонија): Другови народни посланици, друг Енвер Реџић и другарица Љубица Миhiћ поставили су ово питање (чита):

„Да ли ће Савезно извршно веће и за ову годину издавачким предузећима одредити нижу каматну стопу на фонд обртних средстава, а у смислу овлашћења које је Савезном извршном већу дато скупштинском Одлуком о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите („Службени лист ФНРЈ“, бр. 54/57)?

Ако је до повећања ове камате за издавачка предузећа морало доћи, зашто се оно мора применити од 1 јануара 1958 године, о чему су издавачка предузећа била обавештена тек 13 септембра 1958 године?“

Закон о средствима привредних организација и Одлука о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите коју је донела Савезна народна скупштина, — ступили су на снагу 1 јануара 1958 године, од кога дана се по овим прописима плаћа јединствена стопа камате на фонд обртних средстава у висини од 6% годишње. Изузетак је учињен само за привредне организације из области пољопривреде које за пољопривредну производну делатност плаћају камату по стопи од 2,5% годишње.

Према томе та се каматна стопа морала примењивати од почетка године.

Међутим, приликом разматрања полугодишњих обрачуна Народна банка је установила да су неке привредне организације обрачунале на фонд обртних средстава стопе камате које су биле ниже од стопе утврђене наведеним прописима. Пошто је приметила да постоје погрешни обрачуни ове камате, Народна банка је циркуларом од 13 септембра ове године издала својим филијалама одговарајуће упутство у погледу исправки неправилно извршених обрачуна камате на фонд обртних средстава.

Треба напоменути да се камата на фонд обртних средстава обрачунава полугодишње и да је Банка тек након полугодишњег обрачуна могла запазити ову појаву.

Плаћање камата на фонд обртних средстава привредних организација и питање висине ове камате — поменути прописи поставили су на јединствену основу. Што се, пак, тиче овлашћења које је дато Савезном извршном већу да може прописати нижу стопу камате на фонд обртних средстава за поједине врсте привредних организација, Савезно извршно веће се није користио тим овлашћењем, те ни за једну привредну грану није донело било који пропис о нижој стопи ове камате.

Ово је учињено због тога што се нису хтели чинити изузеци пре него што се не сагледа стварно стање на основи полугодишњих обрачуна, а и због тога што се указује потреба да се подробније размотри питање камата на обртна средства у целини, с обзиром на то да постоје неке неслагласности између камата које се плаћају на краткорочне и друге кредите и камата које се плаћају на фонд обртних средстава.

Ова и друга питања у вези са плаћањем камата, чије решење треба да се сагледа у целини — предмет су проучавања код надлежних органа. Како ова питања траже хитна решења у најкраћем року, биће Савезном извршном већу предложене одговарајуће мере.

Ово се тиче и издавачких предузећа, односно издавачке делатности.

Следеће питање на које бих у име Савезног извршног већа одговорио јесте питање др Јерка Радмиловића, народног посланика у Изборном котару Омиш—Брач. Питање гласи (чита):

„Да ли ће се порез на доходак од пољопривреде за 1959 годину одређивати по лествици катастарског прихода, која је саставни дио Наредбе о одобравању лествица катастарског прихода („Службени лист ФНРЈ“, бр. 31 од 24 јула 1957 године), и ако ће се одређивати, да ли ће се у међувремену извршити ревизија лествица посебно за маслинарска подручја?“

Као што је познато, по одлуци Савезне народне скупштине приликом доношења Са-

везног друштвеног плана за 1955 годину приступило се израчунавању новог катастарског прихода.

Након двогодишњег рада на обрачуна новог катастарског прихода, рада који су извршиле среске и републичке комисије и Савезна комисија за утврђивање катастарског прихода, и на основу њихове заједничке сарадње, савезни Државни секретаријат за послове финансија одобрио је својом наредбом од 16 јула 1957 године нове лествице катастарског прихода, с тим да се по њима врши опорезивање почев од 1 јануара 1958 године.

Међутим, како је приликом доношења Друштвеног плана за 1958 годину констатовано да нису биле спроведене све потребне припреме које би обезбеђивале примену новог катастарског прихода од 1 јануара 1958 године, то је савезни Државни секретаријат за послове финансија својом наредбом од 21 фебруара 1958 године одложио примену лествица катастарског прихода.

Одбор за привреду Савезног извршног већа је разматрао то питање у јуну ове године. На основу закључака Одбора за привреду Савезног извршног већа у 1959 години да треба прећи на опорезивање по новом катастарском приходу, савезни Државни секретаријат за послове финансија донео је наредбу у том смислу, с тим да се те лествице примењују од 1 јануара 1959 године. Наредба је објављена 30 јула 1958 године („Службени лист“, ФНРЈ бр. 30/58).

Нов обрачун значи корак даље у усавршавању оваквог система опорезивања, јер су њиме успостављени знатно бољи односи.

Међутим, да би се избегле извесне слабости, које иако у много мањој мери, садржи и нови катастарски приход, и да би се дала већа гipкост у пореској политици, предвиђа се да пореске стопе буду јединствене за целу земљу. Применом јединствених пореских стопа постићи ће се да сваки пољопривредни произвођач у Југославији са једнаким производним могућностима и на исти катастарски приход плаћа и једнак порез на доходак као основну и минималну пореску обавезу према заједници, а да преко општинског приреза политичкотериторијалне јединице воде политику коју траже различити односи пољопривредних произвођача на тржишту, као и политику повећања својих буџетских прихода. О конкретним пореским стопама за 1959 годину, Савезно извршно веће ће у вези са доношењем плана расправљати и донети их до краја године.

На примедбу у погледу цене маслиновом уљу од 300 динара по једном килограму, по којој је обрачунат катастарски приход од ма-

слињака, напомиње се да су просечне продајне цене произвођача износиле:

у 1955 години	— — —	350 динара
у 1956 години	— — —	363 динара
у 1957 години	— — —	551 динар.

(Подаци су из Статистичког билтена Савезног завода за статистику бр. 109/58 и 126/58).

У погледу, пак, евентуалног несклада у обрачуну катастарског прихода између маслињака и осталих воћњака и винограда у Далмацији, Савезна комисија за израчунавање катастарског прихода је одлучила да у новембру и децембру ове године то провери. Припрема се састанак у Сплиту са свим заинтересованим срезovima и након прегледа поступаће се у смислу Уредбе о катастру земљишта.

Треће је питање народног посланика Хамзе Џевдета и осталих. Оно гласи (чита):

„Суочени са растућим проблемима финансирања одређених категорија буџетске потрошње, молимо да нам Савезно извршно веће да обавештење да ли изучава ова питања и каква решења припрема у вези с потребама повећања буџетског прихода, с обзиром на то да је доношење Закона о буџетима засада померено.“

Као што је друг Мијалко Тодоровић јуче у свом експозеу изнео, Закон о буџетима којим ће се регулисати образовање средстава за буџете на новим основама, као и друга питања из нашег система финансирања буџетске потрошње — није одложен. Припреме су у току. Тезе за нови закон о систему финансирања буџетске потрошње израђене су у духу и у складу са Резолуцијом о перспективном развоју опште потрошње коју је Скупштина донела и већ се о томе дискутује. Проучавање појединих проблема за које још није пронађено најбоље решење наставиће се и вероватно је да ће предлог закона бити поднет Народној скупштини у првој половини 1959 године.

Потребе за буџетским средствима много су веће ако би се желели решити сви основни проблеми појединих подручја, али је питање колико нам наше садашње материјалне могућности допуштају издвајање већих износа у оквиру народног дохотка за решавање тих проблема. Свакако да ће се с преласком на нови систем образовања средстава за буџете моћи правилније решити многи проблеми који се постављају.

У оквиру могућности које растућа буџетска потрошња допушта, треба налазити решење за сва битна питања која се постављају. О томе ће овај Дом имати прилике да дискутује ускоро приликом доношења Друштвеног плана и буџета за 1959 годину.

Следеће питање је питање друга народног посланика др Иве Бабића. Питање се од-

носи на то да ли Савезно извршно веће припрема нацрт закона о фондовима и када намерава да тај нацрт поднесе Савезној народној скупштини, пошто се у програму законодавног рада Савезне народне скупштине за ову годину не налази доношење поменутог закона.

Још крајем 1957 године израђене су тезе о систему фондова које би служиле за израду закона о фондовима. О овим тезама дискутовало се са претставницима савезних комора и у оквиру савезне управе. Међутим нацрт закона који би се могао поднети Савезној народној скупштини није могао да се изради због тога што је мноштво питања у систему фондова у тесној вези са буџетским системом. За предлог закона о фондовима потребно је да постоји предлог новог закона о буџетима. Овим законом потребно је утврдити статус буџетских фондова, у ужем смислу те речи, решити питање сталних резервних фондова и друго. Посебно је питање формирања фондова за усавршавање појединих привредних области. У погледу ових фондова указала се потреба доношења нових ставова с обзиром на измене извршене у нашем привредном систему доношењем Закона о средствима привредних организација, Закона о удруживању и Закона о доприносу из дохотка привредних организација.

Према томе, чим се изради коначни нацрт закона о буџетима, приступиће се и изради коначног нацрта закона о фондовима.

И последње питање — другова Саид Затриџија, Исмета Шаџирија и Катарине Патрногић гласи (чита):

„Здравствена служба се налази пред озбиљним проблемом око извршења постављених задатака због нередовног финансирања од стране општине, а за измирење насталих обавеза на име болничких трошкова, те молимо да нам Савезно извршно веће одговори какве мере намерава да предузме ради решавања проблема исплате болничких трошкова.“

Чињеница је да је проблем плаћања болничких трошкова здравственим установама постао нарочито акутан у неколико протеклих година, а посебно после 1956, када је и обавеза плаћања трошкова са срезова пренета на општинске народне одборе.

Иако су народни одбори у 1957 години платили здравственим установама око 7 милијарди 707 милиона динара, ипак је на крају те године остало неизмирених обавеза према здравственим установама око 2 милијарде динара.

И поред мера које су предузимане ради смањења дуговања општинских народних одбора здравственим установама, чињеница је да се ова дуговања не смањују. Узроци таквог стања углавном су ови:

здравствена заштита се стално проширује и побољшава подизањем и адаптацијом здравствених установа, као и увођењем но-

вих, скупљих лекова и метода лечења, што нужно доводи до повећања трошкова за здравствену заштиту;

права на бесплатно лечење грађана, која падају на терет општина, обимна су (заразне болести, породиље, деца до три године, туберкулоза итд.), и у сношењу ових трошкова лечења грађани не учествују непосредно својим приходима;

општина је најчешће мала територијална јединица која није у стању да издржи финансијски терет који намећу садашња широка права на бесплатно лечење;

код релативно неразвијених општина са претежно пољопривредним становништвом ситуација се погоршава стога што због малог броја социјално осигураних лица скоро сав терет лечења заразних и других болести, деце, породиља, итд. пада на општину. Овакве општине имају обично мање прихода, а велике издатке због лошег здравственог стања становништва.

Разматрањем ових питања дошло се до закључка да се проблем може трајно решити само увођењем здравственог осигурања пољопривредних произвођача. Због хитности и важности овог проблема, Савезно извршно веће је дало приоритет изради нацрта закона о здравственом осигурању пољопривредних произвођача, и предлог закона ће бити достављен Савезној народној скупштини до краја ове године.

Неизмирених обавеза општина према здравственим установама било је и ранијих година, и, мада уз знатне тешкоће и проблеме, оне су код већине народних одбора решаване. Без сумње, ове године ће их бити више и претстављаће и веће тешкоће, што би требало имати у виду и изналазити адекватна решења приликом доношења буџета за 1959 годину. Постоји могућност да се 6% буџетске резерве образоване из прихода из 1958 године ослободе у целини у 1959 години за подмирење насталих буџетских обавеза. О коначном решењу треба одлучити приликом доношења Друштвеног плана и буџета за 1959 годину.

Претседник др Младен Ивековић: Да ли народни посланици који су поставили питање траже какво разјашњење или имају каква допунска питања у вези са овим одговорима представника Савезног извршног вијећа? Не јавља се нико.)

Молим представника Савезног извршног вијећа Маријана Брецеља, да одговори на друго питање др Јерка Радмиловића и на питање народног посланика Еда Јардаса.

Претставник Савезног извршног већа др Маријан Брецељ (Изборни срез Копар, НР Словенија): Другови народни посланици, друг др Јерко Радмиловић поставио је питање шта је условило договор о највишим ценама вин-

ског грожђа, вина и ракије комовице на нивоу 60% просечних цена за последње три године, односно на нивоу 50% цена за протеклу годину у Далмацији.

Грожђе и вино у укупним тржишним вишковима пољопривредних производа имају значајно учешће и њихова вредност са ракијом (откуп плус пијаца) износи у 1958 години око 30 милијарди динара. Имајући ово у виду, откуп и промет грожђа и вина претстављају знатну билансну ставку која има утицаја на регулисање робно-новчаних односа. И поред овакве важности, вино није стављено под контролу и евиденцију цена.

Мада је принос грожђа у 1958 години био релативно добар, цене вина у 1958 години су се формирале на врло високом нивоу. Тако, просечна откупна цена вина у 1958 години износи око 110 динара, а у појединим виноградиним рејонима кретала се од 120 па чак до 200 динара, док у 1956 години при слабијем роду формирана је цена од 80 динара. Међутим вреди напоменути да у суседним произвођачким земљама вина, иако је род у 1957 години био слабији, цене су формиране овако: у Француској 60 франака, а у Италији 60 лира за један литар. Пробијање цена код нас вршено је од стране земљорадничких задруга, као и од већине трговинских предузећа на велико. Рачуна се да је због пробијања цена вина произвођачима исплаћено у овој години више око 4 милијарди 300 милиона динара, што је врло негативно утицало на робно-новчане односе, нарочито у појединим виноградиним подручјима. Високе откупне цене вина у 1958 години повећале су ионако висок индекс цена према цени из 1938 године, тако да је он износио око 5.500, док општи индекс цена пољопривредних производа износи 2.477. Овакав диспаритет цена вина према ценама осталих пољопривредних производа створио је озбиљне проблеме. До овако високо формиране цене вина рода 1957 године дошло је пре свега, због отсуства било каквих мера у вези са ценама вина и неорганизованог и стихиског наступа задружних организација и трговинских предузећа у откуп, и, друго, због тога што су коефицијенти и примови били врло високи, што је уз светску коњунктуру, услед слабијег рода у другим земљама, веома неповољно утицало на откупне цене и омогућавало њихов брз пораст.

Током 1958 године, да би се зауставиле неоправдане тенденције повећања цена индустријских и пољопривредних производа, донети су прописи о евиденцији и контроли цена за индустријске производе и прописи о договарању у погледу цене пољопривредних производа. Систем „договорних цена“ спроводио се кратко време, али је — и поред неких негативних појава — у целини дао позитивне резултате на тржишту пољоприв-

редних производа и уз остале мере допринео одржавању нивоа откупних цена.

Разумљиво је да је режим договарања у погледу цена морао бити примењен у откупу грозђа и вина због њихове важности на тржишту и поремећених односа цена до којих је дошло у протеклом периоду.

Зато су се претставници Главног задружног савеза ФНРЈ и свих републичких задружних савеза договорили за највеће цене по којима се може куповати винско грозђе, вино и ракија од индивидуалног произвођача, а у Савезу трговинских комора Југославије био је постигнут договор за откупне цене вина код произвођачких организација.

„Договорене цене“ грозђа за 1958 годину ниже су за око 20%, а за вино од 35 до 40% према ценама из 1957 године. При овако „договореним ценама“ вино би према ценама из 1938 године имало индексе око 2.730, што значи да ће цене вина још бити изнад општег индекса откупних цена пољопривредних производа, који за 1958 годину износи 2.477. Сматра се да је договорена откупна цена вина стимулативна и економски оправдана. Ради илустрације, наводимо да за један литар вина по овако „договореним ценама“ може да се купи: у Југославији 1 килограм и 200 грама хлеба, у Француској 600 грама, а у Италији 540 грама хлеба, што показује да су при овим ценама произвођачи вина у Југославији у повољнијој ситуацији него произвођачи у суседним земљама.

Анализе рађене у народним републикама показују, такође, да су „договорене цене“ грозђа и вина за ову годину у складу са тржишним приликама и да су економски оправдане.

Колико је ниво откупних цена висок, показује чињеница да заједница мора улагати знатна новчана средства за премирање извоза вина и ракије. У овој години за извоз од око 7.000 вагона природног и индустриског вина утрошиће се на име коефицијената и премија око 4.630 милиона динара, а осим тога мање ће се убрати пореза на промет око 6 милијарди 140 милиона динара.

Подаци показују да је одржавање „договорних цена“ вина од изванредно велике важности, како са гледишта међусобних односа цена пољопривредних производа, тако и ради уравнотежења робно-новчаних биланса у размени између села и града. Подаци о премирању извоза вина показују, такође, колико је значајно одржавање ових цена и за наше укупне билансе.

Питање народног посланика Еда Јардаса у скраћеном облику гласи: зашто је за увозну пшеницу уведен возарински паритет Нови Сад, што условљава више цене хлеба на рибичком подручју и у обалском појасу од 2 до 5 динара у поређењу са ценама у континенталном делу земље.

Питање формирања цена хлеба и брашна, а у вези с тим и питање возаринског паритета, постављано је и ранијих година од стране разних органа и установа са разних подручја земље. Стога је Одбор за привреду Савезног извршног већа и, конкретно, савезни Државни секретаријат за послове робног промета са осталим савезним и републичким стручним установама подробно проучавао овај проблем. После свестраних дискусија о томе питању, како од стране републичких стручних органа, тако и од стране савезних органа, дата су мишљења да у садашњим условима нема могућности промене постојећег начина формирања цена брашна и хлеба. Ово због тога што постоји опасност да дође до знатнијег пораста цена, нарочито у производним подручјима, и врло честих осцилација цена на целом подручју земље. Међутим ова разматрања су показала да би у садашњим условима било целисходно да се смањи разлика у ценама хлеба и брашна која произилази из разлике у транспортним трошковима. Ова је мера и прихваћена, те је прописано да трошкови транспорта могу бити највише 5 динара за један килограм жита. Организовањем трошкова транспорта, разлике у ценама хлеба и брашна по основу транспорта износе свега око 1,50 динара по килограму у односу на просечне трошкове.

У последње време, како је познато, ми смо већ пошли путем либерализације промета жита. Али, из познатих разлога, у овом периоду је још задржан систем контроле промета и формирања цена брашна и хлеба, зато што је посредни основни артикл исхране, који се уз то још не производи у довољној мери у нашој земљи. Овај систем контроле захтева да се цене формирају по утврђеним принципима који би онемогућили веће осцилације цена.

Полазну основу у формирању цена хлеба и брашна од домаће пшенице чине откупне цене и стварни трошкови транспорта. Да би се цене увозне пшенице што боље ускладили са ценама пшенице узет је возарински паритет Нови Сад. Возарински паритет Нови Сад узет је са разлога што се овај град налази у средишту нашег суфицитарног производног подручја. Тачно је да ми још увозимо знатније количине пшенице, но наша перспектива је да се у скорој будућности престане са увозом пшенице, а да се подмирују потребе из домаће производње, јер за то постоје повољни услови. Стога је оријентација на домаће производно подручје као паритетно у формирању цена хлеба и брашна сасвим у складу са нашом политиком развијања домаће производње жита и што брже ослобађања од увоза.

Промена паритета у формирању цена увоза пшенице у смислу предлога друга по-

сланика Јардаса имала би за последицу повишење цене пшенице у производним подручјима, што не би било никакo оправдано и што би неповољно утицало на робно-новчане односе.

Затим, треба истаћи чињеницу да се увоз пшенице врши не само преко Ријеке него и преко других поморских лука, па и речним путем и железницом. Уколико би се за формирање цена узели поморске луке, речна пристаништа и франко југословенска граница, где се врши увоз било железницом, било другим средствима — разлике у ценама биле би веће, а цене брашна и хлеба би често осцилирале, све у зависности од подручја где се увоз жита врши. Тако би, на пример, подручја као што су Далмација, Приморје, Словенија, Босна и Херцеговина, Македонија, Црна Гора — имале једне цене брашна и хлеба када је већа снабдевеност из домаће производње, друге када се увоз врши преко поморских лука, а треће када би се увоз вршио преко других увозних места. Таква осцилација цена брашна и хлеба не би се по мишљењу Савезног извршног већа у нашим садашњим условима могла прихватити.

Режим промета и формирање цена брашна и хлеба је врло сложен и изискује нова изучавања и доношење одговарајућих мера. Стога ће Одбор за привреду Савезног извршног већа конкретно Секретаријат за послове робног промета, преко својих стручних установа и републичких органа и даље пратити развој овог специфичног тржишта, и уколико се буду мењали матријални услови, предложиће одговарајуће мере за побољшање овог система.

Претседник др Младен Ивековић: Да ли има народни посланик друг Радмиловић нешто да каже? (Др Јерко Радмиловић: Молим за ријеч). Има ријеч народни посланик др Јерко Радмиловић. Напомињем да ваше излагање, друже Радмиловићу, не може трајати више од пет минута.

Др Јерко Радмиловић (Изборни срез Омиш-Брач, НР Хрватска: Другови и другарице, поставио сам ово питање зато што су подаци којима је располажем унеколико другачији од података са којима је иступио друг Брецељ. Зато ја не бих могао овдје да наступим са једним одређеним ставом и да тражим једно даље објашњење. Користим се приликом само да кажем, да, колико је мени познато на основи података којима ја располажем, а које су ми дали другови на терену, посебно за оток Хвар, — произилази да је цијена вина како је дата у договору испод трошкова производње на отоку Хвару. Ја не кажем да тако мора бити. С обзиром на такво стање, и мени је чак тешко претпоставити да ће се овај договор како ту стоји и

остварити. Но пошто ће тек вријеме показати да ли је моје питање било оправдано, да ли је имало неки циљ, бит ће потребно да сачекамо 1959 годину и да онда оцијенимо како договор, тако и основаност мога питања.

Претседник др Младен Ивековић: Молим представника Савезног извршног вијећа, Славка Комара, да одговори на четврто питање које је поставио друг Јерко Радмиловић.

Претставник Савезног извршног већа Славко Комар (Изборни срез Валово, НР Хрватска): Друг народни посланик Јерко Радмиловић поставио је ово питање: да ли ће се приликом додјељивања инвестиционих кредита за потребе пољопривреде и даље остати при гледишту Југословенске инвестиционе банке да се инвестициони кредити за модернизацију уљарна могу одобравати само оним земљорадничким задругама које располажу маслинама из властите производње у вези са додјељивањем инвестиционих кредита за потребе пољопривреде, за модернизацију уљарника? Питање је постављено у вези са земљорадничким задругама које не располажу сопственим маслинама.

На то могу да одговорим ово:

Одлука да се инвестициони кредити дају само земљорадничким задругама које имају властиту производњу донесена је за 1958 годину, и то због веома ограничених средстава која су постојала у опћем инвестиционом фонду уопће за сектор ове такозване ситније, средње пољопривредне прераде која је везана и уз пољопривредна добра и уз задруге. Према томе, никаква посебна одлука није доношена за модернизацију маслинарства. То је што се тиче 1958 године.

Што се тиче 1959 године, овисит ће од укупног волумена инвестиционих средстава која ће бити у опћем инвестиционом фонду — хоће ли се дати или не — средства за овакве сврхе, као што су маслинарне, гдје заиста задруга не располаже својом властитом производњом, већ подручје коме гравитирају те задруге. Ја не могу сада на то да одговорим, јер је у току израда Друштвеног плана за 1959 годину који ће одредити волумен средстава за ту сврху.

Претседник др Младен Ивековић: Да ли друг Радмиловић има нешто да каже у вези са одговором представника Савезног извршног вијећа друга Славка Комара. Има ријеч друг Радмиловић.

Др Јерко Радмиловић: Другови и другарице, поставио сам ово питање са разлога да бих имао чисту, одређену ситуацију у односу према својим бирачима. На моме подручју, на подручју које ја представљам, ниједна земљорадничка задруга не располаже маслинама које произлазе из властите производње, јер код нас је таква ситуација да још не до-

лази у обзир да у садашњој ситуацији земљорадничке задруге располажу маслинама из властите производње.

Међутим земљорадничке задруге као социјалистичке организације на нашем подручју желе и таже да ипак модернизују, колико год је то могуће, режим прераде, и тако су многе задруге пошле на то да од старих уљарна праве модерније у свом власништву и дођу на тај начин у одређену везу са индвидуалним произвођачем. Ја сам према томе, ово питање поставио из свог разлога, да бих знао да кажем пољопривредним задругама на мом подручју, јер ако би се остало при садашњем гледишту које је имала Инвестициона банка, не би имало никаквог смисла да се активирају одговарајуће задруге које желе да модернизују прераду у области уљарске производње, то јест да праве елаборате итд, да се заносе одговарајућим тражењима која неће бити остварена, односно да улазе у одговарајуће припремне трошкове.

Међутим, с обзиром на одговор друга Комара, ја не могу ништа одређено да кажем својим бирачима, јер не можемо ни да знамо да ли ћемо у 1959 години располагати одговарајућим средствима за те потребе.

Но оно што бих ја овде хтио да кажем јесте то да никаквог смисла нема да се одбијају захтеви земљорадничких задруга из тога разлога. Нема никаквог смисла због тога што све земљорадничке задруге на подручју Далмације по свој прилици и немају маслина из властите производње, па према томе, ако би такво гледиште остало, то значи да земљорадничке задруге уопште не могу добити кредит за извршење тога задатка. Друго је питање ако нема средстава за модернизацију. Ако нема средстава, онда се каже да нема средстава. Али када једна земљорадничка задруга на подручју Далмације, посебно на моме подручју, прочита такво образложење, можете себи предочити шта ће они мислити о томе, кад знају унапријед да би требало да сваки буде упознат с тим да на том подручју и нема маслина које се налазе у властитој производњи земљорадничких задруга.

Претседник др Младен Ивековић: Молим представника Савезног извршног вијећа, друга Крсту Црвенковског, да да одговоре на посланичка питања, и то на посланичка питања Танасија Младеновића и Боре Чушкара.

Претставник Савезног извршног већа Крсте Црвенковски: (Изборни срез Скопје Идадија, НР Македонија): Народни посланик друг Танасије Младеновић поставио је ово питање:

„Издавање уџбеника уопште, а посебно издавање уџбеника за осмогодишње и стручне школе, саставни је део просветно-културне политике. Па ипак, из написа дневне и локалне штампе, као и из разговора који се води међу родитељима, просветним и другим јавним радницима, има се ути-

сак да се издавање уџбеника на неки начин — нарочито у погледу њихове цене, тиража, опреме, квалитета — издвојило из увида и непосредног деловања републичких органа надлежних за просвету. Оно је постало питање које, углавном, решавају издавачка предузећа, а која на њега гледају као на сваку другу робу, то јест — комерцијално.

Сем тога, још стоји отворен проблем посебног издавања уџбеника у свакој народној републици, иако је посреди иста врста школе и исто језичко подручје. А и то утиче на цену и квалитет уџбеника.

Може ли Савезно извршно веће, односно његов Секретаријат за просвету и културу, дати информацију о издавању уџбеника и проблемима који се појављују, као и о евентуалним мерама које мисли да предузме за решавање тих проблема?“

О д г в о р: Што се тиче квалитета опреме и тиража уџбеника, ствар стоји мало друкчије, то јест из године у годину та ствар се побољшава и мислим да можемо слободно рећи да су у погледу тиража и у погледу излажења уџбеника на време углавном решени многи проблеми који су раније били врло тешки. Међутим тенденција сталног пораста цена уџбеника карактеристична је са делимичним изузетком НР Словеније, за целу територију Југославије у последње две до три године. Међутим у појединим републикама, било је и извесних, не малих, разлика у висини њихових цена, мада су издавани под релативно истоветним економским и другим условима. Најмање су порасле цене уџбеницима у народним републикама Словенији и Македонији, а највише у народним републикама Хрватској и Србији.

Пораст цена уџбеницима по републикама 1958 године према 1957 години кретао се овако:

у НР Македонији — за уџбенике за осмогодишње школе порасла је цена за 8,6%;

у НР Србији — за уџбенике за осмогодишње школе од 8% до 16,3%, а за гимназије од 9,4% до 14,5%;

у НР Босни и Херцеговини, уџбеници за све разреде за осмогодишње школе порасли су за 395 динара. (Цене уџбеника повећало је само издавачко предузеће „Свјетлост“, док су код издавачког предузећа „Веселин Маслеша“ цене уџбеника остале на прошлогодишњем нивоу);

у НР Хрватској су повећане цене уџбеника за осмогодишње школе у просеку за 15,5%, а за гимназије 12,3%.

Карактеристично је да су највише покупили баш они уџбеници које сви ученици редовно купују, они без којих није могућно успешно изводити наставу, а то су буквари и читанке.

Постоји више узрока високим ценама уџбеника. Навешћу најважније:

висока цена хартије и графичких услуга, које имају одлучујући утицај у формирању висине производних цена уџбеника, јер износе од 55% до 65% свих трошкова. Из-

давачка предузећа врло често подижу цене уџбеника и добит коју извлаче од издавања уџбеника троше на друге стране, за друга издања;

честе измене и корекције наставних програма и, у вези с тим, нужност издавања нових уџбеника;

мали тираж многих уџбеника, нарочито за стручне школе, школе националних мањина, школе за одрасле;

недовољна сарадња међу издавачима и схватања неких од њих да је издавање уџбеника превасходно комерцијалан посао, а отуда недостајање борбе за проналажење унутрашњих резерви и разних могућности за снижење цена;

релативно велики број посредника од издавача до ученика.

У циљу снабдевања ученика квалитетнијим и јефтинијим уџбеницима, извршна већа народних република и њихови савети за просвету чинили су досад значајне напоре, нарочито бригом за припремање квалитетних рукописа, бољом организацијом издавања уџбеника, давањем дотација из буџета и фонда издавачке делатности и на снижење њихове цене. Само у 1957 и 1958 години дотације народних република из буџета за снижење цена уџбеника износиле су преко 100 милиона динара, док средства дата из фонда издавачке делатности премашују износ од 70 милиона динара, иако су у појединим републикама дотације смањене у односу на прошлу годину.

Посебна брига вођена је за снижење цена уџбеника на језицима националних мањина. У ту сврху су народне републике дале 1957 и 1958 године преко 70 милиона динара. Поред тога, ове године је и Савезно извршно веће изузетно доделило дотацију НР Србији у исту сврху, пре свега за издавање уџбеника за шиптарску и мађарску националну мањину, у износу од 20 милиона динара.

Посебну пажњу заслужују корисна иницијатива и напори Извршног вијећа НР Босне и Херцеговине и његовог Савјета за просвјету у обезбеђивању сиромашних ученика уџбеницима путем такозваних позајмних уџбеничких библиотека, које су у тој Републици почели да формирају почев од 1957 године при свакој осмогодишњој школи. За ову сврху је републичко Извршно веће обезбедило из буџета 26 милиона динара, с тим да истоветну суму обезбеде општински народни одбори путем партиципације.

Народне републике Црна Гора и Босна и Херцеговина набављају већ сада великим делом уџбенике из народних република Србије и Хрватске.

Решавању проблема у вези са издавањем јединствених уџбеника за исто језичко подручје стоје на путу многобројне тешкоће и

објективни разлози које треба претходно преовладати. Ипак би требало да се у јачој мери приступи постепеном и етапном решавању овог значајног проблема, јер ће се тиме, поред осталог, обезбеђивати већи тираж уџбеника, а према томе и њихове ниже цене.

Међутим, и поред значајних напора који су досада чињени у решавању проблема снабдевања ученика квалитетним уџбеницима по приступачним ценама, и поред несумњивих резултата који су на овом плану остварени, ипак је овај проблем остао непотпуно решен и на почетку ове школске године.

У циљу темељитијег и постепеног решавања овог важног проблема нашег школства, Секретаријат Савезног извршног већа за просвету и културу припремио је материјал о проблемима цена и снабдевености уџбеницима и ђачким прибором у земљи који ће бити поднет Савезном извршном већу. О овом проблему расправљаће и Просветни савет Југославије на једној од својих првих седница.

Савети за просвету народних република такође су се бавили овим проблемом, а неки су предузели и конкретне мере.

Друго питање је поставио народни посланик Бора Чушкар и оно гласи:

„Друштвеним планом привредног развоја Југославије од 1957 до 1961 године предвиђено је да се сваке године инвестира за школство и просвету око 18 милијарди динара. Може ли Савезно извршно веће да да обавештење о томе како се извршава овај део програма Друштвеног плана?”

Ширење мреже школа, а нарочито повећан број ученика у школама, чини да проблем недостајања школског простора постаје све акутнији. Ово нарочито важи за веће градове и индустријске центре, у којима школе раде чак и у пет смена. Инвестициона улагања су нарочито неопходна за побољшање материјалног стања стручног школства које треба да припреми стручан кадар предвиђен Друштвеним планом.“

О д г в о р : Друштвеним планом привредног развоја ФНРЈ у годинама 1957—1961 предвиђено је да се у школство инвестира износ од 89,3 милијарде динара. Поред тога је предвиђено и пет милијарди динара за инвестиције у области културе. Према томе је за просвету и културу планирано укупно 94,4 милијарде динара, или по 18,9 милијарди динара просечно годишње.

Према подацима Главне централе Народне банке ФНРЈ, у 1957 години инвестирано је у културно-просветној делатности укупно 7,8 милијарди динара. Поред тога је из средстава фондова за кадрове инвестирано 6,5 милијарди динара, тако да укупно инвестирана сума у области просвете и културе износи 14,3 милијарде динара. Према томе, у 1957 години је инвестирано 4,6 милијарди динара мање од предвиђеног годишњег просека. Међутим треба посебно нагласити да стварно инвестиране суме у области школства износе знатно мање од исказаних, јер се у грану 911, по

којој Народна банка евидентира непривредне инвестиције за просвету и културу, рачуна и наука, за коју у плану нису предвиђена посебна средства. С обзиром на значај науке, последњих година, па и у 1957, инвестирана су значајна средства у грађење и опремање објеката намењених научним установама. Тако да се износ од 7,8 милијарди динара, који је Народна банка приказала као инвестиције за грану 911, не односи само на школство. Систем евиденције Народне банке не омогућује да се одвојено приказују расходи на науку од расхода за просвету, односно културу; а у крајњој линији — можда то није ни потребно.

Из овога се може закључити да се план инвестиција у области школства није извршио у 1957 години, и то у значајном проценту. Може се очекивати да ће слична ситуација бити и 1958, па чак и 1959 године.

О оскудици у школском простору је већ и прошле године било речи у овом Дому. Познато је, исто тако, да је тај проблем нарочито тежак у градовима и индустриским центрима, у којима школе раде редовно у више смена. Притом су у нарочито тешком положају основне школе, које су посебно оптерећене великим бројем смена. Та околност има негативних последица не само за извођење наставе; она утиче неповољно и на здравље ученика, о чему се често не води довољно бриге.

При анализирању овог проблема треба имати у виду још и две важне чињенице:

прво, да се налазимо у периоду када се услед повећаног наталитета после рата може очекивати прилив већег броја деце у основне школе него досада (то је и перспективним планом предвиђено), и

друго да још имамо крајева у којима нема школа. Овај се проблем не може уопштити — а тако стање није у целој земљи — али је зато врло акутан у појединим републикама односно областима (НР Босна и Херцеговина, Космет).

Последњих година народни одбори чине извесне напоре за решење проблема школског простора. Тако је, на пример, Београд инвестирао у школе 1957 године 560 милиона, Загреб — 669 милиона, Сарајево — 406 милиона, Скопље — 141 милион динара итд. не рачунајући средства фондова за кадрове. Учињени су знатни напори и у 1958 години. Тако су у времену од 1 јануара до 1 октобра ове године дате у употребу у Београду 83 нове учионице, у Загребу — 96, у Сарајеву 94 итд. Међутим ваља рећи да је све то недовољно према броју деце коју треба примити у школе, а да се не говори о томе да би требало побољшати досадашње ионако тешко стање у погледу школског простора. Због тога се десило да је у неким местима питање школ-

ског простора још акутније чак и према прошлој години.

Савезним друштвеним планом за 1957 и 1958 годину предвиђена је могућност да се народни одбори могу користити и зајмовима из фондова за станбену изградњу ради подизања основних школа. Међутим треба казати да су та средства слабо искоришћена (у 1957 години само 2,8%, а у првом полугодишту 1958-ме тек 2,0% укупно искоришћених средстава фондова за станбену изградњу).

Захваљујући томе што постоје фондови за кадрове у привреди преко којих је обезбеђено издвајање значајних друштвених средстава за проширење капацитета стручних школа, у 1957 и 1958 години је из тих фондова, према претходним подацима ангажовано 11.996,3 милиона за инвестициону изградњу стручних школа и њихових радионица и домова, и 2.633,0 милиона за њихову опрему.

Издавање овако значајних друштвених средстава за проширење капацитета стручних школа знатно доприноси отклањању последица до којих је дошло због запостављања грађења стручних школа у периоду од 1951 до 1956 године, чиме се у знатној мери омогућује усклађивање развоја стручног школства са потребама нашег привредног развика. С обзиром на то да су стручне школе које се изграђују из средстава фондова за кадрове лоциране у већим градовима и индустриским центрима, проширеним капацитетима стручних школа омогућено је да се у тим местима, где је питање школског простора најкритичније, у извесној мери ублажи проблем даљег школовања омладине.

Међутим, потребно је указати на појаве до којих је дошло у 1957 години поводом примене могућности захватања 20% од средстава свих фондова у корист буџета. Том применом знатан број средских народних одбора и поједине народне републике захватили су из фондова за кадрове износе од 1.287,9 милиона динара. Коришћење овако значајних средстава из фондова за кадрове за покриће буџетских расхода створило је многобројне тешкоће у вези са остварењем предвиђеног плана развоја мреже средњих школа, тако да је управни одбор Савезног фонда за кадрове у привреди, приликом додељивања помоћи средским и републичким фондовима за кадрове у 1958 години условио своје учешће у грађењу објеката на подручју тих спезова враћањем фондовима за кадрове средства која су била захваћена у корист буџета. Овом мером је обезбеђено да скоро сви ови средски народни одбори и народне републике унесу та средства као приход фондова за кадрове у 1958 години.

Уложена средства фондова за кадрове омогућила су знатније повећање броја уче-

ника у средњим стручним школама од 34.743 ученика на 66.837 ученика.

Оцењујући досадашњи значај и досадашњу делатност фондова за кадрове у привреди, несумњиво је да су они у знатној мери допринели решавању битних питања у области материјалне основне стручног школства и мислим да нећу претерати ако кажем да ћемо помоћу фондова за кадрове за неколико година скинути с дневног реда она најосетљивија питања која су доводила до стварања многих проблема у овој области.

Међутим проблем простора за основно школство остаје нерешен. Треба утицати на то да народни одбори издвајају одговарајуће суме за решавање тог проблема. И друг Тито је у свом поздравном писму II Националном конгресу за заштиту деце говорио о овоме питању.

Претседник др Младен Ивековић: Да ли неко од народних посланика који су поставили питања жели какво објашњење или жели да постави какво допунско питање? (Не јавља се нико.)

На остала питања која су постављена даће се одговор на једној од наредних сједница Дома.

Да ли ко од народних посланика жели да постави усмено питање на сједници овог Дома? (*Хајро Капетановић:* Молим за ријеч.)

Има ријеч друг Хајро Капетановић.

Хајро Капетановић (НР Босна и Херцеговина): Ја бих поставио питање и замолио објашњење од претставника Савезног извршног вијећа друга Николе Минчева у вези са овим:

Шестоцентна буџетска резерва предвиђа се као приход буџета за 1959 годину. Међутим изјавом која је дата данас разумио сам да из тих средстава треба платити болничке трошкове које народни одбори дугују и које ће дуговати у овој години, а који нису мали и који ће највећим дијелом, ако би дошло до тога, бити и подмирени из 6-процентне резерве. Сада се поставља питање ако дође до утрошка тих средстава, шта ће бити са средствима која су као 6-процентна резерва ослобођена за 1959 годину?

Претседник др Младен Ивековић: Да ли представник Савезног извршног вијећа хоће да одговори на ово питање сада? (*Никола Минчев:* Молим за ријеч.) Има ријеч друг Никола Минчев.

Претставник Савезног извршног већа Никола Минчев: О питању ослобађања 6% буџетских резерви из 1958 године расправљано је на једном нашем састанку са секретарима републичких извршних већа за фи-

нансије, и на том састанку био је присутан и друг Хајро Капетановић. Уствари, наша дискусија се свела на то да пошто смо ове године из билансних разлога створили једну резерву од 6% укупних прихода, сматрали смо да би, у духу веће либерализације и веће гипкости нашег буџетског система, било повољније ако бисмо предложили да се тих 6% буџетских резерви сада, 1 јануара 1959 године, ослободи нетрошења и да постану ефективна средства народних одбора и других политичкотериторијалних јединица. На тај начин та средства, која се сада као готовинска средства појављују 1 јануара, моћи ће да послуже ефикасно у знатној мери за ликвидирање свих буџетских обавеза које су настале у 1958 години, а које из текућих прихода није било могућно решити. И даље, треба истаћи да смо то сматрали више као буџетску технику. Јер питање биланса је једна ствар, а питање буџетске технике — друга ствар, и као буџетска техника то би било веома пожељно. Уместо да буџет једног народног одбора буде задужен да на једној страни има обавезе, а другој приходе 6% резерве, који се не могу трошити, мислили смо да је целисходније да се ови приходи народних одбора ослободе како би биле измирене буџетске обавезе настале у 1958 години.

Што се тиче билансне стране хтео бих напоменути ово. Ако се 6% резерве калкулишу у укупној буџетској потрошњи 1959 године, то се одмах поставља и питање да ће, несумњиво, крајем 1959 године бити таква ситуација да због самог начина исплаћивања и на крају 1959 године опет један део расхода народних одбора неће бити измирен односно појавиће се као обавеза. Ми смо мислили да ту ствар измирења обавеза решавамо путем ослобађања ових буџетских резерви крајем сваке године.

Још једанпут понављам — питање биланса да ли ће се 6% резерва рачунати у билансу 1959 године за буџетску потрошњу — то је ствар наших материјалних могућности и то зависи од одлуке ове Савезне народне скупштине, то јест колике су наше могућности да у 1959 години одвојимо за буџетску потрошњу.

Претседник др Младен Ивековић: Има ли још усмених питања? (Нико се не јавља за реч.)

Пошто више усмених питања нема, дневни ред је исцрпен.

Обавјештавам другове народне посланике да ће данас у 16 часова и 30 минута бити заједничка сједница.

(Седница је закључена у 12 ч и 40 мин.)

П Р И Л О З И**П Р Е Д Л О Г****ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1958 ГОДИНУ**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 бр. 347-58

7 октобра 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Приложено Вам достављамо Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину, с молбом да се преузме на даљи рад у Савезној народној скупштини.

Истовремено Вас обавештавамо да је Савезно извршно веће за свога претставника у оба дома одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија.

За поверенике Савезног извршног већа одређени су Милош Стаматовић, помоћник секретара за саобраћај и везе у Савезном извршном већу — за повереника у Савезном већу и Милан Михајловић, начелник одељења у Секретаријату Савезног извршног већа за опште привредне послове — за повереника у Већу произвођача.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар

Савезног извршног већа

Вељко Зековић, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 41

7 октобра 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за народну привреду свог Дома на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога Савезно извршно веће је одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија, а за повереника Милоша Стаматовића, помоћника секретара за саобраћај и везе у Савезном извршном већу.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

П Р Е Д Л О Г**ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1958 ГОДИНУ**

1. У Савезном друштвеном плану за 1958 годину у одредби а) тачке 9 одељка 4 главе XIX уместо броја: „11.650“ ставља се број: „12.000“, а после речи: „путева, изградњу“ додају се речи: „речних и језерских путничких бродова и“.

2. У одредби б) тачке 9 одељка 4 главе XIX уместо броја: „15.350“ ставља се број: „15.000“.

3. Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу ФНРЈ“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е**ПРЕДЛОГА ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1958 ГОДИНУ**

Према Друштвеном плану привредног развоја Југославије од 1957 до 1961 године, предвиђена је изградња речних и језерских путничких бродова укупног капацитета 4.200 КС и 2.325 путничких места у вредности од 1.290 милиона динара. Ови капацитети обухватају изградњу: два путничка брода за обављање путничког саобраћаја са Источном Србијом (линија Београд—Прахово), где нема других комуникација, једног путничког брода за пловидбу на Горњем Дунаву и пет хидробуса за предузећа у Народној Републици Србији, као и два мања брода за пловидбу на Скадарском Језеру и око 5 малих бродова за пловидбу на Охридском и Преспанском Језеру.

Данас речно бродарство располаже свега са седам путничких бродова са укупно 2.055 путничких места. До 1960 године треба да се ставе ван употребе (расходују) три брода тако да ће у саобраћају остати свега четири брода са 1.115 путничких места.

Неки крајеви наше земље, као што су крајеви Источне Србије и крајеви око Скадарског и Охридског Језера, због недостатка других саобраћајних средстава искључиво су упућени на речни и језерски саобраћај и за те крајеве бродови претстављају једино превозно средство. Међутим, експлоатација ових бродова нерентабилна је због чега привредне организације одбијају да предузму обавезе за њихову изградњу. С друге стране, банка не даје зајмове за изградњу оваквих бродова баш ради њихове нерентабилности.

Из изнетих разлога предлаже се да се средства за изградњу ових бродова у износу од 350 милиона динара дају из Општег инвестиционог фонда и то без обавезе враћања, а уз партиципацију народних република, народних одбора и предузећа од 15% у трошковима изградње бродова.

У Савезном друштвеном плану за 1958 годину предвиђено је да се средства за изградњу наведених бродова дају у виду зајма — уз обавезу враћања, те је за то потребно извршити предложене измене у Савезном друштвеном плану за 1958 годину.

И З В Е Ш Т А Ј**ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1958 ГОДИНУ**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за народну привреду

СНС (А) 41

16 октобар 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Савезног већа Савезне народне скупштине, на својој седници одржаној на дан 16 октобра 1958 године, претресао је Предлог одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину и усвојио га без измена и допуна.

Подносећи овај извештај у име Одбора за народну привреду Савезног већа, предлагам Дому да усвоји предлог Одлуке о измени и допуни Савезног друштвеног плана за 1958 годину.

За известиоца је одређен народни посланик
Димче Бојановски.

Секретар

Претседник

Тодор Вујасиновић с. р.

Видос Смилевски с. р.

Чланови:

Влајко Беговић с. р., Димче Бојановски с. р., инж.
Кармело Будихна с. р., Марин Петинић с. р., Ради-
воје Давидовић с. р., Блажо Ђуричић с. р., Јавез
Хрибар с. р., инж. Војислав Јеленковић с. р., Хајро
Капетановић с. р., Момир Капор с. р., Никола Кме-
зић с. р., Радомир Коматина с. р., Вицко Крстуло-
вић с. р., Милка Куфрић с. р., Воја Лековић с. р.,
Цавид Нимани с. р., Ђока Пајковић с. р., Авте
Раос с. р., Шоти Пал с. р., Мика Шпиљав с. р.,
Благоје Талески с. р., Илија Тепавић с. р., Божо
Томић с. р., инж. Јосип Змајић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О КАМАТНИМ СТОПАМА НА СРЕДСТВА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА, НА СРЕДСТВА УЛОЖЕНА КОД БАНКЕ И НА КРАТКОРОЧНЕ КРЕДИТЕ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 Бр. 346-58

7 октобар 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Приложено Вам достављамо Предлог одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредитне, с молбом да се преузме на даљи рад у Савезној народној скупштини.

Истовремено Вас обавештавамо да је Савезно извршно веће за свога претставника у оба дома одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија.

За поверенике Савезног извршног већа одређени су Милош Стаматовић, помоћник секретара за саобраћај и везе у Савезном извршном већу — за повереника у Савезном већу и Милан Михајловић, начелник одељења у Секретаријату Савезног извршног већа за опште привредне послове — за повереника у Већу произвођача.

Смрт фашизму — слобода народу!

Секретар

Савезног извршног већа

Вељко Зековић, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 42

7 октобар 1958 године

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредитне, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за народну привреду свог Дома на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога Савезно извршно веће је одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија, а за повереника Милоша Стаматовића, по-

моћника секретара за саобраћај и везе у Савезном извршном већу.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О КАМАТНИМ СТОПАМА НА СРЕДСТВА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА, НА СРЕДСТВА УЛОЖЕНА КОД БАНКЕ И НА КРАТКОРОЧНЕ КРЕДИТЕ

1. У Одлуци о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредитне („Службени лист ФНРЈ“, бр. 54/57 и 26/58) у тачки I став 2 под 3 после речи: „предузећа ваздушног саобраћаја“, брише се запета и речи: „железничка транспортна предузећа“.

2. У тачки I став 3 под 1 испред речи: „предузећа јавног друског саобраћаја“ ставља се запета и додају речи: „железничка транспортна предузећа“.

3. Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу ФНРЈ“, а примењиваће се од 1 јануара 1958 године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ОДЛУКЕ О ДОПУНИ ОДЛУКЕ О КАМАТНИМ СТОПАМА НА СРЕДСТВА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА, НА СРЕДСТВА УЛОЖЕНА КОД БАНКЕ И НА КРАТКОРОЧНЕ КРЕДИТЕ

Резултат пословања жељезничких транспортних предузећа за прво полугође 1958 године показује смањење прихода од транспорта уз истовремено повећање трошкова пословања. Мање остварени просечан пут превезене робе (за 2,7% у односу на 1957 годину) проузроковао је пад прихода за 3%, што је, и поред повећања прихода од превоза путника за 11% довело до укупног смањења прихода у 1958 години од 2,3%. До повећања трошкова је дошло (за 12% у односу на 1957 годину) услед повећаних потреба инвестиционог одржавања као и услед повећања цена угља и неких других материјала и услуга за одржавање возног парка.

Губитак у приходима доводи у 1958 години до укупног смањења дохотка (за 23% у односу на 1957 годину) и поред тога што је уложено рад, изражен у експлоатационим тонским километрима, у односу на 1957 годину мањи за свега 3%.

Негативне последице овако смањеног дохотка у 1958 години се оштро одражавају у недостатку средстава за планирана инвестициона улагања Заједнице Југословенских железница у 1958 години, у недостатку средстава за фондове предузећа за награђивање особља ЈЖ.

Ослобођењем жељезничких транспортних предузећа од обавезе плаћања камате на фонд основних средстава — које се предлаже упоредо са неколико других мера — омогућава се сређивање финансиског пословања Југословенских железница у 1958 години, и извесно снижавање трошкова експлоатације.

Предложено ослобођење од обавезе плаћања камате на фонд основних средстава претставља износ од 2.742 милиона динара, рачунајући по сада прописаној стопи од 1% годишње за жељезничка транспортна предузећа по Одлуци коју је донела Савезна народна скупштина о допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредитне („Службени лист ФНРЈ“, бр. 26/58).

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О КАМАТНИМ СТОПАМА НА СРЕДСТВА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА, НА СРЕДСТВА УЛОЖЕНА КОД БАНКЕ И НА КРАТКОРОЧНЕ КРЕДИТЕ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за народну привреду

СНС (А) 42

16 октобар 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Савезног већа Савезне народне скупштине, на својој седници одржаној на дан 16 октобра 1958 године, претресао је предлог Одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите, па га је усвојио без измена и допуна.

Подносећи овај извештај уиме Одбора за народну привреду Савезног већа, предлажем и молим Дом да усвоји предлог Одлуке о измени и допуни Одлуке о каматним стопама на средства привредних организација, на средства уложена код банке и на краткорочне кредите.

За известиоца је одређен народни посланик Милка Куфрин.

Секретар

Претседник

Тодор Вујасиновић с. р.

Видое Смилевски с. р.

Чланови:

Влајко Беговић с. р., Димче Бајановски с. р., инж. Кармело Будихна с. р., Марин Цетинић с. р., Радивоје Давидовић с. р., Блажо Ђуричић с. р., Јанез Хрибар с. р., инж. Војислав Јеленковић с. р., Хајро Капетановић с. р., Момир Капор с. р., Никола Кмезић с. р., Радомир Коматина с. р., Вицко Крстуловић с. р., Милка Куфрин с. р., Воја Лековић с. р., Цавид Нимани с. р., Ђока Пајковић с. р., Анте Раос с. р., Шоти Пал с. р., Мика Шпиљак с. р., Благоје Талески с. р., Илија Тепавац с. р., Божо Томић с. р., инж. Јосип Змајић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ДОДЕЉИВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ПРИВРЕДНИХ РЕЗЕРВИ ФЕДЕРАЦИЈЕ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 Бр. 348-58

7 октобра 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Приложено Вам достављамо Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације, с молбом да се преузме на даљи рад у Савезној народној скупштини.

Истовремено Вас обавештавамо да је Савезно извршно веће за свога претставника у оба дома одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија.

За повереника Савезног извршног већа одређени су Др Бранко Стјепановић, начелник Одељења фондова у Државном Секретаријату за послове финансија — за повереника у Савезном већу и Бо-

ривоје Ромић, помоћник државног секретара за послове финансија — за повереника у Већу произвођача.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар

Савезног извршног већа

Вељко Зековић, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 43

7 октобар 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за народну привреду свог Дома на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога Савезно извршно веће је одредило Зорана Полича, државног потсекретара за послове финансија, а за повереника др Бранка Стјепановића, начелника одељења у Државном секретаријату за послове финансија.

Претседник

Петар Стамболић, с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ДОДЕЉИВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ПРИВРЕДНИХ РЕЗЕРВИ ФЕДЕРАЦИЈЕ

1. Из средстава привредних резерви федерације која се образују сходно одредби одељка 1 главе XXIV Савезног друштвеног плана за 1958 годину додељује се 10.609,2 милиона динара и то:

мил. дин.

1) за учешће у наставку изградње објеката универзитета у Београду и Сарајеву без обавезе враћања — — — — —	850
2) за давање зајмова за одређену опрему домаће производње путем Општег инвестиционог фонда — — — — —	5.000
3) за давање зајма за изградњу објеката за II Међународну ревијалну изложбу „Породица и домаћинство“ путем Општег инвестиционог фонда — — — — —	304
4) на име дотације фондовима за путеве НР Црне Горе и НР Србије и Фонду вода НР Србије без обавезе враћања — — — — —	300
5) за финансирање и кредитирање довршења зграде Савезне индустријске коморе путем Општег инвестиционог фонда — — — — —	195,9
6) за давање инвестиционог зајма Фабрици аутомобила, Прибој на Лиму, ради оспособљавања за етапну производњу путем Општег инвестиционог фонда — — — — —	1.759,3
7) Општем инвестиционом фонду за уређење земљишних односа — — — — —	1.000
8) Југословенском црвеном крсту — Централном одбору за трошкове превоза хране без обавезе враћања — — — — —	1.200
9) Општем инвестиционом фонду за повећање инвестиционог фонда Заједнице Југословенских железница без обавезе враћања — — — — —	2.500

2. Овлашћује се Савезно извршно веће да одреди услове коришћења средстава из претходне тачке и да изврши распоред средстава из претходне тачке под 1), 4), 5) и 7).

3. Средства из тачке 1 под 3), 5), 6) и 7) додељују се Општем Инвестиционом фонду без обавезе враћања.

4. Савезни Државни секретаријат за послове финансија донеће по потреби прописе за примену ове одлуке.

5. Ова одлука ступа на снагу осмог дана по објављивању у „Службеном листу ФНРЈ“.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

ПРЕДЛОГА ОДЛУКЕ О ДОДЕЉИВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ПРИВРЕДНИХ РЕЗЕРВИ ФЕДЕРАЦИЈЕ

У времену од јунског заседања Савезне народне скупштине појавила се потреба за додељивањем даљих средстава из привредних резерви федерације, чије је формирање предвиђено у глави XXIV Савезног друштвеног плана за 1958 годину, а ради решења хитних и важних питања. Додељивање потребних средстава предлаже се углавном у виду кредита путем Општег инвестиционог фонда, а само изузетно непосредно у форми дотације.

Додељивање средстава из привредних резерви федерације предлаже се за следеће потребе:

1) За довршење зграда универзитета у Београду и Сарајеву. Стање школског простора нарочито је тешко на Технолошком и Машинском факултету у Београду и Техничком факултету у Сарајеву, услед чега трпи и рад на тим факултетима.

Износ који се у одлуци предлаже предвиђен је као учешће федерације. При утврђивању висине овог учешћа имао се у виду програм инвестиционих радова за 1958 годину, као и чињеница да се по постојећим прописима код инвестиционих улагања мора у 1958 години вршити издвајање висине од 20% од таквих улагања.

2) За зајмове путем Општег инвестиционог фонда за одређену домаћу опрему. Ови зајмови дају се привредним организацијама које набављају одређену домаћу опрему сервисне производње. У питању је само она опрема чије би залихе знатније порасле ако се не би омогућила њихова набавка путем средњерочног зајма. Пре свега су у питању возила, као и одређена опрема за индустрију текстила, коже, грађевинског материјала, млинску и електро-индустрију.

До половине августа о. г. одобрено је зајмова за набавку возила 2.625 милиона динара, а за осталу домаћу опрему 728,5 милиона динара.

3) За зајам путем Општег инвестиционог фонда за изградњу објеката II Међународне ревијалне изложбе „Породица и домаћинство“. Из тих средстава даје се зајам НО-у града Затреба у вези са подизањем монтажних објеката ове изложбе.

Циљ поменуте изложбе је приказивање најсавременијег начина трговања, затим популарисање готових конфекцијских производа као и других готових пренхранбених артикала, а изложба има за сврху да допринесе побољшању стандарда живота радних људи, бржим и јефтинијим начином снабдевања и то кроз давање могућности ширег избора асортимана и што већег приближавања потрошача произвођачима.

4) За дотације фонду путева и фонду вода НР Србије по 100 милиона динара као помоћ за финансирање радова на оправкама путева и мостова, водограђевина и насипа који су претрпели велике штете приликом поплава на подручју Велике Мораве у пролеће 1958 године.

Исто тако предлаже се дотација фонду за путеве НР Црне Горе од 100 милиона динара. Овај

фонд располаже врло малим средствима, а стање путева врло је лоше и исти се редовно не одржавају.

5) Савезна индустриска комора и њена стручна удружења обезбедили су средства за довршење управне зграде на Теразијама у Београду, али нису у могућности да обезбеде и допунска средства за обавезно издвајање и за уплату прихода федерације по одредбама Уредбе о употреби средстава за инвестиције у 1958 години.

Пошто изузимање овог конкретног случаја од примене наведене Уредбе не долази у обзир, предлаже се да се Савезној индустријској комисији додели из Општег инвестиционог фонда 195,9 милиона динара. Из ових средстава Југословенска инвестициона банка одобрила би Комори зајам од 120,9 милиона динара, док би се остатак од 75 милиона динара (у висини обавезе плаћања прихода федерације) дао као дотација без обавезе враћања.

6) За зајам путем Општег инвестиционог фонда Фабрици аутомобила Прибој да би фабрика могла набавити опрему којом би била осигурана производња од 1.040 комада камиона годишње. Секретаријат за индустрију Савезног извршног већа утврдио је путем стручне комисије да би за изградњу таквог капацитета било потребно 2.288,7 милиона динара, од чега би ФАП из сопствених фондова уложио 529,4 милиона динара. У ФАП-у су већ уложена знатна средства која би остала у знатној мери умртвљена ако се фабрика не оспособи за механичку обраду склопова.

7) За кредитирање пољопривредних организација у циљу уређења земљишних односа.

8) За трошкове превоза хране добивене на име помоћи из иностранства путем Југословенског црвеног крста.

9) Предузећа Заједнице југословенских железница неће остварити планирани доходак и услед тога неће моћи ни инвестициони фонд југословенских железница да оствари средства, пошто ће износ уступљеног доприноса из дохотка бити мањи од планираног. Међутим, по друштвеном плану потребно је да Југословенске железнице из средстава поменутог фонда остваре инвестициона улагања неопходна за развој саобраћаја. Из тих разлога предлаже се додељивање средстава поменутим фонду без обавезе враћања. Средства ће се инвестиционом фонду Југословенских железница дати путем Општег инвестиционог фонда.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ДОДЕЉИВАЊУ СРЕДСТАВА ИЗ ПРИВРЕДНИХ РЕЗЕРВИ ФЕДЕРАЦИЈЕ.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за народну привреду

СНС/А/43

16 октобра 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за народну привреду Савезног већа Савезне народне скупштине, на својој седници одржаној на дан 16 октобра 1958 године, претресао је Предлог одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације и усвојио га са следећом изменом:

У тачки 1 у трећем реду иза речи „додељује се“ уместо цифре „10.609,2 милиона“ треба да стоји „13.109,2 милиона“, јер је у првобитном збиру изо-

стављено 2.500 милиона динара за повећање инвестиционог фонда Заједнице Југословенских железница.

Текст Предлога одлуке усаглашен је са текстом Одбора за народну привреду Већа произвођача.

Подносећи овај извештај у име Одбора за народну привреду Савезног већа молим Дом да усвоји предлог Одлуке о додељивању средстава из привредних резерви федерације.

За известиоца је одређен народни посланик Цавид Нимани.

Секретар

Претседник

Тодор Вујасиновић с. р. Видое Смилевски с. р.

Чланови:

Влајко Беговић с. р., Димче Бојановски с. р., инж. Кармело Будихна с. р., Марин Цетинић с. р., Радивоје Давидовић с. р., Блажо Ђуричић с. р., Јанез Хрибар с. р., инж. Војислав Јеленковић с. р., Хајро Капетановић с. р., Момир Капор с. р., Никола Кмезић с. р., Радомир Коматина с. р., Вицко Крстуловић с. р., Милка Куфрин с. р., Воја Лековић с. р., Цавид Нимани с. р., Бока Рајковић с. р., Анте Раос с. р., Шоти Пал с. р., Мика Шпиљак с. р., Благоје Талески с. р., Илија Тепавац с. р., Божо Томић с. р., инж. Јосип Смајић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ПОВЕЋАЊУ МИНИМАЛНИХ ЛИЧНИХ ДОХОДАКА РАДНИКА ОДРЕЂЕНИХ ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЦЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ЖЕЛЕЗНИЦА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 Бр. 345—58

7 октобра 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Приложено Вам достављамо Предлог одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница, с молбом да се преузме на даљи рад у Савезној народној скупштини.

Истовремено Вас обавештавамо да је Савезно извршно веће за свога претставника у оба дома одредило Мому Марковића, члана Савезног извршног већа и секретара Савезног извршног већа за рад.

За поверенике Савезног извршног већа одређени су Спасоје Велимировић, помоћник секретара за рад у Савезном извршном већу — за повереника у Савезном већу и Тодор Томић, начелник одељења у Секретаријату Савезног извршног већа за рад — за повереника у Већу произвођача.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар

Савезног извршног већа

Велько Зековић с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС/А/40

7 октобра 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседнице,

Достављам Вам Предлог одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских

железница, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и молим да овај предлог упутите Одбору за социјалну политику и народно здравље на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога Савезно извршно веће је одредило свог члана Мому Марковића, а за повереника Спасоја Велимировића, помоћника секретара за рад у Савезном извршном већу.

Претседник

Петар Стамболић, с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ПОВЕЋАЊУ МИНИМАЛНИХ ЛИЧНИХ ДОХОДАКА РАДНИКА ОДРЕЂЕНИХ ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЦЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ЖЕЛЕЗНИЦА

1. Ради утврђивања основице за обрачунавање доприноса из дохотка, минимални лични доходи радника железничких транспортних предузећа, предузећа за одржавање пруга и Предузећа кола за спавање и ручавање у саставу Заједнице Југословенских железница, утврђени по одредбама члана 401 Закона о радним односима, повећавају се и то:

1) за 20% у железничким транспортним предузећима;

2) за 10% у предузећима за одржавање пруга и у Предузећу кола за спавање и ручавање.

2. Овлашћује се Секретаријат Савезног извршног већа за рад да може, по потреби, доносити ближе прописе за спровођење ове одлуке.

3. Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу ФНРЈ“, а примењиваће се од 1 јула 1958 године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ОДЛУКЕ О ПОВЕЋАЊУ МИНИМАЛНИХ ЛИЧНИХ ДОХОДАКА РАДНИКА ОДРЕЂЕНИХ ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЦЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ЖЕЛЕЗНИЦА

Анализом личних доходака радника предузећа у саставу Заједнице Југословенских железница и осталих грана привреде и упоређењем просечних тарифних ставова, извршеним поводом захтева Синдиката железничара и Генералне дирекције Југословенских железница за повећање личних доходака железничког особља у 1958 години, — утврђено је:

1. да је просечан тарифни став особља железничких транспортних предузећа испод просечног тарифног става особља свих осталих грана саобраћаја и транспорта и да је на 21 месту у односу на друге гране привреде;

2. да је просечан тарифни став особља предузећа за одржавање пруге испод њих у грађевинској оперативи; и

3. да је просечан тарифни став особља предузећа кола за спавање и ручавање испод њих у угоститељству.

Предложеним повећањем минималног личног дохотка постигло би се да железничка транспортна предузећа по висини минималног личног дохотка дођу на седмо место према индустријским трајама и попела би се на ниво предузећа поморског саобраћаја, а предузећа за одржавање пруга и Предузећа кола за спавање и ручавање би се налазила приближно на нивоу грађевинских предузећа, односно са предузећима више категорије у угоститељству.

Повећање се предлаже са важношћу од 1.VII. 1958 године. Тиме би било омогућено да ова железничка предузећа у другом полутодишту, поред једне плате изнад тарифних ставова коју и иначе предвиђају, исплате још 1,25 плате (тј. 20% од шестомесечних плата).

ИЗВЕШТАЈ**ОДБОРА ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И НАРОДНО
ЗДРАВЉЕ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ
О ПОВЕЋАЊУ МИНИМАЛНИХ ЛИЧНИХ
ДОХОДАКА РАДНИКА ОДРЕЂЕНИХ ПРИВРЕДНИХ
ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЦЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ
ЖЕЛЕЗНИЦА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за соц. политику и нар.
здравље

СНС /А/ 40

18 октобра 1958 године

Београд

**САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ**

Београд

Одбор за социјалну политику и народно здравље Савезног већа Савезне народне скупштине на својим седницама од 16 и 17 октобра 1958 године претресао је предлог Одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница који је поднело Савезно извршно веће и усвојио га без измене и једногласно.

Подносећи овај извештај, Одбор моли Дом да усвоји предлог Одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика Веру Ацеву.

Секретар

Претседник,

Василије Смајевић с. р.

Радован Папић с. р.

Чланови:

Вера Ацева с. р., Милован Батановић с. р., Марко Белинић с. р., Милош Грбац с. р., Раде Јакшић с. р., Десимир Јововић с. р., Стјепан Јурековић с. р., Јосип Колар с. р., Милена Корже с. р., Риста Михајловић с. р., Добривоје Милетић с. р., Никола Митевски с. р., Асим Мујкић с. р., Радисав Недељковић с. р., Катарина Патрновић с. р., Мато Петровић с. р., Јоже Потрч с. р., Анте Роје с. р., Драган Спировски с. р., Јаћим Спировски с. р., Стојадин Стојковић с. р., Исмет Шахири с. р., Владо Шегрт с. р., Олга Врабич с. р., Маријан Цветковић с. р.

ИЗВЕШТАЈ**ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ
О ПОВЕЋАЊУ МИНИМАЛНИХ ЛИЧНИХ ДОХОДАКА
РАДНИКА ОДРЕЂЕНИХ ПРИВРЕДНИХ
ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАЈЕДНИЦЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ
ЖЕЛЕЗНИЦА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

СНС (А) 40

16 октобра 1958 године

Београд

**САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ**

Београд

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници одржаној 16 октобра о. г. претресао је и усво-

јио без измена Предлог одлуке о повећању минималних личних доходака радника одређених привредних организација Заједнице Југословенских железница који му је доставио Одбор за социјалну политику и народно здравље.

Извештавајући вас о предњем Законодавни одбор моли Дом да усвоји овај предлог одлуке.

За известиоца одређен је народни посланик Иван Крефт.

Секретар

Потпретседник

Др Јерко Радмиловић с. р.

Др Замисаљарац с. р.

Чланови:

Аљуш Гаши с. р., Саво Брковић с. р., Фируз Демир с. р., Мито Димитријевски с. р., Јурица Драушник с. р., Гојко Гарчевић с. р., Винко Хафнер с. р., Иван Крефт с. р., Осман Мифтари с. р., Стојан Миленковић с. р., Сретен Вучковић с. р.

ПРЕДЛОГ**ОДЛУКЕ О УСТУПАЊУ ДЕЛА ДОПРИНОСА ИЗ
ДОХОТКА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА
ПОВЕЋАЊЕ ЛИЧНИХ ДОХОДАКА РАДНИКА**

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 бр. 356/2

22 октобра 1958 године

Београд

**ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ**

Београд

У предлогу достављамо Предлог одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника, и молимо да се овим предлогом замени Предлог одлуке о повећању минималних личних доходака радника привредних организација, који Вам је достављен под 01 бр. 356—58 од 9 октобра о. г. за претстојећи скупштински састанак.

Претставник и повереници Савезног извршног већа одређени по првобитном предлогу остају исти и за овај предлог.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар

Савезног извршног већа

Вељко Зековић с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 53

23 октобра 1958 године

Београд

**ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ**

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће и ко-

јим се замењује раније поднети Предлог одлуке о повећању минималних личних доходака радника привредних организација.

Молим да предлог одлуке упутите Одбору за социјалну политику и народно здравље на претресање и даљи поступак.

За свог претставника Савезно извршно веће је одредило свог члана Мому Марковића, а за повереника Спасоја Велимировића, помоћника секретара за рад у Савезном извршном већу.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О УСТУПАЊУ ДЕЛА ДОПРИНОСА ИЗ ДОХОТКА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ПОВЕЋАЊЕ ЛИЧНИХ ДОХОДАКА РАДНИКА

I

1. Привредним организацијама уступа се део доприноса из дохотка оствареног у 1958 години ради повећања личних доходака радника.

2. Део доприноса из дохотка који се уступа привредним организацијама у смислу претходне тачке утврђује се на основу минималних личних доходака по следећој табели:

Ако минимални лични доходак радника износи месечно од			Уступа се привредној организацији	
1			2	
	10.000	1.155	дин.	
	10.000	12.000	1.155	„ + 9% на износ преко 10.000
	12.000	14.000	1.335	„ + 7% на износ преко 12.000
	14.000	16.000	1.475	„ + 5% на износ преко 14.000
	преко	16.000	1.575	„ + 3% на износ преко 16.000

Део доприноса из дохотка који се уступа пољопривредним организацијама и земљорадничким за-

другама утврђује се на основу минималних личних доходака по следећој табели:

Ако минимални лични доходак радника износи месечно од			Уступа се пољопривредној организацији и земљорадничкој задрузи	
1			2	
	8.000	860	дин.	
	8.000	12.000	860	„ + 9% на износ преко 8.000
	12.000	14.000	1.220	„ + 7% на износ преко 12.000
	14.000	16.000	1.360	„ + 5% на износ преко 14.000
	преко	16.000	1.460	„ + 3% на износ преко 16.000

Под минималним личним дохотком у смислу одредаба става 1 односно 2 ове тачке подразумевају се минимални лични доходи радника који су им одређени решењима привредне организације по одредбама чл. 401, 402 и 404 Закона о радним односима, чл. 15 и 16 Закона о изменама и допунама Закона о радним односима и Одлуком о минималним личним дохотима радника у рудницима угља („Службени лист ФНРЈ“, бр. 15/58) и по прописима донетим за њихово спровођење.

3. Привредне организације којима је у смислу Одлуке о уступању доприноса из дохотка и земљарине привредним организацијама одређених делатности („Службени лист ФНРЈ“, бр. 54/57) или другим савезним прописима уступљен допринос из дохотка у целини, издвојиће део за повећање личних доходака из уступљеног износа доприноса из дохотка.

Привредне организације којима је на основу прописа из претходног става уступљен само део доприноса из дохотка, издвојиће део за повећање личних доходака пре издвајања дела који им је уступљен наведеним прописима.

4. Привредним организацијама које плаћају допринос из дохотка у паушалном износу, орган управе општинског народног одбора који је са њима закључио уговоре о плаћању паушалног износа на име доприноса из дохотка извршиће ревизију поменутих уговора и по потреби склопити са привредном организацијом нови уговор у коме се мора водити рачуна да се, у смислу чл. 40 Закона о доприносу из дохотка привредних организација, радницима у привредној организацији поред минималних личних доходака по важећим прописима обезбеди повећање личних доходака по овој одлуци.

5. Расподела доприноса из дохотка привредних организација на политичко-територијалне јединице

у смислу чл. 20 Закона о доприносу из дохотка привредних организација врши се после издвајања дела доприноса ради повећања личних доходака радника.

II

6. Уступљени износ доприноса из дохотка привредна организација распоређује на раднике у виду додатка личном дохотку радника.

Висину додатка личном дохотку радника утврђује раднички савет привредне организације у додатку тарифном правилнику према радним местима (пословима).

Укупан износ додатка личном дохотку радника из уступљеног доприноса из дохотка не може прећи износ израчунат по таблицама из тач. 2 ове одлуке.

Кад су утврђени износи додатка личном дохотку радника по одредбама ове одлуке, део доприноса из дохотка који привредна организација може употребити за повећање личних доходака радника утврђује се на основу збира додатака личном дохотку који се исплаћује радницима, а не по одредбама тачке 2 ове одлуке.

7. На основу износа додатка личном дохотку утврђеном по радним местима (пословима) у додатку тарифном правилнику привредна организација је дужна да одреди додаток личном дохотку сваком раднику.

8. Приликом доношења додатка тарифном правилнику по одредбама тачке 6 став 2 ове одлуке неће се примењивати одредбе чл. 189, 357, 358, 359 и 360 Закона о радним односима.

9. Додатак личном дохотку за нова радна места и за раднике на тим радним местима утврђиваће се према висини додатка за одговарајућа радна места односно раднике у привредној организацији.

Одлуку по претходном ставу доноси раднички савет привредне организације уз сагласност комисије општинског народног одбора и синдикалног органа који су надлежни да разматрају тарифни правилник привредне организације.

Ако се органи из претходног става не сагласе са висином додатка личном доходу који је одредио раднички савет за ново радно место односно за радника на њему, коначну одлуку доноси средско арбитражно веће, у смислу члана 360 Закона о радним односима.

10. Додатак личном доходу радника утврђен по одредбама тачке 7 ове одлуке обрачунава се према времену проведеном на раду, сходно одредбама чл. 207 и 209 Закона о радним односима.

11. Ако привредна организација из уступљеног доприноса из дохотка нема средстава за исплату додатка личном доходу радника, исплата додатка обезбедиће се на начин и по поступку који важи за исплату минималних личних доходака.

12. Обрачунавање и исплату додатка личном доходу радника привредне организације врше сваког месеца заједно са обрачунавањем и исплатом личног дохотка по тарифном ставу или другим основима.

13. Надзор над спровођењем ове одлуке врши управни орган општинског народног одбора за рад и радне односе.

14. Ако привредна организација утврђивање дела доприноса из дохотка који јој се уступа врши противно овој одлуци примењиваће се сходно одредбе члана 48 Закона о доприносу из дохотка привредних организација.

15. Новчаном казном из члана 391 Закона о радним односима казниће се привредна организација и одговорно лице у привредној организацији ако укупни износ за утврђивање додатка личном доходу радника обрачуна противно одредбама ове одлуке.

Новчаном казном из члана 392 Закона о радним односима казниће се привредна организација и одговорно лице у привредној организацији ако не донесе додатак тарифном правилнику, по одредбама тачке 6 став 2 ове одлуке.

Новчаном казном из члана 393 Закона о радним односима казниће се привредна организација и одговорно лице ако додатак личном доходу не исплати раднику.

Новчаном казном из члана 395 Закона о радним односима казниће се привредна организација и одговорно лице ако додатак личном доходу не одреди за свако радно место, а новчаном казном из члана 396 истог закона казниће се одговорно лице у привредној организацији ако раднику не одреди и не саопшти износ додатка личном доходу.

16. Ближе прописе за спровођење одредаба под I ове одлуке донеће Државни секретаријат за послове финансија ФНРЈ у сагласности са Секретаријатом Савезног извршног већа за рад, а за спровођење одредаба под II ове одлуке Секретаријат Савезног извршног већа за рад, у року од 30 дана по њеном ступању на снагу.

17. Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу ФНРЈ“ а примењиваће се од 1 октобра 1958 године.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

УЗ ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О УСТУПАЊУ ДЕЛА ДОПРИНОСА ИЗ ДОХОТКА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ПОВЕЋАЊЕ ЛИЧНИХ ДОХОДАКА РАДНИКА

Одлуком се решава питање висине повећања личних доходака радника и то не у форми повећања минималних доходака него у форми додатка личном доходу за чије израчунавање минимални лични доходак служи само као основица. Међутим, са гледишта гарантовања тога личног дохотка по-

јединим радницима тај додатак је изједначен са минималним личним дохотком.

Уступањем дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника омогућује се привредним организацијама да исплату повећаних личних доходака врше из дела доприноса из дохотка који им се за ту сврху уступа.

Привредне организације којима је доходак толико низак да не подлежи обавези плаћања доприноса из дохотка могу повећање личних доходака да подмире на терет својих фондова.

Средства за повећање минималних личних доходака привредна организација утврђује појединачно по раднику, али она чине јединствену масу у границама које привредна организација сама одређује износ повећања личних доходака сваком поједином раднику. Одлуком се једино предвиђа, ради могућности контроле а и једноставнијег поступка, да привредна организација то повећање треба да даје радницима у виду посебног додатка а не као повећање тарифног става или другог облика личног дохотка.

Ово повећање се утврђује у посебном додатку тарифном правилнику тако да отпада потреба да се улази у процедуру мењања тарифних ставова односно самог тарифног правилника.

Поред тога одлуком се предвиђа да приликом доношења додатка тарифном правилнику у ком ће се утврдити висина додатка личном доходу радника привредне организације неће бити обавезне да се придржавају поступка који важи за доношење тарифног правилника. Тиме ће бити упрошћено и нарочито убрзано утврђивање повећања личних доходака радника као и могућност, непосредне примене.

Укупан износ повећања личних доходака радника који привредна организација распоређује на додатке личном доходу радника утврђује се на основу таблица, и то једне опште таблице која важи за све привредне организације, изузев пољопривредних и друге таблице, која важи само за пољопривредне организације и опште земљорадничке задруге. Две таблице дају се због тога што код пољопривредних организација и општинских земљорадничких задруга у личном доходу радника до износа од 15.000 динара није садржан допринос буџетима из личног дохотка док је код осталих привредних делатности тај допринос садржан у личном доходу радника већ од првог динара. Разлика је само у техници израчунавања укупног износа средстава за повећање личних доходака радника.

Средства за повећање личних доходака која се обезбеђују појединој привредној организацији износе по једном раднику најмање нето 700 динара што одговара бруто износу од 1.155 динара односно за пољопривреду 860 динара. Таблице из одлуке приказане на нето износима садашњих тарифних ставова дају следеће повећање у нето износима:

1. Таблица за све привредне организације сем пољопривредних организација:

Нето износ тарифног става месечно	Повећање које се уноси у укупан износ за утврђивање додатка личном доходу радника
1	2
7.800	700
9.353	804
10.905	907
12.458	917
13.928	932
15.394	992
22.725	1.168
44.902	1.685
54.562	1.702

2. Таблица за пољопривредне организације и опште земљорадничке задруге:

Нето износ тарифног става месечно	Повећање које се уноси у укупан износ за утврђивање додатка личном доходу радника
1	2
7.778	706
9.772	798
11.722	840
13.485	943
15.240	958
18.559	1.074
26.846	1.240

Просечно повећање личних доходака за целу привреду износи 8,3%. На основу тога предвиђа се да ће финансиски ефекат за 2,138.000 радника износити 37.843 милиона, односно по једном раднику у бруто износу 1.475 динара.

Износ од 37.843 милиона распоређује се:

	милиона динара
— за нето исплату радника	23.240
— за допринос буџетима из личног дохотка радника	4.163
— за допринос за социјално осигурање	8.083
— за допринос за станбену изградњу	2.357

Укупно: 37.843

Према томе, финансиски ефекат за X—XII 1958 године износиће у нето износу 5.810 милиона динара.

Савезно извршно веће не предлаже повећање минималних личних доходака, јер извесном броју привредних организација кроз такво повећање не би био обезбеђен одговарајући износ у чистом приходу да повећају личне дохотке радницима ако се истовремено не би помакла навише граница од које почиње обавеза плаћања доприноса из дохотка, на пример, од 25% на 32% и следствено томе извршила коректура скале у Закону о доприносу из дохотка. Међутим, изменом скале стопа у том смислу многим привредним организацијама, нарочито високо акумулативним, остало би више средстава него што је потребно за повећање личних доходака радника, што би имало и друге последице. Зато се предложени механизам повећања личних доходака не може сматрати коначним решењем већ само привременим за 1958 годину, у складу са општим механизмом расподеле дохотка привредних организација.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И НАРОДНО ЗДРАВЉЕ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О УСТУПАЊУ ДЕЛА ДОПРИНОСА ИЗ ДОХОТКА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ПОВЕЋАЊЕ ЛИЧНИХ ДОХОДАКА РАДНИКА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за социјалну политику и

народно здравље

Бр. СНС (А) 53

26 октобра 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за социјалну политику и народно здравље Савезног већа Савезне народне скупштине на

својој седници од 26 октобра 1958 године претресао је Предлог одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника који је поднело Савезно извршно веће. У овом предлогу извршене су следеће измене и допуне:

„У делу I, у тачки 2, у трећем реду, иза речи „доходака“ ставља се реч „радника“. У другом ставу исте тачке, у трећем реду, иза речце „се“ додају се речи „посебно за раднике на пољопривредним делатностима“ а иза речи „доходака“ ставља се реч „радника“.

Подносећи овај извештај Одбор моли Дом да усвоји Предлог одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика Милосвана Батановића.

Секретар

Претседник

Василије Смајевић с. р.

Радован Папић с. р.

Чланови:

Милован Батановић с. р., Марко Белинић с. р., Маријан Цветковић с. р., Тоде Гурувија с. р., Илија Дошен с. р., Раде Јакшић с. р., Иса Јовановић с. р., Десимир Јововић с. р., Јосип Колар с. р., Риста Мијаиловић с. р., Добривоје Милетић с. р., Никола Митевски с. р., Асим Мијкић с. р., Радисав Недељковић с. р., Катарина Патрногић с. р., Мато Петровић с. р., Анте Роје с. р., Драган Спиrowsки с. р., Јаћим Спиrowsки с. р., Стојадин Стојковић с. р., Исмет Шахири с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О УСТУПАЊУ ДЕЛА ДОПРИНОСА ИЗ ДОХОТКА ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ПОВЕЋАЊЕ ЛИЧНИХ ДОХОДАКА РАДНИКА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

СНС (А) 53

26 октобра 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа Савезне народне скупштине на својој седници одржаној 26 октобра о. г. претресао је Предлог одлуке о уступању дела доприноса из дохотка привредних организација за повећање личних доходака радника који му је доставио Одбор за социјалну политику и народно здравље.

У предлогу одлуке извршене су мање стилске измене које је прихватио и Одбор за социјалну политику и народно здравље.

Подносећи овај извештај, Одбор предлаже Дому да га усвоји.

За известиоца одређен је народни посланик Живан Димитријевић.

Секретар

Претседник

Др Јерко Радмиловић с. р. Др Макс Шнудерл с. р.

Чланови:

Др Заим Шарац с. р., Аљаш Гаши с. р., Владан Бојанић с. р., Фируз Демир с. р., Живан Димитријевић с. р., Мито Димитријевић с. р., Јурица Драушник с. р., Спасоје Ђаковић с. р., Гојко Гарчевић с. р., Иван Крефт с. р., Осман Мифтари с. р., Стојан Миленковић с. р., Никола Миљанић с. р., Миле Почуча с. р., Сретен Вучковић с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЈАВНИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 бр. 357—58

9 октобра 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Приложено Вам достављамо Предлог закона о изменама и допунама Закона о јавним службеницима, с молбом да се преузме на даљи рад у Савезној народној скупштини.

Истовремено Вас обавештавамо да је Савезно извршно веће за свог претставника одредило Воја Биљановића, секретара Савезног извршног већа за општу управу, а за повереника Јована Јовановића, вишег саветника у Секретаријату Савезног извршног већа за општу управу.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар

Савезног извршног већа

Вељко Зековић с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 47

10 октобра 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог закона о изменама и допунама Закона о јавним службеницима, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће, и молим да овај предлог упутите Одбору за организацију власти и управу на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог законског предлога Савезно извршно веће је одредило Воја Биљановића, секретара Савезног извршног већа за општу управу, а за повереника Јована Јовановића, вишег саветника у Секретаријату Савезног извршног већа за општу управу.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЈАВНИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

Члан 1

У члану 66 Закона о јавним службеницима („Службени лист ФНРЈ“, бр. 53/57), став 2 мења се и гласи:

„(2) Основне плате се распоређују у двадесет и два платна разреда и оне за сваки месец износе:

Платни разред	Динара
I ₁	59.800
I ₂	56.200
II ₁	52.500
II ₂	48.900
III	43.500
IV	39.600
V	37.100
VI	34.800
VII	32.600

Платни разред	Динара
VIII	30.300
IX	28.400
X	26.500
XI	24.600
XII	22.800
XIII	21.200
XIV	19.800
XV	18.500
XVI	17.400
XVII	16.400
XVIII	15.700
XIX	15.000
XX	14.400.“

Члан 2

Плате службеника установа са самосталним финансирањем које су по члану 374 Закона о јавним службеницима одређене према радном месту посебним правилницима повећавају се, и то:

1) плате службеника чија је укупна месечна плата у нето износу 27.000 динара или прелази тај износ — за 1.800 динара у нето износу,

2) плате службеника чија укупна месечна плата у нето износу прелази 12.200 динара а мања је од 27.000 динара — за 7% од укупне месечне плате у нето износу,

3) плате службеника чија је укупна месечна плата у нето износу до 12.200 динара — за 900 динара у нето износу.

Управни одбори установа са самосталним финансирањем саобразиће постојеће правилнике о платама службеника тих установа одредбама претходног става, одређујући бруто износе повећаних плата.

Члан 3

Овлашћује се Секретаријат Савезног извршног већа за општу управу да доноси упутства за спровођење овог закона.

Члан 4

Плате утврђене овим законом исплаћиваће се од 1 октобра 1958 године.

Члан 5

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу ФНРЈ“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЈАВНИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

Предлог закона о изменама и допунама Закона о јавним службеницима спада у ред оних мера које треба да се спроведу у циљу повећања личних доходака радника и службеника, сагласно закључцима Савезног извршног већа који су донети након разматрања полатака и извршених анализа о кретању привреде и животног стандарда радника и службеника у току 1957 и 1958 године.

Приложени предлог закона, обухвата сва лица запослена у јавним службама ван привреде, односно оне службенике за које важи Закон о јавним службеницима. Број тих лица, према подацима Савезног завода за статистику, износио је на дан 30.IX.1957 укупно 466.871, од чега отпада на службенике 323.807, на раднике 143.054.

Повећање плата износи у просеку 7%. Ако би за све службенике проценат био исти, тј 7%, онда би повећање у најнижим платним разредима (службеници са нижом стручном спремом) износило 650 до 700 динара (ове и све даље цифре дају се у нето износе), док би се у највишим платним разредима повећање кретало од 2.500 до 3.500. Стога се при утврђивању висине повећања пошло од тога да се с једне стране ублаже разлике у ефективном повећању, које би настало линеарним повећањем од 7%, а с друге стране, да се одрже односи у платама

службеника појединих категорија односно платних разреда, да самим тим и распон између најниже и највише плате остане углавном као што је и сада.

Према предлогу закона, повећање плате за службенике најнижих платних разреда, тј. XX, XIX, XVIII и XVII, износи 900 динара или за 200 динара више од предвиђеног минималног повећања (700 динара). Услед тога је, разуме се, и проценат повећања за те службенике нешто већи од просека: 7,3% до 8,3%. Једино би за службенике XX платног разреда то повећање ишло до 10%. За службенике од XVI до VI платног разреда, а то је углавном средњи стручни кадар, повећање се креће око 7% или ефективно 1.000 до 1.700 динара. За остале службенике, тј. оне у највишим платним разредима (од VI до I) проценат повећања је мањи (од 3,5% у I, платном разреду до 6,3% у V платном разреду). Износ повећања за све ове службенике је исти и он износи 1.800 динара, што значи да је разлика између повећања у најнижем платном разреду (XX) и повећања у највишем платном разреду (I — 1:2) или 900:1.800 динара.

При утврђивању основе према којој треба извршити повећање одређеног процента узета су редовна примања службеника, тј. основна и положајна плата, а не и посебан додатак. Износи положајне плате уз одговарајуће платне разrede, како је то изнето у приложеном прегледу, дати су приближно, тако да су у том погледу могућа отступања на ниже или на више, па самим тим и износи повећања могу да варирају, зависно од износа положајне плате, али врло незнатно. Иначе, према предлогу закона повећале би се само основне плате, за износе наведене у приложеном прегледу, док се у положајне плате не би уопште дирало.

Законом се решава и питање повећања плата службеника запослених у установама са самосталним финансирањем чије се плате одређују према радном месту, а не по платним разредима (члан 374 Закона о јавним службеницима). Њихове плате се такође повећавају за одговарајуће износе као и плате осталих службеника.

Ако се законом не би решило и питање повећања плата тих службеника, онда би сви постојећи правилници морали да се мењају ради тога. Зато је у предлог закона унета одредба да се износи плата тих службеника, који су утврђени правилницима, повећају за 7%, с тим што износ повећања за оне службенике чија укупна примања износе више од 27.000 динара (нето), не може бити већи од 1.800 динара, сагласно одредби да је до тог износа утврђено и повећање плата службеника одговарајућих платних разреда. За оне службенике чија укупна плата се креће до 12.200 динара у нето износу, повећање износи 900 динара, као и код службеника одговарајућих платних разреда.

Што се тиче повећања плата радника, то питање ће се решити прописима Савезног извршног већа — пошто је оно, према члану 71 Закона о јавним службеницима, овлашћено да одређује њихове плате.

1	2	3	4	5	6	7
X	14.800	1.400	16.200	5.000	21.200	7,1
XI	13.800	1.300	15.100	5.000	20.100	6,9
XII	12.800	1.200	14.000	5.000	19.000	6,7
XIII	11.800	1.200	13.000	5.000	18.000	7,1
XIV	11.100	1.100	12.200	4.000	16.200	7,3
XV	10.400	1.000	11.400	4.000	15.400	6,9
XVI	9.700	1.000	10.700	4.000	14.700	7,3
XVII	9.200	900	10.100	3.000	13.100	7,4
XVIII	8.800	900	9.700	2.000	11.700	8,3
XIX	8.400	900	9.300	2.000	11.300	8,7
XX	8.000	900	8.900	1.000	9.900	10,0

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА ОРГАНИЗАЦИЈУ ВЛАСТИ И УПРАВУ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЈАВНИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за организацију

власти и управу

Бр. СНС/А/47

16 октобра 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за организацију власти и управу на својој седници од 16 октобра 1958 године претресао је Предлог закона о изменама и допунама Закона о јавним службеницима који му је преко Претседника Савезне народне скупштине доставио Савезно извршно веће.

Одбор је усвојио Предлог закона из разлога које је у образложењу навело Савезно извршно веће.

За известиоца је одређен народни посланик Др Иво Сунарић.

Секретар

Претседник

Др Иво Сунарић с. р.

Влада Зечевић с. р.

Чланови:

Агбаба Милка с. р., Албахари Нисим с. р., Антуновић Риста с. р., Бегин Мухидин с. р., Белопавловић Нико с. р., Бибер Антун с. р., Биједић Демал с. р., Ђилановски Златко с. р., Борисављевић Радомир с. р., Дујић Албин с. р., Ђигорић Предраг с. р., Ђрбић Чедо с. р., Ивић Стјепач с. р., Јовановић Буга с. р., Нацева Мара с. р., Наумовски Наум с. р., Николић Драгомир с. р., Новаковић Грујо с. р., Поповски Ђелисије с. р., Радовановић Милија с. р., Рикановић Илија с. р., Секулић Никола с. р., Симић Владимир с. р., Томшић Вида с. р., Трајковић Јосип с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЈАВНИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

СНС (А) 47

16 октобра 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници одржаној 16 о. м. претресао је и усвојио без измена Предлог закона о изменама Закона о јавним службеницима, који му је доставио Одбор за организацију власти и управу.

Платни разред	Н е т о					Повећање нето пл. %
	Основна плата	Повећање	Света (2 + 3)	Положајна плата	Укупно (4 + 5)	
1	2	3	4	5	6	7
I ₁	33.000	1.800	34.800	19.000	53.800	3,5
I ₂	31.000	1.800	32.800	17.000	49.800	3,8
II ₁	29.000	1.800	30.800	15.000	45.800	4,1
II ₂	27.000	1.800	28.800	13.000	41.800	4,5
III	24.000	1.800	25.800	11.000	36.800	5,1
IV	22.000	1.800	23.800	9.000	32.800	5,8
V	20.500	1.800	22.300	8.000	30.300	6,3
VI	19.200	1.800	21.000	7.000	28.000	6,9
VII	18.000	1.700	19.700	7.000	26.700	6,8
VIII	16.800	1.600	18.400	6.000	24.400	7,0
IX	15.800	1.500	17.300	6.000	23.300	6,9

Извештавајући Вас о предњем Законодавни одбор моли Дом да усвоји овај законски предлог.

За известиоца је одређен народни посланик Иван Крефт.

Секретар Потпретседник
Др Јерко Радмиловић с. р. Др Заим Шарац с. р.

Чланови:

Аљуш Гаши с. р., Саво Брковић с. р., Фируз Демир с. р., Мито Димитрисевски с. р., Јурица Драушник с. р., Гојко Гарчевић с. р., Винко Хафнер с. р., Иван Крефт с. р., Осман Мифтари с. р., Стојан Миленковић с. р., Сретен Вучковић с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЕНЗИСКОМ ОСИГУРАЊУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 бр. 354-58

9 октобра 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Приложено Вам достављамо Предлог закона о изменама и допунама Закона о пензиском осигурању, с молбом да се преузме на даљи рад у Савезној народној скупштини.

Истовремено Вас обавештавамо да је Савезно извршно веће за свога претставника у оба дома одредило Мому Марковића, члана Савезног извршног већа и секретара Савезног извршног већа за рад.

За повереника Савезног извршног већа одређени су Јован Поповић, помоћник секретара за рад у Савезном извршном већу — за повереника у Савезном већу и Др Никола Дилбер, саветник у Секретаријату Савезног извршног већа за рад — за повереника у Већу произвођача.

Секретар

Савезног извршног већа

Вељко Зековић, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

СНС (А) 44

9 октобра 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Достављам Вам Предлог закона о изменама и допунама Закона о пензиском осигурању, који је Скупштини поднело Савезно извршно веће, и молим да овај законски предлог упутите Одбору за социјалну политику и народно здравље свог Дома на претресање и даљи поступак.

За свог претставника при претресању овог предлога Савезно извршно веће је одредило свог члана Мому Марковића, а за повереника Јована Поповића, помоћника секретара за рад у Савезном извршном већу.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЕНЗИСКОМ ОСИГУРАЊУ

Члан 1

У Закону о пензиском осигурању („Службени лист ФНРЈ“, бр. 51/57) у члану 62 став 1 табела осигураничких разреда мења се и гласи:

„Осигу- ранички разред	Просечни месечни износ плате	Проценат којим се обрачунава пензиски основ од просечног месечног износа плата
I-a	Преко 46.450	68,5% од 46.450 и 80% од вишка плата преко 46.450 динара
I	39.951 — 46.450	68,5%
II	34.701 — 39.950	69,0%
III	31.151 — 34.700	69,5%
IV	28.401 — 31.150	70,0%
V	25.801 — 28.400	70,5%
VI	24.101 — 25.800	71,0%
VII	21.701 — 24.100	71,5%
VIII	20.151 — 21.700	72,0%
IX	18.301 — 20.150	72,5%
X	16.901 — 18.300	73,0%
XI	15.101 — 16.900	73,5%
XII	14.101 — 15.100	74,0%
XIII	12.751 — 14.100	74,5%
XIV	11.751 — 12.750	75,0%
XV	10.801 — 11.750	75,5
XVI	10.101 — 10.800	76,0%
XVII	9.401 — 10.100	76,5%
XVIII	8.801 — 9.400	77,0%
XIX	8.351 — 8.800	77,5%
XX	до — 8.350	6.500“

У истом члану став 2 мења се и гласи:

„Као најмањи пензиски основ сваког осигураничког разреда од I до XIX узима се највиши пензиски основ непосредно нижег осигураничког разреда, и то: у осигураничком разреду:

I — 27.566 динара, II — 24.117 динара, III — 21.805 динара, IV — 20.022 динара, V — 18.318 динара, VI — 17.232 динара, VII — 15.624 динара, VIII — 14.609 динара, IX — 13.359 динара, X — 12.422 динара, XI — 11.174 динара, XII — 10.505 динара, XIII — 9.563 динара, XIV — 8.871 динара, XV — 8.208 динара, XVI — 7.727 динара, XVII — 7.238 динара, XVIII — 6.820 динара, XIX — 6.513 динара.“

Члан 2

У члану 63 табела просечних пензиских основа мења се и гласи:

„Осигуранички разред	Пензиски основ
I-a	34.550
I	29.600
II	27.750
III	22.900
IV	20.850
V	19.100
VI	17.700
VII	16.350
VIII	15.050
IX	13.950
X	12.850
XI	11.750
XII	10.800
XIII	10.000
XIV	9.200
XV	8.500
XVI	7.950
XVII	7.450
XVIII	7.000
XIX	6.650
XX	6.500“

Члан 3

Износи личних и породичних пензија преведених по Закону о пензиском осигурању, као и износи пензија које су до ступања на снагу овог закона одређене од просечних пензиских основа из члана 63 тог закона, прерачунаће се на нове износе просечних пензиских основа одговарајућих осигураничких разреда по табели из члана 2 овог закона.

Износи личних и породичних пензија одређених по Закону о пензиском осигурању пре ступања на снагу овог закона на основу разврставања према просечном месечном износу плата остварених пре 1 октобра 1958 године, прерачунаће се на нове износе. Нови износи ових пензија одређиће се од пензиских основа утврђених разврставањем у осигураничке разреде по табели из члана 1 овог закона, а према просечном месечном износу плата повећаном за одговарајући проценат. Проценат повећања зависи од осигураничког разреда по коме је био утврђен пензиски основ, и износи: 12% у XX платном разреду и XIX осигураничком разреду, 11% у XVIII осигураничком разреду, 10% у XVII и XVI осигураничком разреду, 9% у XV и XIV осигураничком разреду, 8% у осигураничким разредима од XIII до I-а.

Члан 4

Ради утврђивања пензиског основа за пензије које ће се одређивати по ступању на снагу овог закона, износи личних доходака односно плата који се узимају у просечни месечни износ плата на основу кога се врше разврставања у осигураничке разреде, а који су остварени за период пре 1 октобра 1958 године, узимаће се у износу повећаном за 8%.

Одредбе претходног става примењиваће се при преводу пензије по члану 213 Закона о пензиском осигурању, као и при одређивању нове пензије по члану 214 став 3 тог закона.

Члан 5

У члану 157 додаје се нов став 3, који гласи:
„(3) О утврђивању периода радног стажа и посебног стажа који се по одредбама овог закона рачунају у пензиски стаж, пре покретања поступка за остваривање права из пензиског осигурања решавају по захтеву осигураника органи које ће одредити Савезно извршно веће својим прописима, по поступку предвиђеном тим прописима. Ови органи дужни су у случају из члана 172 овог закона приликом доношења решења претходно прибавити мишљење посебне комисије предвиђене у том члану.“

Члан 6

Ближе прописе за примену овог закона доносеће, по потреби, Секретаријат Савезног извршног већа за рад.

Члан 7

Овај закон ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу ФНРЈ“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЕНЗИСКОМ ОСИГУРАЊУ

Одлуком о повишењу плата и цена неких производа коју је донело Савезно извршно веће у циљу повећања личне потрошње становништва, предвиђено је, поред повећања плата радника и службеника и инвалидских додатака, и повећање пензиских примања, да би се и ова довела у склад са општим

порастом националног дохотка и повишењем цена извесних артикала широке потрошње.

Предложеним изменама Закона о пензиском осигурању износи пензија повећали би се у општем просеку с тим што се ово повећање сразмерно јаче изражава код пензија најнижих осигураничких разреда — од XX — XV.

Да би се постигло предвиђено повећање чистих пензиских примања извршено је повећање распона просечних плата у сваком осигураничком разреду према члану 62 (за лица која су пред пензијом) и пензиских основа према члану 63 (за већ пензионисана лица). Из оваквог повећања распона произилази повећање пензиских основа у свим осигураничким разредима за 8%. Међутим, уживаоцима личних пензија који примају и заштитни додатак, којима се примања повећавају за целих 700 динара, ово повећање ишло би и преко предвиђених 8%.

Предложеним изменама задржавају се и надаље пропорције установљене законом, како у погледу односа између појединих пензиских основа тако и у погледу процената пензиских основа према личним доходима.

Укупни финансиски ефекат предложене измене износи 117 милиона динара, од чега 80 милиона за личне односно старосне пензионере и 37 милиона за породичне пензионере. Што се самих пензија тиче, укупан износ повећања износи 6%.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И НАРОДНО ЗДРАВЉЕ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЕНЗИСКОМ ОСИГУРАЊУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за социјалну политику

и народно здравље

Бр. СНС (А) 44

26 октобар 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за социјалну политику и народно здравље Савезног већа на својој седници од 26 октобра 1958 године претресао је амандмане Савезног извршног већа на Предлог закона о изменама и допунама Закона о пензиском осигурању који гласи:

„У члану 3 став 2 и у члану 4 став 1, на крају става, уместо тачке ставља се запета и додају речи:

„с тим да повећање просечног месечног износа ових плата може изнети највише 1.800 динара.“

У члану 54 додаје се нови став 2 који гласи:

„(2) Кад се ради о примени конвенција о социјалном осигурању закључених са појединим државама, а законодавство односних држава предвиђа да осигураници који раде на одређеним тешким и по здравље тешким пословима стичу право на пензију са стажом краћим од редовног стажа, при одређивању висине личне пензије по овом закону стварно навршени стаж на односним пословима рачуна се у ефективном трајању, а проценти из члана 96 став 2 овог закона рачунају се према стажу обрачунатом са увећаним трајањем у смислу овог закона.

Став 2 постаје став 3“.

У вези са овом допуном чланови 5 до 7 законског предлога постају чланови 6 до 8.“

Одбор је предложене амандмане усвојио без примедбе и једногласно.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О РАТНИМ ВОЈНИМ ИНВАЛИДИМА

Одлуком Савезног извршног већа о повећању плата и цена неких производа предвиђено је, поред осталог, и повећање инвалидских примања, да би се и она довела у склад са порастом националног дохотка у текућој години и наступајућим порастом цена неких производа.

Док код других обухваћених категорија повишење дохотка у просеку износи 7%, дотле се према предложеној измени примања ратних војних инвалида треба да повисе процентуално знатно изнад тог просека. Овако је поступљено због тога што су примања ратних војних инвалида релативно ниска, те се хоће већим процентом повећања инвалидских доходака да обезбеди повишење њихових чистих примања у просеку за око 700 динара. Једино би код породичних корисника који услед повољнијих материјалних прилика уживају минимални инвалидски доходак повећање остало у границама испод 700 динара, док би за најтеже категорије инвалида, од I до IV групе, ово повећање ишло знатно преко овог износа (1.500 динара).

Предложеном изменом, која је у складу са општим настојањима за повећање личне потрошње становништва, побољшаће се прилично материјални положај ратних војних инвалида, нарочито оних из група тежих инвалида.

ПРЕДЛОГ

ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РАТНИМ ВОЈНИМ ИНВАЛИДИМА

Члан 1

У Закону о ратним војним инвалидима („Службени лист ФНРЈ“, бр. 33/57) у члану 7 став 1 брише се тачка 3, а тачка 4 постаје тачка 3.

У ставу 2 истог члана брише се у тексту „и 4“.

Члан 2

У члану 22 став 1 мења се и гласи:

„Ратном војном инвалиду I групе припада поред инвалиднине и додаток на негу и помоћ другог лица у износу од 6.700 динара месечно.“

Члан 3

У члану 23 став 2 мења се и гласи:

„Висина инвалидског додатка зависи од имовног и породичног стања и прихода (став 1) и износи:

- 1) За ратне војне инвалиде од I до IV групе — најмање 4.500, а највише 9.500 месечно;
- 2) за ратне војне инвалиде од V до X групе — најмање 4.500, а највише 6.500 динара месечно;
- 3) за уживаоце породичне инвалиднине — најмање 1.200, а највише 7.500 динара месечно.“

Члан 4

У члану 55 став 1 тачка 2 мења се и гласи:

„2) ако су осуђена за дело предвиђено у члану 7 став 1 тачка 3;“.

У истом члану додаје се нов став 3, који гласи:

„Кад су лицу на основу рехабилитације или амнестије или помиловања брисане правне последице пресуде, успостављају се инвалидска права стечена до правоснажности пресуде и ова се могу остварити најраније од првог дана наредног месеца у ком је донесен акт о рехабилитацији, амнестији или помиловању.“

Члан 5

У члану 56 став 3 бришу се у тексту речи:

„кривичног дела против народа и државе или“.

Члан 6

После члана 79 додаје се нов члан 79а, који гласи:

„Овлашћује се Савезно извршно веће да сагласно одредбама овог закона донесе прописе о инвалидским правима лица која су по Уговору о миру са Италијом или путем опције постали југословенски држављани, као и о року откада ће им та права тећи, и то:

1) за лица која су постала инвалиди при вршењу војне дужности као припадници италијанске војске у ратовима од 3 новембра 1935 до 8 септембра 1943 године или по разоружању поменуте војске 1943 године на повратку својим кућама, односно у ратном заробљеништву у које су одведена пре или непосредно после разоружања.

Оваквим лицима која траже признање инвалидских права по основу болести могу се та права признати само ако су одлукама италијанских државних органа призната за ратне војне инвалиде;

2) за чланове породице (члан 8) лица погинулих, умрлих или несталих под околностима наведеним у претходној тачки, као и за чланове породице лица која су умрла или умру као признати ратни војни инвалиди од I до VII групе.“

Члан 7

Додатак за негу и помоћ другог лица и инвалидски додаток одређени на основу чл. 2 и 3 овог закона исплаћиваће се од 1 октобра 1958 године.

Члан 8

Овај закон ступа на снагу осмог дана по објављивању у „Службеном листу ФНРЈ“.

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ И НАРОДНО ЗДРАВЉЕ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РАТНИМ ВОЈНИМ ИНВАЛИДИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за социјалну политику

и народно здравље

СНС (А) 45

18 октобра 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Одбор за социјалну политику и народно здравље Савезног већа Савезне народне скупштине на својим седницама од 16 и 17 октобра 1958 године претресао је Предлог закона о изменама Закона о ратним војним инвалидима, који је поднело Савезно извршно веће, као и Предлог закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима, који је Савезно извршно веће поднело за време седнице Одбора.

У току претреса у првом предлогу амандманом Савезног извршног већа измењен је члан 3 тако да гласи:

„Додатак за негу и помоћ другог лица и инвалидски додаток одређени на основу чл. 1 и 2 овог закона исплаћиваће се од 1 октобра 1958 године.“

На основу једног и другог предлога Одбор је припремио нов јединствен Предлог закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима у коме су обухваћене све одредбе из оба предлога.

Законодавни одбор такође је претресао овај законски предлог и усвојио га без измене.

Подносећи овај извештај, Одбор моли Дом да усвоји Предлог закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима.

За известиоца Одбор је одредио народног посланика Марка Белинића.

Секретар

Претседник

Василије Смајевић с. р.

Радован Папић с. р.

Чланови:

Вера Ацева с. р., Милован Батановић с. р., Марко Белинић с. р., Милош Грбац с. р., Раде Јакшић с. р., Десимир Јововић с. р., Стјепан Јурековић с. р., Јосип Колар с. р., Милена Корже с. р., Риста Михаиловић с. р., Добривоје Милетић с. р., Никола Митевски с. р., Асим Мујкић с. р., Радисав Недељковић с. р., Катарина Патрновић с. р., Мато Петровић с. р., Јоже Потрч с. р., Анте Роје с. р., Драган Спировски с. р., Јахим Спировски с. р., Стојадин Стојковић с. р., Исмет Шахири с. р., Владо Шегрт с. р., Олга Врбич с. р., Маријан Цветковић с. р.

ИЗВЕШТАЈ

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РАТНИМ ВОЈНИМ ИНВАЛИДИМА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Законодавни одбор

СНС (А) 45

16 октобра 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници одржаној 16 октобра о. г. претресао је Предлог закона о изменама Закона о ратним војним инвалидима и Предлог закона о изменама и допунама Закона о ратним војним инвалидима које му је доставио Одбор за социјалну политику и народно здравље, и усвојио их без измена.

У току рада на тим законским предлозима Законодавни одбор и Одбор за социјалну политику и народно здравље примили су нов јединствен текст у који су унете одредбе из оба законска предлога.

Извештавајући вас о предњем Законодавни одбор моли Дом да усвоји овај законски предлог.

За известиоца је одређен народни посланик Иван Крефт.

Секретар

Потпретседник

Др Јерко Радмиловић с. р.

Др Заим Шарац с. р.

Чланови:

Аљаш Гаши с. р., Саво Брковић с. р., Фируз Демир с. р., Мито Димитријевски с. р., Јурица Драшник с. р., Гојко Гарчевић с. р., Винко Хафнер с. р., Иван Крефт с. р., Осман Мифтари с. р., Стојан Миленковић с. р., Сретен Вучковић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ПОТВРДИ УРЕДАБА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 Бр. 222-58

17 јун 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

У прилогу достављамо Вам списак уредаба о изменама и допунама уредаба донетих на основу члана 20 тачка 1 Закона о спровођењу Уставног за-

кона, а које је Савезно извршно веће донело на основу одељка II Одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа и о даљем раду на припреми закона о привредном систему („Службени лист ФНРЈ“, бр. 8/54) с молбом да их поднесете Савезном већу и Већу произвођача на потврду у смислу члана 20 тачка 1 Закона о спровођењу Уставног закона.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар

Вељко Зековић, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 27

18 јун 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Савезно извршно веће доставило је Скупштини списак уредаба о изменама и допунама уредаба донетих на основу овлашћења из тачке II Одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа и о даљем раду на припреми закона о привредном систему („Службени лист ФНРЈ“, бр. 8/54) и молио је да се исте уредбе поднесу домовима Скупштине на потврду у смислу члана 20 тачка 1 Закона о спровођењу Уставног закона.

Достављам Вам наведени списак уредаба и молим да исти упутите Одбору за народну привреду свог Дома ради разматрања тих уредаба и подношење предлога Дому у вези с траженом потврдом.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ПОТВРДИ УРЕДАБА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА

Потврђују се уредбе које је Савезно извршно веће донело на основу овлашћења из тачке II Одлуке о потврди Уредаба Савезног извршног већа и о даљем раду на припреми закона о привредном систему („Службени лист ФНРЈ“, бр. 8/54), и то:

1) Уредба о изменама и допунама Уредбе о порезу на промет („Службени лист ФНРЈ“, бр. 54/57);

2) Уредба о изменама и допунама Уредбе о трговинској делатности и трговинским предузећима и радњама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 54/57);

3) Уредба о допуни Уредбе о оснивању предузећа и радњи („Службени лист ФНРЈ“, бр. 3/58);

4) Уредба о изменама и допунама Уредбе о занатским радњама и занатским предузећима („Службени лист ФНРЈ“, бр. 3/58);

5) Уредба о измени Уредбе о деценизном пословању („Службени лист ФНРЈ“, бр. 6/58);

6) Уредба о допуни Уредбе о трговинској делатности и трговинским предузећима и радњама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 12/58);

7) Уредба о изменама и допунама Уредбе о земљорадничким задругама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 15/58);

8) Уредба о допуни Уредбе о управљању станбеним зградама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 15/58);

9) Уредба о изменама и допунама Уредбе о промету житарица („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

10) Уредба о изменама и допунама Уредбе о порезу на промет („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

11) Уредба о изменама и допунама Уредбе о овлашћењу народним одборима за прописивање так-

са и пореза на промет („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

12) Уредба о изменама и допунама Уредбе о порезу на доходак („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

13) Уредба о изменама и допунама Уредбе о трговинској делатности и трговинским предузећима и радњама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

14) Уредба о изменама и и допунама Уредбе о трговинској делатности и трговинским предузећима и радњама („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

14) Уредба о изменама и допунама Уредбе о привредним организацијама за трговинске услуге („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

15) Уредба о изменама и допунама Уредбе о зајмовима за инвестиције („Службени лист ФНРЈ“, бр. 22/58).

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ПОТВРДИ УРЕДАБА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за народну привреду
СНС (А) 27

16 октобра 1958 године
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

Извештавате се да је Одбор за народну привреду Савезног већа Савезне народне скупштине на својој седници од 16 октобра 1958 године, разматрао уредбе о изменама и допунама уредаба донетих на основу овлашћења из тачке II Одлуке о потврди уредаба Савезног извршног већа и о даљем раду на припреми закона о привредном систему, који је Савезно извршно веће поднело Скупштини на потврду, па предлаже Дому да донесе Одлуку о потврди наведених уредаба.

Предлог за потврду поменутих уредаба, достављен је Одбору за народну привреду преко Претседника Дома и у вези с тим Одбор је формирао Пододбор који је ближе размотрио ове уредбе и о своме раду поднео извештај Одбору.

Како су наведене уредбе у сагласности са нашом општом привредном политиком и постојећим прописима, Одбор предлаже Дому да донесе одлуку о њиховој потврди.

Предлог одлуке прилаже се уз извештај Одбора.

У име Одбора молим Дом да усвоји овај извештај.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Тодор Вујасиновић.

Секретар

Претседник

Тодор Вујасиновић с. р. Видоје Смилевски с. р.

Чланови:

Влајко Беговић с. р., Димче Бојановски с. р., инж. Кармело Будихна с. р., Марин Цетинић с. р., Радивоје Давидовић с. р., Благо Ђуричић с. р., Јанез Хрибар с. р., инж. Војислав Јеленковић с. р., Хајро Капетановић с. р., Момир Капор с. р., Никола Кмезић с. р., Радомир Коматина с. р., Вицко Крстуловић с. р., Милка Куфрин с. р., Воја Лековић с. р., Давид Нимани с. р., Ђока Пајковић с. р., Анте Раос с. р., Шоти Пал с. р., Мика Шпиљак с. р., Благоје Талески с. р., Илија Тепавац с. р., Божо Томић с. р., инж. Јосип Змајић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ПОТВРДИ ПРОПИСА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА ДОНЕТИХ НА ОСНОВУ ОВЛАШЋЕЊА ИЗ ГЛАВЕ XXVI САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1958 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 Бр. 221-58

17 јун 1958 године
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ
СКУПШТИНЕ

Београд

У прилогу достављамо Вам списак прописа које је Савезно извршно веће донело на основу Главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину („Службени лист ФНРЈ“, бр. 54/57), с молбом да их у смислу става 2 Главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину поднесете Савезном већу и Већу произвођача на одобрење.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар

Вељко Зековић, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 28

18 јун 1958 године
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА
САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Савезно извршно веће је доставило Скупштини списак прописа које је Савезно извршно веће донело на основу Главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину („Службени лист ФНРЈ“, бр. 54/57) и молимо да се исти прописи у смислу одредбе става 2 наведене главе Друштвеног плана поднесу домовима Скупштине на одобрење.

У вези с тим достављамо Вам наведени списак прописа и молим да га упутите Одбору за народну привреду свог Дома ради разматрања поменутих прописа о подношењу предлога Дому с траженим одобрењем.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ПОТВРДИ ПРОПИСА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА ДОНЕТИХ НА ОСНОВУ ОВЛАШЋЕЊА ИЗ ГЛАВЕ XXVI САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1958 ГОДИНУ

Потврђују се прописи које је Савезно извршно веће донело на основу овлашћења из Главе XXVI, став 1, Савезног друштвеног плана за 1958 годину, и то:

1) Одлука о минималним заштитним ценама и премијама у 1958 и 1959 години за говеда и свиње одређеног квалитета („Службени лист ФНРЈ“, бр. 6/58);

2) Уредба о употреби средстава за инвестиције у 1958 години („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

3) Одлука о износима које политикотериторјалне јединице издавају као буџетску резерву у 1958 години („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

4) Одлука о вирману средстава предвиђених у Савезном друштвеном плану за 1958 годину и Савезном буџету за 1958 годину за унапређивање привредних области („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58).

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ САВЕЗНОГ ВЕЋА О ПРЕДЛОГУ ОДЛУКЕ О ПОТВРДИ ПРОПИСА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА ДОНЕТИХ НА ОСНОВУ ОВЛАШЋЕЊА ИЗ ГЛАВЕ XXVI САВЕЗНОГ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА ЗА 1953 ГОДИНУ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за народну привреду

Бр. СНС (А) 28

16 октобра 1958 године

Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Извештавате се да је Одбор за народну привреду Савезног већа Савезне народне скупштине на својој седници од 16 октобра 1958 године разматрао прописе које је Савезно извршно веће донело на основу Главе XXVI Савезног друштвеног плана за 1958 годину, и поднело Скупштини на потврду, па предлаже Дому да донесе Одлуку о потврди наведених прописа.

Предлог за потврду поменутих прописа достављен је Одбору за народну привреду преко Претседника Дома и у вези с тим Одбор је формирао Пододбор, који је ближе размотрио ове прописе и о својој раду поднео извештај Одбору.

Како су наведени прописи у складу са нашом општом привредном политиком, Одбор предлаже Дому да донесе одлуку о њиховој потврди.

Предлог одлуке прилаже се уз извештај.

У име Одбора молим Дом да усвоји овај извештај.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Тодор Вујасиновић.

Секретар

Претседник

Тодор Вујасиновић с. р.

Видоје Смилевски с. р.

Чланови:

Влајко Беговић с. р., Димче Бојановски с. р., инж. Кармело Будихна с. р., Марин Цетинић с. р., Радивоје Давидовић с. р., Блажо Ђуричић с. р., Јанез Хрибар с. р., инж. Војислав Јеленковић с. р., Хајро Капетановић с. р., Момир Капор с. р., Никола Кмезић с. р., Радомир Коматина с. р., Вицко Крстуловић с. р., Милка Куфрин с. р., Воја Лековић с. р., Цавид Нимани с. р., Ђока Пајковић с. р., Анте Раос с. р., Шоти Пал с. р., Мика Шпиљак с. р., Благоје Талески с. р., Илија Тепавац с. р., Божо Томић с. р., инж. Јосип Змајић с. р.

СПИСАК

ПРОПИСА КОЈЕ ЈЕ САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ ДОНЕЛО НА ОСНОВУ ОДЛУКЕ О ОВЛАШЋЕЊУ САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПРИВРЕМЕНИХ ПРОПИСА У ОБЛАСТИ ПРИВРЕДЕ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ

01 Бр. 223-58

17 јун 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

У прилогу достављамо Вам списак прописа које је Савезно извршно веће донело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење одређених привремених прописа у области при-

вреде („Службени лист ФНРЈ“, бр. 54/57), с молбом да их у смислу тачке II горе цитиране одлуке поднесете Савезном већу и Већу произвођача на разматрање.

Смрт фашизму — Слобода народу!

Секретар

Вељко Зековић, с. р.

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА

ПРЕТСЕДНИК

СНС (А) 29

18 јун 1958 године

Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Савезно извршно веће доставило је Скупштини списак прописа које је Савезно извршно веће донело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење одређених привремених прописа у области привреде („Службени лист ФНРЈ“, бр. 54/57) и молило да их Скупштина у смислу тачке II наведене одлуке размотри.

У вези с напред изложеним достављањем Вам наведени списак прописа и молим да га упутите Одбору за народну привреду свог Дома на разматрање и подношење извештаја Дому.

Претседник

Петар Стамболић с. р.

СПИСАК

ПРОПИСА КОЈЕ ЈЕ САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ ДОНЕЛО НА ОСНОВУ ОДЛУКЕ О ОВЛАШЋЕЊУ САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПРИВРЕМЕНИХ ПРОПИСА У ОБЛАСТИ ПРИВРЕДЕ („СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ФНРЈ“, БР. 54/57):

1) Одлука о исплати аконтације плата службеника и радника у II тромесечју 1958 године („Службени лист ФНРЈ“, бр. 10/58);

2) Уредба о регулисању односа у вези са располагањем чистим приходом и средствима привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 14/58);

3) Уредба о посебним условима за расподелу дохотка неких врста привредних организација („Службени лист ФНРЈ“, бр. 15/58);

4) Одлука о расподели прихода осигуравајућих завода („Службени лист ФНРЈ“, бр. 15/58);

5) Одлука о минималним личним дохоцима радника у рудницама угља („Службени лист ФНРЈ“, бр. 15/58);

6) Одлука о утврђивању и расподелу дохотка погона привредних организација који изводе инвестиционе радове у иностранству („Службени лист ФНРЈ“, бр. 15/58);

7) Уредба о ценама комуналних производа и услуга које користе привредне организације, државни органи и установе („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58);

8) Уредба о накнади амортизације и плаћању камата на фонд основних средстава предузећа која производе за одређене потребе Југословенске народне армије („Службени лист ФНРЈ“, бр. 16/58).

ИЗВЕШТАЈ

ОДБОРА ЗА НАРОДНУ ПРИВРЕДУ О РАЗМАТРАЊУ ПРОПИСА КОЈЕ ЈЕ САВЕЗНО ИЗВРШНО ВЕЋЕ ДОНЕЛО НА ОСНОВУ ОДЛУКЕ О ОВЛАШЋЕЊУ САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА О ДОНОШЕЊУ ОДРЕЂЕНИХ ПРИВРЕМЕНИХ ПРОПИСА У ОБЛАСТИ ПРИВРЕДЕ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ

Одбор за народну привреду
СНС (А) 29
16 октобра 1958 године
Београд

САВЕЗНОМ ВЕЋУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Извештавате се да је Одбор за народну привреду Савезног већа Савезне народне скупштине, на својој седници од 16 октобра 1958 године, разматрао прописе које је Савезно извршно веће донело на основу Одлуке о овлашћењу Савезног извршног већа за доношење одређених привремених прописа у области привреде, те Скупштини доставило на разматрање. Одбор за народну привреду нема никаквих примедба на ове прописе, јер су у складу са нашом општом привредном политиком.

Списак наведених прописа прилаже се уз извештај.

У име Одбора молим Дом да усвоји овај извештај.

За известиоца Одбора одређен је народни посланик Тодор Вујасиновић.

Секретар

Претседник

Тодор Вујасиновић с. р. Видое Смилевски с. р.

Чланови:

Влајко Беговић с. р., Димче Бојановски с. р., инж. Кармело Будихна с. р., Марин Цетинић с. р., Радивоје Давидовић с. р., Блажо Ђуричић с. р., Јанез Хрибар с. р., инж. Војислав Јеленковић с. р., Хајро Капетановић с. р., Момир Капор с. р., Никола Кмезић с. р., Радомир Коматина с. р., Вицко Крстуловић с. р., Милка Куфрин с. р., Воја Лековић с. р., Цавид Нимани с. р., Ђока Пајковић с. р., Анте Раос с. р., Шоти Пал с. р., Мика Шпиљак с. р., Благоје Талески с. р., Илија Тепавац с. р., Божо Томић с. р., инж. Јосип Змајић с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ПОСЛОВНИКА САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

САВЕЗНА НАРОДНА СКУПШТИНА
САВЕЗНО ВЕЋЕ
Законодавни одбор
СНС (А) 55

26 октобра 1958 године
Београд

ПРЕТСЕДНИКУ САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Београд

Друже Претседниче,

Законодавни одбор Савезног већа на својој седници одржаној 26 о. м. припремио је Предлог одлуке о изменама и допунама Пословника Савезног већа Савезне народне скупштине, који Вам у прилогу достављам.

За свог претставника Одбор је одредио народног посланика др Заима Шарца.

Претседник

Др Макс Шнудерл с. р.

ПРЕДЛОГ

ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ПОСЛОВНИКА САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

I

У Пословнику Савезне народне скупштине врше се следеће измене и допуне:

1. У члану 87 на крају четврте алинеје уместо тачке ставља се тачка и запета и уноси се нова пета алинеја која гласи:

„разматра предрачуна самосталних установа и организација у области привреде (коморе, стручна удружења и сл.) и општедруштвених фондова, као и завршне рачуне привредних организација које врше јавну службу на територији Југославије и других привредних организација за које је прописима предвиђено да своје предрачуна подносе Скупштини.“

2. У члану 90 у четвртој алинеји бришу се речи „проучава и претреса питања у вези с трошењем јавних финансиских средстава;“.

II

Ова одлука ступа на снагу кад је усвоји Савезно веће.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ПОСЛОВНИКА САВЕЗНОГ ВЕЋА САВЕЗНЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Овај предлог одлуке подноси се ради разграничења делокруга рада Одбора за народну привреду са делокругом рада Одбора за друштвена средства чије се оснивање предвиђа Предлогом одлуке о изменама и допунама Пословника Савезне народне скупштине.

VEĆE PROIZVOĐAČA

5-ta SEDNICA

OD 28 OKTOBRA 1958 GODINE

SADRŽAJ

Pre dnevnog reda:

Čitanje zapisnika prethodne sednice.

Dnevni red:

- 1) Pretres Predloga odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu;
- 2) Pretres Predloga odluke o izmeni i dopuni Odluke o kamatnim stopama na sredstva privrednih organizacija, na sredstva uložena kod banke i na kratkoročne kredite;
- 3) Pretres Predloga odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije;
- 4) Pretres Predloga odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih železnica;
- 5) Pretres Predloga odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika;
- 6) Pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom osiguranju;
- 7) Pretres Predloga odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća;
- 8) Pretres Predloga odluke o potvrdi propisa Saveznog izvršnog veća donetih na osnovu ovlašćenja iz glave XXVI Saveznog društvenog plana za 1958 godinu;
- 9) Pre res izveštaja Odbora za narodnu privredu o razmatranju propisa koje je Savezno izvršno veće donelo na osnovu Odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje određenih privremenih propisa u oblasti privrede;
- 10) Pretres izveštaja Odbora za privredne organizacije o potvrdi statuta: Savezne spoljnotrgovinske komore, Savezne građevinske komore, Saveza poljoprivredno-šumarskih komora i Stručnog udruženja vodovoda i kanalizacija Jugoslavije;
- 11) Pretres Predloga odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Veća proizvođača;
- 12) Poslanička pitanja i odgovori predstavnika Saveznog izvršnog veća.

Govornici: Paško Romac, Josip Parić, Antun Frntić, poverenik Saveznog izvršnog veća Teodor Tomić, Aleksandar Milinković, predstavnik Saveznog izvršnog veća Moma Marković, Jelena Stojanović, predstavnik Saveznog izvršnog veća Lidiya Šentjurs i Nikola Janjić.

PRETSEDAVAO
PRETSEDNIK
PAŠKO ROMAC

ZAPISNIČAR
JOSIP PARIĆ

Početak u 11 č

Pretsednik Paško Romac (Izborni srez Zreňanin—Kikinda, AP Vojvodina, NR Srbija): Otvaram petu sednicu Veća proizvođača. Zapisnik današnje sednice vodiće narodni poslanik Josip Parić.

Molim zapisničara da pročita zapisnik četvrte sednice.

Zapisničar Josip Parić (Izborni srez Zadar, NR Hrvatska): Čita zapisnik četvrte sednice Veća proizvođača od 27 oktobra 1959 godine.

Pretsednik Paško Romac: Ima li primedaba na pročitani zapisnik? (Nema).

Pošto primedaba nema, zapisnik se overava. Obaveštavam Dom da će na pitanja narodnih poslanika dati usmene odgovore predstavnici Saveznog izvršnog veća na delu današnje sednice kada se završi poslednja tačka dnevnog reda i izvrši utvrđivanje istovetnosti zakonskih tekstova i drugih akata usvojenih u oba Doma.

Prelazimo na prvu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana. (Videti u prilogu).

Pristupamo pretresu. Da li neko želi da uzme učešća u pretresu o prvoj tački dnevnog reda? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam Predlog odluke na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je usvojen Predlog odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu.

Prelazimo na drugu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o izmeni i dopuni Odluke o kamatnim stopama na sredstva privrednih organizacija, na sredstva uložena kod banke i na kratkoročne kredite. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Da li neko želi reč o ovom Predlogu odluke? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam Predlog odluke na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je usvojen Predlog odluke o izmeni i dopuni Odluke o kamatnim stopama na sredstva privrednih organizacija, na sredstva uložena kod banke i na kratkoročne kredite.

Prelazimo na treću tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije. (Videti u prilogu).

Pošto je izveštaj Odbora za narodnu privredu umnožen i podeljen narodnim poslanicima, otvaram pretres. Ko se javlja za reč? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam Predlog odluke na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije.

Prelazimo na četvrtu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih železnica. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Reč ima narodni poslanik Antun Frntić.

Antun Frntić (Izborni srez Zagreb — Trnje I, NR Hrvatska): Drugovi narodni poslanici, u vezi sa prijedlogom koji je dalo Savezno izvršno vijeće o povećanju plaća radnika na železnicama, želeo bih znati da li je posrijedi greška ili tako kako je predloženo mora biti.

Iz prijedloga se vidi da nisu obuhvaćeni radnici željezničkih ustanova i poduzeća, a posebno se vidi iz druge točke, gdje se govori o poduzećima za održavanje pruge i poduzećima kola za spavanje i ručavanje, da nisu obuhvaćeni radnici onih poduzeća koji stvarno održavaju ta vozna sredstva. Mene interesira zašto radnici tih poduzeća nisu obuhvaćeni, jer kada se usporede plaće radnika Glavne direkcije Jugoslovenskih željeznica i radnika ŽTP, onda se vidi da je prosjek njihovih plaća isti, dapače još za 20 dinara manji od plaća onih radnika koji su sada dobili povećanje. Ovi radnici koji su sada dobili povećanje imaju prosječnu plaću 11.200 dinara, a oni koji održavaju vozna sredstva — 11.180 dinara. Znači, kada se već govorilo o željeznici i njenim radnicima, onda je trebalo svakako voditi računa i o onim radnicima koji održavaju ta vozna sredstva, lokomotive, vagone itd. A oni nisu uzeti u obzir.

Pretsednik Paško Romac: Ko još želi reč? (Niko se ne javlja).

Molim poverenika Saveznog izvršnog veća da da objašnjenje.

Poverenik Saveznog izvršnog veća Teodor Tomić: Kada se rešavalo o povećanju minimalnih ličnih dohodaka za radnike Jugoslovenskih železnica, najpre su došli na red radnici željezničkih transportnih preduzeća, a zatim i radnici preduzeća za održavanje pruga i preduzeća kola za spavanje. U ranijem periodu za radnike ovih preduzeća, prvenstveno za radnike željezničkih transportnih preduzeća, važio je poseban način i posebna uredba u pogledu formiranja plata. Upravo kada se od obračunskih plata prešlo na tarifne pravilnike, radnici Jugoslovenskih železnica su dobili svega 4% povećanja, a radnici preduzeća za održavanje kola i lokomotiva i radnici preduzeća kola za spavanje i ručavanje tretirani su u matičnoj grani — u metaloprerađivačkoj industriji. Prema tome oni nisu potpadali pod poseban režim radnika željezničkih transportnih preduzeća, pa su tretirani kao i ostali radnici preduzeća u metaloprerađivačkoj industriji. Zato je njihov nivo plata bio svagda nešto iznad plata radnika željezničkih transportnih preduzeća. Za njih je to bilo povoljnije, pošto im nisu određivane obračunske plate kao za radnike željezničkih transportnih preduzeća. Plate su im određivane u okviru onih povećanja koja su važila za metaloprerađivačku industriju. Nadležni narodni odbori određivali su koje su kvalifikacije potrebne za pojedina radna mesta i na osnovu toga su određivane obračunske plate, a kasnije i tarifni stavovi. I tako su ta preduzeća bila, ustvari, u boljem položaju i ostvarila su veći prosek plata kada se gleda po jednom radniku nego što je to bilo kod željezničkih transportnih preduzeća. Sa toga gledišta, kada se sada razmatralo pitanje uopšte željezničkih preduzeća u

okviru Zajednice Jugoslovenskih železnica, nije došlo u obzir povećanje za ova preduzeća kola i lokomotiva jer, kažem, ona su uglavnom u nivou ostalih preduzeća metaloprerađivačke industrije. A tu se hoće, ustvari, da budu na istom nivou. Toliko, ako druga zadovoljava ovaj odgovor.

Antun Frntić: Zadovoljan sam obrazloženjem, ali novaca nema.

Pretsednik Paško Romac: Čuli ste obrazloženje druga Teodora Tomića.

Pošto je narodni poslanik drug Frntić postavio više pitanja Saveznom izvršnom veću radi objašnjenja, to znači da tu nije posredi nikakav amandman, nego više diskusija. Zato postavljam Predlog odluke na glasanje.

Ko je za, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko protiv? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih železnica.

Prelazimo na petu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika. (Videti u prilogu).

Pošto su izveštaji Odbora za pitanje rada i socijalnog osiguranja i Zakonodavnog odbora razdeljeni narodnim poslanicima, otvaram pretres.

Ima reč drug Aleksandar Milinković.

Aleksandar Milinković (Izborni srez Beograd — Čukarica, NR Srbija): Drugovi i drugarice narodni poslanici, želeo bih da mi drugovi koji zastupaju ovaj Predlog odluke odgovore na jedno pitanje u vezi sa povećanjem minimalnih ličnih dohodaka radnika i službenika.

Pre svega, reč je o tome da je u vezi sa tabelom koja je ovih dana izašla u štampi i procentom povećanja minimalnih ličnih dohodaka nastao u nekim privrednim organizacijama problem kako da izvrše povećanja u okviru procenta koji je predviđen. Konkretno, na teritoriji mog izbornog sreza, Čukarica—Beograd, nekoliko preduzeća ima takvu strukturu radne snage da je 80% njihove radne snage nekvalifikovano ili polukvalifikovano. Prema tome, ako se uzme procenat koji je predviđen za povećanje minimalnog ličnog dohotka i ako se razdeli samo po 700 dinara na svakog člana kolektiva, dolazi se u situaciju da se ne mogu pokriti negde za 10.000 dinara, negde za 20.000, a negde za 30.000 dinara. Privredne organizacije postavljaju pitanje — kako će izvršiti povećanja minimalnih ličnih dohodaka u okviru predviđenih procenata. Da li će iznos koji nedostaje da bi izvršile povećanje

uzeti od fondova preduzeća ili će se to učiniti na neki drugi način? Ja bih molio objašnjenje o tome pitanju.

Pretsednik Paško Romac: Da li još neko želi reč? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko ne javlja za reč, molim poverenika Saveznog izvršnog veća da dâ objašnjenje.

Ima reč drug Teodor Tomić.

Poverenik Saveznog izvršnog veća Teodor Tomić: Ovo pitanje druga narodnog poslanika Milinkovića postavljalo se u vezi sa onim prvobitnim predlogom, to jest sa povećanjem koje je bilo predviđeno u iznosu od 9% minimalnih ličnih dohodaka. Međutim sada novi predlog polazi od toga da se na svakog radnika dobije najmanje 700 dinara bez obzira na to koliko je njegov minimalni lični dohodak. Ako, naprimer, nekvalifikovani radnik ima 6.000 dinara svoj minimalni dohodak, on će dobiti najmanje 700 dinara neto dodatak ličnom dohotku. Prema tome, uopšte se ne postavlja problem da svaki radnik neće dobiti najmanje 700 dinara. Više od toga može da dobije po odluci preduzeća u granicama ukupne sume ustupljenog doprinosa, utvrđene prema kvalifikacijama radnika, odnosno prema visini njihovih minimalnih ličnih dohodaka. Ne postavlja se ni pitanje koliko će privredna organizacija dobiti po jednom radniku, jer joj je po ovom predlogu obezbeđeno najmanje po 700 dinara. U postavljenoj skali prvi iznos nije u procentu, nego je rečeno — da preduzeće na sve radnike čiji minimalni lični dohodak iznosi do 10.000 dinara dobija po 1.155 dinara bruto ili po 700 dinara neto, a preko 700 dinara na svakog radnika dobija se povećanje uz jednu progresiju prema visini minimalnih ličnih dohodaka.

Pretsednik Paško Romac: Ima reč drug Aleksandar Milinković.

Aleksandar Milinković: Reč je o tome procentu minimalnih ličnih dohodaka koji je predviđen prema predlogu kada se obračuna osnovica platnog fonda odnosno minimalnih ličnih dohodaka i kada se ta suma podeli, po 700 dinara na sve radnike, onda još nedostaje izvesna suma novca da bi se pokrili tih 700 dinara, plus procenat koji bi trebalo da dođe. Mene zanima iz kojih fondova će se to pokriti.

Pretsednik Paško Romac: Ima reč drug Teodor Tomić.

Poverenik Saveznog izvršnog veća Teodor Tomić: Predviđeno je to pokriće. Ako postoji preduzeće koje ne plaća doprinos ili koje ne uplaćuje dovoljno doprinos, tako da iz ovoga doprinosa koji je bio ustupljen ne može pokriti dodatke koji budu utvrđeni na osnovu one skale za pojedine radnike, onda može za pokriće tih dodataka da upotrebi svoj rezervni fond, fond osnovnih i obrtnih sredstava. Pa ako ni to ne bi bilo dovoljno, onda narodni

odbor automatski garantuje za pokriće ovih dodataka. Oni se tretiraju u pogledu garantovanja kao minimalni lični dohoci. To je predviđeno u propisu.

Pretsednik Paško Romac: Čuli ste objašnjenja druga Teodora Tomića.

Pošto se niko više ne javlja za reč, to stavljam Predlog odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka na glasanje.

Ko je *za* ovakav Predlog odluke, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika.

Prelazimo na šestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o penziskom osiguranju. (Videti u prilogu).

Pošto su izveštaji Odbora za pitanja rada i socijalnog osiguranja i izveštaj Zakonodavnog odbora razdeljeni narodnim poslanicima, otvaram pretres.

Ko se javlja za reč? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o penziskom osiguranju na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o penziskom osiguranju.

Prelazimo na sedmu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres. Ko se javlja za reč? (Ne javlja se niko). Stavljam Predlog odluke na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća.

Prelazimo na osmu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o potvrdi propisa Saveznog izvršnog veća donetih na osnovu ovlašćenja iz glave XXVI Saveznog društvenog plana za 1958 godinu. (Videti u prilogu).

Otvaram pretres, pošto je izveštaj Odbora za narodnu privredu razdeljen narodnim poslanicima. Ko se javlja za reč? (Ne javlja se niko).

Stavljam Predlog odluke na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o potvrdi propisa Saveznog izvršnog veća donetih na osnovu ovlašćenja iz

glave XXVI Saveznog društvenog plana za 1958 godinu.

Prelazimo na devetu tačku dnevnog reda: Pretres izveštaja Odbora za narodnu privredu o razmatranju propisa koje je Savezno izvršno veće donelo na osnovu Odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje određenih privremenih propisa u oblasti privrede. (Videti u prilogu).

Izveštaj Odbora za narodnu privredu dostavljen je članovima Doma i otvaram pretres o njemu. Ko se javlja za reč? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko ne javlja za reč, prelazimo na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom usvojio izveštaj Odbora za narodnu privredu.

Prelazimo na desetu tačku dnevnog reda: Pretres izveštaja Odbora za privredne organizacije o potvrdi statuta: Savezne spoljnotrgovinske komore, Savezne građevinske komore, Saveza poljoprivredno-šumarskih komora i Stručnog udruženja vodovoda i kanalizacija Jugoslavije. (Videti u prilogu).

Izveštaj Odbora za privredne organizacije dostavljen je narodnim poslanicima, pa prema tome otvaram pretres. Ko se javlja za reč? (Ne javlja se niko).

Stavljam izveštaj na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio izveštaj Odbora za privredne organizacije o potvrdi statuta.

Prelazimo na jedanaestu tačku dnevnog reda: Pretres Predloga odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Veća proizvođača Savezne narodne skupštine. (Videti u prilogu.)

Pristupamo pretresu. Ko se javlja za reč? (Ne javlja se niko).

Pošto se niko ne javlja za reč, stavljam Predlog odluke na glasanje. Ko je *za*, neka digne ruku. (Svi dižu ruku). Ima li ko *protiv*? (Nema). Da li se ko uzdržava od glasanja? (Niko).

Objavljujem da je Dom jednoglasno usvojio Predlog odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Veća proizvođača Savezne narodne skupštine.

Pošto je Savezno veće završilo rad, to prelazimo na usaglašavanje tekstova zakonskih predloga i drugih akata usvojenih u oba doma.

Pretstavnik Saveznog veća obavestio me je da je Savezno veće u istovetnom tekstu usvojilo kao i Veće proizvođača:

1) Predlog odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu;

2) Predlog odluke o izmeni i dopuni Odluke o kamatnim stopama na sredstva privrednih

organizacija, na sredstva uložena kod banke i na kratkoročne kredite;

3) Predlog odluke o dodeljivanju sredstava iz privrednih rezervi federacije;

4) Predlog odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih železnica;

5) Predlog odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika;

6) Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o penziskom osiguranju;

7) Predlog odluke o potvrdi uredaba Saveznog izvršnog veća;

8) Predlog odluke o potvrdi propisa Saveznog izvršnog veća donetih na osnovu ovlašćenja iz glave XXVI Saveznog društvenog plana za 1958 godinu, i

9) Izveštaj Odbora za narodnu privredu o razmatranju propisa koje je Savezno izvršno veće donelo na osnovu Odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje određenih privrednih propisa u oblasti privrede.

Određujem kratak odmor.

(Posle odmora)

Predsednik Paško Romac: Prelazimo na deo sednice na kojoj će predstavnici Saveznog izvršnog veća davati odgovore na pitanja narodnih poslanika.

Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća, druga Momu Markovića, da da odgovore na pitanja narodnog poslanika Jelene Stojanović.

Predstavnik Saveznog izvršnog veća Moma Marković (Izborni srez Smederevo, NR Srbija): Narodni poslanik drugarica Jelena Stojanović postavila je dva pitanja.

Prvo pitanje glasi:

»Koji će organi i u kakvom postupku utvrđivati radni staž onih radnika kod kojih ovo pitanje nije rešeno i koliko će vremena radnici morati da čekaju do donošenja potrebnih propisa, koji će im omogućiti da reše pitanje svog radnog staža i svih onih njihovih prava koja stoje u zavisnosti od visine radnog staža.«

Odgovor: Zakonom o radnim odnosima, kao što je poznato, propisano je da radnu knjižicu izdaje organ uprave opštinskog narodnog odbora nadležan za rad i radne odnose po članu 119 Zakona o radnim odnosima.

U skladu sa ovim odredbama, Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za rad predložio je Saveznom izvršnom veću donošenje uredbe o organima i postupku za utvrđivanje vremena provedenog u radnom odnosu i drugih perioda koji se upisuju u radnu knjižicu.

Predloženom uredbom se predviđa da vreme provedeno u radnom odnosu pre izdavanja radne knjižice i posle toga, a koje nije uneto u radnu knjižicu, kao i periode vremena prove-

dene van radnog odnosa, koji se po pozitivnim propisima priznaju za ostvarivanje pojedinih prava kojima je osnov ili uslov radni odnos, utvrđuje posebna komisija koju obrazuje opštinski narodni odbor. Komisiju bi prema predlogu uredbe, sačinjavali predstavnici narodnog odbora, zavoda za socijalno osiguranje i opštinskog sindikalnog veća. Opštinski narodni odbor će moći, po potrebi, da obrazuje i više takvih komisija.

Prenošenjem ovih nadležnosti na organe u opštini, omogućava se da se svi ovi poslovi, neobično važni za radnog čoveka, približe neposredno njemu, tojest da se rešavaju u mestu gde živi i radi. Uspostavljanje ovih organa, kao kolegijalnih tela i u predloženom sastavu, obezbeđuje nesumnjivo potrebnu objektivnost kriterijuma i pravilnu primenu pozitivnih propisa u svakom konkretnom slučaju. Najzad smisao predložene uredbe je i u tome da će sva ova pitanja od životnog značaja za radnog čoveka moći da se rešavaju u toku radnog veka radnika, a ne tek u času kada on treba da ostvari svoje prava, kao što je primer, pravo na penziju, zbog čega je dolazilo do velikog zakašnjanja u rešavanju ovih pitanja i teškoća u dokazivanju ovih prava prilikom zahteva za ostvarivanje penzija. Stoga je predložena i odgovarajuća dopuna zakona o penzijama, koja se nalazi na dnevnom redu ovog zasedanja, u članu 6 Zakona o izmenama i dopunama zakona o penziskom osiguranju.

Međutim kako se znatan broj predmeta za utvrđivanje radnog staža, koji je podnet pre stupanja na snagu Zakona o radnim odnosima, nalazi kod zavoda za socijalno osiguranje, koji su bili nadležni organi za ova pitanja, predloženom uredbom se predviđa da se svi poslovi u vezi sa ovim zahtevima koji su podneti do 31 decembra 1957 godine završe kod zavoda za socijalno osiguranje.

Predlog uredbe o kojoj sam govorio nalazi se pred Saveznim izvršnim većem, koje će je, prema predlogu dnevnog reda, razmatrati na svojoj sutrašnjoj redovnoj sednici.

Odmah sa donošenjem ove uredbe biće doneto i uputstvo za njenu primenu.

Drugo pitanje koje je postavila drugarica Jelena Stojanović glasi:

»Da li postoji mogućnost da se nadležnim organima imperativno postavi obaveza pokretanja postupka za naknadu štete protiv odgovornih lica u privrednoj organizaciji koja nezakonitim otkazima i otpuštanjem radnika stvaraju materijalne obaveze privrednoj organizaciji?«

Odgovor: Pre svega, hteo bih da istaknem da je Zakonom o radnim odnosima odlučivanje o davanju otkaza stavljeno u nadležnost kolektivnih organa privredne organizacije — radničkom savetu odnosno njegovoj komisiji za zasnivanje i otkazivanje radnog odnosa, a u pogledu rukovodećih službenika — u nadležnost upravnog odbora. Prema tome, pojedinac, di-

rektor odnosno drugo ovlašćeno lice, ne učestvuje u donošenju ovih odluka, već jedino na osnovu njih donosi samo formalna rešenja o davanju otkaza. Time je, dakle, u principu isključena mogućnost da pojedinci nezakonitim odlukama o davanju otkaza nanose štetu privrednoj organizaciji. Zato bi se moglo postaviti pitanje da li kolegijalni organi odnosno njihovi članovi treba da nadoknade štetu privrednoj organizaciji koja bi nastala na osnovu njihove nezakonite odluke o otkazu. Zakon o radnim odnosima ne predviđa ovu mogućnost. Međutim dešava se i pored toga da direktor odnosno drugo ovlašćeno lice, iako je to protivno sistemu postavljenom u Zakonu o radnim odnosima, mogu i mimo navedenih organa doneti rešenje o otkazu. U ovim slučajevima zakon pruža mogućnost da privredna organizacija traži od direktora odnosno drugog odgovornog lica naknadu štete. Ovo svoje pravo privredna organizacija može ostvariti na taj način što radnički saveti donose rešenja o naknadi štete do iznosa od 10.000 dinara koju učini direktor po članu 309 stav 3, dok se za štetu preko ovog iznosa privredna organizacija može obratiti redovnom sudu.

Svojim unutrašnjim pravilima, privredna organizacija rešava konkretnije, u skladu sa opštim pozitivnim propisima, i pitanje odgovornosti pojedinaca ili pojedinih organa preduzeća prema preduzeću, pored ostalog i zbog štete koja bi nastala zbog njihovog nezakonitog ili nepravilnog rada.

U tom smislu ne postoji ni zakonsko ovlašćenje nekog organa koji bi mogao imperativno postaviti privrednoj organizaciji obavezu pokretanje postupka za naknadu štete odgovornih organa, jer se iz odredaba Zakona o radnim odnosima (član 306—311) vidi da je ovo pitanje ostavljeno oceni privredne organizacije.

Hteo bih ipak da napomenem da je Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za rad pristupio proučavanju pojedinih pitanja u vezi sa sprovođenjem u život Zakona o radnim odnosima, čije rešenje praksa traži. To se naročito tiče pitanja organa nadležnih za ocenu zakonitosti i celishodnosti odluka organa preduzeća o otkazima i politici otpuštanja radnika sa posla u određenim slučajevima, kao i pitanja u vezi sa postupkom u ovim slučajevima. Sekretarijat će u sklopu pitanja koja već proučava pristupiti i proučavanju postavljenih pitanja i njihovih rešenja ako je potrebno, predložiti u izmenama i dopunama Zakona o radnim odnosima.

Pretsednik Paško Romac: Da li narodni poslanik Jelena Stojanović traži kakvo objašnjenje ili ima dopunska pitanja u vezi sa datim odgovorom?

Jelena Stojanović (Izborni srez Beograd—Vračar, NR Srbija): Imam.

Pretsednik Paško Romac: Napominjem da, shodno Poslovniku, ovo izlaganje u vezi sa dobijenim odgovorom ne može trajati duže od pet minuta.

Jelena Stojanović: Ja se slažem sa onim što je drug Moma Marković, predstavnik Saveznog izvršnog veća, izneo i sasvim sam zadovoljna odgovorom. Samo bih htela da napomenem nešto što se tiče drugog pitanja. Reč je o tome da i pored toga što postoje kolektivna tela za otkaze u preduzećima, određene komisije koje vrše prijem i otpust radnika, pojedincu se može dogoditi, i to se u praksi dešava, da ga privredna organizacija ne primi na posao, iako je arbitraža donela odluku, posle uložene žalbe, o vraćanju na posao. Ako je u pitanju direktor ili neko stručno lice ponekad postoji netrpeljivost ili slično i u tom slučaju radniku se kaže: idi kući, i godinu dana mu se daje plata i sva zarada prema tarifnom pravilniku, a to lice ne privređuje uopšte u toj privrednoj organizaciji. I to ide onda na teret čitavog kolektiva. Taj primer nije usamljen. Takvih primera ima dosta i u pitanju su milionske sume.

Ja se slažem sa odgovorom, samo napominjem da se i takvi slučajevi dešavaju i da, i pored toga što je Zakonom o radnim odnosima predviđeno da pojedinac ne rešava ove stvari, u praksi se dešava da na ovaj način privredna organizacija bude oštećena. Zadovoljna sam odgovorom, jer je rečeno da će Sekretarijat za rad razmotriti sprovođenje Zakona o radnim odnosima i da će i ovo pitanje biti rešeno.

Pretsednik Paško Romac: Molim predstavnika Saveznog izvršnog veća, Lidiju Šentjunc, da da odgovor na pitanje narodnog poslanika Nikole Janjića.

Predstavnik Saveznog izvršnog veća Lidija Šentjunc (Izborni srez Trbovlje, NR Slovenija): Na pitanje narodnog poslanika Nikole Janjića: »Na koji se način predviđa buduće finansiranje komunalnih objekata, a prvenstveno vodovoda u velikim gradovima« dajem ovaj odgovor:

Prema proporcijama Saveznog društvenog plana za 1958 godinu i dokumentaciji toga plana, sredstva za investiciona ulaganja u komunalne objekte prvenstveno treba da obezbede lokalni fondovi, i to: lokalni društveni investicioni fondovi, fondovi za kreditiranje stanbene izgradnje, a u izvesnoj meri sredstva mogu dati fondovi za zajedničku potrošnju privrednih organizacija, i drugi izvori.

Po analizama Saveznog zavoda za privredno planiranje o ostvarenju plana stanbeno-komunalne izgradnje tokom 1957 i 1958 godine vidi se da se finansiranje stanbene izgradnje ostvaruje u okvirima koje je postavio perspektivni plan, dok se finansiranje komunalne izgradnje ostvaruje čak i nešto preko plana.

Pritom pada u oči da narodni odbori angažuju sredstva lokalnih fondova za kreditiranje stanbene izgradnje u cilju građenja komunalnih objekata znatno ispod okvira od 30%, koji je za ove svrhe, kao i za izgradnju škola i unapređenje građevinarstva, dozvoljen postojećim zakonskim propisima. Tako je prema podacima Investicione banke, od ukupno investiranih sredstava iz lokalnih fondova za kreditiranje stanbene izgradnje u toku 1957 godine iskorišćeno za samu stanbenu izgradnju 91,6%, za građenje komunalnih objekata svega 5,5%, a za ostale investicije 2,9%. Slična je situacija bila i u prvom polugodištu ove godine, kada je za stanovanje iskorišćeno 90,8%, za komunalnu izgradnju 5,8%, a za ostale svrhe 3,4%. Znači da se glavni izvori za komunalno investiranje nalaze van ovih fondova, dakle u lokalnim investicionim fondovima, u budžetima komuna, u sredstvima na slobodnom raspolaganju komunalnih organizacija itd.

Međutim stoji činjenica da se kod izvesnih gradova postavlja pitanje finansiranja krupnih komunalnih radova, a pre svega građenje osnovne mreže i uređenja vodovoda i kanalizacije, jer za njih lokalna sredstva nisu uvek i svuda dovoljna a nema čvrstih saveznih i republičkih izvora za ove svrhe.

Da bi se taj problem rešio i da bi se našao pogodan instrument za kreditiranje krupnih

komunalnih radova od šireg društvenog značaja, razmatra se povodom priprema plana za 1959 godinu, mogućnost da se, pored već postojećih izvora u lokalnim kreditnim fondovima, budžetima, sredstvima na slobodnom raspolaganju komunalnih organizacija itd., iduće godine na ovom zadatku aktiviraju i republički fondovi za kreditiranje stanbene izgradnje, s tim da se nešto poveća njihova participacija pri raspodeli stanbenog doprinosa. Konkretni predlozi o tom pitanju biće podneti Skupštini u okviru Predloga društvenog plana za 1959 godinu.

Pretsednik Paško Romac: Da li narodni poslanik Nikola Janjić traži kakvo razjašnjenje ili želi da postavi dopunsko pitanje u vezi sa dobivenim odgovorom?

Nikola Janjić (Izborni srez Sarajevo—Stari Grad, NR Bosna i Hercegovina): Ne tražim.

Pretsednik Paško Romac: Na ostala pitanja koja su postavljena, predstavnik Saveznog izvršnog veća daće odgovore na jednoj on narednih sednica Doma ili na zajedničkoj sednici.

Pošto je dnevni red iscrpen, to ovu sednicu zaključujem. Obaveštavam da će se zajednička sednica održati u 16 časova i 30 minuta.

(Sednica je zaključena u 11 č 45 min).

P R I L O Z I**P R E D L O G****ODLUKE O IZMENI I DOPUNI SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1958 GODINU**SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK

SNS(A) 41

7 oktobra 1958 godine

PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za narodnu privredu svog Doma na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnik pri pretresanju ovog predloga Savezno izvršno veće je odredilo Zorana Polića, državnog potsekretara za poslove finansija, a za poverenika Milana Mihajlovića, načelnika odeljenja u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za opšte privredne poslove.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

(Pismo Saveznog izvršnog veća i tekst Predloga odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu — videti u prilogima 5-te sednice Saveznog veća).

I Z V E Š T A J**ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU ODLUKE O IZMENI I DOPUNI SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1958 GODINU**SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA

Odbor za narodnu privredu

Br. SNS (A) 41

16 oktobra 1958 godine

Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Izveštavate se da je Odbor za narodnu privredu Veća proizvođača Savezne narodne skupštine na svojoj sednici održanoj 16 oktobra 1958 godine, pretresao Predlog odluke o izmeni i dopuni Saveznog društvenog plana za 1958 godinu, i usvojio ga bez izmena.

Prema Društvenom planu privrednog razvoja Jugoslavije od 1957 do 1961 godine, predviđena je izgradnja rečnih i jezerskih putničkih brodova ukupnog kapaciteta 4.200 KS i 2.325 putničkih mesta u vrednosti od 1.290 miliona dinara.

Danas rečno brodarstvo raspolaže svega sa sedam putničkih brodova, a do 1961 godine treba da se stave van upotrebe tri broda, tako da će u saobraćaju ostati svega četiri. S druge strane, eksploatacija ovih brodova je nerentabilna u nekim krajevima naše zemlje, zbog čega privredne organizacije odbijaju da preduzmu obaveze za njihovu izgradnju, a osim toga, banka ne daje zajmove za izgradnju ovakvih brodova baš radi njihove nerentabilnosti.

Iz iznetih razloga, predloženo je da se sredstva za izgradnju ovih brodova u iznosu od 350 miliona dinara, obezbede iz Opšteg investicionog fonda i to bez obaveze vraćanja, a uz participaciju narodnih republika, narodnih odbora i preduzeća od 15% u troškovima izgradnje brodova.

Pošto je u Saveznom društvenom planu za 1958 godinu predviđeno da se sredstva za izgradnju navedenih brodova daju u vidu zajmova uz obavezu vraćanja, potrebno je izvršiti predložene izmene u Saveznom društvenom planu.

U ime Odbora molim Dom da usvoji ovaj izveštaj
Za izvestioca Odbora određen je narodni poslanik Mladen Sazdevski.

Sekretar

Velizar Škerović s. r.

Pretsednik

Dragi Stamenković s. r.

Članovi:

Ing. Slavko Baum s. r., Jure Bilić s. r., ing. Emerik Blum s. r. Nikola Gostiša s. r., ing. Filip Knežević s. r., Franc Lubej s. r., Milan Mićković s. r., Milivoje Miličević s. r., Sveta Paunović s. r., Alojz Ribič s. r., Mladen Sazdevski s. r., Borko Temelkovski s. r., Andrija Šubat s. r., ing. Pavle Šumanovac s. r., ing. Ratko Vojnović s. r.

P R E D L O G**ODLUKE O IZMENI I DOPUNI ODLUKE O KAMATNIM STOPAMA NA SREDSTVA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA, NA SREDSTVA ULOŽENA KOD BANKE I NA KRATKOROČNE KREDITE**

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

PRETSEDNIK

SNS (A) 42

7 oktobra 1958 godine

Beograd

PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o izmeni i dopuni Odluke o kamatnim stopama na sredstva privrednih organizacija, na sredstva uložena kod banke i na kratkoročne kredite, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za narodnu privredu svog Doma na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnik pri pretresanju ovog predloga Savezno izvršno veće odredilo je Zorana Polića, državnog potsekretara za poslove finansija, a za poverenika Milana Mihajlovića, načelnika odeljenja u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za opšte privredne poslove.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

(Pismo Saveznog izvršnog veća i tekst predloga odluke — videti u prilogima 5-te sednice Saveznog veća).

I Z V E Š T A J**ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU ODLUKE O IZMENI I DOPUNI ODLUKE O KAMATNIM STOPAMA NA SREDSTVA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA, NA SREDSTVA ULOŽENA KOD BANKE I NA KRATKOROČNE KREDITE**

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

VEĆE PROIZVOĐAČA

Odbor za narodnu privredu

Broj SNS (A) 42

16 oktobra 1958 godine

Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Izveštavate se da je Odbor za narodnu privredu Veća proizvođača na svojoj sednici od 16 oktobra 1958

Dostavljam Vam Predlog odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih železnica, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i molim da ovaj predlog uputite Odboru za pitanja rada i socijalnog osiguranja na pretpresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika pri pretpresanju ovog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana

Momu Markovića, a za poverenika Teodora Tomića, načelnika odeljenja u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za rad.

Pretsednik
Petar Stambolić s. r.

(Pismo Saveznog izvršnog veća i tekst predloga odluke — videti u prilogima 5-te sednice Saveznog veća).

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA PITANJA RADA I SOCIJALNOG OSIGURANJA VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU ODLUKE O POVEĆANJU MINIMALNIH LIČNIH DOHODAKA RADNIKA ODREĐENIH PRIVREDNIH ORGANIZACIJA ZAJEDNICE JUGOSLOVENSkih ŽELEZNICA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA
Odbor za pitanja rada i
socijalnog osiguranja
Broj SNS (A) 40
17 oktobra 1958 godine
Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za pitanja rada i socijalnog osiguranja Veća proizvođača na svojoj sednici od 16 oktobra 1958 godine pretresao je Predlog odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih železnica i u tekst Predloga nije uneo nikakve izmene.

Za izvestioca je određen narodni poslanik Stevo Bevanđić.

Sekretar
Stevo Bevanđić s. r.

Pretsednik
Marija Jagodić s. r.

Članovi:

Gečevski Gligor s. r., Humek Paula s. r., Jeremić Dragoslav s. r., Kardelj Pepca s. r., Kebrić Nada s. r., Kevrešan Emil s. r., Marković Stjepan s. r., Petrovski Boro s. r., Stojanović Jelena s. r., Trninić Milan s. r.,

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU ODLUKE O POVEĆANJU MINIMALNIH LIČNIH DOHODAKA RADNIKA ODREĐENIH PRIVREDNIH ORGANIZACIJA ZAJEDNICE JUGOSLOVENSkih ŽELEZNICA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA
Zakonodavni odbor
SNS (A) 40
17 oktobra 1958 godine
Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Veća proizvođača na svojoj sednici održanoj 16 oktobra 1958 godine pretresao je i usvojio bez izmena Predlog odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika određenih privrednih organizacija Zajednice Jugoslovenskih železnica, koji mu je dostavio Odbor za pitanja rada i socijalnog osiguranja.

Izveštavajući vas o prednjem Zakonodavni odbor moli Dom da usvoji ovaj predlog odluke.

Za izvestioca određen je narodni poslanik ing. Borislav Spasojević.

Sekretar
Danilo Knežević s. r.

Pretsednik
Rodojjub Stanić s. r.

Članovi:

Zivko Brajkovski s. r., Nikola Janjić s. r., Ibrahim Maglajlić s. r., ing Borislav Spasojević s. r., Juraj Šicel s. r., ing Milan Tomaško s. r.,

P R E D L O G

ODLUKE O USTUPANJU DELA DOPRINOSA IZ DOHOTKA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA ZA POVEĆANJE LIČNIH DOHODAKA RADNIKA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK
SNS (A) 53
23 oktobra 1958 godine
Beograd

**PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE**

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće i kojim se zamenjuje ranije podneti predlog Odluke o povećanju minimalnih ličnih dohodaka radnika privrednih organizacija.

Molim da predlog odluke uputite Odboru za pitanja rada i socijalnog osiguranja na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Momu Markovića, a za poverenika Teodora Tomića, načelnika odeljenja u Sekretarijatu Saveznog izvršnog veća za rad.

Pretsednik
Petar Stambolić s. r.

(Pismo Saveznog izvršnog veća i tekst Predloga odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika — videti u prilogima 5-te sednice Saveznog veća).

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA PITANJA RADA I SOCIJALNOG OSIGURANJA VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU ODLUKE O USTUPANJU DELA DOPRINOSA IZ DOHOTKA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA ZA POVEĆANJE LIČNIH DOHODAKA RADNIKA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA
Odbor za pitanja rada i
socijalnog osiguranja
Broj SNS (A) 53
26 oktobra 1958 godine
Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za pitanja rada i socijalnog osiguranja Veća proizvođača na svojoj sednici od 26 oktobra 1958 godine pretresao je Predlog odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika i na isti imao sledeće dopune:

U delu I, tačke 2, u trećem redu iza »dohodaka« dodati »radnika«. U drugom stavu ove tačke u tre-

ćem redu iza »se« dodati »posebno za radnike na poljoprivrednim delatnostima« a iza »dohodaka« dodati reč »radnika«.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor za pitanja rada i socijalnog osiguranja moli Dom da ga usvoji.

Za izvestioca po ovom predlogu određen je narodni poslanik Stevo Bevandić.

Sekretar

Stevo Bevandić s. r.

Predsednik

Marija Manić-Jagodić s. r.

Članovi:

Imre Balint s. r., Gligor Gečevski s. r., Paula Humek s. r., Dragoslav Jeremić s. r., Pepca Kardelj s. r., Nada Kebrić s. r., Emil Kevrešan s. r., Stjepan Marković s. r., Boro Petrovski s. r., Jelena Stojanović s. r., Milan Trninić s. r.,

I Z V E Š T A J

ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU ODLUKE O USTUPANJU DELA DOPRINOSA IZ DOHOTKA PRIVREDNIH ORGANIZACIJA ZA POVEĆANJE LIČNIH DOHODAKA RADNIKA

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

VEĆE PROIZVOĐAČA

Zakonodavni odbor

SNS (A) 53

26 oktobra 1958 godine

Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Veća proizvođača Savezne narodne skupštine na svojoj sednici održanoj 26 oktobra o. g. pretresao je Predlog odluke o ustupanju dela doprinosa iz dohotka privrednih organizacija za povećanje ličnih dohodaka radnika koji mu je dostavio Odbor za pitanja rada i socijalnog osiguranja.

U predlogu odluke Odbor nije izvršio nikakve izmene i dopune.

Podnoseći ovaj izveštaj, Odbor predlaže Domu da ga usvoji.

Za izvestioca određen je narodni poslanik Juraj Šicel.

Sekretar

Danilo Knežević s. r.

Za predsednika

ing. Borislav Spasojević s. r.

Članovi:

Živko Brajkovski s. r., Nikola Janjić s. r., Ibrahim Maglajlić s. r., Luka Petković s. r., Juraj Šicel s. r., ing. Milan Tomaško s. r.,

P R E D L O G

ZAKONA O IZMENAMA ZAKONA O PENZISKOM OSIGURANJU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

SNS (A) 44

Beograd

9 oktobra 1958 godine

PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Dostavljam Vam Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o penziskom osiguranju, koji je Skupštini podnelo Savezno izvršno veće, i molim da ovaj zakonski predlog uputite Odboru za pitanja rada i socijalnog osiguranja svog Doma na pretresanje i dalji postupak.

Za svog pretstavnika pri pretresanju ovog predloga Savezno izvršno veće je odredilo svog člana Momu Markovića, a za poverenika Dr Nikolu Dilbera, savetnika u Sekretarijatu za rad Saveznog izvršnog veća.

Predsednik

Petar Stambolić s. r.

(Pismo Saveznog izvršnog veća i tekst Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o penziskom osiguranju — videti u prilogima 5-te sednice Saveznog veća).

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA PITANJA RADA I SOCIJALNOG OSIGURANJA VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA ZAKONA O PENZISKOM OSIGURANJU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA

VEĆE PROIZVOĐAČA

Odbor za pitanja rada i

socijalnog osiguranja

Broj SNS (A) 44

17 oktobra 1958 godine

Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Odbor za pitanja rada i socijalnog osiguranja Veća proizvođača Savezne narodne skupštine, na svojim sednicama od 16 i 17 oktobra 1958 godine, pretresao je Predlog zakona o izmenama Zakona o penziskom osiguranju koji mu je preko predsednika Veća proizvođača dostavilo Savezno izvršno veće.

Odbor je u tekst zakonskog predloga izvršio sledeće izmene i dopune:

U trećem članu u drugom stavu, prvi red, briše se reč »određenih« i stavljaju se reči »koje su određene ili će biti određene«. U istom stavu brišu se reči »pre stupanja na snagu ovog zakona«. U sedmom redu umesto »tabele« staviti »tabeli«. U osmom i devetom redu umesto reči »procenat« staviti »procent«. U desetom i jedanaestom redu iza broja »XX« brisati reči »platnom razredu«. U trinaestom redu umesto zapete staviti »i«, a ostatak stava glasi: »8% od XIII do Ia osiguraničkog razreda«. U članu 3 dodaje se novi stav tri koji glasi:

»Odredba prethodnog stava važi i za penzije vojnih osiguranika određene po članu 83 Zakona o penziskom osiguranju kao i za penzije prevedene po članu 196 tog zakona«.

Član 4 stav dva u prvom redu ispred reči »pri« staviti »i«. U drugom redu umesto reči »penzije« staviti »penzija«, a u trećem redu umesto reči »nove penzije« staviti »novih penzija«.

Član 5, u četvrtom redu iza reči »osiguranja« staviti zapetu.

Podnoseći ovaj izveštaj Odbor moli Dom da usvoji ovaj zakonski predlog kao i izmene i dopune na taj predlog.

Za izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Humek Paulu.

Sekretar

Stevo Bevandić s. r.

Predsednik

Marija Jagodić s. r.

Članovi:

Gligor Gečevski s. r., Paula Humek s. r., Dragoslav Jeremić s. r., Pepca Kardelj s. r., Nada Hebrić s. r., Emil Kevrešan s. r., Stjepan Marković s. r., Boro Petrovski s. r., Jelena Stojanović s. r., Milan Trninić s. r.,

I Z V E Š T A J

**ZAKONODAVNOG ODBORA VEĆA PROIZVOĐAČA
O PREDLOGU ZAKONA O IZMENAMA ZAKONA O
PENZISKOM OSIGURANJU**SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA

Zakonodavni odbor

SNS (A) 44

17 oktobra 1958 godine

Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Zakonodavni odbor Veća proizvođača na svojim sednicama održanim 16 i 17 oktobra 1958 godine pretrčao je Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o penziskom osiguranju koji mu je dostavio Odbor za pitanja rada i socijalnog osiguranja Veća proizvođača.

Pretresajući ovaj zakonski predlog Odbor je usvojio nekoliko izmena stilske prirode sa kojima je se saglasio i Odbor za pitanja rada i socijalnog osiguranja.

Izveštavajući vas o prednjem Zakonodavni odbor moli Dom da usvoji Predlog zakona o izmenama Zakona o penziskom osiguranju.

Za svog izvestioca Odbor je odredio narodnog poslanika Nikolu Janjića.

Sekretar

Danilo Knežević s. r.

Pretsednik

Rodoljub Stanić s. r.

Članovi:

Živko Brajkovski s. r., Nikola Janjić s. r., Ibrahim Maglajlić s. r., ing. Borislav Spasojević s. r., Juraj Šicel s. r., ing. Milan Tomaško s. r.,

P R E D L O G

**ODLUKE O POTVRDI UREDABA SAVEZNOG
IZVRŠNOG VEĆA**SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK

SNS (A) 27

18 jun 1958 godine

Beograd

PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Savezno izvršno veće dostavilo je Skupštini spisak uredaba o izmenama i dopunama uredaba donetih na osnovu ovlašćenja iz tačke II Odluke o potvrđi uredaba Saveznog izvršnog veća i o daljem radu na pripremi zakona o privrednom sistemu (»Službeni list FNRJ«, br. 8/54) i molilo je da se iste uredbe podnesu domovima Skupštine na potvrdu u smislu člana 20 tačka 1 Zakona o sprovođenju Ustavnog zakona.

Dostavljam Vam navedeni spisak uredaba i molim da isti uputite Odboru za narodnu privredu svog Doma radi razmatranja tih uredaba i podnošenja predloga Domu u vezi s traženom potvrdom.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

(Pismo Saveznog izvršnog veća i tekst Predloga odluke o potvrđi uredaba Saveznog izvršnog veća — videti u prilogima 5-te sednice Saveznog veća).

I Z V E Š T A J

**ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU ODLUKE O POTVRDI
UREDABA SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA**SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA

Odbor za narodnu privredu

SNS (A) 27

16 oktobra 1958 godine

Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE
SKUPŠTINE

Beograd

Izveštavate se da je Odbor za narodnu privredu Veća proizvođača Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 16 oktobra 1958 godine, razmatrao uredbe o izmenama i dopunama uredaba donetih na osnovu ovlašćenja iz tačke II Odluke o potvrđi uredaba Saveznog izvršnog veća i o daljem radu na pripremi zakona o privrednom sistemu, koje je Savezno izvršno veće podnelo Skupštini na potvrdu, pa predlaže Domu da donese Odluku o potvrđi navedenih uredaba.

Predlog za potvrdu pomenutih uredaba, dostavljen je Odboru za narodnu privredu preko Pretsednika Doma i u vezi s tim Odbor je formirao Pododbor, koji je bliže razmotrio ove uredbe i o svome radu podneo je izveštaj Odboru.

Kako su navedene uredbe u saglasnosti sa našom opštom privrednom politikom i postojećim propisima, Odbor predlaže Domu da donese Odluku o njihovoj potvrđi.

Predlog odluke prilaže se uz izveštaj Odbora.

U ime Odbora molim Dom da usvoji ovaj izveštaj.

Za izvestioca Odbora određen je narodni poslanik ing. Slavko Baum.

Sekretar

Velizar Škerović s. r.

Pretsednik

Dragi Stamenković s. r.

Članovi:

Ing. Slavko Baum s. r., Jure Bilić s. r., ing. Emerik Blum s. r., Nikola Gostiša s. r., ing. Filip Knežević s. r., Franc Lubej s. r., Milan Mićković s. r., Milivoje Milićević s. r., Sveta Paunović s. r., Alojz Ribić s. r., Mladen Sazdevski s. r., Borko Temelkovski s. r., Andrija Šubat s. r., ing. Pavle Šumanovac s. r., ing. Ratko Vojnović s. r.

P R E D L O G

**ODLUKE O POTVRDI PROPISA SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA DONETIH NA OSNOVU OVLAŠĆENJA
IZ GLAVE XXVI SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA
ZA 1958 GODINU**SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK

SNS (A) 28

18 jun 1958 godine

Beograd

PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Pretsedniče,

Savezno izvršno veće je dostavilo Skupštini spisak propisa koje je Savezno veće donelo na osnovu glave XXVI Saveznog društvenog plana za 1958 godinu (»Službeni list FNRJ«, br. 54/57) i molimo da se isti propisi u smislu odredbe stava 2 navedene glave Društvenog plana podnesu domovima Skupštine na odobrenje.

U vezi s tim dostavljam Vam navedeni spisak propisa i molim da ga uputite Odboru za narodnu

privredu svog Doma radi razmatranja pomenutih propisa o podnošenju predloga Domu u vezi s traženim odobrenjem.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

(Pismo Saveznog izvršnog veća i tekst predloga odluke — videti u prilogima 5-te sednice Saveznog veća).

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU VEĆA PROIZVOĐAČA O PREDLOGU ODLUKE O POTVRDI PROPISA SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA NA OSNOVU OVLAŠĆENJA IZ GLAVE XXI SAVEZNOG DRUŠTVENOG PLANA ZA 1958 GODINU

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA

Odbor za narodnu privredu

Br. SNS (A) 28

16 oktobra 1958 godine

Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Izveštavate se da je Odbor za narodnu privredu Veća proizvođača Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 16 oktobra 1958 godine razmatrao propise koje je Savezno izvršno veće donelo na osnovu glave XXVI Saveznog društvenog plana za 1958 godinu, koje je Savezno izvršno veće podnelo Skupštini na potvrdu, pa predlaže Domu da donese Odluku o potvrđi navedenih propisa.

Predlog za potvrdu pomenutih propisa dostavljen je Odboru za narodnu privredu preko Pretsednika Doma i u vezi s tim Odbor je formirao Pododbor, koji je bliže razmotrio ove propise i o svome radu podneo izveštaj Odboru.

Kako su navedeni propisi u skladu sa našom opštom privrednom politikom, Odbor predlaže Domu da donese Odluku o njihovoj potvrđi.

Predlog odluke prilaže se uz izveštaj.

U ime Odbora molim Dom da usvoji ovaj izveštaj.

Za izvestioca Odbora određen je narodni poslanik ing. Slavko Baum.

Sekretar

Velizar Škerović s. r.

Pretsednik

Dragi Stamenković s. r.

Članovi:

Ing. Slavko Baum s. r., Jure Bilić s. r., ing. Emerik Blum s. r., Nikola Gostiša s. r., ing. Filip Knežević s. r., Franc Lubej s. r., Milan Mićković s. r., Milivoje Milićević s. r., Sveta Paunović s. r., Alojz Ribić s. r., Mladen Sazdevski s. r., Borko Temelkovski s. r., Andrija Šubat s. r., ing. Pavle Šumanovac s. r., ing. Ratko Vojnović s. r.

S P I S A K

PROPISA KOJE JE SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE DONело NA OSNOVU ODLUKE O OVLAŠĆENJU SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA ZA DONOŠENJE ODREĐENIH PRIVREMENIH PROPISA U OBLASTI PRIVREDE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
PRETSEDNIK

SNS (A) 29

18 jun 1958 godine

Beograd

**PRETSEDNIKU VEĆA PROIZVOĐAČA
SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE**

Beograd

Druže Pretsedniče,

Savezno izvršno veće dostavilo je Skupštini spisak propisa koje je Savezno izvršno veće donelo na osnovu Odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća

za donošenje određenih privremenih propisa u oblasti privrede (»Službeni list FNRJ«, br. 54/57) i molimo da ih Skupština u smislu tačke II navedene odluke i razmotri.

U vezi s napred izloženim dostavljam Vam navedeni spisak propisa i molim da ga uputite Odboru za narodnu privredu svog Doma na razmatranje i podnošenje izveštaja Domu.

Pretsednik

Petar Stambolić s. r.

(Pismo Saveznog izvršnog veća i spisak propisa — videti u prilogima 5-te sednice Saveznog veća).

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA NARODNU PRIVREDU VEĆA PROIZVOĐAČA O RAZMATRANJU PROPISA KOJE JE SAVEZNO IZVRŠNO VEĆE DONело NA OSNOVU ODLUKE O OVLAŠĆENJU SAVEZNOG IZVRŠNOG VEĆA ZA DONOŠENJE ODREĐENIH PRIVREMENIH PROPISA U OBLASTI PRIVREDE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA

Odbor za narodnu privredu

SNS (A) 29

16 oktobra 1958 godine

Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Izveštavate se da je Odbor za narodnu privredu Veća proizvođača Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 16 oktobra 1958 godine, razmatrao propise koje je Savezno izvršno veće donelo na osnovu Odluke o ovlašćenju Saveznog izvršnog veća za donošenje određenih privremenih propisa u oblasti privrede, koje je Skupštini dostavilo na razmatranje. Odbor za narodnu privredu nema nikakvih primedaba na ove propise, jer su u skladu sa našom opštom privrednom politikom.

Spisak navedenih propisa prilaže se uz izveštaj.

U ime Odbora molim Dom da usvoji ovaj izveštaj.

Za izvestioca Odbora određen je narodni poslanik ing. Slavko Baum.

Sekretar

Velizar Škerović s. r.

Pretsednik

Dragi Stamenković s. r.

Članovi:

Ing. Slavko Baum s. r., Jure Bilić s. r., ing. Emerik Blum s. r., Nikola Gostiša s. r., ing. Filip Knežević s. r., Franc Lubej s. r., Milan Mićković s. r., Milivoje Milićević s. r., Sveta Paunović s. r., Alojz Ribić s. r., Mladen Sazdevski s. r., Borko Temelkovski s. r., Andrija Šubat s. r., ing. Pavle Šumanovac s. r., ing. Ratko Vojnović s. r.

I Z V E Š T A J

ODBORA ZA PRIVREDNE ORGANIZACIJE VEĆA PROIZVOĐAČA O POTVRDI STATUTA SAVEZNE SPOLJNOTRGOVINSKE KOMORE, SAVEZNE GRAĐEVINSKE KOMORE, SAVEZA POLJOPRIVREDNO-ŠUMARSKIH KOMORA I STRUČNOG UDRUŽENJA VODOVODA I KANALIZACIJA JUGOSLAVIJE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA

Odbor za privredne organizacije

Br. SNS (A) 30, 33, 35, 38

18 oktobra 1958 godine

Beograd

VEĆU PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Izveštavate se da je Odbor za privredne organizacije Veća proizvođača Savezne narodne skupštine na svojoj sednici od 18 oktobra 1958 godine, razma-

trao Statut Savezne spoljnotrgovinske komore, Savezne građevinske komore, Saveza poljoprivredno-šumarskih komora Jugoslavije i Stručnog udruženja vodovoda i kanalizacija Jugoslavije.

Za razmatranje statuta komora i udruženja Odbor je formirao poseban Pododbor, koji je navedene statute bliže razmotrio, i o svome radu podneo izveštaj Odboru.

Pošto su statuti pomenutih komora i Stručnog udruženja vodovoda i kanalizacija Jugoslavije u potpunosti saobraženi sa Zakonom o udruživanju u privredi, Odbor predlaže Domu da ih potvrdi.

U ime Odbora molim Dom da usvoji ovaj izveštaj.

Za izvestioca Odbora određen je narodni poslanik ing. Čedomil Miličević.

Za sekretara

Pretsednik

Mičun Jauković s. r.

Ivan Božićević s. r.

Članovi:

Boris Aleksovski s. r., Živko Bernot s. r., Toša Brezičević s. r., Nikola Drobnyak s. r., Petar Čalić s. r., Mitre Markovski s. r., ing. Miran Mejak s. r., ing. Čedomil Miličević s. r., Savo Starović s. r., Simo Tadić s. r., Voja Vucelić s. r.,

P R E D L O G

ODLUKE O IZMENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA VEĆA PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

SAVEZNA NARODNA SKUPŠTINA
VEĆE PROIZVOĐAČA

Zakonodavni odbor

SNS (A) 56

26 oktobra 1958 godine

Beograd

PRETSEDNIKU SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Druže Predsedniče,

Zakonodavni odbor Veća proizvođača na svojoj sednici održanoj 26 oktobra o. g. pripremio je Predlog

odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Veća proizvođača Savezne narodne skupštine koji Vam u prilogu dostavljamo.

Za svog pretstavnika Odbor je odredio narodnog poslanika Danila Kneževića.

Zamenjuje Predsednika

Ing. Borislav Spasojević s. r.

PREDLOG

ODLUKE O IZMENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA VEĆA PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

I

U Poslovniku Veća proizvođača Savezne narodne skupštine vrše se sledeće izmene i dopune:

1. U članu 85 na kraju treće alineje umesto tačke stavlja se tačka i zapeta i unosi se nova četvrta alineja koja glasi:

»razmatra predračune samostalnih ustanova i organizacija u oblasti privrede (komore, stručna udruženja i sl.) i opštedruštvenih fondova, kao i završne račune privrednih organizacija koje vrše javnu službu na teritoriji Jugoslavije i drugih privrednih organizacija za koje je propisima predviđeno da svoje predračune podnose Skupštini.«.

2. U članu 87 u četvrtoj alineji brišu se reči »proučava i pretresa pitanja u vezi s trošenjem javnih finansijskih sredstava;«.

II

Ova odluka stupa na snagu kad je usvoji Veće proizvođača.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ODLUKE O IZMENAMA I DOPUNAMA POSLOVNIKA VEĆA PROIZVOĐAČA SAVEZNE NARODNE SKUPŠTINE

Ovaj predlog odluke podnosi se radi razgraničenja delokruga rada Odbora za privredne organizacije sa delokrugom rada Odbora za društvena sredstva čije se osnivanje predviđa Predlogom odluke o izmenama i dopunama Poslovnika Savezne narodne skupštine.